

ПРИВАТНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ РАУФА АБЛЯЗОВА»
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Кваліфікаційна наукова
праця на правах рукопису

ОУ ВЕНЬХАНЬ

УДК 005.591.6:338.21 (043.3)

ДИСЕРТАЦІЯ

**ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ
ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ КОРПОРАТИВНИХ
ІНТЕГРАЦІЙНИХ ОБ'ЄДНАНЬ**

Спеціальність 051 – Економіка
Галузь знань 05 – Соціальні та поведінкові науки

Подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії

Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей,
результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

 Венхань ОУ.

31918C8CAA8B40F...

Науковий керівник:
Коцюрба Ольга Юріївна,
кандидат економічних наук, доцент

Черкаси – 2024

АНОТАЦІЯ

Оу Веньхань. Організаційно-економічне забезпечення управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 – Економіка (галузь знань 05 – Соціальні та поведінкові науки). – Приватний заклад вищої освіти «Східноєвропейський університет імені Рауфа Аблязова», Черкаси, 2024.

Наукове дослідження присвячено обґрунтуванню та розвитку теоретичних положень, розробленню організаційно-економічного забезпечення та практичних рекомендацій щодо управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань на засадах інтелектуалізації.

У вступі обґрунтовано актуальність теми дисертації, сформульовано мету, задачі, об'єкт, предмет і методи дослідження, наведено зв'язок з науково-дослідними роботами, визначено наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, висвітлено особистий внесок здобувача.

У першому розділі «Теоретичні засади формування організаційно-економічного забезпечення управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань» узагальнено концептуальні підходи до управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань (КІО); проаналізовано основні етапи розвитку інтеграційних процесів у світі; схематично представлено інноваційний блок розвитку КІО; подано детальний огляд переваг та загроз інноваційного розвитку КІО; сформовано концептуальну модель інноваційного розвитку КІО.

Інноваційний розвиток корпоративних інтеграційних об'єднань, у роботі, визначено як процес впровадження новаторських підходів, технологій

та стратегій у діяльність організацій, що мають за мету поліпшення їхніх корпоративних інтеграційних процесів і результатів.

Визначено сучасний стан, особливості та детермінанти інноваційного розвитку організаційно-економічного середовища КІО; розглянуті форми корпоративної інтеграції; окреслено організаційно-економічне середовище КІО з наведенням його особливостей; сформована концептуальна модель інноваційного розвитку організаційно-економічного середовища КІО; охарактеризовано особливості та детермінанти інноваційного розвитку організаційно-економічного середовища КІО.

Досліджено інституціональне забезпечення та міжнародний досвід у сфері інноваційного розвитку КІО; визначено економіко-правове бачення сутності понять «корпоративна інтеграція» та «корпоративні інтеграційні об'єднання»; розглянуто нормативно-правове забезпечення діяльності КІО та концепцію формування і функціонування фондового ринку в Україні; виокремлено основні та спеціальні нормативно-правові акти національного рівня, що прямо і опосередковано регулюють різні аспекти функціонування КІО; узагальнено інституціональне забезпечення інноваційного розвитку КІО; представлено міжнародний досвід у сфері інноваційного розвитку КІО.

У другому розділі «Аналіз тенденцій, стану та динаміки інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань» проаналізовано тенденції та динаміку інноваційного розвитку КІО; визначено загальну кількість та динаміку корпоративних підприємств в Україні; виявлено тенденцію до зниження акціонерних товариств загалом по Україні; оцінено стан корпоративного управління в публічних акціонерних товариствах відкритого типу; встановлено співвідношення питомої ваги видів акціонерних товариств; порівняно частку різних видів акціонерних товариств за період 2020-2023 рр.; визначено динаміку розвитку товариств з обмеженою відповідальністю та товариств з додатковою відповідальністю у структурі корпоративних підприємств; встановлено кількість підприємств – юридичних осіб в Україні та загальну тенденцію до зростання кількості підприємств,

особливо в сегменті малих і середніх підприємств; розраховано темпи росту і питому вагу видів корпоративних підприємств в загальній їх кількості; представлено динаміку державних підприємств України за період 2018-2023 рр.

Розглянуто стратегічні цілі та обґрунтування інноваційного розвитку КІО; досліджено системи оптимізації процесів інноваційного розвитку та ефективної постановки стратегічних цілей; надано оцінку використання авангардних інформаційних технологій та аналітичних інструментів; візуалізовано піраміду стратегічних цілей КІО; проведено класифікацію цілей КІО залежно від їх спрямування; визначено вплив найважливіших типів інновацій на основні показники економічної діяльності КІО; представлена модифікована модель інноваційного розвитку КІО.

Визначено, що стратегія корпоративних інтеграційних об'єднань полягає в розробці та реалізації довгострокових планів дій, спрямованих на координацію та оптимізацію спільних ресурсів різних компаній, що входять до об'єднання, для досягнення взаємовигідних стратегічних цілей. А стратегія КІО є комплексним планом дій, розробленим на основі інноваційного та науково-обґрунтованого підходу, спрямованим на досягнення довгострокових цілей об'єднання.

Сформовано визначення системи критеріїв для оцінки ефективності інноваційного розвитку КІО; розглянуто стадії комплексного оцінювання та аналізу інноваційної діяльності КІО; виокремлена роль технологічних інновацій та значення людського капіталу в діяльності КІО; представлені визначні фактори при оцінці стратегічного партнерства в діяльності КІО.

У третьому розділі «Концептуалізація організаційно-економічного забезпечення управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань» розроблено методичне забезпечення щодо формування організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком КІО (запропоновано підходи, методичні напрямки та заходи реалізації); зображена структурна схема мети, принципів і основних завдань формування організаційно-економічного механізму управління інноваційним

розвитком КІО; сформульовано глобальні задачі формування організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком КІО; представлений організаційно-економічний механізм управління інноваційним розвитком КІО.

Обґрунтовано впровадження інноваційної складової в забезпечення результативності інтеграційних перетворень корпоративних об'єднань; виокремлено основні ознаки корпоративних об'єднань в сучасному динамічному бізнес-середовищі; визначено складові, які сприяють успіху інтеграційних перетворень корпоративних об'єднань; візуалізовано етапи концептуального механізму, який оптимізує інтеграційні перетворення корпоративних об'єднань з акцентом на інноваційну складову.

Надано рекомендації щодо інтелектуалізації організаційно-економічного забезпечення управління інноваційним розвитком КІО; визначено складові процесу інтелектуалізації організаційно-економічного забезпечення управління інноваційним розвитком КІО; сформовано основні етапи процесу інтелектуалізації в управлінні інноваційним розвитком КІО, кожен з яких спрямований на покращення їх організаційно-економічного забезпечення; запропоновані практичні підходи, які можуть бути впроваджені для посилення процесу інтелектуалізації; представлена стратегія інтелектуалізації організаційно-економічного забезпечення управління інноваційним розвитком в КІО; наведені механізми інтеграції інтелектуальних ресурсів і технологій для підвищення конкурентоздатності та стійкості КІО в умовах сучасного динамічного бізнес-середовища.

Ключові слова: корпоративна інтеграція, інноваційний розвиток, корпоративні інтеграційні об'єднання, корпоративні підприємства, акціонерні товариства, корпоративне управління, корпоративний розвиток, інноваційна складова, інтелектуалізація, стратегічні цілі, оцінка економічної ефективності, організаційно-економічне середовище, критеріальний підхід, економіко-правова безпека, цифровізація.

ABSTRACT

Ou Wenhan. Organizational and economic management of innovative development of corporate integration associations. – Qualifying scientific work on manuscript rights.

Dissertation for obtaining the scientific degree of Doctor of Philosophy in specialty 051 – Economics (field of knowledge 05 – Social and behavioral sciences). – Private institution of higher education "East European University named after Rauf Ablyazov", Cherkasy, 2024.

Scientific research is devoted to the substantiation and development of theoretical provisions, the development of organizational and economic support and practical recommendations for managing the innovative development of corporate integration associations on the basis of intellectualization.

The introduction substantiates the relevance of the dissertation topic, formulates the goal, tasks, object, subject and methods of research, gives the connection with scientific research works, defines the scientific novelty and practical significance of the obtained results, highlights the personal contribution of the recipient.

The first chapter "Theoretical principles of the formation of organizational and economic support for the management of innovative development of corporate integration associations" summarizes the conceptual approaches to the management of innovative development of corporate integration associations (KIO); the main stages of development of integration processes in the world are analyzed; a schematic presentation of the innovative block of development of KIO; a detailed overview of the advantages and threats of the innovative development of KIO is presented; a conceptual model of innovative development of KIO was formed.

Innovative development of corporate integration associations, in work, is defined as the process of introducing innovative approaches, technologies and

strategies into the activities of organizations aimed at improving their corporate integration processes and results.

The current state, features and determinants of innovative development of the organizational and economic environment of KIOs are determined; considered forms of corporate integration; the organizational and economic environment of the KIO is outlined, indicating its features; a conceptual model of innovative development of the organizational and economic environment of KIO was formed; features and determinants of innovative development of the organizational and economic environment of KIO are characterized.

Institutional support and international experience in the field of innovative development of KIO were studied; the economic and legal vision of the essence of the concepts "corporate integration" and "corporate integration associations" is defined; the regulatory and legal support for the activity of CIOs and the concept of the formation and functioning of the stock market in Ukraine are considered; the main and special normative legal acts of the national level, which directly and indirectly regulate various aspects of the functioning of the KIO, are singled out; institutional support for the innovative development of KIO is summarized; international experience in the field of innovative development of KIO is presented.

In the second chapter "Analysis of trends, state and dynamics of innovative development of corporate integration associations" the trends and dynamics of innovative development of KIOs are analyzed; the total number and dynamics of corporate enterprises in Ukraine are determined; a downward trend in joint-stock companies in Ukraine as a whole was revealed; assessed the state of corporate governance in public joint-stock companies of the open type; the ratio of the specific weight of types of joint stock companies is established; compared the share of different types of joint stock companies for the period 2020-2023; the dynamics of the development of limited liability companies and companies with additional liability in the structure of corporate enterprises are determined; the number of enterprises – legal entities in Ukraine and the general trend towards growth of the number of enterprises, especially in the segment of small and

medium-sized enterprises; growth rates and specific weight of types of corporate enterprises in their total number were calculated; the dynamics of state-owned enterprises of Ukraine for the period 2018-2023 are presented.

The strategic goals and justification of the innovative development of KIO were considered; systems of optimization of innovative development processes and effective setting of strategic goals were investigated; an assessment of the use of cutting-edge information technologies and analytical tools is provided; the pyramid of strategic goals of KIO is visualized; the classification of KIO goals was carried out depending on their direction; the impact of the most important types of innovations on the main indicators of the economic activity of the KIO was determined; a modified model of innovative development of KIO is presented.

It was determined that the strategy of corporate integration associations consists in the development and implementation of long-term action plans aimed at coordinating and optimizing the common resources of various companies that are part of the association in order to achieve mutually beneficial strategic goals. And the KIO strategy is a comprehensive action plan, developed on the basis of an innovative and scientifically based approach, aimed at achieving the long-term goals of the association.

The definition of a system of criteria for evaluating the effectiveness of the innovative development of KIO was formed; the stages of comprehensive assessment and analysis of innovative activity of KIOs are considered; the highlighted role of technological innovations and the importance of human capital in the activity of KIO; significant factors in the assessment of strategic partnership in the activity of KIO are presented.

In the third chapter "Conceptualization of organizational and economic support for management of innovative development of corporate integration associations" methodical support for the formation of an organizational and economic mechanism for management of innovative development of KIO was developed (approaches, methodological directions and implementation measures are proposed); the structural diagram of the purpose, principles and main tasks of

the formation of the organizational and economic management mechanism for the innovative development of KIO is depicted; the global tasks of the formation of the organizational and economic management mechanism for the innovative development of KIO are formulated; the organizational and economic mechanism of managing the innovative development of KIO is presented.

The introduction of an innovative component in ensuring the effectiveness of integration transformations of corporate associations is substantiated; the main features of corporate associations in the modern dynamic business environment are highlighted; the components that contribute to the success of integration transformations of corporate associations are determined; the stages of the conceptual mechanism that optimizes the integration transformations of corporate associations with an emphasis on the innovative component are visualized.

Recommendations were given regarding the intellectualization of the organizational and economic management of the innovative development of KIO; the components of the process of intellectualization of the organizational and economic management of the innovative development of KIO are defined; the main stages of the process of intellectualization in the management of innovative development of KIOs were formed, each of which is aimed at improving their organizational and economic support; proposed practical approaches that can be implemented to strengthen the process of intellectualization; the strategy of intellectualization of organizational and economic management of innovative development in KIO is presented; the mechanisms of integration of intellectual resources and technologies to increase the competitiveness and sustainability of KIO in the conditions of the modern dynamic business environment are given.

Keywords: corporate integration, innovative development, corporate integration associations, corporate enterprises, joint-stock companies, corporate management, corporate development, innovative component, intellectualization, strategic goals, economic efficiency assessment, organizational and economic environment, criterion approach, economic and legal security, digitalization.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових фахових виданнях України:

1. Оу В. Концептуальні підходи до інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань. *Економічний вісник Донбасу*. 2023. № 2 (72). С. 136-148. DOI: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2023-2\(72\)-136-148](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2023-2(72)-136-148) URL: <http://www.evd-journal.org/download/2023/02/17-Ou.pdf> (0,65 д.а.)
2. Оу В. Критеріальний підхід до визначення оцінки ефективності інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань. *Управління економікою: теорія та практика. Чумаченківські читання*. 2023. С. 170-187. DOI: <https://doi.org/10.37405/2221-1187.2023.170-187> URL: <https://www.chumachenko-readings.org/download/2023/13-Ou.pdf> (0,7 д.а.)
3. Оу В. Методичні напрямки та заходи реалізації формування організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань. *Вісник економічної науки України*. 2023. № 2 (45). С. 177-186. DOI: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2023.2\(45\).177-186](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2023.2(45).177-186) URL: <http://www.venu-journal.org/download/2023/2023-2/22-Ou.pdf> (0,57 д.а.)

Статті у наукових іноземних виданнях:

4. Оу В. Особливості інноваційного розвитку організаційно-економічного середовища корпоративних інтеграційних об'єднань. *International Science Journal of Management. Economics & Finance*. 2023. Т. 2. № 5. С. 45-62. DOI: <https://doi.org/10.46299/j.isjmef.20230205.04> URL: <https://isg-journal.com/isjmef/article/view/526/302> (0,77 д.а.)

Публікації за матеріалами науково-практичних конференцій:

5. Оу В. Економіко-правове забезпечення національного рівня регулювання діяльності корпоративних інтеграційних об'єднань. *Актуальні проблеми сучасного управління в соціально-економічних, гуманітарних та технічних системах: зб. наук. праць за матеріалами XIX Міжнародної наук.-практ. конф. (м. Одеса, 16 листопада, 2023 р.)*. Одеса: Лерадрук, 2023. С. 90-94. URL: https://odesa.maup.com.ua/upload/editor/files/КНИГА%20Конф_16_11_2023%20ОІ%20МАУП.pdf (0,2 д.а.)

6. Оу В. Критерії оцінювання ефективності інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань. *Підприємництво та бізнес-адміністрування у воєнний час: сучасні виклики, тренди та трансформації: матеріали міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Харків, 01-28 лютого 2024 р.)*. Харків: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2024. С. 34-36.

URL: <https://eprints.kname.edu.ua/65283/1/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%202024.pdf> (0,17 д.а.)

7. Оу В. Вектори інтелектуалізації організаційно-економічного забезпечення управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань. *Матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції «Бізнес-аналітика в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю» (м. Київ, 01 березня 2024 р.)*. Київ: Інтерсервіс, 2024. С. 338-340. URL: <http://194.44.12.91:8080/xmlui/handle/123456789/426> (0,18 д.а.)

ЗМІСТ

ВСТУП	14
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ КОРПОРАТИВНИХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ОБ'ЄДНАНЬ	23
1.1. Концептуальні підходи до управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань	23
1.2. Сучасний стан, особливості та детермінанти інноваційного розвитку організаційно-економічного середовища корпоративних інтеграційних об'єднань	43
1.3. Інституціональне забезпечення та міжнародний досвід у сфері інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань	66
Висновки до розділу 1	92
Список використаних джерел до розділу 1	95
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТЕНДЕНЦІЙ, СТАНУ ТА ДИНАМІКИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ КОРПОРАТИВНИХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ОБ'ЄДНАНЬ	106
2.1. Тенденції та динаміка інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань	106
2.2. Стратегічні цілі та обґрунтування інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань	120
2.3. Визначення системи критеріїв для оцінки ефективності інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань	140
Висновки до розділу 2	161
Список використаних джерел до розділу 2	164

РОЗДІЛ 3. КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ КОРПОРАТИВНИХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ОБ'ЄДНАНЬ	170
3.1. Методичне забезпечення формування організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань	170
3.2. Впровадження інноваційної складової в забезпечення результативності інтеграційних перетворень корпоративних об'єднань .	191
3.3. Інтелектуалізація організаційно-економічного забезпечення управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань	210
Висновки до розділу 3	230
Список використаних джерел до розділу 3	233
ВИСНОВКИ	242
ДОДАТКИ	246

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасна економіка ґрунтується на інноваціях як ключовому чиннику підвищення конкурентоспроможності підприємств і національних економік в умовах глобалізації. Корпоративні інтеграційні об'єднання (КІО), до яких відносяться холдинги, концерни, кластери тощо, відіграють важливу роль у впровадженні інновацій, що робить управління інноваційним розвитком критично важливим для їхнього успіху.

Ефективне управління інноваціями в КІО потребує спеціальних організаційних структур і економічних механізмів, що дозволяють інтегрувати ресурси, знання та технології всіх учасників об'єднання. Проте існуючі підходи до управління інноваційним розвитком часто не враховують специфіку таких об'єднань, що гальмує їхній розвиток.

У контексті інтеграції в міжнародні ринки, КІО стикаються з жорсткою конкуренцією з боку транснаціональних компаній. Це вимагає не лише застосування інновацій, але й створення ефективних систем управління ними. Для цього необхідні дослідження, що розкривають специфічні механізми організаційно-економічного забезпечення інноваційної діяльності в умовах корпоративної інтеграції.

Інноваційний розвиток є важливим елементом стратегії стійкого розвитку підприємств і економіки загалом. Управління інноваціями в КІО може сприяти впровадженню новітніх екологічних, соціальних та економічно ефективних рішень. Попри значний інтерес до проблем інноваційного розвитку та корпоративних об'єднань, залишається недостатньо дослідженим питання організаційно-економічного забезпечення управління цим процесом. Тому поглиблене вивчення цього питання є важливим для розвитку як теоретичних, так і практичних підходів до управління інноваціями в КІО.

Таким чином, актуальність дослідження обумовлена потребою в розробці нових підходів до організаційно-економічного забезпечення

управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань з метою підвищення їх конкурентоспроможності на національному та міжнародному рівнях.

Дослідженню теоретичних, методологічних, методичних і практичних питань щодо управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань присвячені наукові праці провідних вітчизняних і зарубіжних вчених: О. Амоші, І. Ансоффа, М. Аокі, Н. Волкової, Дж. Грейсона, О. Гуцалука, В. Дикань, П. Друкера, О. Захарченка, Ю. Іванова, М. Карпуніної, С. Колодинського, Н. Кондратьєва, О. Коцюрби, О. Кузьміна, В. Ляшенка, Дж. Пітерсона, А. Пилипенка, В. Пономаренка, О. Попова, М. Портера, К. Сердюкова, Л. Скібіцького, Дж. Стюарта, А. Тітова, Н. Трушкіної, Г. Ус, Л. Федулової, С. Філіппової, Р. Фостера, Й. Шумпетера.

Аналіз наукових публікацій вчених дозволив прийти до висновку щодо наявності окремих невирішених науково-прикладних завдань, пов'язаних з управлінням інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань. Поза увагою дослідників і науковців залишаються відкритими питання щодо управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань на засадах інтелектуалізації та впровадження інноваційної складової в забезпечення результативності інтеграційних перетворень корпоративних об'єднань. Необхідність подальшого дослідження зазначених питань для підвищення ефективності інноваційного управління діяльністю корпоративних підприємств зумовила вибір теми дисертаційної роботи, її мету, перелік і зміст завдань.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана згідно з планами наукових досліджень ПЗВО «Східноєвропейський університет імені Рауфа Аблязова». Основу дисертації становлять теоретично-методичні і практичні розробки, що є частиною науково-дослідних робіт: «Моделювання ефективності фінансово-економічної діяльності виробничих підприємств в умовах цифрової

економіки» (номер державної реєстрації 0123U102552), в межах якої автором виконано підрозділи «Тенденції та динаміка інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань», «Стратегічні цілі та обґрунтування інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань», «Визначення системи критеріїв для оцінки ефективності інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань» та надано ґрунтовний економічний аналіз тенденцій, стану та динаміки інноваційного розвитку КІО; «Економічна ризикологія, моделювання оцінювання систем корпоративної інтеграції та фінансового контролінгу» (номер державної реєстрації 0123U103855), в рамках якої розроблено концептуалізацію організаційно-економічного забезпечення управління інноваційним розвитком КІО; «Технології управління корпоративними інтеграційними процесами в умовах інтелектуалізації економічного стратегування та інноваційного розвитку» (номер державної реєстрації 0124U002684), за результатами якої представлено впровадження інноваційної складової в забезпечення результативності інтеграційних перетворень корпоративних об'єднань та запропонована інтелектуалізація організаційно-економічного забезпечення управління інноваційним розвитком КІО.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є подальший розвиток теоретичних положень, обґрунтування та розробка організаційно-економічного забезпечення і науково-практичних рекомендацій щодо управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань.

Досягнення мети дисертаційного дослідження обумовило необхідність постановки та вирішення таких завдань:

теоретично узагальнити концептуальні підходи до управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань;

визначити сучасний стан, особливості та детермінанти інноваційного розвитку організаційно-економічного середовища корпоративних інтеграційних об'єднань;

дослідити інституціональне забезпечення та міжнародний досвід у сфері інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань;

проаналізувати тенденції та динаміку інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань;

розглянути стратегічні цілі та обґрунтування інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань;

сформувати визначення системи критеріїв для оцінки ефективності інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань;

розробити методичне забезпечення формування організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань;

обґрунтувати впровадження інноваційної складової в забезпечення результативності інтеграційних перетворень корпоративних об'єднань;

надати рекомендації щодо інтелектуалізації організаційно-економічного забезпечення управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань.

Об'єктом дослідження є організаційно-економічні процеси управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань.

Предмет дослідження – теоретичні положення, методи, методичні підходи, практичні рекомендації щодо організаційно-економічного забезпечення управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань на засадах інтелектуалізації.

Методи дослідження. Теоретичною, методичною та методологічною основою дисертації є фундаментальні положення загальної економічної теорії, теорії менеджменту, дослідження вітчизняних і зарубіжних вчених з питань організаційно-економічного забезпечення управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань й формування інноваційного управління діяльністю корпоративних підприємств на засадах інтелектуалізації.

Для досягнення мети й розв'язання визначених завдань у роботі використано систему загальнонаукових і спеціальних методів та способів, а саме: *абстракції, бібліометричного та морфологічного аналізу, монографічного методу, індукції та дедукції* – для теоретичного узагальнення концептуальних підходів до управління інноваційним розвитком КІО та дослідження інституціонального забезпечення і міжнародного досвіду у сфері інноваційного розвитку КІО; *групування, контент-аналізу та структурно-функціонального синтезу* – для визначення сучасного стану, особливостей та детермінантів інноваційного розвитку організаційно-економічного середовища КІО; *економіко-статистичного, канонічно-кореляційного та порівняльного аналізу* – для аналізу тенденцій, стану і динаміки інноваційного розвитку КІО; *експертних оцінок, інтерв'ю та анкетування* – для визначення системи критеріїв для оцінки ефективності інноваційного розвитку КІО; *аналізу ієрархій* – для обґрунтування впровадження інноваційної складової в забезпечення результативності інтеграційних перетворень корпоративних об'єднань; *логіко-структурного аналізу, моделювання та формалізації* – для інтелектуалізації та розробки методичного забезпечення формування організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком КІО; *графічного* – для візуального представлення окремих наукових результатів.

Інформаційну базу дослідження становлять наукові праці провідних вітчизняних і зарубіжних вчених з питань економіки, менеджменту, корпоративного управління, офіційні матеріали Державної служби статистики України і місцевих органів статистики, дані фінансової та статистичної звітності акціонерних товариств, корпоративних підприємств, інформаційно-аналітичні ресурси мережі Інтернет, результати спостережень, виконаних автором.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в удосконаленні та розробці теоретичних положень і організаційно-економічного забезпечення

управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань, а саме:

удосконалено:

процедуру визначення системи критеріїв для оцінки ефективності інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань, яка, на відміну від існуючих, враховує такі фактори, як: стратегічну відповідність; фінансові показники; оцінку технологічних інновацій; задоволення клієнтів; людський капітал; стратегічне партнерство; ризики і віддачу; прийняття рішень; суспільну відповідальність;

організаційно-економічний механізм управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань, мета якого полягає у створенні стратегічної спрямованості для інноваційної діяльності корпоративних підприємств і досягненні конкурентних переваг на ринку та який базується на комплексі принципів: системності, стратегічності, інтеграційності, партнерства, комплексності, наукової обґрунтованості, адекватності, альтернативності, економічної ефективності, інформаційної єдності, гнучкості й вирішує низку основних пріоритетно-важливих завдань;

процес впровадження інноваційної складової в забезпечення результативності інтеграційних перетворень корпоративних об'єднань, котрий комплексно поєднує ознаки: інноваційності; глобалізації, стратегічності альянсів, флексibilityності та адаптивності; інтеграції ресурсів; регуляторної відповідності й корпоративної відповідальності; синергетичного ефекту, що відповідають вимогам сучасного динамічного бізнес-середовища;

здобули подальший розвиток:

концептуальна модель інноваційного розвитку організаційно-економічного середовища корпоративного інтеграційного об'єднання, що зосереджена на постійному впровадженні нових ідей, технологій і методів для покращення ефективності та результативності корпоративних об'єднань та яка базується на векторах: інноваційних технологій; інноваційного

менеджменту; кластеризації та партнерства; створення інноваційної культури;

класифікація типів інновацій на основні показники економічної діяльності корпоративного інтеграційного об'єднання, яку було розширено і доповнено наступними категоріями інновацій: продуктовими; процесними; організаційними; маркетинговими; технологічними; екологічними; соціальними; фінансовими; правовими; логістичними; цифровими; крос-секторальними; інноваціями в управлінні ресурсами та у відносинах з клієнтами;

модифікована модель інноваційного розвитку корпоративного інтеграційного об'єднання, що відображає сукупність управлінських, організаційних й економічних механізмів, спрямованих на стимулювання і реалізацію інноваційних процесів у рамках об'єднання та яка враховує специфіку функціонування КІО, зокрема, інтеграцію таких суб'єктів господарювання з різною структурою, ресурсами й інтересами;

стратегія інтелектуалізації організаційно-економічного забезпечення управління інноваційним розвитком в корпоративних інтеграційних об'єднаннях, мета якої полягає у покращенні використання інтелектуальних ресурсів в процесах прийняття рішень й оптимізації управлінських дій і яка передбачає: застосування штучного інтелекту; створення системи управління знаннями; стимулювання інноваційного мислення; партнерство з технологічними компаніями та стартапами; впровадження гнучких методологій управління; розвиток культури відкритості та співпраці; створення інноваційних фінансових інструментів.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що розроблені авторські положення доведені до рівня прикладних можливостей. Наукові результати дисертаційної роботи знайшли практичне застосування у державних установах, на підприємствах, в організаціях і громадських об'єднаннях.

Основні результати дослідження, що мають прикладний характер, впроваджені: *Черкаською торгово-промисловою палатою* (довідка № 140 від 12.03.2024 р.) – при розробці проектів регіонального розвитку використано пропозиції, спрямовані на забезпечення інтеграції потенціалів промислових підприємств та організацію відповідної інфраструктурної підтримки інтегрованого об'єднання корпоративних підприємств; *ТОВ «Азов Бізнес Консалтинг»* (довідка № 25-6/274 від 03.07.2024 р.) впроваджено отримані результати від визначення стратегічних цілей та обґрунтування інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань, метою яких є формування чіткої стратегії, що дозволяє забезпечити довгострокову конкурентоспроможність і сталий розвиток таких об'єднань; *Громадською організацією «Академія економічних наук України»* (довідка № 10 від 19.07.2024 р.) використано підходи та механізми щодо інтелектуалізації організаційно-економічного забезпечення управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань.

Матеріали проведених наукових досліджень використовуються в навчальному процесі при оновленні курсів лекцій та практичних занять у *ПЗВО «Східноєвропейський університет імені Рауфа Аблязова»* при викладанні дисциплін: «Економіка підприємства» та «Економіка та організація інноваційної діяльності» (для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти), «Інноваційний розвиток економіки» (для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти) (довідка № 161/1 від 12.07.2024 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційне дослідження є самостійною науковою роботою, всі результати якого одержані безпосередньо автором і знайшли відображення в одноосібних наукових публікаціях.

Апробація результатів дисертації. Основні положення і висновки, отримані в процесі дослідження, доповідалися та обговорювалися на міжнародних науково-практичних конференціях: «Актуальні проблеми сучасного управління в соціально-економічних, гуманітарних та технічних

системах» (м. Одеса, 16 листопада, 2023 р.); «Підприємництво та бізнес-адміністрування у воєнний час: сучасні виклики, тренди та трансформації» (м. Харків, 01-28 лютого 2024 р.) та «Бізнес-аналітика в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю» (м. Київ, 01 березня 2024 р.).

Публікації. Основні результати дисертаційної роботи опубліковані в 7 наукових працях (3 статті у наукових фахових виданнях України; 1 стаття у науковому іноземному виданні; 3 тез доповідей за матеріалами наукових конференцій). Загальний обсяг публікацій становить 3,24 д.а. (всі публікації здобувача є одноосібними).

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 251 сторінку. Робота містить 11 таблиць, 33 рисунки та 5 додатків. Список використаних джерел налічує 271 найменування.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ КОРПОРАТИВНИХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ОБ'ЄДНАНЬ

1.1. Концептуальні підходи до управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань

Сучасне глобалізоване економічне середовище створює потребу у нових підходах до управління та розвитку компаній. Корпоративні інтеграційні об'єднання, такі як об'єднання, альянси та партнерства, стають невід'ємною частиною сучасного бізнесу. На глобальному економічному ринку спостерігається зростання конкуренції, яке впливає на товарні й фінансові сектори. Це примушує корпорації акцентувати увагу на зростанні результативності використання ресурсів та підвищенні стійкості своїх ринкових позицій. Відтак, вони шукають ефективні способи бізнес-інтеграції, які дозволяють реалізувати продуктові, процесні та організаційні інновації. Враховуючи такі тенденції, в усьому світі формується значна кількість корпоративних об'єднань, зокрема в промисловому секторі.

Дослідження концептуальних основ інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань є актуальним з кількох причин. По-перше, це дасть змогу розкрити основні теоретичні аспекти цього явища і зрозуміти його сутність. Більше того, дослідження виявить переваги та недоліки різного типу корпоративного інтеграційного підходу. По-друге, розвиток інноваційних технологій та зростання конкуренції змушують компанії шукати нові шляхи розвитку і покращення своєї конкурентоспроможності. Інноваційний розвиток корпоративних інтеграційних об'єднань надає можливості для спільного використання ресурсів, обміну знаннями та досвідом, а також стимулює творчість і

новаторство. По-третє, у контексті зростання глобальних викликів, таких як зміни клімату, швидкі зміни технологій і потреб споживачів, інноваційний розвиток корпоративних інтеграційних об'єднань може стати важливим фактором для досягнення сталого розвитку та спільної відповідальності. Таким чином, дослідження є актуальним і значущим для розуміння і прогнозування тенденцій управління компаніями у сучасному економічному середовищі та розробки стратегій для їх ефективного розвитку в контексті їх інтеграційних процесів.

Загалом інтеграційні процеси, їх сутність, зміст та значення для економіки і суб'єктів господарювання були детально окреслені у своїх роботах такими українськими та зарубіжними вченими, як: В. Дикань [1], О. Гуцалюк [41], А. Заграновська [3], Т. Міллер [34], А. Пилипенко [5-6], Дж. Пітерсон [7], О. Попов [8-10], М. Портер [11-12], М. Ребсток [35], Л. Скібіцький [13], Н. Скопенко [14], Дж. Стюарт [15], С. Фінкельштейн [27].

Проблемам економічного зростання й інноваційного розвитку присвяченої класичні праці Н. Кондратьєва [4], Й. Шумпетера [19], Т. Менша [33], Р. Фостера [17], У. Росту [36] та інших. Звернемо увагу, що утворення інтеграційних об'єднань підприємств тісно перетинається зі сферою інноваційного їх розвитку, яка висвітлена у розробках таких науковців: О. Гуцалюка, Ю. Бондар, О. Попова [42], П. Друкера [2], Л. Федулова [16], Г. Чесбро [18]. Також вчені багато уваги приділили огляду інноваційної діяльності як певному організаційному процесу (наприклад, роботи Amabile Teresa M., Pratt Michael G. [22], Kanter Rosabeth Moss [30], Mezas S.L., Glinn M.A. [32], Alice Lam [21]).

Нові організаційні форми співробітництва визначаються самі як організаційні інновації [20; 24]. В. Лазонік [31] окреслив «організаційну інтеграцію» як одне із базових соціальних умов інноваційного розвитку.

У Західній науковій літературі з 1980-х років інтеграція розглядається основою логістики та управління ланцюгами поставок. Так багато авторів вважають, що інтеграція є джерелом покращення ефективності корпоративної

діяльності та ланцюга поставок, а також отримання конкурентної переваги [25].

Протягом багатьох років зв'язок між інтеграцією та ефективністю широко обговорювався та підтримувався як теоретично [23; 26; 29; 37; 38], так і з емпіричної точки зору [28; 39]. Проте останнім часом у зарубіжній літературі з'явилася певна кількість критичних праць. Деякі автори вважають, що покращення, які вносить інтеграція в продуктивність компаній і ланцюг постачання, є більше теоретичними, ніж емпіричними.

Починаючи з визначення інтеграційного змісту, Ван дер Ваарт і Ван Донк [40] стверджували, що немає консенсусу щодо того, як визначити суть інтеграції. Вони оцінили всі пункти та фактори, використані для концептуалізації інтеграції в аналізованих роботах, і класифікували їх на три групи: ставлення, шаблон або практика. Вони виявили, що надто мало уваги приділено цим відмінним ролям і взаємодії між ними. Відтак, різні західні дослідження визначають інтеграцію по-різному та вкладають в зміст її процесу і її межі різні складові. Також Ван дер Ваарт і Ван Донк [40] мали сумніви щодо того, чи пов'язані інтеграційні фактори з інноваційним розвитком.

Взявши ці невизначені аспекти у сучасних наукових дослідженнях за нашу відправну точку, ми прагнемо глибше дослідити концепцію інтеграції, зокрема, питання інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань.

Науковий пошук спрямований на вивчення сутності, переваг, викликів і можливостей інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань та на дослідження інноваційних підходів до управління інтеграційними структурами та об'єднаннями, включаючи обмін знаннями, ресурсами і технологіями, а також стимулювання творчості та новаторства.

Важливо зрозуміти, як інноваційний розвиток корпоративних інтеграційних об'єднань може сприяти покращенню конкурентоспроможності компаній, забезпечувати ефективне використання

ресурсів, сприяти зростанню та створювати нові можливості для розвитку у сучасному економічному середовищі. В цілому, дослідження має на меті концептуально допомогти виокремити ключові принципи та аспекти, які сприятимуть успішному інноваційному розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань.

В контексті теми і задач дослідження для початку важливо проаналізувати основні етапи розвитку інтеграційних процесів у світі, які були нами визначені на основі аналізу літературних джерел [1-4; 8-12].

Таким чином основними етапами розвитку інтеграційних процесів у світі є наступні:

Етап 1. Поділ та кооперація праці.

Перший етап інтеграції господарської діяльності представлений процесами поділу та кооперації праці. Історичний процес визначення стійкої спеціалізації, появи окремих видів трудової діяльності, сприяв збільшенню продуктивності та ефективності праці, зростанню виробничих сил та їх концентрації. Відтак, якщо розглядати поділ праці з погляду інтеграційних процесів, то на макрорівні цей етап дозволяє визначити місце та роль тих чи інших національних економік у світовій економічній системі, визначити перспективи подальшого розвитку країн у своїх спеціалізаціях, що підштовхує до класифікації держав за напрямками діяльності. На мікрорівні відбуваються приблизно ті самі процеси, зокрема компанії визначають свою спеціалізацію та класифікуються за бізнес-напрямами.

Поділ праці – це інструмент визначення конкурентних кіл, галузей економіки, де надалі відбуватимуться процеси кооперації.

Кооперація праці – це другий підетап першого етапу світової інтеграції. Вона передбачає узгодженість чи єдність дій кількох суб'єктів господарювання. Цей процес існує в будь-яких виробництвах, країнах з будь-яким соціально-економічним та політичним устроєм.

Кооперація праці неспроможна існувати без поділу праці, оскільки створення кооперації полягає в обміні між суб'єктами ресурсами,

виробленими цими суб'єктами найефективніше, що повертає нас до певної спеціалізації суб'єкта. З погляду інтеграційних процесів, кооперація праці є ранньою формою інтеграції підприємств.

Етап 2. Економічна співпраця.

Економічне співробітництво – це довгострокова економічна кооперація праці, що передбачає розвиток економічних та інших зв'язків між суб'єктами на принципах рівноправності, взаємної вигоди та незалежності. У відносини такого типу можуть вступати суб'єкти різних рівнів: компанії однієї країни, компанії, що знаходяться в різних країнах, окремі держави на світовому ринку, держава та компанії усередині глобального ринку, держава та компанії іншої країни. В економічне співробітництво, як у просунуту форму кооперації, вступають зазвичай країни та/або компанії із загальними інтересами будь-якої спрямованості, але з метою отримання найбільш економічно ефективного результату.

Етап 3. Економічна інтеграція.

Економічна інтеграція є об'єднання суб'єктів господарювання, збільшення взаємодій між ними, поглиблення міжсуб'єктних зв'язків. Вона проявляється як у поглибленні виробничо-технологічних взаємозв'язків, об'єднанні фінансових потоків, ресурсів і капіталів, так і у створенні таких умов здійснення економічної діяльності, які були б сприятливими один одному, наприклад, зняття взаємних обмежень. Економічна інтеграція так само, як кооперація праці та економічне співробітництво, має місце як на міжнародному та національному рівнях, так і на мікрорівні, на позиціях компаній. Прикладами такої інтеграції на макрорівні можна назвати інтернаціоналізацію капіталу, збільшення ступеня відкритості національних економік (зняття санкцій, бар'єрів, зменшення митного тягара тощо), утворення спільних ринків, альянсів, міжнародних організацій.

На мікрорівні економічної інтеграції можна говорити або про об'єднання компаній виробничого ланцюжка, наприклад, інтеграція ресурсодобувних та ресурсопереробних компаній або виробників із великими

торговими маркетплейсами; або про об'єднання організацій однієї галузі (злиття/поглинання однієї організації іншої). Також буває третій тип інтеграції на мікрорівні – круговий, коли йдеться про об'єднання компаній різних галузей з метою збільшення вартості капіталу компанії чи диверсифікації продукції.

Етап 4. Глобалізація.

Глобалізація – це завершальний етап інтеграційних процесів. Формування єдиного економічного простору, де національні економіки діють із максимально ефективного використання ресурсів планети. Проте, сучасний світ досить далекий від справжньої глобалізації, тому що завжди, у всіх діалогах, економічних контрактах, угодах держав існує політичний підтекст. Прикладом є Європейський Союз, який має всі характерні риси глобалізації економічного простору, зокрема всі країни діють у межах єдиного економічного та правового поля, бар'єрів між країнами немає, всім встановлюються однакові правила торгівлі. Країни ЄС діють у межах спільних інтересів, намагаються зробити свою зону економічно ефективною.

Ми пропонуємо розглянути основні етапи розвитку інтеграційних процесів підприємств у світі з урахуванням виділеної послідовності етапів та характеристики інтеграційних процесів підприємств в кожному із них (рис. 1.1).

На підставі попереднього аналізу можна зробити такий висновок: інтеграційні процеси у світі проходили кілька основних етапів, які відображають зміни у світовому економічному та політичному ландшафті. Починаючи з колоніальної експансії, коли багато країн розширювали свої володіння та вплив у світі, процеси інтеграції почали розвиватися через створення міжнародних організацій, таких як ООН та МВФ. Далі, економічна інтеграція стала ключовим етапом, коли країни формували регіональні економічні блоки, такі як Європейський Союз, для зміцнення торговельних зв'язків і співпраці. Поступово, інтеграція перейшла до політичного та

соціального рівня, з формуванням політичних союзів та спільних правових рамок.

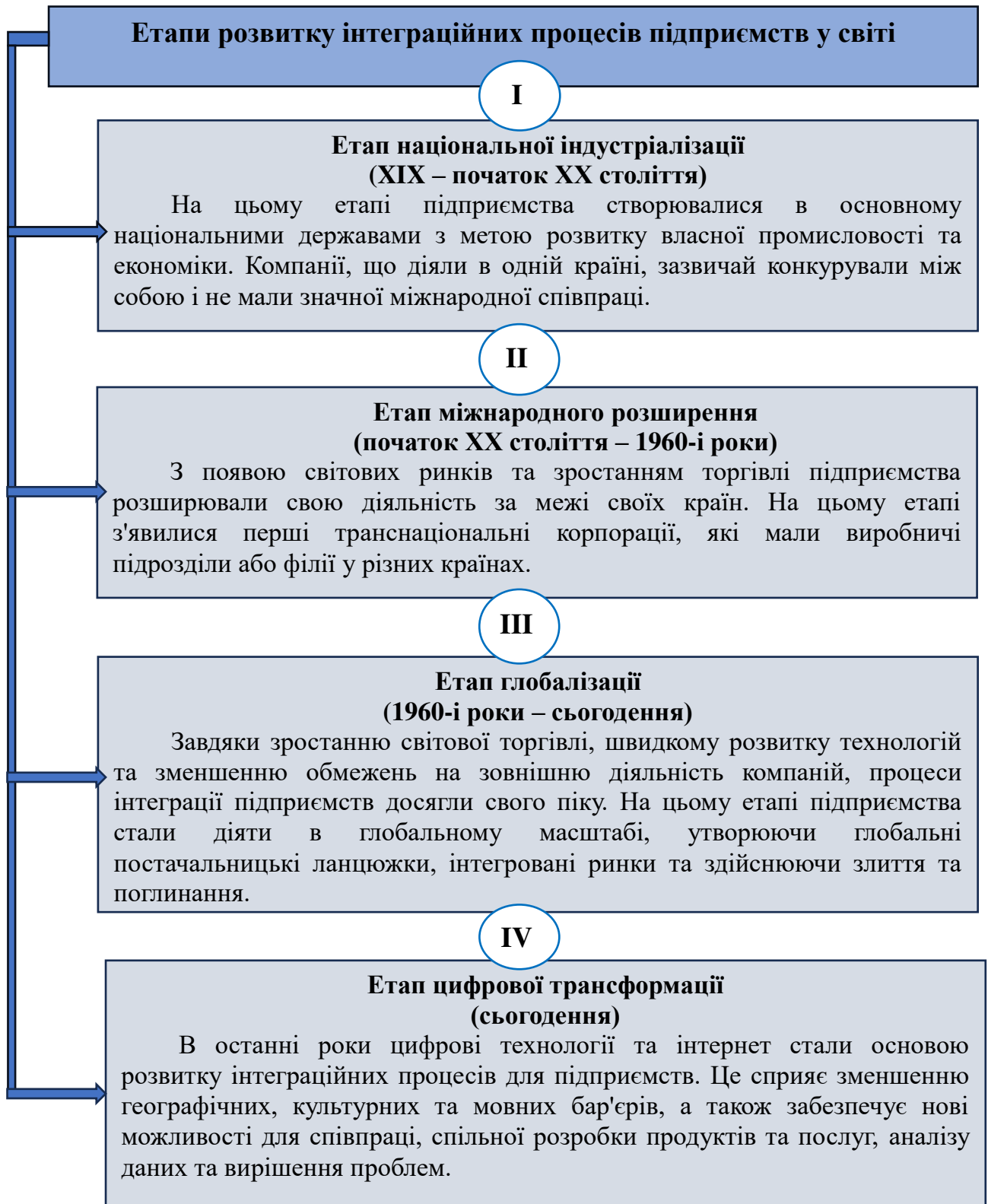

Рис. 1.1. Основні етапи розвитку інтеграційних процесів підприємств у світі

Джерело: авторська розробка.

В цілому, інтеграційні процеси підприємств у світі пройшли подібний розвиток, пройшовши шлях від національної індустріалізації до глобалізації і цифрової трансформації.

Усі ці етапи свідчать про стрімкий розвиток світової економіки та зміну підходів до співпраці між країнами та підприємствами.

Безпосередньо розвиток інтеграційних процесів підприємств відбувався під впливом глобалізації та інноваційно-технологічних змін, що надають компаніям нові можливості для співпраці та розвитку на світовому ринку.

Наступним кроком при розгляді інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань (КІО), вважаємо необхідним визначити сутність інновацій та інноваційного розвитку.

Поняття «інновації» не потребує спеціального, особливого трактування, це поняття давно і міцно увійшло в термінологію економіки та управління. Але нові умови, розвиток і зовнішнього та внутрішнього середовища, нові виклики, цифрова трансформація і нові форми господарювання вимагають уточнення змісту цього поняття. Особливо це стосується інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань (КІО), адже з'являються нові учасники, формуються нові взаємини, які потребують удосконалення формування і розвитку. В даному контексті інновації розглядаються як процес пошуку, генерації та впровадження нових ідей, як «нестандартна, значна і уривчаста організаційна зміна, що втілює нову ідею, яка не відповідає поточній концепції бізнесу організації» [21-22; 30; 32], а отже, потрібне постійне організаційне вдосконалення взаємодій в інноваційному процесі.

Існує думка, що інновації – це процес навчання (пошуку нових знань та набуття компетенцій), а навчання – це колективний процес, що відбувається в організованому середовищі.

Інновації – це особливий об'єкт управління, який потребує значних інвестицій, кваліфікованого науково-технічного персоналу, масштабних маркетингових заходів. Якщо ж тлумачити поняття інновація у широкому

економічному сенсі, то вона постає як завершений акт якісної модифікації технологічного базису виробництва, що характеризується, з одного боку, невизначеністю та короткостроковістю для цієї ланки суспільного виробництва, а з іншого – довгостроковим ефектом, що досягається сумою інноваційних актів, об'єднаних у безперервний інноваційний процес.

В. Лазонік [31] визначаючи базові соціальні умови інноваційного розвитку організацій, зазначає три важливі «необхідності»: «стратегічний контроль» (реалізація управлінських процедур особами, що приймають ключові рішення); «організаційну інтеграцію» (горизонтальна та вертикальна інтеграція для формування та підтримки «знань умінь, компетенцій» і яка передбачає залучення різних учасників) та «фінансові зобов'язання» (достатність фінансових ресурсів для забезпечення інноваційного процесу).

Таким чином, організаційна інтеграція у різних формах може забезпечувати інноваційний розвиток і країни, і регіону та окремого підприємства.

Тому досягнення інноваційного розвитку КІО передбачає спільну інноваційну діяльність усіх учасників цього процесу та засноване на значних фінансових ресурсах та широких організаційних можливостях, гнучкості та маневреності, творчому потенціалі, наявності всіх необхідних умов для інноваційної діяльності всередині КІО, використання інтелектуального капіталу, зокрема креатив, ініціатива, науковий пошук та нові розробки всередині інтегрованої структури. Роль, відповідальність та обов'язки кожного з учасників інноваційного процесу КІО визначається фінансовим, ресурсним, творчим потенціалом кожної організації, а також цілями та завданнями інноваційного розвитку КІО, можливим рівнем інтенсивності процесу здійснення інновацій, наявності фінансових ресурсів для інноваційної діяльності, бажанням та можливостями співробітництва учасників.

Пропонуємо визначати інноваційний розвиток КІО як процес впровадження новаторських підходів, технологій та стратегій у діяльність

організацій, що мають за мету поліпшення їхніх корпоративних інтеграційних процесів і результатів.

Це означає використання нових ідей, методів і засобів для покращення співпраці між різними підрозділами організації, впровадження ефективних систем управління, а також використання інноваційних технологій для поліпшення комунікаційних процесів та обміну даними усередині структур. Важливим аспектом інноваційного розвитку КІО є також постійне вдосконалення та адаптація до змін у внутрішньому та зовнішньому середовищі інтегрованої організації. Можна представити інноваційний блок розвитку КІО у вигляді схеми на рис. 1.2.

Рис. 1.2. Інноваційний блок розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань

Джерело: авторська розробка.

Вважаємо, що інноваційними тенденціями в КІО, що розвиваються, є програми ресурсозбереження, підвищення енергоефективності. І на ці аспекти слід звернути особливу увагу.

Енергозбереження – реалізація організаційних, правових, технічних, технологічних, економічних та інших заходів, спрямованих на зменшення обсягу використовуваних енергетичних ресурсів за збереження відповідного корисного ефекту від їх використання.

Ресурсозбереження – система заходів щодо забезпечення раціонального використання ресурсів, задоволення приросту потреби у них господарської діяльності, головним чином за рахунок економії.

Таким чином, можна визначити наступний склад елементів системи управління інноваційною діяльністю КІО:

- процес досягнення мети інноваційної діяльності слід розглядати як упорядковану сукупність характеристик проміжних станів дослідження шляхів її подальшого розвитку;

- усі складові інноваційної діяльності мають бути строго орієнтовані на досягнення єдиної цілі КІО;

- на всіх рівнях управління інноваційною діяльністю має забезпечуватись єдність управління;

- формування оптимальних складу та структури ресурсів інноваційної діяльності, виявлення найважливіших взаємодій;

- використання результатів аналізу закономірностей та тенденцій розвитку інноваційної діяльності КІО.

Практичні аспекти інноваційного розвитку КІО включають наступні елементи:

1. Впровадження нових ідей та концепцій у КІО.

Інноваційний розвиток вимагає впровадження новаторських підходів, які можуть передбачати зміни в організаційній культурі, стратегії та процесах об'єднаних господарських структур. Це може включати в себе впровадження нових методів управління, використання нових технологій або співпрацю з іншими організаціями для створення інноваційних рішень.

2. Створення ефективних систем управління у КІО.

Інноваційний розвиток вимагає наявності ефективних систем управління, які дозволяють об'єднаній організації ефективно координувати та контролювати інтеграційні процеси. Це може включати розробку імплементацію нових процесів управління, впровадження інформаційних

систем інтеграції та використання інструментів моніторингу та оцінки результатів.

3. Використання інноваційних технологій.

Інноваційний розвиток часто пов'язаний з використанням нових технологій, які дозволяють поліпшити ефективність та ефективність інтеграційних процесів. Це може включати в собі автоматизацію процесів, використання штучного інтелекту, розробку та впровадження нових програмних продуктів або використання хмарних технологій для зберігання та обміну даними.

4. Вдосконалення комунікаційних процесів всередині КІО.

Інноваційний розвиток може включати поліпшення комунікаційних процесів між різними підрозділами та структурами організації, об'єднаними підприємствами. Це може включати в себе впровадження нових інструментів комунікації, таких як соціальні мережі або корпоративні портали, а також навчання та розвиток співробітників в галузі ефективної комунікації.

5. Постійне вдосконалення та адаптація.

Інноваційний розвиток вимагає постійного вдосконалення та адаптації до змін у внутрішньому та зовнішньому середовищі організації. Це може означати здатність реагувати на нові тенденції і вимоги ринку, реалізацію нових стратегій або пошук нових можливостей для розвитку та розширення.

Отже, реалізація інноваційної діяльності – це завжди співпраця. Здійснення інновацій вимагає координації зусиль усіх учасників інноваційного процесу та особливої форми інтеграції при реалізації спеціальних функцій (виявлення потреби, генерація нових ідей, апробація нових товарів та процесів тощо). Саме інновації можуть стати стимулом успішного використання різних ресурсів та технологій. З іншого боку організація інноваційної діяльності може відкрити нові можливості та створити нові проблеми в управлінні, що може вимагати нових організаційних форм діяльності.

Інноваційний розвиток КІО має численні переваги, які можуть сприяти покращенню ефективності та конкурентоспроможності організацій. Представлений детальний огляд переваг інноваційного розвитку КІО в табл. 1.1.

Таблиця 1.1

**Переваги інноваційного розвитку
корпоративних інтеграційних об'єднань**

Перевага	Практичне значення
1. Підвищення ефективності	Інновації можуть сприяти удосконаленню та оптимізації корпоративних інтеграційних процесів, що призводить до збільшення продуктивності та ефективності діяльності організації. Впровадження нових технологій, методів та стратегій може допомогти зменшити час і зусилля, витрачені на інтеграцію підрозділів та структур, і поліпшити результати.
2. Зниження витрат	Інновації можуть сприяти ефективнішому використанню ресурсів і зменшенню витрат. Впровадження нових технологій часто дозволяє автоматизувати повторювані процеси, покращується ефективність роботи та зменшуються непродуктивні витрати організації.
3. Покращений доступ до ресурсів	Інноваційні корпоративні інтегровані об'єднання дозволяють краще управляти та розподіляти ресурси в організації. Вони забезпечують підприємству доступ до нових технологій, інноваційних продуктів та ідей, що сприяють його розвитку.
4. Покращення комунікації та співпраці	Інновації стимулюють розвиток комунікаційних засобів та інструментів, що дозволяють полегшити обмін інформацією між різними підрозділами та структурами організації. Це сприяє зміцненню співпраці, покращенню координації та збільшенню взаєморозуміння між працівниками, що, у свою чергу, сприяє підвищенню якості та результативності проєктів.
5. Стимулювання подальшої інноваційності	Інноваційний розвиток корпоративних інтеграційних об'єднань сприяє створенню стимулів для прогресу та розвитку новаторських ідей і практик. Це може спонукати працівників до пошуку нових шляхів розвитку, впровадження нових ідей та креативного мислення, що може призвести до нових можливостей та інноваційних проєктів.
6. Адаптація до змін	Інноваційний розвиток допомагає організаціям адаптуватися до швидких змін бізнес-середовища. Впровадження нових технологій та стратегій дозволяє організаціям бути гнучкими та відкритими до змін, допомагає виявляти ризики та швидко реагувати на нові можливості.
7. Збільшення конкурентоспроможності	Інноваційний розвиток корпоративних інтеграційних об'єднань дозволяє організаціям підвищувати свою конкурентоспроможність на ринку. Шляхом впровадження новаторських підходів та стратегій, компанія може зайняти лідируючу позицію, привернути більше клієнтів та забезпечити стабільний розвиток.

Продовження табл. 1.1

Перевага	Практичне значення
8. Залучення та збереження талановитих працівників	Інноваційні організації привертають та зберігають талановитих фахівців. Сприятливе інноваційне середовище, яке забезпечує виклики, розвиток та можливості для прогресу, привертає талановитих працівників, які активно бажають брати участь у створенні і втіленні інноваційних проєктів.
9. Зняття обмежень	Інноваціональний розвиток може допомогти організаціям подолати обмеження, які перешкоджають їхньому росту та розвитку. Нові технології, методи та підходи можуть допомогти розширити можливості організації та знайти рішення для проблем, з якими вона стикається.
10. Залучення інвестицій	Інноваційні організації, що демонструють потенціал для зростання та розвитку, часто привертають інвестиції. Інвестори шукають компанії, які мають новаторський підхід та можуть забезпечити високу прибутковість в майбутньому. Інновації можуть сприяти великим інвестиційним можливостям для розвитку організації.
11. Збільшення консолідації	Інноваційні корпоративні інтегровані об'єднання сприяють покращенню співпраці та взаємодії між різними підрозділами та філіями компанії. Це дозволяє підприємству зосередитися на спільних цілях та досягти більшої синергії.
12. Збільшення гнучкості	Інноваційний розвиток корпоративних інтегрованих об'єднань дозволяє підприємствам бути гнучкими та адаптивними до змін в зовнішньому середовищі. Вони можуть вчасно реагувати на нові тренди та вимоги ринку, що дозволяє їм залишатися конкурентоспроможними.
13. Зниження ризику	Інноваційні корпоративні інтегровані об'єднання допомагають підприємствам знизити ризик інвестицій та розподілити його між різними партнерами та дочірніми компаніями. Це створює більш стійку та надійну бізнес-екосистему.

Джерело: авторська розробка.

Враховуючи ці переваги, інноваційний розвиток КІО є важливим фактором успіху і довгострокової стійкості організацій.

Він сприяє вдосконаленню роботи, підвищенню якості та ефективності діяльності організацій і допомагає їм впроваджувати нові ідеї та технології для подальшого розвитку та розширення.

Зміни у зовнішніх умовах (різкі зміни на глобальних ринках, світові кризи, природні катаклізми тощо) можуть вимагати швидкої реакції у формі модернізації застарілих інститутів, переорієнтування професійних груп,

трансформації фінансової системи тощо. Здатність до ефективної адаптації в умовах мінливого середовища на всіх рівнях – є украй важливим фактором гнучкого і в той же час сталого інноваційного розвитку КІО.

Загалом в інноваційному процесі розрізняють такі невизначеності та пов'язані з нею ризики:

- хибний вибір інноваційного проєкту;
- відсутність достатнього рівня фінансування;
- відсутність регулярного поточного постачання;
- відсутність запланованого збуту;
- невиконання контрактів;
- виникнення непередбачених витрат та зниження доходів;
- посилення конкуренції;
- забезпечення прав власності.

Отже, попри велику кількість переваг, звичайно, можна виділити загрози зовнішнього середовища, в якому відбувається інноваційний розвиток КІО. До них відносимо саме ті, які можуть впливати на успіх інтеграційного проєкту. Основні загрози включають:

1. Конкуренцію. Конкуренти можуть швидко реагувати на інноваційні зміни та впроваджувати свої власні рішення. Це може позначитися на ринковій позиції компанії і затримати розвиток проєкту.

2. Технологічні зміни. Швидкий темп розвитку технологій може спричинити застаріння ідеї або рішення, що використовуються для корпоративної інтеграції. Компанії повинні бути готові до постійного вдосконалення та адаптації до нових технологій.

3. Політичні та правові обмеження. Зміни у політичних або правових рамках можуть вплинути на можливості компаній для реалізації інноваційних рішень та процес корпоративної інтеграції. Наприклад, нові законодавчі акти, обмеження або вимоги можуть суттєво вплинути на потенційну успішність проєкту.

4. Фінансові ризики. Інноваційний розвиток корпоративних інтеграційних об'єднань може вимагати значних витрат на дослідження та розробку, впровадження нових технологій, навчання персоналу та інші ресурси. Фінансові обмеження або нестабільність ринку можуть ускладнити здійснення таких інвестицій.

5. Зміни в споживацькому попиті. Зміни в уподобаннях та вимогах споживачів можуть стати загрозою для інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань. Якщо вимоги споживачів пов'язані з іншими аспектами бізнесу, то інтеграційні об'єднання можуть бути змушені адаптуватися, щоб забезпечити необхідні переваги та задовольнити попит.

6. Економічну та політичну нестабільність. Економічні кризи або нестабільність політичної ситуації можуть вплинути на розвиток корпоративних інтеграційних об'єднань. У таких умовах компанії можуть скоротити бюджети на інновації або затримати запуск нових проєктів, що призведе до зменшення попиту на продукцію або послуги.

7. Геополітичну нестабільність. Зміни в геополітичній ситуації і географічних ризиках можуть стати загрозою для корпоративних інтеграційних об'єднань. Політична нестабільність, конфлікти або введення економічних санкцій можуть призвести до змін у бізнес-середовищі та обмежень в діяльності інтегрованих об'єднань.

8. Зміни у суспільних та культурних настроях. Зміни в суспільних та культурних уподобаннях можуть впливати на інноваційний розвиток корпоративних інтеграційних об'єднань. Наприклад, збільшення свідомості споживачів щодо екологічних питань може призвести до змін у вимогах стосовно стійкості та екологічності продуктів або послуг, що створює виклики та можливості для інтеграційних об'єднань.

9. Торговельні обмеження. Введення нових торговельних обмежень або тарифів може впливати на інноваційний розвиток корпоративних інтеграційних об'єднань, особливо якщо ці структури залежать від постачальників або ринків, які підпадають під такі обмеження.

10. Нестійкість фінансового ринку. Фінансові кризи або нестабільність на ринку можуть впливати на доступ до необхідного фінансування для інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань. Зменшення ліквідності або скорочення ліній кредитування можуть ускладнити фінансування нових проєктів або викликати їх затримку.

Оцінка цих загроз та розробка стратегій для їх управління є важливим етапом при плануванні інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань.

Для успішного інноваційного розвитку КОІ необхідно враховувати декілька важливих принципів, як:

1. Стратегічне спрямування. Компанії повинні мати стратегічний план щодо корпоративних інтеграцій, який відповідає їхнім цілям і значності інноваційного розвитку. Цей план має включати чіткі цілі, стратегії та плани дій.

2. Лідерство та залучення топ-менеджменту. Важливо, щоб високе керівництво компанії активно підтримувало інноваційний розвиток корпоративних інтеграційних об'єднань і було включено в процес прийняття рішень. Лідери повинні мати відкритий настрій до нововведень і встановлювати приклад, віддавати перевагу ризику заради інноваційного розвитку.

3. Інноваційна культура. Розвиток інноваційних об'єднань потребує підтримки відповідної культури організації, де інновації вважаються ключовим фактором. Важливо створити стимули для співробітників, підтримувати їхню творчість, заохочувати комунікацію та співпрацю, а також встановити процеси, які сприяють інноваційному розвитку.

4. Ефективне управління проєктами. Інноваційні розвиток корпоративних інтеграційних об'єднань вимагає впровадження проєктного підходу. Добре організоване управління проєктами, встановлення чітких термінів, розподіл ролей і відповідальності, а також постійне відстеження прогресу є важливими факторами успіху.

5. Співпраця та партнерство. Успішний інноваційний розвиток КІО можливий завдяки співпраці зі сторонніми організаціями, включаючи стартапи, академічні установи та інші компанії. Це допоможе залучити нові ідеї, знання та ресурси, що сприятимуть інноваціям.

6. Відкритий досвід та знання. Важливо мати доступ до широкого спектру знань і досвіду, які можуть бути використані для інноваційного розвитку. Це можна досягти шляхом встановлення партнерських стосунків з університетами, дослідницькими установами та іншими зовнішніми експертами, а також через активну участь у відкритих інноваційних мережах.

7. Гнучкість та адаптивність. Успішні інтеграційні об'єднання повинні бути гнучкими та готовими до змін. Швидкість розвитку технологій та вимоги ринку змушують компанії постійно адаптуватися до нових умов, постійно шукати нові можливості та шляхи покращення.

8. Постійне вивчення ринку та трендів. Для успішного інноваційного розвитку важливо ретельно вивчати ринок та тренди, які впливають на бізнес-середовище. Це дозволяє виявити нові можливості, оптимізувати стратегію та виробляти продукти або послуги, які задовольняють потреби ринку.

9. Управління ризиками. Інноваційний розвиток потребує здатності ефективно управляти ризиками. Важливо провести аналіз ризиків та розробити стратегії для їх мінімізації. Це включає ідентифікацію потенційних загроз зовнішнього середовища та розробку планів дій для їх уникнення або зменшення впливу.

Ці принципи допоможуть підтримати успішний інноваційний розвиток корпоративних інтеграційних об'єднань і забезпечити стійкий розвиток компаній у сучасному конкурентному середовищі.

Отже, враховуючи виділені і обґрунтовані практичні аспекти інноваційного розвитку КІО, переваги та загрози, а також принципи успішного інноваційного розвитку можна побудувати концептуальну модель інноваційного розвитку КІО (рис. 1.3)

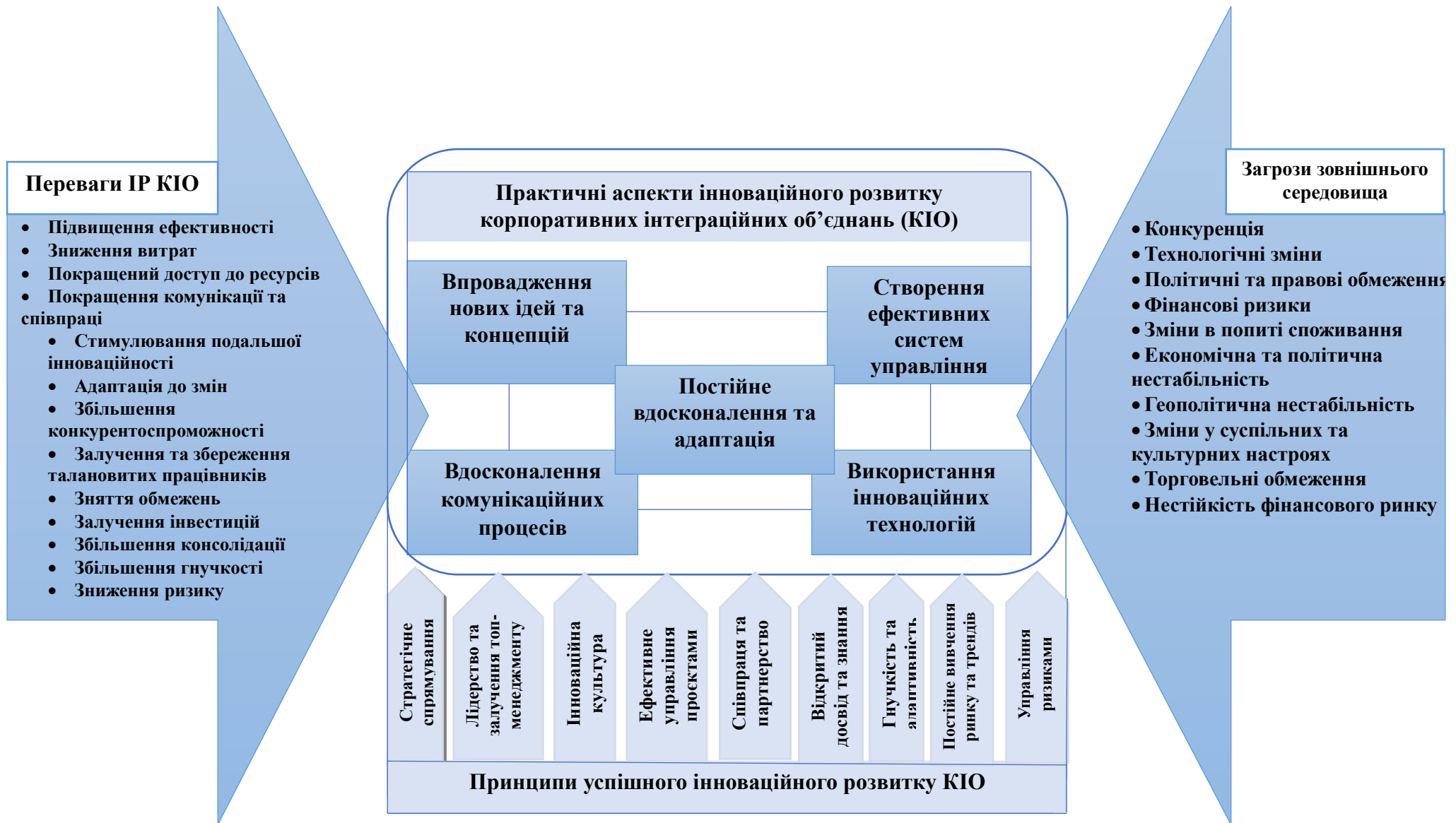

Рис. 1.3. Концептуальна модель інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань

Джерело: авторська розробка.

Зазначена модель демонструє здатність КІО отримувати додаткові конкурентні переваги, мінімізувати ризики зовнішнього середовища та в цілому здатність до нарощування структурою власних інвестиційних ресурсів. Крім того, взаємозв'язок між учасниками КІО впливає і на мотивацію розподілу власних інвестиційних ресурсів групи: підвищується привабливість вкладення цих ресурсів усередині КІО; розширюються можливості для маневрування інвестиційними ресурсами у межах загальної структури.

Соціально-економічна ефективність КІО обумовлена тим, що існує ряд позитивних особливостей у поведінці та мотивації компаній, інтегрованих у корпоративні структури порівняно з компаніями, які не є учасницями КІО.

Отже, в ході дослідження було розкрито теоретичні основи і практичні аспекти інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань. Зокрема були проаналізовані основні етапи розвитку інтеграційних процесів у світі, зокрема: поділ та кооперація праці; економічна співпраця; економічна інтеграція; глобалізація.

На основі загальноприйнятих етапів ми запропонували основні етапи розвитку інтеграційних процесів підприємств у світі з урахуванням виділеної послідовності етапів та характеристики інтеграційних процесів підприємств в кожному із них. Усі виокремлені етапи свідчать про стрімкий розвиток світової економіки та зміну підходів до співпраці між країнами та підприємствами. Безпосередньо розвиток інтеграційних процесів підприємств відбувався під впливом глобалізації та інноваційно-технологічних змін, що надають компаніям нові можливості для співпраці та розвитку на світовому ринку.

Наступним кроком при розгляді інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань (КІО) було сформоване авторське розуміння сутності і змісту інноваційного розвитку КІО як процесу впровадження новаторських підходів, технологій та стратегій у діяльність організацій, що мають за мету поліпшення їхніх корпоративних інтеграційних процесів і результатів. Це

означає використання нових ідей, методів і засобів для покращення співпраці між різними підрозділами організації, впровадження ефективних систем управління, а також використання інноваційних технологій для поліпшення комунікаційних процесів та обміну даними усередині структур.

Визначено, що інноваційний розвиток корпоративних інтеграційних об'єднань має численні переваги, які можуть сприяти покращенню ефективності та конкурентоспроможності організацій.

1.2. Сучасний стан, особливості та детермінанти інноваційного розвитку організаційно-економічного середовища корпоративних інтеграційних об'єднань

Сучасна глобальна економіка характеризується активним формуванням та розвитком ринкових відносин та інститутів. Ключову роль у цьому процесі має відігравати підприємництво як особливий тип економічної активності, доцільна діяльність, спрямована на отримання прибутку, заснована на ініціативи, відповідальності та інноваційності. Типовим для сучасного стану світової економіки є розвиток різноманітних форм підприємництва, де провідна роль належить саме організаціям корпоративного типу та їх різноманітним об'єднанням.

Циклічний характер розвитку світової господарської системи, наслідки економічних, політичних та фінансових криз спричинили значні зміни у всіх сферах підприємницької діяльності, у тому числі й у корпоративному секторі світової економіки. Найбільш життєздатними виявились компанії, що функціонують у різних інтеграційних формах підприємництва.

Геополітичні кризові процеси посилили конкурентну боротьбу та активізували процеси створення та знищення різноманітних корпоративних інтеграційних форм. В результаті конкуренції, очевидно, виживуть ті, які зможуть виробити найкращу систему адаптації до глобального економічного

середовища, що змінилося, і тим самим забезпечити достатню для виживання та розвитку ефективність і стійкість.

Потужні корпоративні інтеграційні об'єднання (КІО) стають реальною запорукою стабільності світової економіки в умовах перманентних криз різного походження. Відтак, на практиці виявляється, що інтеграція і співробітництво дають підприємницьким структурам більш вагомі стратегічні переваги, ніж сама конкурентна боротьба. У зв'язку з цим багатьма з них усвідомлюється необхідність корпоративної інтеграції, від формування корпоративних структур до входження до різних інтеграційних об'єднань та альянсів, зокрема, і до міжнародних. Як продовження, разом з цим, наш дослідницький інтерес пов'язаний із вивченням сучасного стану, особливостей та детермінант інноваційного розвитку організаційно-економічного середовища корпоративних інтеграційних об'єднань.

Таким чином, дослідження є актуальним і значущим з кількох вагомих причин. Перш за все, вивчення сучасного стану корпоративних інтеграційних об'єднань дозволить оцінити їх вплив на світову економіку та суспільство загалом. Це допоможе визначити потенційні переваги та недоліки таких об'єднань, а також сприяє підвищенню ефективності інтеграційних стратегій.

В свою чергу дослідження особливостей інноваційного розвитку організаційно-економічного середовища корпоративних інтеграційних об'єднань важливо для розуміння процесів впровадження нововведень та їх впливу на результативність підприємств. Це дозволяє визначити області залучення інновацій, створення сприятливих умов для їх розвитку та підвищення конкурентоспроможності компаній.

Також вивчення детермінантів інноваційного розвитку організаційно-економічного середовища корпоративних інтеграційних об'єднань дає можливість ідентифікувати фактори, які впливають на створення та розвиток інноваційних систем. Це може включати політичні, економічні, соціальні та технологічні аспекти. Розуміння цих детермінантів допомагає прогнозувати

та формулювати рекомендації для політики, підприємств та інших зацікавлених сторін з метою сприяння інноваційному розвитку.

Різні аспекти організації та управління корпоративними інтеграційними об'єднаннями (КІО) та структурами в певній мірі досліджені такими зарубіжними вченими, як: А. Агравал та Ч. Кнойбер [47], Р. Акофф [46], І. Ансофф [43-44], М. Аокі [45], М. Бечт [48], Дж. Блазн [49], Дж. Веймер та Дж. Папе [50], П. Гоган [51], Дж. Грейсон [52], Д. Деніс [53-54], Т. Келлер [55], Т. Міллер та Д. Бергер [34], Т. Пікетті [56], М. Ребсток [35], А. Томпсон [57], Ч. Фінкельштейн [27], Дж. Уайлі [58], Х. Чесбро [59], А. Шлейфер [60] та деякими іншими.

Серед вітчизняних вчених, які прямо та опосередковано вивчали корпоративні інтеграційні об'єднання та їх організаційно-економічне середовище функціонування, можна виокремити наступних: В. Боковець [61], Н. Волкова та Т. Сахно [62], В. Горбатов [63], О. Гуцалюк [64-65], Ю. Іванов та А. Пилипенко [66], О. Левченко, О. Ткачук та І. Царенко [67], Б. Лессер [68], Н. Скопенко [14], З. Шацька [69]. Враховуючи значне теоретичне та практичне підґрунтя щодо формування, функціонування та розвитку КІО і загалом процесу інтеграційного об'єднання, зокрема, середовища їх функціонування, нерозкритими залишаються аспекти особливостей та впливових факторів інноваційного розвитку організаційно-економічного середовища КІО.

У сучасних економічних дослідженнях можна зустріти опис різних точок зору щодо сутності понять «корпоративна інтеграція» та «корпоративне об'єднання», а також способи їх класифікації і детермінанти їх інноваційного розвитку [6; 14; 27; 46; 55; 61-62; 64-66; 69]. Разом з тим, у практиці міжнародного бізнесу можна зіткнутися з певною понятійною плутаниною, що посилюється прагненням низки науковців та підприємців називати такі корпоративні інтеграційні об'єднання по-різному, використовуючи авторські змістовні наповнення. Тому, в першу чергу, необхідно визначитися зі змістом поняття «корпоративна інтеграція».

Корпоративна інтеграція, в загальноприйнятому розумінні, відноситься до процесу об'єднання двох або більше компаній з метою створення нового юридичного суб'єкта або розширення діяльності існуючого суб'єкта. Це може включати поглинання однієї компанії іншою, злиття компаній у нову структуру або партнерство. Корпоративна інтеграція часто використовується для досягнення різних цілей, таких як покращення оперативної ефективності, зайнятість масштабу, входження на нові ринки або розширення продуктового або сервісного портфеля компанії. Вона може бути спрямована на отримання конкурентних переваг, збільшення частки ринку або зниження загальних витрат. Процес корпоративної інтеграції часто включає переговори, детальний аналіз фінансових даних, оцінку активів і пасивів, узгодження угод і планування процесу поєднання. У кінцевому результаті, компанії стають більш інтегрованими, ділять ресурси, культуру та стратегії, щоб забезпечити спільний успіх. Відтак, ми розуміємо під корпоративною інтеграцією стійку взаємодію корпорацій у процесі розробки, виробництва та реалізації продукції.

Таким чином, ми визначаємо, що корпоративна інтеграція відображає стійку взаємодію між корпораціями на кожному етапі виробничого процесу – від розробки до реалізації продукції. Існує безліч форм корпоративної інтеграції, і їх необхідно систематизувати та вивчити, щоб ефективно використовувати в теорії та практиці бізнесу. Цей процес включає вибір обґрунтованих та чітких критеріїв, які дозволяють виділити різні форми інтеграції. Після аналізу наукової зарубіжної та вітчизняної літератури з даної проблематики, нами було визначено кілька таких критеріїв, зокрема: цільова спрямованість взаємодії, галузева приналежність учасників, часовий фактор інтеграції, схема взаємодії між учасниками та модель залежності між ними (рис. 1.4).

На сьогоднішній день, у світовій економіці спостерігається два основних тренди, які характеризують зміцнення та розвиток сучасної інтеграції:

1. Удосконалення традиційних та виникнення нових способів взаємодії між корпораціями, які спеціалізуються на виконанні різних видів робіт у складних бізнес-процесах. Це стосується інноваційних проєктів та виробничо-комерційних циклів.

2. Модернізація існуючих форм взаємодії та народження нових організаційних структур для сталої корпоративної взаємодії.

Останній тренд має безпосереднє відношення до головного аспекту інтеграції – створення та розвиток корпоративних інтеграційних об'єднань. Цей процес є ключовим для забезпечення успішної і стійкої інтеграції в сучасному світі.

Рис. 1.4. Форми корпоративної інтеграції

Джерело: авторська розробка.

Корпоративні інтеграційні об'єднання відрізняються від традиційних форм інтеграції, таких як партнерські відносини, які ґрунтуються переважно

на купівлі-продажу, шляхом високої стратегічної довгострокової стійкості та керованості. У порівнянні з загальним поняттям корпоративної інтеграції, корпоративне об'єднання є одним з його виявів. Однак, треба пам'ятати, що це поняття не є повністю тотожним корпоративній інтеграції. Вважаємо, що поняття «корпоративне об'єднання» є вужчим, ніж поняття «корпоративна інтеграція».

Отже, вважаємо, що корпоративне інтеграційне об'єднання – це група взаємопов'язаних інтегрованих виробничих корпорацій та компаній, які спільно займаються бізнесом під керівництвом єдиного центру. Для цього вони укладають контракти і планують свою діяльність на довгострокову перспективу.

Головною метою створення таких об'єднань є досягнення синергетичного ефекту, що означає забезпечення зростання результативності, конкурентоспроможності та стійкого розвитку бізнесу учасників. Один з головних факторів, що зумовлює успіх таких об'єднань, – це ефект від масштабу (синергетичний ефект), який дозволяє досягти економічних переваг завдяки спільним ресурсам та оптимізації процесів.

Крім того, корпоративне інтеграційне об'єднання дозволяє згуртувати різні компетенції та ресурси для досягнення спільної мети. Здійснюючи спільну діяльність, учасники можуть ефективно використовувати свої конкурентні переваги та компліментарність, що призводить до більш ефективного функціонування та розвитку об'єднання.

В цілому, корпоративне інтеграційне об'єднання є стратегічним кроком для учасників, що дозволяє створити спільну платформу для забезпечення зростання, конкурентоспроможності та стійкого розвитку усіх включених компаній сучасному високодинамічному бізнес-середовищі.

Дослідження [6; 35; 55; 62-64] показали, що корпоративні інтеграційні об'єднання (КІО) можна класифікувати за двома основними характеристиками.

По-перше, це стосується того, як учасники об'єднань залежать один від одного.

По-друге, це включає розгляд функціональної спеціалізації в рамках мережевої топології.

Перший аспект класифікації стосується відносин власності між учасниками КІО. Деякі об'єднання мають ієрархічну структуру власності, де одна компанія контролює іншу. Інші об'єднання можуть бути горизонтальними, де учасники мають рівноправні партнерські відносини.

Другий аспект стосується способу взаємодії між учасниками об'єднань. Деякі КІО працюють на основі централізованого підходу, де координацію та управління здійснює одна компанія. Інші об'єднання можуть мати мережеву структуру, де всі учасники ділять відповідальність та приймають рішення спільно.

З точки зору типізації КІО, можемо виділити дві основні ознаки: відносини власності та спосіб взаємодії учасників. Ця класифікація допомагає краще розуміти характер та організацію КІО у бізнес-середовищі.

Типи КІО, що виокремлюємо за ознакою наявності відносин власності, саме використання даної ознаки призводить до виділення двох базових типів КІО: об'єднання, що сформовані на основі відносин власності та контрактних об'єднань, побудованих на договірній основі.

Холдинг – особливий вид об'єднання, компанія, яка створюється з метою контролю та управління іншими компаніями шляхом володіння їх контрольними пакетами акцій. Холдинговою компанією визнається підприємство, незалежно від його організаційно-правової форми, до складу активів якого входять контрольні пакети акцій інших підприємств.

Типовий холдинг складається з головної компанії, її дочірніх компаній і фірм – «онуків». Дочірні компанії є самостійними юридичними особами, організованими у вигляді товариств. У разі банкрутства або неплатоспроможності, вони несуть відповідальність за свої зобов'язання

лише перед своєю компанією. Часто дочірні компанії володіють контрольними пакетами акцій своїх підлеглих підрозділів – «онуків».

Холдингові компанії, як правило, самостійно регулюють діяльність групи підприємств об'єднання. Корпоративні інтеграційні об'єднання холдингового типу можуть створюватися двома основними методами: «згори донизу», тобто з ініціативи та за рахунок коштів материнської компанії; «знизу вгору» – шляхом добровільного об'єднання низки незалежних компаній внаслідок спільного рішення їх власників [68].

Цей тип об'єднання відрізняється більшим ступенем контролю, ніж контрактні зв'язки. Материнська компанія володіє контрольним пакетом акцій (часток) інших учасників об'єднання, що дає їй можливість впливати на стратегічні управлінські рішення та призначення керівників в дочірніх підприємствах. Це створює більшу ясність та зрозумілість в розподілі завдань та виконанні рішень всередині системи «материнська корпорація – дочірні компанії».

Умови ризику та невизначеності глобального зовнішнього середовища ставлять під загрозу досягнення цілей холдингових об'єднань. Проте, на вихід з цієї ситуації можуть впливати два фактори: висока рівень керованості та можливість вибору оптимальної структури управління групою компаній.

Важливо відзначити, що холдингові об'єднання мають можливість акумулювати та ефективно використовувати ресурси для досягнення ринкового лідерства, реалізації великих інноваційних проєктів та створення інноваційної інфраструктури. Реалізація передових нововведень потребує значних зусиль та витрат, які не завжди доступні окремим підприємствам. Крім того, цим компаніям часто не вдається провести глибокі та довготривалі перетворення, не втрачаючи основне виробництво.

Однак, в холдингових об'єднаннях можна досягти необхідного ступеня централізації управління, що дозволяє проводити масштабні та послідовні інновації у різних компаніях групи. Це дозволяє вирішувати проблему

трудомісткості та зменшувати витрати, що необхідні для впровадження передових технологій.

Таким чином, холдингові об'єднання мають певні переваги в умовах ризику та невизначеності, забезпечуючи ефективне управління ресурсами та усунення перешкод на шляху досягнення успіху. Вони створюють умови для інноваційного розвитку та забезпечують стійкість і конкурентноздатність на ринку.

На відміну від холдингів, які базуються на відносинах власності, існують також групи компаній, що формуються шляхом створення одного або кількох підприємств на пайовій основі з метою задоволення їх потреб або роботи на відкритому ринку. Подібні об'єднання, як і попередні, спрямовані на поєднання ресурсів групи компаній для реалізації великих інноваційних проєктів та отримання синергетичного ефекту від спільного виконання окремих процесів.

Другий тип об'єднань, виділених за ознакою, як зазначено вище, може бути охарактеризовано як контрактний. У таких об'єднаннях учасники не пов'язані відносинами власності, але пов'язані багатосторонніми договорами про взаємодію, зокрема контрактами.

У контрактних об'єднаннях існує різноманітність форм, але для досягнення ефективності їх функціонування необхідна наявність відповідних координаційних центрів. Ці центри можуть формуватися як на основі ключового учасника об'єднання, так і на основі групи компаній. Тому, контрактні корпоративні об'єднання – це групи юридично незалежних компаній, які мають спільний координаційний центр і спільно здійснюють або планують спільне ведення бізнесу на основі взаємовигідного співробітництва, тривалого періоду і колективних контрактних угод.

У світовій економіці прикладами таких об'єднань часто можна назвати кластери, фінансово-промислові групи та інші організаційні форми спільного ведення бізнесу. Останнім часом у глобальному бізнес-середовищі також

набули поширення так звані консорціуми, які у певному сенсі можна розглядати як різновид контрактних об'єднань.

Розглядаються і кластери, як форма інноваційної співпраці, і головний позитивний результат кластероутворення для підприємств, не тільки і не стільки у створенні умов для досягнення конкурентоспроможності, скільки в формуванні нових зв'язків, цілей, завдань з ефективного використання ресурсів, «у створенні кругових ланцюжків створення вартості», у тому числі і в інноваційній діяльності.

Консорціум – це одна з форм об'єднань, що створюється на основі досягнення домовленостей між фінансово-кредитними структурами (банками, інвестиційними або страховими компаніями), підприємствами, компаніями, фірмами, науковими центрами навіть державами, включаючи уповноважених національними і регіональними урядами державних установ і підприємств. Вони створюються з метою проведення крупних фінансових операцій, таких як розміщення позик, акцій, облігацій, або виконання наукових і капіталоемких проєктів, включаючи міжнародний (транснаціональний) рівень [64].

В порівнянні із групами компаній, які є власністю однієї структури, контрактні об'єднання характеризуються меншим ступенем керованості. Це пояснюється тим, що їх учасники є юридично незалежними підприємствами. В таких об'єднаннях виникають обмеження щодо здійснення спільних рішень, чіткого їх виконання, координації ресурсів та реалізації спільних розвиткових проєктів, зокрема, інноваційних. Однак, це також забезпечує гарантію збереження автономії для багатьох компаній, що робить участь в таких об'єднаннях привабливою.

Однією із переваг контрактних об'єднань є їх здатність залучити велику кількість компаній з різними інтересами, що дає їм значний потенціал для спільного інноваційного розвитку. Це є суттєвою позитивною характеристикою цих об'єднань. Зазначимо, що до складу контрактних

об'єднань також можуть входити об'єднання, що базуються на відносинах власності.

Узагальнюючи результати досліджень сутності корпоративних інтеграційних об'єднань українських і зарубіжних авторів [43; 45; 55-56; 58; 62; 64; 66], виділимо такі їх основні характеристики у сучасному організаційно-економічному середовищі:

1) єдність цілей учасників КІО, при якому власні цільові і стратегічні інтереси окремих компаній не повинні суперечити загальнокорпоративним цілям;

2) наявність власників (акціонерів), віддалених від управління, всі важливі рішення приймаються радою директорів, внаслідок чого неможливе одноосібне прийняття рішень, а відтак лише в групі за допомогою збалансування думок, це веде до багатосуб'єктності впливу на прийняття ключових рішень у КІО;

3) широко поширене делегування повноважень, що створює декілька «вузлів» ухвалення рішень, що в свою чергу призводить до багаторівневості в управлінні КІО;

4) прагнення зайняти лідируючу позицію на ринку за допомогою диверсифікації, тобто виходу на найбільш перспективні для КІО напрями діяльності, відтак внаслідок такого характеру розвитку КІО властива багатосценарність;

5) здатність до інвестування великих довгострокових, науко- та капіталомістких проєктів за допомогою акумулювання власних та позикових коштів;

6) свідомо організація, постійна підтримка, а іноді й штучне створення внутрішньокорпоративної конкуренції, в тому числі в напрямках активізації інноваційної діяльності та розвитку учасників КІО;

7) до складу входить, як правило, кілька компаній різного характеру бізнес-активності, внаслідок чого досягається розподіл ризиків шляхом диверсифікації за різними напрямками діяльності та значне зниження ступеня

їхнього впливу на основі використання великомасштабних інформаційних ресурсів, розгалуженої внутрішньокорпоративної системи резервних фондів, висококваліфікованого управлінського персоналу тощо;

8) чисельність співробітників може досягати кількох тисяч осіб, що ускладнює процес управління ними, вимагає чіткої системи контролю, зворотного зв'язку та перевірки якості роботи.

Вказані особливості КІО звісно вказують на ефективність даної форми господарювання у сучасних ринкових умовах.

Для інноваційно-орієнтованих КІО характерне наступне:

- підприємницька поведінка, яка орієнтована на засвоєння нових процесів та вироблення нових ідей;

- глобальна творча активність персоналу, високий рівень розвитку комунікацій, міжособистісних взаємовідносин та заохочення самовираження особистості;

- перетворюючий характер менеджменту, прибутковості та оптимізації ризиків, «гнучкість та адаптивність організаційних форм».

Великий ефект інноваційного розвитку КІО полягає в тому, що через усвідомлений інноваційний розвиток КІО забезпечує собі ефективне виживання та високі темпи зростання у довгостроковій перспективі.

Організаційно-економічне середовище корпоративних інтеграційних об'єднань – це сукупність економічних, правових, соціальних і політичних умов, в яких здійснюються процеси об'єднання та інтеграції компаній або організацій. Це середовище включає різні фактори і особливості, які впливають на розгортання та успішність корпоративних інтеграцій (рис. 1.5).

Зміст організаційно-економічного середовища КІО охоплює такі елементи:

1. Глобалізація: зростаюча світова економічна інтеграція призводить до змін в середовищі корпоративних інтеграцій, таких як збільшення конкуренції на глобальних ринках і потреба у міжнародній співпраці.

2. Регуляторне середовище: розробка та впровадження правових норм та політичних рішень є значним чинником для організаційно-економічного середовища корпоративних інтеграційних об'єднань. Наявність адекватного регуляторного середовища може сприяти або гальмувати розвиток інтеграції.

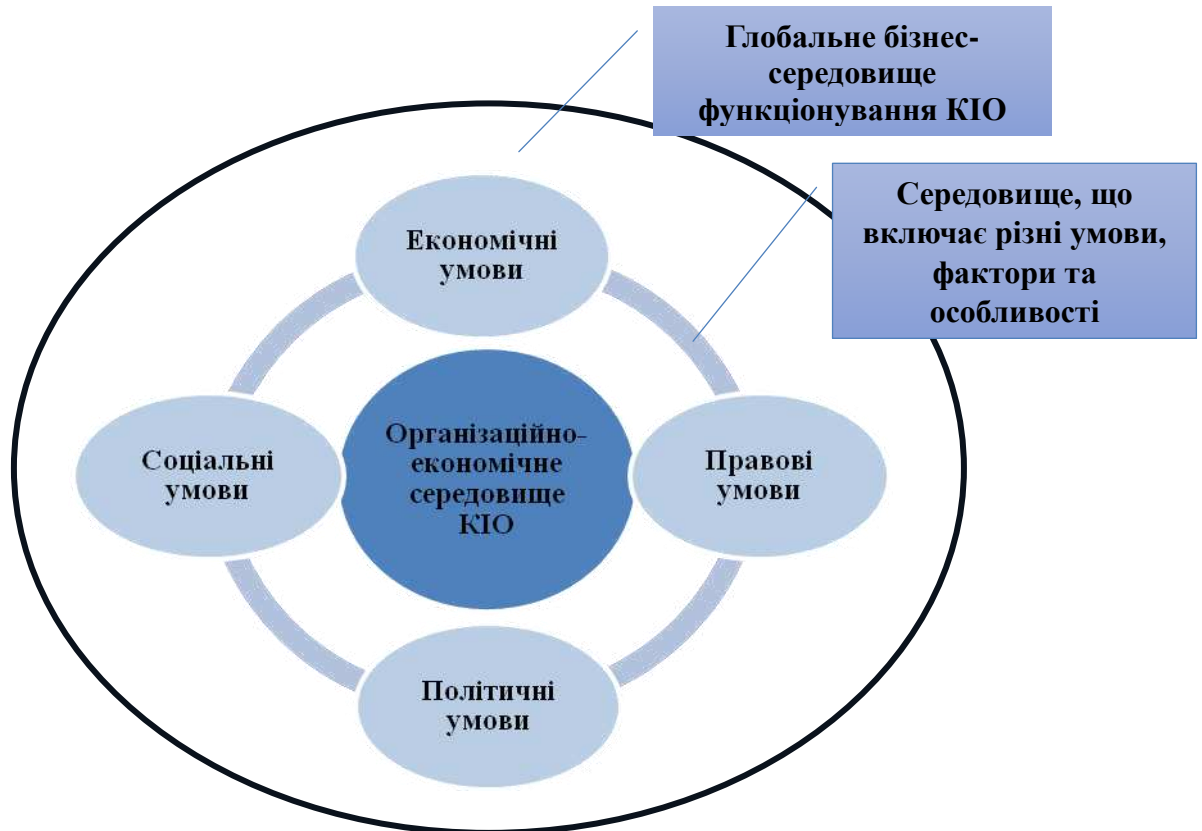

Рис. 1.5. Організаційно-економічне середовище корпоративних інтеграційних об'єднань

Джерело: авторська розробка.

3. Технологічне середовище: прискорений технологічний розвиток має значний вплив на організаційно-економічне середовище корпоративних інтеграційних об'єднань. Висока швидкість розвитку технологій може створювати нові можливості для інтеграції та змінювати сфери діяльності та конкурентні переваги компаній.

4. Фінансове середовище: доступність фінансування та фінансові ризики є важливими факторами організаційно-економічного середовища корпоративних інтеграційних об'єднань. Величина капіталу, наявність

фінансових ресурсів та інші фінансові фактори можуть впливати на успішність інтеграції.

Економічне середовище включає фактори, такі як стан ринку, ступінь конкуренції, здатність компаній до фінансування та інвестування, структура галузі тощо. Наприклад, наявність стійкого економічного зростання може стимулювати більш активний процес інтеграції, тоді як економічні кризи можуть затримати чи навіть зупинити цей процес.

Правове середовище визначається законодавством, регулюючим процеси фузій, поглинань та інших форм корпоративної інтеграції. Законодавство може сприяти чи перешкоджати об'єднанням, залежно від своїх вимог та обмежень. Наявність стабільного та прогнозованого правового середовища може надати більшу впевненість компаніям у здійсненні інтеграції.

Соціальне середовище включає думки та інтереси стейкхолдерів, таких як працівники, споживачі, акціонери та громадські організації. Ставлення цих груп може вплинути на процес інтеграції та довіру до нього. Наприклад, опозиція з боку працівників чи відсутність підтримки від акціонерів може ускладнити реалізацію об'єднання.

Політичне середовище включає діяльність уряду та державних органів, які можуть вплинути на інтеграційні процеси. Наприклад, політичні зміни або зацікавленість влади впливають на регуляторну сферу і можуть послабити чи змінити законодавство, що регулює корпоративні інтеграції.

Отже, успіх корпоративних інтеграцій визначається впливом цих факторів і умов на процеси об'єднання. Наявність сприятливого економічного, правового, соціального та політичного середовища може стимулювати більш швидке і успішне здійснення об'єднань, тоді як негативний вплив може викликати труднощі та незадоволення всіх зацікавлених сторін.

Організаційно-економічне середовище корпоративних інтеграційних об'єднань має свої особливості, які також варто враховувати при їхньому

розгляді. Основні особливості організаційно-економічного середовища корпоративних інтеграційних об'єднань можуть включати наступні аспекти:

1. Конкуренція: КІО здебільшого з'являються з метою збільшення конкурентоспроможності. Тому їм часто доводиться працювати в конкурентному середовищі, де необхідно ефективно використовувати ресурси та створювати конкурентні переваги.

2. Міжнародна діяльність: КІО працюють в різних країнах і потребують врахування різних правових, економічних і культурних вимог.

3. Управління: об'єднання декількох компаній може створити складну систему управління, де необхідно здійснювати координацію дій і приймати стратегічні рішення, щоб забезпечити успішну реалізацію спільних цілей.

4. Фінанси: КІО пов'язані з розподілом фінансових ресурсів між компаніями. Інвестиції, фінансова підтримка та розподіл прибутку є важливими аспектами організаційно-економічного середовища.

5. Соціо-культурні відмінності: в залежності від того, з яких країн або регіонів походять компанії, можуть виникати культурні відмінності, які варто враховувати при інтеграції. Наявність різних способів керівництва, стилів комунікації та організаційних звичок можуть впливати на успішність інтеграції.

6. Регулювання: КІО можуть підпадати під нормативне регулювання, яке визначається законами та правилами країн, в яких вони діють. Регулятивні обмеження можуть впливати на стратегію та структуру інтеграційного об'єднання.

7. Технології: розвиток технологій та інформаційних систем може впливати на процеси внутрішньої комунікації, управління та співпраці в рамках корпоративного інтеграційного об'єднання. Впровадження нових технологій може покращити ефективність роботи та забезпечити взаємодію між компаніями.

8. Партнерство: успішні корпоративні інтеграційні об'єднання потребують глибокого партнерства між компаніями, включаючи спільне прийняття рішень та вирішення конфліктів.

9. Ризики: КІО в більшій мірі можуть бути пов'язані з ризиками, такими як фінансові втрати, незгоди між сторонами тощо.

Ці особливості організаційно-економічного середовища корпоративних інтеграційних об'єднань вимагають уважного аналізу та налагодження взаємодії між компаніями з метою досягнення спільних цілей та успішності об'єднання.

Враховуючи все вищевказане, розуміння організаційно-економічного середовища є важливим для успішної реалізації корпоративних інтеграційних процесів. Компанії і організації повинні аналізувати та урахувати ці фактори при плануванні та реалізації інтеграцій, щоб забезпечити ефективність та успіх своїх об'єднань.

Загалом, організаційно-економічне середовище корпоративних інтеграційних об'єднань в світі є складним і різноманітним. Воно визначається значними факторами, умовами та особливостями глобального бізнес-середовища. Всі ці складові організаційно-економічного середовища КІО варіюються в залежності від країни, галузі та конкретної ситуації, а також мають великий вплив на успішність інтеграції компаній.

Що стосується інноваційного розвитку організаційно-економічного середовища корпоративних інтеграційних об'єднань, то він полягає в постійному впровадженні нових ідей, технологій та методів для покращення ефективності і результативності цих об'єднань. Це включає в себе такі аспекти, як:

1. Інноваційні технології: КІО стимулюють введення нових технологій в свої операції, що дозволяє знизити витрати, підвищити продуктивність та покращити якість продукції або послуг. Це можуть бути високотехнологічні системи автоматизації, аналітичні інструменти для

управління даними, або інші інноваційні рішення, які забезпечують конкурентні переваги інтеграційного об'єднання.

2. Інноваційний менеджмент: управління інноваціями є важливим аспектом інноваційного розвитку КІО. Це означає створення сприятливої організаційної культури, яка сприяє розвитку творчих ідей, стимулює співпрацю та обмін знаннями, та сприяє впровадженню інноваційних рішень. Крім того, інноваційний менеджмент передбачає розробку і впровадження стратегій інноваційного розвитку, системи контролю та оцінки результатів інноваційних проєктів.

3. Кластеризація і партнерства: одним із способів стимулювання інноваційного розвитку є створення кластерів або партнерств з іншими організаціями, які мають спеціалізовані знання та ресурси. Такі партнерства дозволяють об'єднанням обмінюватися ідеями, спільно розробляти нові продукти або послуги, а також ділитися витратами на дослідження та розробки. Це сприяє прискоренню інноваційного процесу та забезпечує конкурентні переваги для об'єднань.

4. Створення інноваційної культури: створення сприятливої організаційної культури є важливим аспектом інноваційного розвитку. Це означає створення атмосфери, в якій співробітники відчують свободу виражати свої ідеї, експериментувати та брати на себе ризики. Така культура сприяє розвитку творчого потенціалу інтеграційного об'єднання і стимулює його до інновацій.

В додаток до вищезгаданих аспектів, інноваційний розвиток організаційно-економічного середовища КІО включає такі елементи:

1. Інноваційна стратегія: для досягнення успіху і підвищення конкурентоспроможності, КІО повинні мати чітку інноваційну стратегію. Це означає визначення основних напрямків розвитку, цілей і завдань, пов'язаних з інноваціями, а також планування ресурсів і створення системи моніторингу і оцінки.

2. Розробка нових продуктів та послуг: інноваційний розвиток передбачає впровадження нових продуктів або послуг у портфель об'єднання. Це включає в себе проведення досліджень і розробок, тестування нових концепцій, а також впровадження ефективних процесів, що допомагають швидко виводити нові продукти на ринок.

3. Інвестиції в технології та дослідження: створення інноваційного середовища вимагає значних інвестицій в дослідження та розвиток, а також технологічні інфраструктури. КІО бути готові інвестувати в нові технології, інфраструктуру, інноваційні проекти та дослідження, які допоможуть їм забезпечити конкурентну перевагу.

4. Розвиток людського капіталу: одним з ключових елементів інноваційного розвитку є розвиток та підготовка персоналу. КІО повинні інвестувати в навчання та розвиток свого персоналу, стимулювати творчість та інноваційний мислення, а також привертати і зберігати талановитих співробітників.

5. Впровадження інноваційних процесів та управління: інноваційний розвиток організаційно-економічного середовища передбачає впровадження нових процесів та методів управління, які сприяють ефективному впровадженню інновацій. Це може включати в себе впровадження Agile-методологій, управління проектами, дизайн-мислення та інші інноваційні підходи до управління.

Відтак визначені аспекти та елементи інноваційного розвитку організаційно-економічного середовища КІО можна представити у формі концептуальної моделі (рис. 1.6).

В цій моделі основним елементом є самі корпоративні інтеграційні об'єднання, які знаходяться у центрі уваги. Вони є основними гравцями у процесі інноваційного розвитку та відповідають за впровадження нових ідей, технологій та методів. Об'єднання повинні мати інноваційну стратегію, яка визначає їхні основні напрямки розвитку та цілі і завдання, пов'язані з інноваціями.

Одним з ключових аспектів інноваційного розвитку є використання інноваційних технологій. Це можуть бути різні високотехнологічні системи автоматизації, аналітичні інструменти для управління даними та інші інноваційні рішення, що допомагають забезпечити конкурентну перевагу об'єднань.

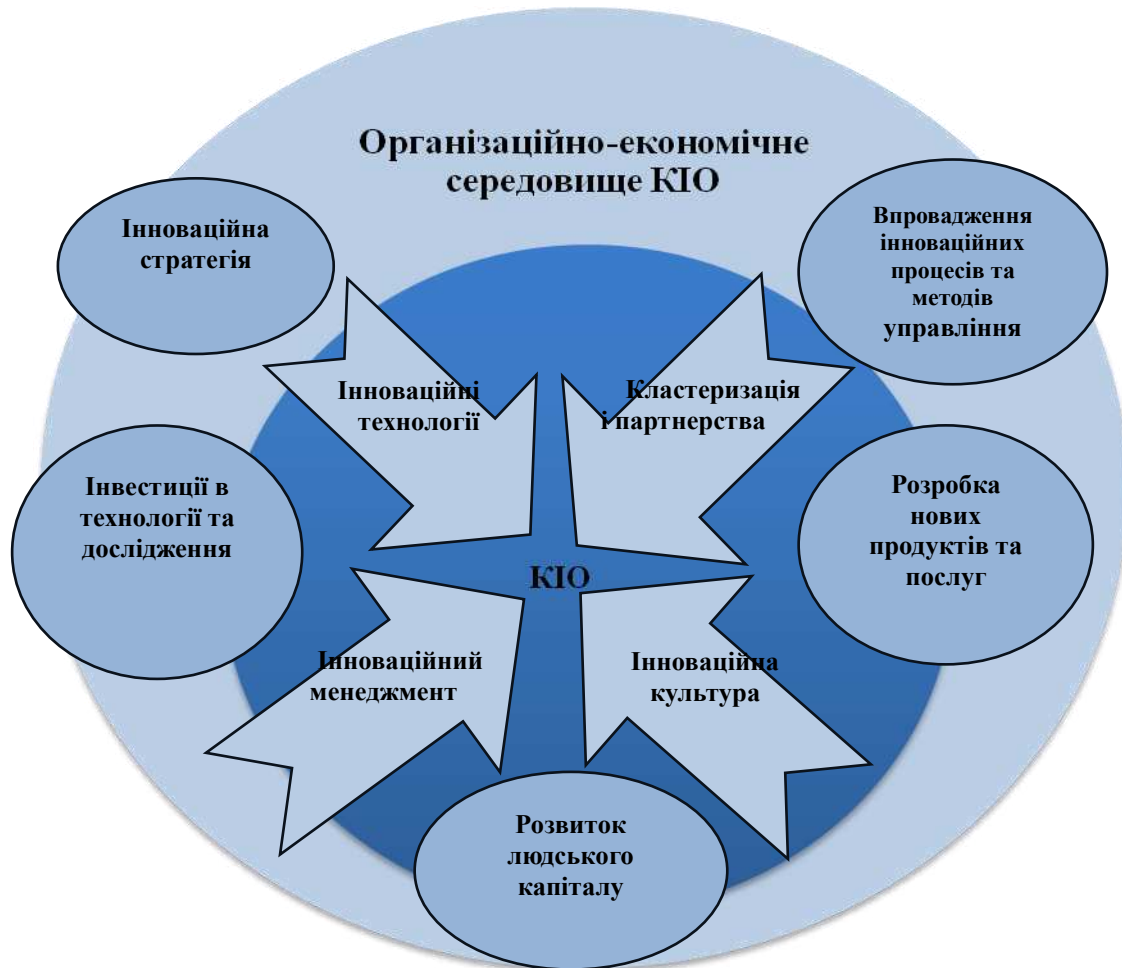

Рис 1.6. Концептуальна модель інноваційного розвитку організаційно-економічного середовища корпоративного інтеграційного об'єднання

Джерело: авторська розробка.

Також важливим елементом є розвиток людського капіталу. Організації повинні інвестувати в навчання та розвиток свого персоналу, щоб стимулювати творчість та інноваційний потенціал. Крім того, важливо

створити сприятливу організаційну культуру, яка підтримує розвиток інноваційної думки, співробітництва та обміну знаннями.

Для досягнення успіху в інноваційному розвитку, об'єднання можуть встановлювати партнерства з іншими організаціями, що мають спеціалізовані знання та ресурси. Це допомагає об'єднанням обмінюватися ідеями, спільно розробляти нові продукти або послуги, а також ділитися витратами на дослідження та розробки.

Усі ці елементи взаємодіють між собою та сприяють інноваційному розвитку організаційно-економічного середовища корпоративних інтеграційних об'єднань. В результаті, об'єднання стають більш конкурентоздатними, здатними до адаптації до змін на ринку та до досягнення стабільного розвитку у майбутньому.

В цілому інноваційний розвиток організаційно-економічного середовища корпоративних інтеграційних об'єднань є складним процесом, який вимагає постійного оновлення та адаптації до змін. Це дозволяє об'єднанням підтримувати свою конкурентоспроможність і забезпечувати стабільний розвиток в умовах швидкозмінюваного ринкового середовища.

З огляду на концептуальну модель інноваційного розвитку організаційно-економічного середовища КІО, можна зрозуміти, що особливості та детермінанти інноваційного розвитку організаційно-економічного середовища КІО можуть бути досить різноманітними, залежно від конкретного контексту та умов, в яких діють такі організації (табл. 1.2).

Особливості та детермінанти інноваційного розвитку організаційно-економічного середовища корпоративних інтеграційних об'єднань можна розглядати з різних поглядів. Ці особливості та детермінанти інноваційного розвитку організаційно-економічного середовища КІО можуть взаємодіяти між собою та мати різний вплив. Проте їх врахування може допомогти організаціям створити сприятливе середовище для КІО.

Одна з ключових особливостей інноваційного розвитку в контексті корпоративних інтеграційних об'єднань полягає в тому, що такі об'єднання

дозволяють прискорити процеси інноваційного розвитку шляхом поєднання зусиль, ресурсів та знань декількох організацій.

Таблиця 1.2

**Особливості та детермінанти інноваційного розвитку
організаційно-економічного середовища корпоративних інтеграційних
об'єднань**

Особливості	Детермінанти
<p>1. Доступ до ресурсів і експертизи. КІО мають можливість об'єднувати ресурси різних компаній, що дозволяє їм мати більший доступ до фінансових, технічних та людських ресурсів для здійснення інновацій. Вони можуть використовувати спільні канали збуту, розподілу та маркетингу для максимізації своєї конкурентоспроможності.</p>	<p>1. Технологічна інфраструктура. Наявність сучасних технологій, інформаційних систем, доступ до інтернету та інші технічні ресурси можуть визначати і сприяти інноваційному розвитку організаційно-економічного середовища КІО.</p>
<p>2. Синергія та співробітництво. КІО забезпечують сприятливі умови для співпраці та обміну ідеями між різними компаніями, що є ключовим фактором в інноваційному процесі. Вони створюють платформи для обміну знаннями та досвідом, що сприяє появі нових ідей та розвитку інноваційних проєктів.</p>	<p>2. Людські ресурси. Наявність кваліфікованих співробітників, високий рівень освіти та тренінги можуть стимулювати інноваційні процеси в організаційно-економічному середовищі КІО.</p>
<p>3. Гнучкість та швидкість реакції на ринкові зміни. КІО здебільшого є більш гнучкими та швидкими у прийнятті рішень та виконанні змін. Це дозволяє їм ефективно реагувати на зміни в економічному середовищі та ринкові потреби, та швидко впроваджувати інновації.</p>	<p>3. Державна політика. Підтримка урядами, стимулювання інновацій за допомогою державного фінансування, фіскальних змін та інших заходів може сприяти інноваційному розвитку організаційно-економічного середовища КІО.</p>
<p>4. Підтримка інноваційної культури. КІО нерідко створюють сприятливу інноваційну культуру, де пріоритетом є створення та впровадження нових ідей. Вони стимулюють творчість та технічну експертизу, а також надають ресурси та підтримку для розвитку інноваційних проєктів.</p>	<p>4. Податкова система. Тарифи, збори та інші податкові політики держав можуть впливати на рівень інноваційного розвитку організаційно-економічного середовища КІО шляхом стимулювання або обмеження інвестицій та витрат на дослідження та розвиток.</p>
<p>5. Ризиковий капітал та фінансова підтримка. КІО мають часто доступ до ризикового капіталу та фінансової підтримки з боку компаній-учасниць. Це дозволяє їм залучати ресурси для здійснення високоризикових інноваційних проєктів для довгострокового розвитку.</p>	<p>5. Маркетинг та споживчі настрої. Реакція ринку та споживачів на новітні технології та інноваційні продукти також може впливати на інноваційний розвиток організаційно-економічного середовища КІО. Маркетингові зусилля та розуміння потреб місцевих споживачів можуть стимулювати інноваційний розвиток організацій.</p>

Продовження табл. 1.2

Особливості	Детермінанти
6. Обмін знаннями. У КІО компанії можуть активно обмінюватися знаннями, досвідом та технологіями. Це дозволяє впроваджувати інновації швидше і ефективніше, оскільки ресурси та експертиза знаходяться під одним управлінням.	6. Конкуренція та фактори дестабілізації. Наявність конкуренції і нестабільність на глобальному ринку можуть стимулювати організації до розвитку та впровадження новітніх технологій та інновацій, щоб зберегти свою конкурентоспроможність.
7. Управлінські можливості. КІО можуть мати додаткові управлінські здібності та процеси, що сприяють інноваційному розвитку. Загальний підхід до управління, стандартизація процесів і використання передових методик можуть сприяти інтеграції інновацій в організацію.	7. Процеси управління та готовність до змін. Ефективність управління організацією, здатність до змін та інновацій можуть мати важливе значення для здатності організації до інноваційного розвитку.

Джерело: авторська розробка.

Це дає змогу реалізовувати більш амбітні та складні проєкти, які окремим організаціям було б важко або неможливо реалізувати самостійно. За рахунок спільних ресурсів і знань можна створити інноваційні продукти, послуги та технології, що забезпечують конкурентну перевагу на ринку.

Детермінанти інноваційного розвитку організаційно-економічного середовища корпоративних інтеграційних об'єднань можна виділити на декілька категорій:

1. Організаційні фактори: включають у себе структуру об'єднання, управління, організаційну культуру та комунікаційні зв'язки. Ефективне управління організаційною структурою та відносинами усередині об'єднання є важливим фактором успішного інноваційного розвитку.

2. Економічні фактори: включають у себе фінансування, доступ до ресурсів, ринкову потужність та конкуренцію. Досягнення успіху в інноваційному розвитку вимагає наявності достатніх фінансових ресурсів, доступу до новітніх технологій, наявності висококваліфікованого персоналу та можливості використання ринкових можливостей.

3. Технологічні фактори: включають у себе наявність і доступність новітніх технологій, забезпечення інноваційними дослідженнями та

розробками, використання новаційних методів та процесів. Технологічна компетентність та спроможність інноваційного розвитку є ключовими чинниками у створенні та впровадженні інновацій.

4. Соціокультурні фактори: включають у себе відношення до ризику, інноваційної культури організації, моральну підтримку співробітників. Успішний інноваційний розвиток потребує позитивного відношення до ризику, дотримання інноваційної культури та підтримки з боку персоналу.

Отже, інноваційний розвиток організаційно-економічного середовища корпоративних інтеграційних об'єднань є важливим для їхнього успіху та конкурентоспроможності на ринку. Впровадження новаторських ідей та методів дозволяє цим об'єднанням адаптуватися до змін на ринку та забезпечувати стабільний розвиток у майбутньому.

Для досягнення успіху в інноваційному розвитку, об'єднання можуть встановлювати партнерства з іншими організаціями, що мають спеціалізовані знання та ресурси. Це допомагає об'єднанням обмінюватися ідеями, спільно розробляти нові продукти або послуги, а також ділитися витратами на дослідження та розробки.

Усі ці елементи взаємодіють між собою та сприяють інноваційному розвитку організаційно-економічного середовища корпоративних інтеграційних об'єднань. В результаті, об'єднання стають більш конкурентоздатними, здатними до адаптації до змін на ринку та до досягнення стабільного розвитку у майбутньому.

В цілому інноваційний розвиток організаційно-економічного середовища корпоративних інтеграційних об'єднань є складним процесом, який вимагає постійного оновлення та адаптації до змін. Це дозволяє об'єднанням підтримувати свою конкурентоспроможність і забезпечувати стабільний розвиток в умовах швидкозмінюваного ринкового середовища.

Одна з ключових особливостей інноваційного розвитку в контексті корпоративних інтеграційних об'єднань полягає в тому, що такі об'єднання

дозволяють прискорити процеси інноваційного розвитку шляхом поєднання зусиль, ресурсів та знань декількох організацій. Це дає змогу реалізовувати більш амбітні та складні проекти, які окремим організаціям було б важко або неможливо реалізувати самостійно.

За рахунок спільних ресурсів і знань можна створити інноваційні продукти, послуги та технології, що забезпечують конкурентну перевагу на ринку. Детермінанти інноваційного розвитку організаційно-економічного середовища корпоративних інтеграційних об'єднань можна поділити на декілька категорій: організаційні фактори; економічні фактори; технологічні фактори; соціокультурні фактори.

Отже, впровадження новаторських ідей та методів в організаційно-економічному середовищі корпоративних інтеграційних об'єднань є ключовим аспектом для їх успішності та конкурентоспроможності на ринку. Відтак, КІО мають здатність пристосовуватися до змін, що відбуваються на глобальному ринку, та забезпечувати стійкий розвиток у майбутньому.

1.3. Інституціональне забезпечення та міжнародний досвід у сфері інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань

В сучасному глобалізованому світі компанії все частіше звертаються до формування об'єднань і корпоративних партнерств з метою забезпечення конкурентоспроможності та інноваційного розвитку. Інституціональне забезпечення в загальному розумінні включає у себе набір правил, норм і процедур, які регламентують взаємодію між учасниками об'єднання, а також визначають права та обов'язки кожної сторони.

У зв'язку зі складністю процесу інтеграції, потрібно належно враховувати такі аспекти законодавчого регулювання інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань, як забезпечення їх повноцінного функціонування, створення різних форм, розвитку, управління

інтелектуальною власністю, спільні інноваційні проекти, трансфер технологій тощо.

Міжнародний досвід у сфері законодавчого регулювання інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань є надзвичайно важливим, оскільки дозволяє використовувати найкращі законодавчі практики та уникати помилок. Різні країни мають різноманітні підходи до створення та регулювання корпоративних об'єднань, тому вивчення міжнародного досвіду може допомогти в забезпеченні більш успішної та ефективної інтеграції в національному контексті.

Окрім того, інноваційний розвиток є ключовим фактором для забезпечення конкурентоспроможності компаній і національної економіки в цілому. Корпоративні інтеграційні об'єднання можуть стати джерелом нових ідей, технологій та підходів, які сприятимуть створенню повноцінного інноваційного середовища в Україні. Таким чином дослідження в галузі інституціонального забезпечення та міжнародного досвіду у сфері інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань є актуальним і значущим на сьогоднішній день.

Питання інституціонального забезпечення інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань в певній мірі розглянуті такими українськими вченими, як: Яненко І.Г., Ляховець О.О. [70], Алімов О.М., Даниленко А.І., Трегобчук В.М. [71], Амоша О.І. [72], Ковалів М.В., Ортинська Н.В., Хомишин І.Ю., Єсімов С.С., Сковчиляс-Павлів О.В., Сидор М.Я., Скриньковський Р.М. [73], Павлюк М.В. [74], Антонюк Л.Л., Поручник А.М., Савчук В.С. [75], Баганець О.О., Івченко А.В. [76], Шуміло І.А. [77], Васильєва В.А., Коструба А.В. [78], Жорнокуй Ю.М. [79], Сіщук Л.В. [80], Здоронок Г. [81], Руденко В.В. [29], Гуцалюк О.М. [83-84], Бугаєва М.В. [85] та деякими іншими.

З огляду на велику кількість публікацій з даної проблематики та різноманітність дискусійних інституціональних аспектів, що у них розглядаються, можна зробити висновок, що досить не чітко і поверхнево

представлені дослідження саме інституціонального забезпечення у сфері інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань в Україні, тому потребує аналізу сама ця сфера, виявлення недоліків і недосконалостей в контексті сучасного бізнес-середовища та огляд міжнародного досвіду у сфері інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань з метою виявлення кращих практик, які можливо залучити в українське законодавство.

Перед безпосереднім розглядом інституціонального забезпечення інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань варто визначити наше бачення сутності «корпоративна інтеграція» та «корпоративні інтеграційні об'єднання».

Ми будемо виходити із загальноприйнятого визначення корпоративної інтеграції, яка розуміється як стратегічний процес об'єднання двох або більше компаній з метою створення нового юридичного суб'єкта або розширення діяльності існуючого суб'єкта.

Цей процес може включати поглинання однієї компанії іншою, злиття компаній у нову структуру або партнерство. Корпоративна інтеграція є засобом досягнення різних цілей, таких як поліпшення оперативної ефективності, зміна масштабу, входження на нові ринки або розширення асортименту продуктів і послуг компанії. Часто вона використовується для отримання масштабної конкурентної переваги, збільшення частки ринку або зниження загальних витрат.

Процес корпоративної інтеграції включає переговори, детальний аналіз фінансових даних, оцінку активів і пасивів, узгодження угод і планування процесу об'єднання. Компанії стають більш інтегрованими після цього процесу, ділять свої ресурси, культуру та стратегії з метою досягнення спільного успіху. Таким чином приходимо до власного розуміння корпоративної інтеграції, що означає стійку взаємодію корпорацій у процесі розробки, виробництва та реалізації продукції.

Наступним етапом у дослідженні буде розгляд сутності «корпоративні інтеграційні об'єднання». Корпоративні інтеграційні об'єднання (КІО). відрізняються від традиційних форм інтеграції, таких як партнерські відносини, які ґрунтуються на купівлі-продажу. Вони мають стратегічну довгострокову стійкість та більшу керованість. Хоча корпоративне об'єднання є одним з виявів корпоративної інтеграції, воно не є повністю тотожним цьому поняттю. Поняття «корпоративна інтеграція» є ширшим ніж «корпоративне об'єднання».

Отже, корпоративне інтеграційне об'єднання є групою взаємопов'язаних та інтегрованих виробничих корпорацій та компаній, які спільно працюють під керівництвом єдиного центру. Ці організації укладають контракти та планують свою діяльність на довгострокову перспективу з метою досягнення синергетичного ефекту. Головним завданням таких об'єднань є поєднання сил для підвищення продуктивності, конкурентоспроможності та стійкого розвитку всіх учасників.

Один з ключових факторів успіху корпоративних інтеграційних об'єднань – це ефект від масштабу. Це означає використання спільних ресурсів та оптимізацію процесів. Таке об'єднання також дозволяє залучити різноманітні компетенції та ресурси для досягнення спільних цілей. Шляхом спільної діяльності, учасники можуть ефективно використовувати свої конкурентні переваги та доповнювати один одного, сприяючи більш ефективному функціонуванню та розвитку об'єднання.

Узагальнюючи все викладене, корпоративне інтеграційне об'єднання є стратегічним кроком для його учасників. Воно забезпечує спільну платформу для зростання, конкурентоспроможності та стійкого розвитку всіх компаній у сучасному швидкозмінному бізнес-середовищі.

Наступним кроком у дослідженні буде розгляд нормативно-правового забезпечення корпоративних інтеграційних об'єднань в Україні, що є необхідним з кількох причин.

По-перше, нормативно-правове забезпечення є основою для здійснення корпоративних інтеграційних процесів в Україні загалом. Воно визначає правові рамки, в яких такі організації мають працювати, включаючи процедуру створення, функціонування та ліквідації об'єднань. Нормативно-правове забезпечення також визначає права та обов'язки учасників об'єднань, регулює питання управління та контролю, а також механізми врегулювання спорів та конфліктів.

По-друге, наявність чіткого нормативно-правового забезпечення в Україні сприяє забезпеченню законності та прозорості в процесах корпоративних інтеграційних об'єднань. Це важливо для забезпечення довіри як з боку учасників об'єднань, так і з боку інвесторів і сторонніх зацікавлених осіб. Надійне нормативно-правове забезпечення дозволяє уникати недорозумінь, конфліктів та можливих судових суперечок.

По-третє, нормативно-правове забезпечення є важливим інструментом для захисту прав та інтересів всіх учасників об'єднань. Воно визначає відповідальність за недотримання правил та порядку інтеграційних процесів і надає засоби для врегулювання спорів та конфліктів. Нормативно-правове регулювання також може включати механізми захисту від недобросовісних дій з боку учасників об'єднань, таких як розкрадання активів або порушення корпоративного управління.

Нарешті, нормативно-правове забезпечення в Україні сприяє створенню сприятливого інвестиційного клімату та приваблюванню іноземних інвесторів. Наразі саме корпоративні інтеграційні об'єднання можуть бути важливими для повернення іноземних інвестицій до України, а наявність чіткого та прозорого нормативно-правового забезпечення відіграє важливу роль у створенні сприятливих умов для здійснення таких інвестицій.

Отже, розгляд нормативно-правового забезпечення корпоративних інтеграційних об'єднань в Україні обґрунтований для забезпечення законності, прозорості, захисту прав та інтересів всіх учасників, а також для створення сприятливого інвестиційного клімату.

На сьогоднішній день нормативно-правова база, що включає закони, укази Президента, підзаконні акти у формі постанов Уряду, наказів центральних органів виконавчої влади тощо, які регулюють функціонування КІО в Україні нараховує приблизно 200 документів.

Ми можемо виділити серед них такі основні групи:

1. Документи програмного характеру, зокрема стратегії, концепції, програми на загальнодержавному, галузевому та регіональному рівні.
2. Закони України, які передбачають компетенцію місцевих органів виконавчої влади та місцевого самоврядування.
3. Підзаконні акти Кабінету Міністрів України, міністерств та відомств, що регулюють окремі питання функціонування КІО.
4. Рішення та розпорядження місцевих органів виконавчої влади та місцевого самоврядування.

Потрібно відзначити, що прийняття Законів України «Про підприємництво», «Про власність», «Про підприємства в Україні», «Про цінні папери і фондову біржу» стало правовим фундаментом для розвитку ринкових відносин в Україні, зокрема вперше були визначені учасники таких відносин – підприємці різної організаційно-правової форми, включаючи корпорації [86]. Проте наразі всі ці закони не чинні.

Правовий статус господарських товариств як корпоративних суб'єктів підприємницької діяльності був закріплений у спеціальному законодавчому акті, прийнятому у 1991 р. Це відповідно Закон України «Про господарські товариства», що визначає питання створення, функціонування і припинення діяльності господарських товариств. У ньому виділено 5 форм господарських товариств: акціонерне; з обмеженою відповідальністю; з додатковою відповідальністю; повне і командитне. На сьогоднішній день цей Закон залишається одним із основних джерел в галузі корпоративного права [87], але регулює лише повні та командитні товариства, бо у 2018 р. було прийнято Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю»

[104], а у 2022 р. – Закон України «Про акціонерні товариства» в новій редакції, яка набула чинності з 01.01.2023 р. [105].

Варто зазначити, що Україна прийняла кілька важливих законів у 1992 році, які стали основою для приватизації державного майна та створення великих відкритих акціонерних товариств на базі колишніх державних підприємств. Ці закони включають «Про приватизацію майна державних підприємств», «Про приватизацію невеликих державних підприємств (малу приватизацію)» та «Про приватизаційні папери». Відтак, це стало мотивом і підґрунтям створення і розвитку корпоративних структур завдяки впливу процесів приватизації і корпоратизації.

Основними нормативно-правовими актами національного рівня, що прямо і опосередковано регулюють різні аспекти функціонування КІО на сьогоднішній день, є наступні:

1. Законодавство України у сфері підприємницької діяльності передусім базується на Конституції України [88]. Проте в Конституції України не конкретизовані аспекти регулювання корпоративних об'єднань, лише визначені загальні принципи та основи підприємницької діяльності в країні. Зокрема, основні аспекти, визначені в Конституції, які стосуються підприємництва, включають наступні:

- гарантію права на підприємницьку діяльність. Стаття 42 Конституції України гарантує кожному право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом. Держава забезпечує захист конкуренції у підприємницькій діяльності. Не допускаються зловживання монопольним становищем на ринку, неправомірне обмеження конкуренції та недобросовісна конкуренція. Види і межі монополії визначаються законом [88];

- гарантію власності. Стаття 41 Конституції України гарантує право на власність, включаючи право на володіння, користування та розпорядження майном, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності. Це важливо

для підприємців, які мають право володіти та розпоряджатися своїми підприємствами і майном [88];

- захист інтелектуальної власності. Згідно статті 54, громадянам гарантується свобода літературної, художньої, наукової і технічної творчості, захист інтелектуальної власності, їхніх авторських прав, моральних і матеріальних інтересів, що виникають у зв'язку з різними видами інтелектуальної діяльності. Держава сприяє розвитку науки, встановленню наукових зв'язків України зі світовим співтовариством. Відтак, автори наукових, літературних та художніх творів, винахідників, виробників програм для ЕОМ та інших об'єктів мають право на право власності на свої роботи. Це включає захист інтелектуальної власності та розробку законодавства щодо авторських прав, патентів та інших форм інтелектуальної власності [88];

- Статтею 116 визначаються обов'язки органу виконавчої влади – Кабінету Міністрів України – щодо забезпечення економічної політики в галузі освіти, науки і культури, розробці та здійсненню загальнодержавних програм економічного, науково-технічного і культурного розвитку країни [88].

2. Господарський кодекс України. Цей Кодекс визначає основні засади господарювання в Україні і регулює господарські відносини, що виникають у процесі організації та здійснення господарської діяльності між суб'єктами господарювання, а також між цими суб'єктами та іншими учасниками відносин у сфері господарювання. Також містить загальні положення щодо корпоративного права, включаючи такі питання, як заснування, реєстрація та управління корпоративними об'єднаннями, такими як асоціації, корпорації, консорціуми, концерни, інші об'єднання підприємств, передбачені законом [89].

3. Цивільний кодекс України. Цивільний кодекс України регулює деякі аспекти і питання корпоративних об'єднань. Деякі з найважливіших питань, які регулюються цивільним кодексом України, пов'язані зі створенням, управлінням і ліквідацією таких об'єднань. Основні аспекти, які включає цей

кодекс, включають: визначення різних видів об'єднань, такі як товариства з обмеженою відповідальністю, акціонерні товариства, кооперативи тощо. Ці визначення встановлюють основні правила для створення і функціонування цих об'єднань. Кодекс визначає права і обов'язки учасників корпоративних об'єднань, таких як акціонери, засновники ТОВ тощо. Він також регулює процедури залучення нових учасників та виходу із складу об'єднання.

Кодекс встановлює правила щодо формування та повноважень органів управління об'єднань, таких як загальні збори учасників, наглядова рада, керівний орган тощо. Він визначає процедури зборів, рішень і голосування, а також встановлює правила щодо виконавчої влади в об'єднанні. Також встановлює правила щодо відповідальності учасників об'єднання за порушення їх прав та обов'язків, а також за невиконання обов'язків з боку органів управління. Кодекс визначає процедури ліквідації об'єднань, включаючи розподіл майна, погашення зобов'язань та припинення правової особи [90].

4. Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю». Цей Закон визначає правовий статус товариств з обмеженою відповідальністю та товариств з додатковою відповідальністю, порядок їх створення, діяльності та припинення, права та обов'язки їх учасників. Правовий статус товариств з обмеженою відповідальністю та товариств з додатковою відповідальністю у сферах страхової та інвестиційної діяльності, в галузі виробництва сільськогосподарської продукції, а також в інших сферах діяльності, порядок їх створення, діяльності та припинення регулюються цим Законом з урахуванням особливостей, передбачених спеціальними законами [91].

5. Закон України «Про акціонерні товариства» містить норми, що регулюють заснування, функціонування та діяльність акціонерних товариств. [92]. Зокрема, у ЗУ визначений порядок створення, діяльності, припинення та виділу акціонерних товариств, їх правовий статус, права та обов'язки акціонерів; порядок створення. Важливо відзначити, що у новій редакції

Закону у статті 29 визначений корпоративний договір, як такий, за яким акціонери товариства зобов'язуються реалізовувати свої права та повноваження певним чином або утримуватися від їх реалізації, вчиняється в письмовій формі.

Можемо також виділити Закон України «Про державну програму приватизації», Закон України «Про обмеження монополізму і недопущення несумлінної конкуренції», Закон України «Про промислово-фінансові групи», Закон України «Про цінні папери і фондову біржу», Концепція формування і функціонування фондового ринку в Україні, Указ Президента України «Положення про холдингові компанії, що створюються у процесі корпоратизації і приватизації». Загалом вони регулювали процеси приватизації та роздержавлення, але на сьогодні вони втратили свою чинність.

Один з них – Закон України «Про державну програму приватизації», визначає порядок проведення приватизації. Інший важливий закон – Закон України «Про обмеження монополізму і недопущення несумлінної конкуренції», має на меті запобігання недобросовісній конкуренції та захисту ринку від монополізму. Закон України «Про промислово-фінансові групи» регулює діяльність таких груп і встановлює вимоги щодо їх створення та функціонування. Також важливе правове значення має Закон України «Про цінні папери і фондову біржу», який визначає правила торгівлі цінними паперами і регулює діяльність фондової біржі.

Концепція формування і функціонування фондового ринку в Україні визначає загальну стратегію розвитку фондового ринку країни і встановлює принципи його організації. Указ Президента України «Положення про холдингові компанії, що створюються у процесі корпоратизації і приватизації» встановлює правила формування та функціонування холдингових компаній в контексті корпоратизації і приватизації. Всі ці законодавчі акти мають на меті створення умов для «цивілізованого»

соціально-орієнтованого перетворення власності і розвитку інфраструктури приватизації.

Важливо також додати Закон України «Про захист економічної конкуренції» [107], який встановлює правові засади підтримки та захисту економічної конкуренції, обмеження монополізму в господарській діяльності та спрямований на забезпечення ефективного функціонування економіки України шляхом розвитку конкурентних відносин. Він в певній мірі регулює розвиток корпоративних інтеграційних об'єднань в Україні. Цей закон має на меті забезпечення конкуренції на ринку та попередження негативних наслідків монополізації. Згідно з цим законом, корпоративні інтеграційні об'єднання, такі як фузії, придбання чи купівля акцій, повинні бути піддані обов'язковій антимонопольній перевірці. Закон сприяє створенню рівних умов для всіх учасників ринку і підтримує здорову конкуренцію.

Наступний важливий закон – це Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції» [108]. Він визначає правові засади захисту суб'єктів господарювання і споживачів від недобросовісної конкуренції. Також його мета полягає у встановленні, забезпеченні та повноцінному розвитку торгових та інших чесних звичаїв ведення конкуренції при здійсненні господарської діяльності в умовах ринкових відносин. Його розробка і прийняття забезпечує ефективний контроль та регулювання процесів корпоративних інтеграційних об'єднань, сприяє розвитку конкурентного середовища і захищає інтереси споживачів.

Закон України «Про цінні папери і фондовий ринок» [109] визначав умови і порядок випуску цінних паперів, а також регулював посередницьку діяльність в організації обігу цінних паперів. Проте він втратив чинність на підставі прийняття Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки», який регулює відносини, що виникають під час емісії, обігу, викупу цінних паперів та виконання зобов'язань за ними, укладання і виконання деривативних контрактів, заміни сторони деривативних контрактів та вчинення правочинів щодо фінансових інструментів на ринках капіталу, а

також відносини, що виникають під час провадження професійної діяльності на ринках капіталу та організованих товарних ринках [110],

В Україні наразі існує ще декілька законодавчих актів, які регулюють певні аспекти і питання функціонування корпоративних інтегрованих структур: Основними з них є:

Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності» – регулює процедуру отримання ліцензій для певних видів господарської діяльності і встановлює вимоги щодо діяльності таких структур [111];

Закон України «Про обмеження монополізму і недопущення недобросовісної конкуренції» [112] – містив норми, що регулюють діяльність структур з метою запобігання недобросовісній конкуренції і обмеженню монополістичної поведінки, але втратив чинність;

Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» – визначає правила зовнішньоекономічної діяльності інтегрованих структур, включаючи зовнішньоекономічні угоди та обмеження їх взаємодії з іншими країнами [113];

Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника чи визнання його банкрутом» [114] – регулював процедури відновлення платоспроможності інтегрованих структур, а також процедури банкрутства у разі невиконання боргів, проте втратив чинність;

Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств» – встановлює правила оподаткування прибутку інтегрованих структур та визначає особливості оподаткування підприємств [115];

Кодекс України з процедур банкрутства – визначає умови та порядок відновлення платоспроможності боржника – юридичної особи або визнання його банкрутом з метою задоволення вимог кредиторів, а також відновлення платоспроможності фізичної особи [116];

Податковий кодекс України – регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, зокрема визначає вичерпний перелік податків та зборів, що справляються в Україні, та порядок їх адміністрування, платників

податків та зборів, їх права та обов'язки, компетенцію контролюючих органів, повноваження і обов'язки їх посадових осіб під час адміністрування податків та зборів, а також відповідальність за порушення податкового законодавства [117].

Крім того, існує безліч підзаконних нормативних актів, таких як укази Президента, постанови Кабінету Міністрів, нормативні акти Національного Банку, Державної комісії з цінних паперів і фондового ринку та Фонду державного майна, Антимонопольного комітету, Міністерства фінансів, Державної податкової адміністрації і багатьох інших органів центральної виконавчої влади, які також регулюють певні аспекти і напрями діяльності різних інтегрованих структур в Україні.

Перераховані вище нормативно-правові акти визначають правовий статус, умови створення, управління, ліквідації, а також відповідальність учасників корпоративних інтеграційних об'єднань в Україні. Крім того, на рівні регулювання конкретних галузей можуть діяти спеціальні законодавчі акти.

З урахуванням визначених нормативно-правових актів, ми можемо умовно поділити їх на основні, додаткові та спеціальні, які прямо і опосередковано регулюють різні аспекти функціонування КІО (рис. 1.7).

Хоча існує багато нормативних документів, чинне законодавство України не повністю регулює всі аспекти діяльності корпоративних інтеграційних об'єднань. Ця ситуація частково пояснюється переважно недосконалістю Закону України «Про господарські товариства», що був прийнятий у 1991 році. Закон, який в минулому вважався прогресивним у період започаткування економічних реформ в Україні, сьогодні вже не відповідає сучасним вимогам щодо регулювання корпоративних відносин. Тому й прийнято два окремих закони про господарські товариства. Це саме стосується й інших визначених нами законів.

Рис. 1.7. Основні та спеціальні нормативно-правові акти національного рівня, що прямо і опосередковано регулюють різні аспекти функціонування корпоративних інтеграційних об'єднань

Джерело: авторська розробка.

У нашому дослідженні ми фокусуємося в більшій мірі на інституціональному забезпеченні інноваційного розвитку КІО. Відповідно, корпоративні інтеграційні об'єднання в такому разі діють в інноваційній та інвестиційній галузі. Ці структури є суб'єктами визначених галузей і підпорядковуються регулюванню відповідної законодавчої бази. Отже, потрібно проаналізувати додатково правове середовище інноваційно-інвестиційної сфери в Україні.

Законодавство України, що стосується безпосередньо інноваційної діяльності, базується в першу чергу на Конституції України, також складається з таких законів України, як «Про інноваційну діяльність», «Про інвестиційну діяльність», «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні», «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України», «Про наукову і науково-технічну експертизу», «Про спеціальний режим інвестиційної та інноваційної діяльності технологічних парків», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про наукову і науково-технічну експертизу», «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» та інших законів України. Законодавство також охоплює Концепцію науково-технологічного та інноваційного розвитку України та інші законодавчі акти, що регулюють суспільні відносини в цій сфері (табл. 1.3).

Значне навантаження в урегулюванні відносин, що складаються у зв'язку з організацією та здійсненням інноваційної діяльності, припадає також на підзаконні нормативно-правові акти, серед яких Постанови Кабінету Міністрів України, зокрема, Постанова «Про затвердження Порядку державної реєстрації інноваційних проєктів і ведення Державного реєстру інноваційних проєктів», «Про затвердження Державної цільової економічної програми «Створення в Україні інноваційної інфраструктури».

Таблиця 1.3

Інституціональне забезпечення інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань

Нормативно-правові акти	Аспекти регулювання	Особливості регулювання КІО
ЗУ «Про інноваційну діяльність» [100]	Встановлює правила і умови щодо створення, фінансування та комерціалізації інноваційних проєктів, залучення інвестицій та організацію державної підтримки інноваційної діяльності. Цей закон, наприклад, передбачає створення спеціальних підтримуючих програм	Може мати опосередковане відношення до діяльності корпоративних інтеграційних об'єднань, оскільки інноваційні проєкти та компанії можуть брати участь у таких об'єднаннях з метою спільного розвитку, обміну знаннями та ресурсами, а також для

Продовження табл. 1.3

Нормативно-правові акти	Аспекти регулювання	Особливості регулювання КІО
	та інфраструктури, таких як інноваційні парки або технопарки, для стимулювання розвитку інноваційного середовища в Україні.	досягнення інноваційних цілей.
ЗУ «Про інвестиційну діяльність» [93]	Встановлює правові засади для залучення, здійснення та захисту інвестицій в Україні. Він регулює взаємовідносини між інвесторами, підприємствами та державою, зокрема, шляхом забезпечення правового захисту прав інвесторів, стимулювання інвестиційної активності та прозорості в інвестиційному середовищі.	Може мати вплив на інвестиційні процеси, пов'язані з КІО, такими як об'єднання підприємств, фонди спільного інвестування, групи компаній та інші, які можуть залежати від правил та процедур, встановлених цим законом.
ЗУ «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» [95]	Закон носить загальну характеристику і фокусується на пріоритетних напрямках інноваційної діяльності в Україні, які передбачають створення сприятливого середовища для інноваційного розвитку у різних галузях економіки.	Інноваційність і конкурентоспроможність є важливими принципами корпоративних інтеграційних об'єднань. В діяльності таких об'єднань акцентується на забезпеченні зростання, ефективності і розвитку, а також впровадженні інноваційних рішень та технологій. ЗУ «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» може надати загальний фреймворк і підтримку для інноваційних ініціатив корпоративних інтеграційних об'єднань шляхом стимулювання інвестицій в дослідження, розробки і нові технології.
ЗУ «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» [94]	Встановлює критерії і пріоритети для розвитку науки і техніки, а також визначає наукові і технічні напрями, що мають високий державний і економічний інтерес. Він спрямований на стимулювання наукового та технологічного прогресу, покращення якості життя громадян, підвищення конкурентоспроможності країни тощо. Даний закон забезпечує правовий фундамент для координації діяльності наукових і технічних установ, університетів, підприємств та державних органів у сфері розвитку науки і техніки. Він також визначає механізми фінансування досліджень і розробок, стимулює технологічні інновації та сприяє	Цей закон може мати опосередкований вплив на діяльність КІО через регулювання пріоритетів розвитку науки та техніки в країні. Згідно із законом, пріоритетні напрями розвитку науки і техніки визначаються на основі державного і економічного інтересу. Це означає, що уряд може сприяти розвитку конкретних галузей науки і техніки шляхом надання пільг, фінансової підтримки та інших заходів стимулювання, зокрема й КІО. Корпоративні інтеграційні об'єднання, в свою чергу, можуть брати участь у програмах та ініціативах, спрямованих на розвиток пріоритетних напрямків науки і техніки. Наприклад, вони

Продовження табл. 1.3

Нормативно-правові акти	Аспекти регулювання	Особливості регулювання КІО
	науково-технологічному трансферу.	<p>можуть отримувати державну підтримку та фінансові ресурси для проведення наукових досліджень і розробок у цих галузях.</p> <p>Закон також сприяє співпраці між різними суб'єктами наукового індустріального комплексу, що може бути важливим аспектом для КІО. Це може сприяти обміну науковими знаннями, дослідницькими розробками та технологіями між учасниками об'єднань і сприяти їхньому інноваційному розвитку.</p>
ЗУ «Про наукову і науково-технічну діяльність» [96]	<p>Регулює правові відносини, пов'язані з організацією і здійсненням наукової і науково-технічної діяльності в Україні. Цей закон визначає права, обов'язки та відповідальність суб'єктів наукової і науково-технічної діяльності, а також умови їх діяльності.</p> <p>Закон також встановлює механізми фінансування науково-технічної діяльності, взаємовідносини між суб'єктами науково-технічної діяльності та органами влади, а також порядок проведення експертизи наукових проектів і програм.</p> <p>Основна мета полягає в створенні сприятливих умов для розвитку науки та науково-технічного прогресу в Україні і сприянні інноваційному розвитку України.</p>	<p>Встановлює загальні правила і принципи науково-технічної діяльності, які можуть застосовуватися й до діяльності таких об'єднань.</p> <p>Корпоративні інтеграційні об'єднання часто здійснюють дослідження, розвиток нових технологій та впровадження наукових досягнень на практиці. Цей закон може визначати загальні правові рамки щодо організації і здійснення таких діяльностей у контексті наукових об'єднань або консорціумів.</p>
ЗУ «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» [103]	<p>Цей закон регулює формування цілісної системи прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку України, окремих галузей економіки та адміністративно-територіальних одиниць. Він є частиною загальної системи державного регулювання економічного і соціального розвитку держави.</p> <p>Закон визначає порядок розроблення, затвердження та виконання прогнозних і програмних документів, а також встановлює права та відповідальність учасників державного прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку.</p>	<p>ЗУ не специфічно врегульовує діяльність корпоративних інтеграційних об'єднань. Однак, цей закон встановлює механізми регулювання концентрації підприємств та захист конкуренції. Згідно з цим Законом, корпоративні інтеграційні об'єднання (такі як фузії, поглинання, створення спільних підприємств тощо) можуть потребувати затвердження Антимонопольним комітетом України, якщо вони перевищують певні порогові значення щодо обсягу активів та обороту підприємств, що беруть участь у процесі інтеграції.</p> <p>Антимонопольний комітет</p>

Продовження табл. 1.3

Нормативно-правові акти	Аспекти регулювання	Особливості регулювання КІО
		здійснює аналіз таких інтеграційних операцій з точки зору їх можливого впливу на конкуренцію на ринку.
ЗУ «Про наукову і науково-технічну експертизу» [104]	<p>Встановлює цілісний регуляторний фреймворк для експертної діяльності в науково-технічній сфері, заснований на правових, організаційних і фінансових засадах. Він також визначає загальні принципи та основи регулювання суспільних відносин у галузі організації та проведення наукової та науково-технічної експертизи.</p> <p>Ці заходи необхідні для забезпечення наукового обґрунтування структури і змісту пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки, наукових, науково-технічних, соціально-економічних та екологічних програм і проєктів.</p>	<p>Цей Закон також регулює деякі аспекти діяльності КІО. Він встановлює правовий каркас та організаційні принципи для цих об'єднань, що сприяють покращенню координації дій та співпраці між підприємствами.</p> <p>Згідно Закону, корпоративні інтеграційні об'єднання, такі як об'єднання підприємств чи фінансові консорціуми, повинні дотримуватися правових норм, передбачених у Законі, у всіх аспектах своєї діяльності. Це включає вимоги щодо організації, фінансування, збереження конкуренції, захисту прав інвесторів та інших суб'єктів, які беруть участь у таких об'єднаннях.</p> <p>Закон надає інструменти для контролю та регулювання діяльності КІО, включаючи можливість втрутитися в їхню діяльність у разі порушення законодавства. Він також встановлює вимоги щодо повідомлення та звітності, які об'єднання повинні дотримуватися.</p> <p>Сприяє створенню сприятливих умов для розвитку цих об'єднань, а також розвитку ринку, захисту прав інвесторів та зміцненню конкуренції.</p>

Джерело: авторська розробка.

Також слід зазначити Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції розвитку національної інноваційної системи» та інші.

Слід окремо відмітити прийняту Верховною Радою України 1999 року Концепцію науково-технічного та інноваційного розвитку України. Концепція містить основні цілі, пріоритетні напрями та принципи державної науково-технічної політики, механізми прискореного інноваційного розвитку,

орієнтири структурного формування науково-технологічного потенціалу та його ресурсного забезпечення. Вона визначає засади взаємовідносин між державою та суб'єктами наукової та науково-технічної діяльності, які ґрунтуються на необхідності пріоритетної державної підтримки науки, технологій та інновацій як джерела економічного зростання, складника національної культури, освіти та сфери реалізації інтелектуального потенціалу громадян. Дія Концепції розрахована на період стабілізації економіки та досягнення постійного її розвитку [73].

Опорні принципи державної інноваційної політики в Україні можна побачити в Конституції України. Зокрема, стаття 54 гарантує громадянам свободу наукової, технічної та інших видів творчості, а також захист їхньої інтелектуальної власності і авторських прав. Ця стаття також зобов'язує державу сприяти розвитку науки і створенню наукових зв'язків України зі світовим співтовариством. Крім того, обов'язки Кабінету Міністрів України щодо забезпечення економічної політики в галузі освіти, науки і культури, а також розробки та впровадження загальнодержавних програм економічного, науково-технічного і культурного розвитку країни визначаються статтею 116 [88].

Спроба зміни негативної ситуації в інноваційній сфері України була оформлена у прийнятті Закону України «Про інноваційну діяльність». Цей закон містить головні цілі державної інноваційної політики. Основною метою державної політики є створення соціально-економічних, організаційних та правових умов для ефективного реалізації, розвитку та використання науково-технічного потенціалу країни. Також вона націлена на підтримку впровадження сучасних екологічно чистих, безпечних, енерго- та ресурсозберігаючих технологій, а також на стимулювання виробництва і продажу нової конкурентоспроможної продукції. Закон також передбачає великий комплекс пільг зі сплати податку на прибуток, ПДВ і митних зборів для підприємств, які отримали статус інноваційних у відповідності до цього закону [85].

У Законі України «Про інвестиційну діяльність» визначені цілі державного регулювання інвестиційної діяльності. Державне регулювання інвестиційної діяльності має на меті втілення економічної, науково-технічної і соціальної політики, враховуючи цілі та показники економічного і соціального розвитку України, державних та регіональних програм розвитку економіки, державного і місцевих бюджетів. Регулювання забезпечує необхідний рівень фінансування інвестиційної діяльності. Дотримуючись цього, інвесторам, які здійснюють інвестиційну діяльність у сферах, що мають найбільшу соціальну значимість, надаються пільги [93].

Відповідно до Закону України «Про інвестиційну діяльність», інноваційна діяльність розглядається як одна із форм інвестиційної та трактується як діяльність, що здійснюється з метою впровадження досягнень науково-технічного прогресу у виробництво і соціальну сферу, що включає: випуск і розповсюдження принципово нових видів техніки і технології; прогресивні міжгалузеві структурні зрушення; реалізацію довгострокових науково-технічних програм з великими строками окупності витрат фінансування фундаментальних досліджень для здійснення якісних змін у стані продуктивних сил; розробку і впровадження нової, ресурсозберігаючої технології, призначеної для поліпшення соціального й екологічного становища [93].

Закон України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» визначає пріоритетні напрями розвитку науки і техніки на період до 2023 року:

1) фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави;

2) інформаційні та комунікаційні технології;

3) енергетика та енергоефективність;

- 4) раціональне природокористування;
- 5) науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань;
- 6) нові речовини і матеріали [94].

Законом України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» визначені правові, економічні та організаційні засади формування цілісної системи пріоритетних напрямів інноваційної діяльності та їх реалізації в Україні на 2011-2023 роки. Метою закону є забезпечення інноваційної моделі розвитку економіки шляхом концентрації ресурсів держави на пріоритетних напрямках науково-технічного оновлення виробництва, підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції на внутрішньому і зовнішньому ринках [95].

Отже, вищеперераховане Законодавство України регулює різні аспекти інноваційної та інвестиційної діяльності в Україні. Ці закони можуть допомогти і забезпечити інноваційний розвиток корпоративних інтеграційних об'єднань в кількох аспектах:

1. Створення сприятливих умов для інновацій в Україні. Україна активно працює на створення сприятливого клімату для інновацій. Це охоплює створення правової основи для зацікавлених сторін в інноваційній діяльності, надання підтримки та поєднання промислових та науково-дослідних осередків.

2. Залучення інвестицій. Законодавство про інноваційну та інвестиційну діяльності регулює привабливість України для іноземних та внутрішніх інвесторів в інновації. Це включає зниження податкових ставок на інноваційну діяльність, стимулювання інвестицій через державні програми та надання фінансової підтримки.

3. Захист інтелектуальної власності. Закони про наукову і науково-технічну діяльність та інші пов'язані законодавчі акти встановлюють механізми захисту інтелектуальної власності, включаючи патенти, авторські права і торгові знаки. Це стимулює інноваційну діяльність корпоративних

інтеграційних об'єднань, оскільки вони можуть бути впевнені в захисті своїх інтелектуальних результатів.

4. Надання державної підтримки. Законодавство також передбачає надання державної підтримки для розвитку науково-дослідних та інноваційних проєктів. Це може включати надання грантів, пільгових кредитів, субсидій та інших форм фінансування для підтримки інноваційних проєктів та створення спеціалізованих інфраструктур.

Однак, важливо додати, що успішний інноваційний розвиток корпоративних інтеграційних об'єднань також залежить від ефективного впровадження та дотримання цих законів. Забезпечення сприятливого ділового середовища та стабільності також може впливати на успішність інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань в Україні.

Аналізуючи діюче інноваційне законодавство в цілому, деякі дослідники відзначають, що воно вже надає широкі можливості для досягнення певних корисних результатів. Однак більшість вчених все ж таки аргументують, що:

1. Існує низка непов'язаних між собою нормативних актів, які не мають однієї концептуальної основи та механізмів для практичної реалізації. Це порушує його ефективність.

2. Не дотримується принципу систематизації законодавства з питань інноваційної діяльності, згідно з яким закони та підзаконні акти мають забезпечувати узгодженість норм та цілісність предмета нормативного регулювання.

3. Не забезпечується стабільність нормативно-правової бази інноваційної діяльності, що суперечить принципу правового регулювання.

4. Процес формування нормативно-правової бази для регулювання інноваційного розвитку відбувається хаотично і повільно, що не дозволяє адекватно та швидко реагувати на зміни в цій сфері.

Таким чином, існують певні проблеми в діючому інноваційному законодавстві, які потребують уваги та вдосконалення, зокрема у забезпеченні єдності та ефективності його нормативного регулювання.

Ми вважаємо, що розвиток КІО та його законодавче забезпечення не вимагає збільшення кількості законодавчих і нормативно-правових документів без встановленого взаємозв'язку і балансу між ними. Це може призвести до більшої неупорядкованості. Замість цього, потрібно створювати ефективні механізми для реалізації вже наявної законодавчої та нормативно-правової бази. Світовий та вітчизняний досвід підтверджують, що часті зміни правових норм призводять до погіршення їх виконання.

Отже ми розглянули національне законодавство щодо регулювання підприємницької діяльності та інноваційно-інвестиційної сфери, що має вплив на розвиток КІО. Однак варто звернути увагу на міжнародний досвід в даному питанні.

Законодавча база США в сфері регулювання корпоративних інтеграційних об'єднань включає різні закони та нормативні акти, які регулюють процеси злиття, придбання та інших форм корпоративних об'єднань. Один з основних законодавчих актів, який регулює корпоративні інтеграційні об'єднання в США – це Закон про злиття Харт-Скотт-Родіно (Hart-Scott-Rodino Act), прийнятий у 1976 році. Цей закон встановлює обов'язковість попередньої нотифікації та отримання дозволу від Федеральної торговельної комісії (FTC) та Міністерства юстиції США перед здійсненням злиття або придбання, якщо спільний оборот підприємств перевищує встановлені порогові значення.

Також, регулювання корпоративних інтеграційних об'єднань в США відбувається за допомогою антимонопольного законодавства, зокрема Закону про антимонопольні практики (Sherman Act) та Закону про заборону концентрації підприємств (Clayton Act). Ці закони регулюють практики, що обмежують конкуренцію та запобігають формуванню неприпустимої монополії. Слід зазначити, що існують інші законодавчі акти та нормативні

документи, які також можуть мати вплив на корпоративні інтеграційні об'єднання в США. Наприклад, Закон про цінні папери (Securities Act), який регулює питання випуску та обігу цінних паперів, або Закон про монополізацію ринків (Robinson-Patman Act), який регулює питання дискримінації в цінах при торгівлі між дистриб'юторами та покупцями.

Законодавство США налічує понад десяток законодавчих актів, пов'язаних із регулюванням інноваційної діяльності, які забезпечують розвиток національної інноваційної системи Вони торкаються практично всієї сукупності економічних регуляторів, включаючи фінансові, антимонопольні, податкові, митні та інші механізми. Однією з основних характеристик національної інноваційної системи США є її спрямованість на захист інтелектуальної власності (стимулювання активного патентування). Зокрема, Закон Бея-Доула про патенти та торгові марки.

Ухвалення даного закону призвело до розвитку офісів трансферу технологій в університетах та дало поштовх розвитку технологій маркетингу та ліцензування. Закон Стівенсона-Уайдлера про технологічні інновації визначає права власності на винаходи, створені у процесі спільних наукових досліджень приватних підприємств та національних лабораторій. За цим законом у структурі федерального уряду створили фонд з метою трансферу технологій. У результаті кожна лабораторія відкрила офіс комерціалізації технологій.

Нормативно-законодавча база Німеччини в сфері регулювання корпоративних інтеграційних об'єднань. Одним з основних законодавчих актів в цій галузі є Закон про злиття та придбання (Umwandlungsgesetz – UmwG). Цей закон встановлює процедури реорганізації, злиття, придбання та інших форм корпоративних об'єднань. Він містить вимоги до документації, процедур взаємодії з акціонерами та кредиторами, а також регламентує правову інформацію, яку повинні надавати компанії у зв'язку зі злиттями та придбаннями.

Крім Закону про злиття та придбання, існують і інші законодавчі акти та нормативні документи, які можуть мати вплив на регулювання корпоративних об'єднань в Німеччині. Наприклад, Закон про акціонерну компанію (Aktengesetz – AktG) регулює питання злиття, придбання та інших форм корпоративних перетворень для акціонерних компаній. Закон про об'єднання (Verschmelzungsgesetz – VerschG) встановлює процедури та вимоги для злиття компаній. Крім того, регулювання корпоративних інтеграційних об'єднань також проводиться відповідно до Європейського права та директив Європейського Союзу.

Нормативно-законодавча база Франції в сфері регулювання корпоративних інтеграційних об'єднань. Один з основних законодавчих актів, що регулює корпоративні інтеграційні об'єднання в Франції – це Господарський Кодекс (Code de commerce). У Господарському Кодексі містяться положення, які визначають правила стосовно злиття, придбання, реструктуризації та інших форм корпоративних об'єднань.

Також, регулювання корпоративних інтеграційних об'єднань в Франції проводиться відповідно до Кодексу цінних паперів (Code monétaire et financier) та регулятивних актів, виданих Агентством фінансових ринків (Autorité des marchés financiers – AMF). Ці закони та акти регулюють питання, пов'язані з вимогами нотифікації, публічної пропозиції придбання акцій, дисклозуром фінансової інформації та іншими аспектами, які стосуються корпоративних інтеграційних об'єднань на фінансовому ринку. Крім того, одним зі значних законодавчих актів, що стосуються корпоративних інтеграційних об'єднань в Франції, є Закон про публічні пропозиції придбання акцій (Loi relative aux offres publiques d'acquisition – LOI n° 2006-387). Цей закон встановлює правила щодо публічних пропозицій придбання акцій і вимагає від покупця отримання схвалення регуляторного органу - AMF, якщо визначені порогові значення досягнуті.

Нормативно-законодавча база Великої Британії в сфері регулювання корпоративних інтеграційних об'єднань. Один з основних законодавчих актів,

який регулює корпоративні інтеграційні об'єднання в Великій Британії – це Корпоративний закон 2006 року – «Про компанії» (Companies Act 2006). Цей закон встановлює загальні правила та процедури для корпоративних дій, включаючи злиття, придбання та інші форми корпоративних об'єднань.

Додатково до нього, регулювання корпоративних інтеграційних об'єднань в Великій Британії також здійснюється через правила Лондонської фондової біржі (London Stock Exchange) та кодекси корпоративного управління, такі як Кодекс корпоративного управління (Corporate Governance Code) та Кодекс поглинань та злиттів (Takeover Code). Ці правила та кодекси регулюють питання, пов'язані з інформаційним дисклозуром, процедурами публічних пропозицій, захистом прав акціонерів та іншими аспектами, що стосуються корпоративних інтеграційних об'єднань.

Якщо визначати переваги європейського законодавства щодо регулювання КІО, то воно має декілька переваг порівняно з українським законодавством. Ми можемо виокремити кілька з них:

1. Єдність і стандартизація. Європейське законодавство створює єдину та уніфіковану регуляторну основу для всіх країн-членів ЄС. Це означає, що існують загальнообов'язкові норми, які діють однаково для всіх учасників і надають юридичну впорядкованість та прозорість. В Україні, навпаки, законодавство щодо корпоративних інтеграційних об'єднань може бути розірваним і неоднозначним, залежно від різних законів та постанов.

2. Захист прав акціонерів. Європейське законодавство надає значну увагу захисту прав акціонерів, забезпечуючи їхню участь та захист інтересів у процесі об'єднання. Це включає інформаційні вимоги, право на голосування та інші гарантії. В Україні цей аспект законодавства все ще потребує покращень і гарантій для захисту прав акціонерів та інших учасників.

3. Контроль за концентрацією. Європейське законодавство має ефективні механізми контролю за концентрацією та забезпеченням конкуренції в ринкових умовах. Зокрема, Регламент ЄС про контроль концентраційних операцій вичерпно регулює питання злиття та поглинання

компаній, що може бути більш прозорим і передбачуваним, ніж в українському законодавстві.

4. Відповідність міжнародним стандартам. Європейське законодавство в сфері корпоративних інтеграційних об'єднань побудоване на основі міжнародних стандартів та рекомендацій щодо корпоративного управління. Це забезпечує високий рівень економічного розвитку та довіру інвесторів. Українське законодавство потребує додаткових зусиль для відповідності міжнародним стандартам та впровадження сучасних принципів корпоративного управління.

Звичайно, розвиток українського законодавства щодо корпоративних інтеграційних об'єднань триває, і українська влада прагне покращити його відповідність європейським нормам. Однак, на поточний момент, європейське законодавство надає більш структурований та надійний каркас для регулювання корпоративних інтеграційних об'єднань.

Важливо постійно оновлювати та вдосконалювати нормативно-правове забезпечення корпоративних інтеграційних об'єднань в Україні, робити його більш гнучким, прозорим та адаптованим до швидкозмінного бізнес-середовища. Такий крок сприятиме розвитку інтеграційних процесів, підвищенню конкурентоспроможності, а також залученню іноземних інвестицій. Створення досконалої законодавчої бази є важливим кроком для інноваційного розвитку КІО. Ця база має забезпечити необхідну узгодженість державної політики, інвестиційного та фінансового забезпечення інновацій, а також результативного розвитку і функціонування наукової сфери та процесу комерціалізації її інтелектуальних досягнень.

Висновки до розділу 1

1. Сформоване авторське розуміння сутності і змісту інноваційного розвитку КІО як процесу впровадження новаторських підходів, технологій та

стратегій у діяльність організацій, що мають за мету поліпшення їхніх корпоративних інтеграційних процесів і результатів. Запропоновано інноваційний блок розвитку КІО та визначений склад елементів системи управління інноваційною діяльністю КІО. Для ґрунтовного розуміння КІО та їх інноваційного розвитку у сучасному бізнес-середовищі були обґрунтовані практичні аспекти інноваційного розвитку КІО, що включають загальні та спеціальні елементи. Також визначені і обґрунтовані конкретні переваги від інноваційного розвитку КІО. На противагу зазначеним перевагам, були виокремлені головні загрози зовнішнього середовища, в якому відбувається інноваційний розвиток КІО. Запропоновано відповідні принципи для успішного інноваційного розвитку КІО, враховуючи загрози зовнішнього середовища.

2. Враховуючи виділені і обґрунтовані практичні аспекти інноваційного розвитку КІО, переваги та загрози, а також принципи успішного інноваційного розвитку було побудовано концептуальну модель інноваційного розвитку КІО, яка демонструє здатність КІО отримувати додаткові конкурентні переваги, мінімізувати ризики зовнішнього середовища та в цілому здатність до нарощування структурою власних інвестиційних ресурсів та демонструє загальну соціально-економічну ефективність КІО.

3. Запропоноване визначення корпоративного інтеграційного об'єднання (КІО), як групи взаємопов'язаних інтегрованих виробничих корпорацій та компаній, які спільно займаються бізнесом під керівництвом єдиного центру. Головною метою створення таких об'єднань є досягнення синергетичного ефекту, що означає забезпечення зростання результативності, конкурентоспроможності та стійкого розвитку бізнесу учасників. Обґрунтовано, що в цілому, КІО є стратегічним кроком для учасників, що дозволяє створити спільну платформу для забезпечення зростання, конкурентоспроможності та стійкого розвитку усіх включених компаній сучасному високодинамічному бізнес-середовищі.

4. Визначено, що зміст організаційно-економічного середовища КІО охоплює наступні елементи: глобалізацію; регуляторне середовище; технологічне середовище; фінансове середовище. Основні особливості організаційно-економічного середовища корпоративних інтеграційних об'єднань можуть включати такі аспекти, як: конкуренція; міжнародна діяльність; управління; фінанси; соціо-культурні відмінності; нормативно-правове регулювання; технології; партнерство; ризики. Визначені особливості організаційно-економічного середовища корпоративних інтеграційних об'єднань вимагають уважного аналізу та налагодження взаємодії між компаніями з метою досягнення спільних цілей та успішності об'єднання.

5. Проведено аналіз інституціонального забезпечення інноваційного розвитку КІО в Україні, зокрема, виявлено його недоліки та недосконалість в контексті сучасного бізнес-середовища, а також з огляду міжнародного досвіду у сфері інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань з метою виявлення кращих практик, які можливо залучити в українське законодавство. Визначено, що національна законодавча база постійно розвивається та оновлюється, щоб врахувати актуальні потреби та виклики інноваційного розвитку КІО. Здійснений вибірковий аналіз міжнародного законодавства щодо регулювання діяльності КІО.

Висновки та результати досліджень автора, наведені у першому розділі, опубліковані у наукових працях: [118-120].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ДО РОЗДІЛУ 1:

1. Дикань В.В. Теоретичні основи інтеграційного розвитку підприємств вітчизняного машинобудування. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2013. № 43. С. 119-124.
2. Друкер П. Бізнес та інновації / Пер. з англ. М.: ТОВ «ВД «Вільямс»
3. Заграновська А. Інтеграція підприємств: оцінка доцільності та припустимого ступеня незалежності учасників холдингу: монографія. LAP LAMBERT Academic Publishing GmbH & Co. KG, 2011. 223 с.
4. Кондратьєв Н.Д. Великі цикли кон'юнктури та теорія передбачення / Пер. з англ. М.: Економіка, 2002. 767 с.
5. Пилипенко А.А., Литвиненко А.О. Організація управління розвитком матеріально-технічної бази підприємства: монографія. Харків: ФОП Здоровий Я.А., 2015. 236 с.
6. Пилипенко А.А. Стратегічна інтеграція підприємств: теоретичні основи, механізм управління та моделювання розвитку: монографія. Харків: ВД «Інжек», 2008. 408 с.
7. Пітерсон Дж. Теорія систем Петрі та моделювання систем. М.: Світ, 1984. 264 с.
8. Попов О.Є. Бондаренко Г.М. Методологія економічної теорії інституціонального регулювання корпоративних відносин в системі корпоративного управління акціонерними товариствами. *Вісник ЖДТУ*. 2010. № 3 (53). С. 81-86.
9. Попов О.Є., Котов А.М., Зайцева Т.Г. Розподіл і реалізація корпоративного контролю при формуванні капіталу акціонерного товариства: монографія. Харків: ВД «Інжек», 2009. 320 с.

10. Попов О.Є. Теоретико-методологічні та концептуальні засади формування організаційно-економічного механізму корпоративного управління: монографія. Харків: ВД «ІНЖЕК», 2009. 390 с.
11. Портер М. Конкурентна перевага. Як досягти високого результату та забезпечити його стійкість. / Пер. з англ. М: Альпіна Паблішерз, 2008. 720 с.
12. Портер М. Міжнародна конкуренція. / Пер. з англ. М: Міжнародні відносини, 1993. 896 с.
13. Скібіцький Л.І., Матвєєв В.В., Щелкунов В.І., Подреза С.М. Стратегічне управління корпораціями: навчальний посібник. Київ: ЦУЛ, 2016. 480 с.
14. Скопенко Н.С. Формування та розвиток інтегрованих об'єднань в АПК України: монографія. Київ: НУХТ, 2012. 266 с.
15. Стюарт Дж. Тренінг організаційних змін. / Пер. з англ. СПб.: Пітер, 2001. 256 с.
16. Федулова Л.І. Інноваційний розвиток підприємства / Л.І. Федулова, Е.М. Забарна, С.В. Філіппова. Одеса: ОНПУ, 2016. 700 с.
17. Фостер Р. Творче руйнування / Р. Фостер, С. Каплан. / Пер. з англ. СПб М.: Альпіна, 2005. 378 с.
18. Чесбро Р. Відкриті інновації. Створення прибуткових технологій: пер. з англ. М.: Покоління, 2007. 312 с.
19. Шумпетер Й. Теорія економічного розвитку (Дослідження підприємницького прибутку, капіталу, кредиту, відсотка та циклу кон'юнктури) / Пер. з англ. М.: Прогрес, 1982. 455 с.
20. Albertini S., Muzzi C., Institutional entrepreneurship and organizational innovation: The start-up of a divergent new venture at the periphery of a mature field). *International Journal of Entrepreneurship and Innovation*. 2016. Vol. 17. Iss. 2. Pp. 110-119.
21. Alice Lam. Innovative Organizations: Structure, Learning and Adaptation 2013. URL: <https://www.bbvaopenmind.com/>

22. Amabile Teresa M., Pratt Michael G. The dynamic componential model of creativity and innovation in organizations: Making progress, making meaning *Research in Organizational Behavior*, 2016. № 36. Pp. 157-183.
23. Byrne S., Javad S. Integrated logistics information systems (ILIS): competitive advantage or increased cost, Oak Brook, 1992. Pp. 55-73.
24. Chan Calvin M.L., Teoh Say Yen, Yeow Adrian, Pan Gary. Agility in responding to disruptive digital innovation: Case study of an SME. *Information Systems Journal*. 2018. Vol. 29, Issue 2. Pp. 436-455. URL: <https://www.deepdyve.com/lp/wiley/agility-in-responding-to-disruptivedigital-innovation-case-study-of-bk5RvHHBh0>
25. Christopher M., Jüttner U. Developing strategic partnerships in the supply chain: a practitioner perspective. *European Journal of Purchasing & Supply Management*. 2000. Vol. 6. No. 2. Pp. 117-127.
26. Ellram L., Cooper M. The relationship between supply chain management and Keiretsu. *The International Journal of Logistics Management*. 1993. Vol. 4. No. 1. Pp. 1-12.
27. Finkelstein C. Enterprise Architecture for Integration: Rapid Delivery Methods and Technologies. Boston: Artech House, 2006. 504 p.
28. Frolich M., Westbrook R. Arcs of integration: an international study of supply chain strategies. *Journal of Operations Management*. 2001. Vol. 19. No. 2. Pp. 185-200.
29. Gustin C., Stank T., Daugherty P. Computerization: supporting integration. *The International Journal of Physical Distribution and Logistics Management*. 1994. Vol. 24. No. 1. Pp. 11-16.
30. Kanter Rosabeth Moss. The change Masters, guide to innovation and entrepreneurship in the American corporation. New York Simon and Schuster, 1983.
31. Lazonick W. The Chandlerian Corporation and the Theory of Innovative Enterprise. *Industrial and Corporate Change*. 2010. № 1. Pp. 317-349.

32. Mezias S.L., Glinn M.A. The tree faces of corporate Renewal Institution, Revolution and Evolution. *Strategic Management Journal*. 1993. Vol. 14. No. 2. Pp. 77-101. URL: <https://www.jstor.org/stable/2486538>
33. Mensch G. Stalemate in technology: Innovations overcome the depression. Ballinger. Cambridge (Massachusetts), 1979.
34. Miller T.E., Berger D.W. Totally Integrated Enterprises. A Framework and Methodology for Business and Technology Improvement. London: St. Lucie Press, 2000. 226 p.
35. Rebstock M., Fengel J., Paulheim H. Ontologies-Based Business Integration. Berlin: Springer, 2008. 279 p.
36. Rostow W.W. The Process of Economic Growth. New York, 1952.
37. Scott C. and Westbrook R. New strategic tools for supply chain management. *International Journal of Physical Distribution and Materials Management*. 1991. Vol. 21. No. 1. Pp. 23-33.
38. Shapiro R. Get leverage from logistics. *Harvard Business Review*, 1984. Vol. 62. No. 3. Pp. 119-126.
39. Stock G., Greis N., Kasarda J. Enterprise logistics and supply chain structure: the role of fit. *Journal of Operations Management*, 2000. Vol. 18. No. 5. Pp. 531-547.
40. Van der Vaart T., Gimenez C., Van Donk D. Supply Chain Integration and Performance: The Impact of Business Conditions. *Proceedings Euroma, Glasgow*. 2006. Pp. 473-482.
41. Гуцалюк О.М. Теоретико-методологічне забезпечення формування механізму управління корпоративними інтеграційними процесами. *Вісник економічної науки України*. 2017. № 2 (33). С. 28-33.
42. Гуцалюк О.М., Бондар Ю.А., Попов О.Є. Формування інвестиційної привабливості та забезпечення економічної ефективності корпоративних підприємств. *Економічний вісник Донбасу*. 2022. № 2 (68). С. 41-51.

43. Ансофф І. Нова корпоративна стратегія. / Пер. з англ. під ред. Каптуревського Ю.Н. СПб: Пітер. 1999. 416 с.
44. Ансофф І. Стратегічне управління / Пер. з англ. під ред. Л.І. Євенко. М.: Економіка. 1989. 519 с.
45. Аокі М. Корпорації в умовах зростаючого різноманіття: пізнання, керівництво та інститути / Пер. з англ. під ред. Ю. Каптуревського. М.: Вид-во Інституту Гайдара, 2015. 368 с.
46. Ackoff Russel L. Creating the corporate future. Wiley. 1991. 312 p.
47. Agrawal A., Knoeber Ch.R. Firm Performance and Mechanism to Control Agency Problem between Managers and Shareholders. *The Journal of Financial and Quantitative Analysis*. Vol. 31. Pp. 377-397.
48. Becht M., Bolton P., Röell A. Corporate Governance and Control [Електронний ресурс]. 2002. 168 p. URL: <http://www.nber.org/papers/w9371.pdf>
49. Блазн Д.Р., Круз Д.Л. Нові власники. Наймані працівники – масові власники акціонерних компаній / Пер. з англ. М.: Справа Лдт, 1995.
50. Weimer J., Pape J. A Taxonomy of Systems of Corporate Governance. *Journal of Corporate Governance*. 1999. Vol. 7. Iss. 2. Pp. 152-166.
51. Gaughan P. Mergers, acquisitions, and corporate restructurings. New York: John Wiley & Sons, Inc., 2002. 632 p.
52. Грейсон Дж., О'Делл К. Американський менеджмент на порозі 21 століття. М.: Економіка, 1991. 190 с.
53. Denis D., McConnel J. International Corporate Governance. *The Journal of Financial and Quantitative Analysis*. Vol. 38. No. 1. Pp. 1-36.
54. Denis D. Twenty-Five Years of Corporate Governance Research and Counting. *Review of Financial Economics*. 2001. № 10. Pp. 191-212.
55. Келлер Т. Концепції холдингу. Організаційні структури та управління. Обнінськ, 1996. 19 с.
56. Пікетті Т. Капітал у ХХІ столітті / Пер. з англ. під ред. Н. Палій. Київ: Наш Формат, 2016. 696 с.

57. Томпсон А.А., Стрікленд А.Дж. Стратегічний менеджмент. Мистецтво розробки та реалізації стратегії: підручник. М.: Банки та біржі: Вид-во журналу «Юніті», 1998. 576 с.
58. Уайлі Дж. Корпоративне управління. М.: Джон Уайлі енд Санз. 1995.
59. Chesbrough H. Open Business Models. Cambridge, Massachusetts: Harvard Business Press, 2006. 256 p.
60. Shleifer A., Vishny R. A Survey of Corporate Governance. *Journal of Finance*. 1997. Vol. 52. Pp. 737-783.
61. Боковець В.В. Теоретико-методичні засади управління корпораціями: монографія. Київ: Кондор-Видавництво, 2016. 206 с.
62. Волкова Н.М., Сахно Т.В. Промислові кластери. Полтава: Видавництво «Асмі», 2005. 272 с.
63. Горбатов В.М. Конкурентоспроможність та цикли розвитку інтегрованих структур бізнесу: монографія. Харків: ВД «ІНЖЕК», 2006. 592 с.
64. Гуцалюк О.М. Динамічне обґрунтування інтеграційної стратегії корпоративного розвитку. *Економіка розвитку*. 2017. № 4 (84). С. 67-74.
65. Гуцалюк О.М. Інноваційна складова в управлінні ефективністю інтеграційних перетворень корпоративних підприємств. *Вісник Одеського національного університету. Серія: «Економіка»*. 2017. Том 22. Вип. 10 (63). С. 102-108.
66. Іванов Ю.Б., Пилипенко А.А. Інтеграційний розвиток суб'єктів господарювання: теоретичне обґрунтування та організація управління: монографія. Харків: ВД «Інжек», 2012. 400 с.
67. Левченко О.М., Ткачук О.В., Царенко І.О. Інноваційно-інтегровані структури в сучасній економіці: їх класифікація. *Ефективна економіка*. 2017. № 10. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5791>

68. Лессер Б., Бондарчук І., Борисенко З. Корпоративне управління в Україні в сучасних умовах: монографія. Київ: Видавництво К.І.С., 2004. 306 с.

69. Шацька З.Я. Класифікація інтеграційних форм підприємницьких структур в глобалізованому просторі. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2019. № 4 (56). URL: 10.31732/2663-2209-2019-56-143-147

70. Яненко І.Г., Ляховець О.О. Сутність інституціонального забезпечення розвитку промислового комплексу. *Проблеми економіки*. 2014. № 1. С. 109-116.

71. Алимов О.М., Даниленко А.І., Трегобчук В.М. Економічний розвиток України: інституціональне та ресурсне забезпечення: монографія. Київ: Об'єднаний інститут економіки НАН України, 2005. 520 с.

72. Амоша О.І. Організаційно-економічні механізми активізації інноваційної діяльності в Україні. Інститут економіки промисловості НАН України. 2005. URL: https://core.ac.uk/display/38332948?utm_source=pdf&utm_medium=banner&utm_campaign=pdf-decoration-v1

73. Ковалів М.В., Ортинська Н.В., Хомишин І.Ю., Єсімов С.С. Адміністративно-правове регулювання інноваційної діяльності: навч. посібник. Львів: НУ «Львівська політехніка», 2020. 288 с.

74. Павлюк М.В. Мотиваційні можливості вітчизняного законодавства у сфері інноваційної діяльності. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2010. № 1. С. 117-121.

75. Антонюк Л.Л., Поручник А.М., Савчук В.С. Інновації: теорія, механізм розробки та комерціалізації: монографія. Київ: КНЕУ, 2003. 394 с.

76. Баганець О.О., Івченко А.В. Проблеми правового регулювання інноваційної діяльності. *Форум права*. 2014. № 2. С. 42-46.

77. Шуміло І.А. Проблеми нормативно-правового забезпечення регіональної інноваційної політики. *Форум права*. 2008. № 3. С. 544-550.

78. Васильєва В.А., Коструба А.В. Право корпорацій в Україні у контексті наближення до стандартів Європейського союзу. *Часопис Київського університету права*. 2020. № 1. С. 181-188.

79. Жорнокуй Ю.М. Корпорація: сучасний стан законодавства в Україні та Європейському Союзі. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 1. С. 13-17.

80. Сіщук Л.В. Сутність корпорації у корпоративному праві України: теоретичний аспект. *Приватне право і підприємництво*. 2017. № 17. С. 43-48.

81. Здоронок Г. Актуальні питання діяльності акціонерних товариств. Київ: Юридична практика, 2007. 480 с.

82. Руденко В.В. Корпорації в Україні та за кордоном: сутність і характерні ознаки. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2015. Вип. 4. С. 145-148.

83. Гуцалюк О. М. Використання методу генетичного алгоритму щодо визначення партнера для створення корпоративного інтеграційного об'єднання. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. 2015. Вип. 28. С. 199-206.

84. Гуцалюк О.М. Інтеграційний базис управління конкурентним позиціонуванням корпоративних підприємств. *Бізнес-навігатор*. 2017. № 4-1 (43). С. 136-142.

85. Бугаєва М.В. Законодавче забезпечення розвитку інноваційно-інтегрованих структур як складова національної безпеки держави в умовах соціально-економічної нестабільності. *Інноваційна економіка*. 2017. № 9-10. С. 33-42.

86. Ігнат'єва І.А., Ігнат'єв О.І. Особливості становлення корпоративної форми організації бізнесу та корпоративного сектору України. *Ефективна економіка*. 2012. № 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1427>

87. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.1991 р. № 1576-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12#Text>

88. Конституція України від 28.06.1996 р.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
89. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV.
URL: <https://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
90. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
91. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю:
Закон України від 06.02.2018 р. № 2275-VIII.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text>
92. Про акціонерні товариства: Закон України від 27.07.2022 р. № 2465-IX.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#n1985>
93. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 р. № 1560-XII.
URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>
94. Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки: Закон України від 11.07.2001 р. № 2623-III.
URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2623-14>
95. Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні: Закон України від 08.09.2011 р. № 3715 VI.
URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/3715-17>
96. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26.11.2015 р. № 848-VIII.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19>
97. Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків: Закон України від 16.07.1999 р. № 991-XIV.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/991-14>
98. Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій: Закон України від 14.09.2006 р. № 143-V.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/143-16>
99. Про затвердження Порядку державної реєстрації інноваційних проєктів і ведення Державного реєстру інноваційних проєктів: Постанова Кабінету Міністрів України від 17.09.2003 р. № 1474.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1474-2003-%D0%BF>

100. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 р. № 40-IV. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/40-15>
101. Концепція науково-технічного та інноваційного розвитку України Верховною Радою України від 13.07.1999 р. № 916-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/916-14>
102. Інноваційна Україна 2020: національна доповідь за заг. ред. Гейця В.М. НАН України. Київ, 2015. 336 с.
103. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України: Закон України від 23.03.2000 р. № 1602-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1602-14#Text>
104. Про наукову і науково-технічну експертизу: Закон України від 01.07.1995 р. № 51/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/51/95-вр#Text>
105. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України від 06.02.2018 р. № 2275-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text>
106. Про акціонерні товариства: Закон України від 27.07.2022 р. № 2465-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#Text>
107. Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11.01.2001 р. № 2210-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14#Text>
108. Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України від 07.06.1996 р. № 236/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-%D0%B2%D1%80#Text>
109. Про цінні папери і фондовий ринок: Закон України від 18.06.1991 р. № 1201-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1201-12#Text>
110. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки: Закон України від 23.02.2006 р. № 3480-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>

111. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 02.03.2015 р. № 222-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#Text>
112. Про обмеження монополізму і недопущення недобросовісної конкуренції: Закон України від 18.02.1992 р. № 2132-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2132-12#Text>
113. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 р. № 959-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>
114. Про відновлення платоспроможності боржника чи визнання його банкрутом: Закон України від 14.05.1992 р. № 2343-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2343-12#Text>
115. Про оподаткування прибутку підприємств: Закон України від 28.12.1994 р. № 334/94-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/334/94-%D0%B2%D1%80#Text>
116. Кодекс України з процедур банкрутства від 18.10.2018 р. № 2597-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text>
117. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
118. Оу В. Концептуальні підходи до інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань. *Економічний вісник Донбасу*. 2023. № 2 (72). С. 136-148.
119. Оу В. Особливості інноваційного розвитку організаційно-економічного середовища корпоративних інтеграційних об'єднань. *International Science Journal of Management. Economics & Finance*. 2023. Т. 2. № 5. С. 45-62.
120. Оу В. Економіко-правове забезпечення національного рівня регулювання діяльності корпоративних інтеграційних об'єднань. *Актуальні проблеми сучасного управління в соціально-економічних, гуманітарних та технічних системах: зб. наук. праць за матеріалами XIX Міжнародної наук.-практ. конф. (м. Одеса, 16 листопада, 2023 р.)*. Одеса: Лерадрук, 2023. С. 90-94.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ТЕНДЕНЦІЙ, СТАНУ ТА ДИНАМІКИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ КОРПОРАТИВНИХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ОБ'ЄДНАНЬ

2.1. Тенденції та динаміка інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань

В сучасних умовах сьогодення корпоративний сектор є важливою частиною економіки України, проте за останні роки його діяльність демонструє складну динаміку та невисоку ефективність. Розвиток цього сектора залежить від покращення корпоративного управління, що потребує визначення особливостей та оцінки ефективності відповідних процесів.

На сьогодні корпоративний сектор України включає три основні елементи: акціонерний, неакціонерний та похідний. Основним елементом є акціонерні товариства, які поділяються на публічні, приватні та державні компанії. Другим за питомою вагою елементом виступають неакціонерні господарські об'єднання, що за законодавством належать до корпоративних підприємств: товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю, повні й командитні товариства.

Останнім часом спостерігається стійка тенденція збільшення кількості корпоративних підприємств. Якщо у 2018 році їхня кількість складала загалом по Україні 1235024 одиниць, то на початок 2023 року налічувалося 1464953 одиниці, тобто зростання складає 118,6 %

Прогнозні значення кількості таких підприємств за визначеним трендовим рівнянням, що описує тенденцію такої зміни ($y = 46005x + 1E + 06$, $R^2 = 0,9845$), на 2024 рік становлять – 1493440 од.; на 2025 рік – 1522482 од. Отже, прогнозується збільшення підприємств корпоративного типу й надалі.

Таблиця 2.1

Загальна кількість корпоративних підприємств в Україні

Вид організаційно-правової форми	Загальна кількість юридичних осіб, одиниць на початок року						Темп приросту, %
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	
Корпоративні підприємства	1235024	1298435	1350627	1395448	1437009	1464953	18,6
Акціонерні товариства	14710	14310	13902	13748	3378	7177	-51,2
Публічні (відкриті) акціонерні товариства	2186	1727	1418	1280	1654	1639	-25,0
Приватні (закриті) акціонерні товариства	5076	5304	5352	5370	4783	4762	-6,2
Державні акціонерні компанії (товариства)	-	-	-	-	8	9	12,5
Холдингові компанії	-	-	-	-	2	2	-
Товариства з обмеженою відповідальністю	576554	632231	674437	707403	743682	761776	32,1
Товариства з додатковою відповідальністю	1453	1502	1513	1511	1511	1504	3,5
Повні товариства	1344	1322	1315	1306	1297	1289	-4,1
Командитні товариства	377	370	372	371	370	367	-2,7
Асоціації	2376	2422	2459	2486	2517	2526	6,3
Корпорації	558	556	554	555	553	552	-1,1
Консорціуми	74	73	79	105	154	165	123,0
Концерни	191	188	185	186	187	187	-2,1

Джерело: складено автором на основі [41].

Досвід досліджень у сфері корпоративного управління доводить, що найефективнішою формою корпоративних підприємств є акціонерне товариство. Однак в Україні питома вага акціонерних товариств у 2023 р. складає лише 0,5 % від загальної кількості корпоративних підприємств. Для порівняння слід вказати, що у 2018 р. частка акціонерних товариств становила 1,2 %, тобто за останні п'ять років їхня кількість скоротилась майже вдвічі – зниження кількості акціонерних товариств у 2023 році порівняно з 2018 роком (-51,2 %), публічних акціонерних товариств (-25 %).

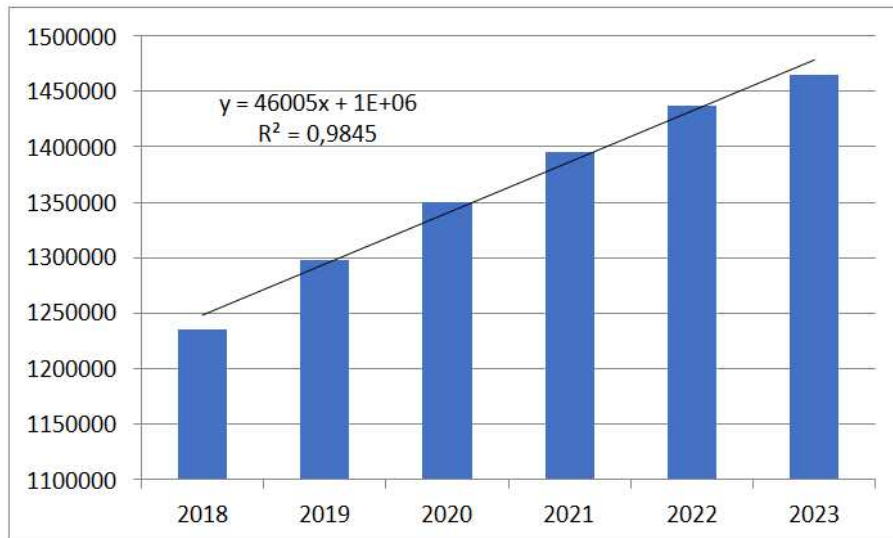

Рис. 2.1. Динаміка корпоративних підприємств в Україні

Джерело: складено автором на основі [41].

Такі тенденції можна пояснити переходом акціонерної форми в інші економічні організаційно-правові форми господарювання, насамперед у товариства з обмеженою відповідальністю, товариства з додатковою відповідальністю. Даний перехід обумовлений прагненням до підвищення гнучкості управління, зменшення ризиків і спрощення процедур, що робить ці форми привабливішими для бізнесу в умовах мінливого ринкового середовища.

Фактичні зміни можна також пояснити необхідністю оптимізації операційних витрат та підвищенням ефективності управління. Товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю забезпечують більший контроль над капіталом і спрощують процес прийняття рішень порівняно з акціонерними товариствами. Крім того, вони дозволяють знизити регуляторний тиск та уникнути складних процедур, пов'язаних із публічним розміщенням акцій та звітністю перед акціонерами. Це робить ці форми більш привабливими для малого і середнього бізнесу, а також для компаній, які прагнуть зберегти приватність своєї діяльності.

Варто зауважити, що відповідно до видів корпоративних підприємств складається різна динаміка. Тенденцію до зниження акціонерних товариств загалом по Україні наведено на рис. 2.2.

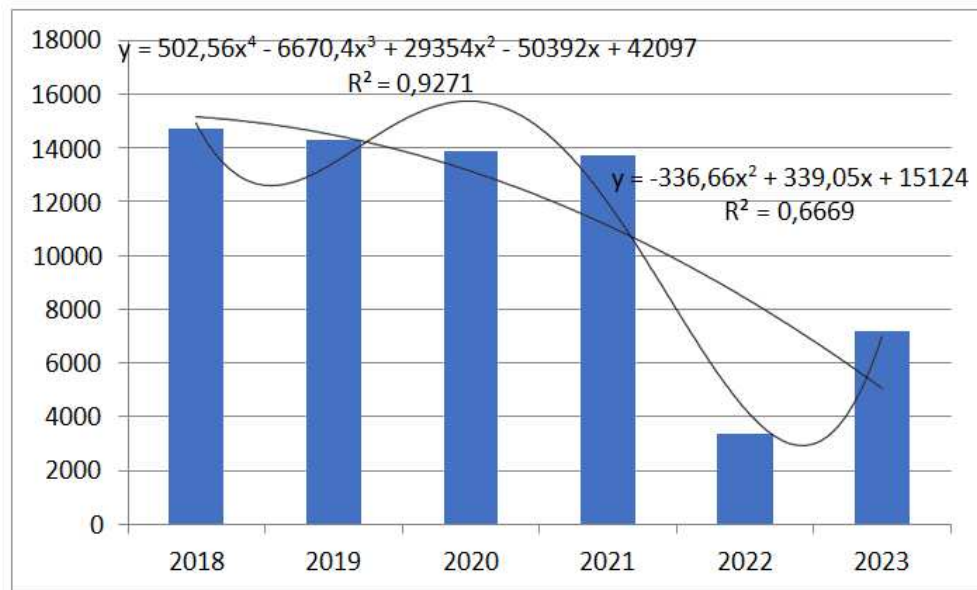

Рис. 2.2. Динаміка акціонерних товариств в Україні

Джерело: складено автором на основі [41].

З 2022 року помічається незначне збільшення кількості акціонерних товариств (функціонує 9 державних акціонерних компаній). Порівняльні дані щодо кількості приватних і публічних акціонерних товариств свідчать про значне зростання кількості приватних товариств на фоні зменшення публічних. Приватні акціонерні товариства привабливі як форма ведення бізнесу, оскільки не вимагають процедури лістингу, не зобов'язані публікувати фінансову звітність та мають спрощену структуру наглядової ради.

Стан корпоративного управління в публічних акціонерних товариствах відкритого типу характеризується не лише загальним зменшенням їхньої кількості, але й скороченням числа товариств, які регулярно проводять загальні збори акціонерів. Водночас майже всі такі товариства впровадили власний кодекс корпоративного управління.

Співвідношення питомої ваги видів акціонерних товариств наведено на рис. 2.3.

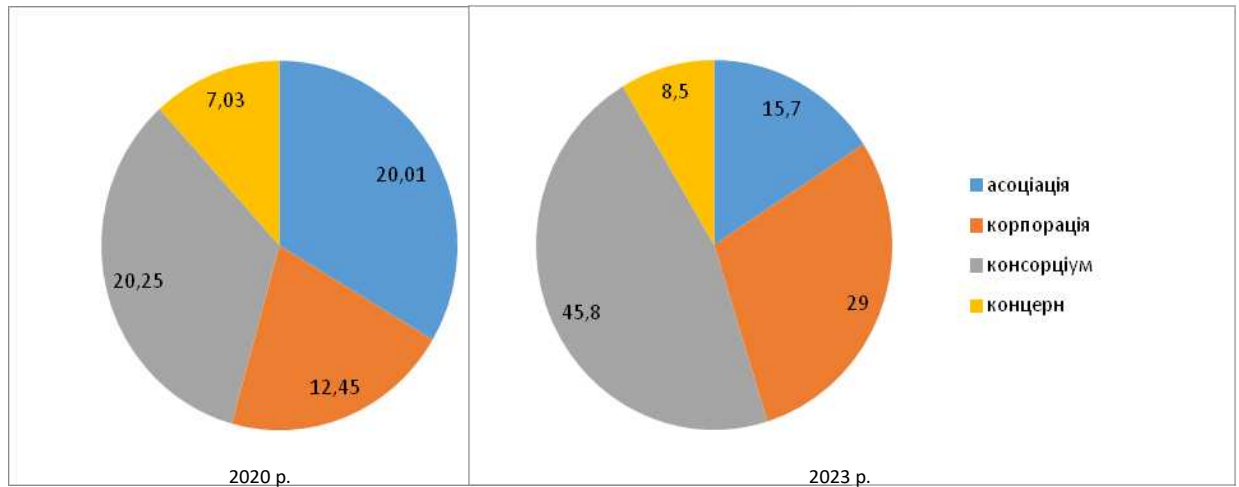

Рис. 2.3. Структура акціонерних товариств, %

Джерело: складено автором на основі [41].

Якщо порівнювати частку різних видів акціонерних товариств за 2020 і 2023 роки, можна відзначити значні зміни за відносно короткий період. Частка асоціацій знизилася на 4,3 %, тоді як частка корпорацій зросла майже на 7 %. Крім того, частка консорціумів майже подвоїлася: з 20,2 % у 2020 році до 45,8 % у 2023 році. Найпоширенішою формою на сьогодні є товариства з обмеженою відповідальністю, які складають 52 % усіх корпоративних підприємств. Їхня кількість постійно зростає протягом останніх шести років по всій Україні (рис. 2.4).

Динаміка розвитку товариств з обмеженою відповідальністю демонструє стійке зростання протягом останніх років. Ця форма господарювання стає все більш популярною завдяки своїм перевагам, таким як гнучка структура управління, обмежена відповідальність учасників, простота заснування та функціонування, а також мінімальні вимоги до звітності порівняно з акціонерними товариствами.

Основними факторами, що впливають на зростання кількості ТОВ, є бажання підприємств знизити регуляторне навантаження, підвищити рівень контролю за управлінням і захистити активи учасників. Також спрощення

реєстраційних процедур і змін у законодавстві сприяло підвищенню привабливості цієї організаційно-правової форми для малого та середнього бізнесу.

Відзначається, що частка ТОВ у структурі корпоративних підприємств України постійно збільшується, як на національному рівні, так і в регіонах, що свідчить про їх зростаючу роль в економіці країни.

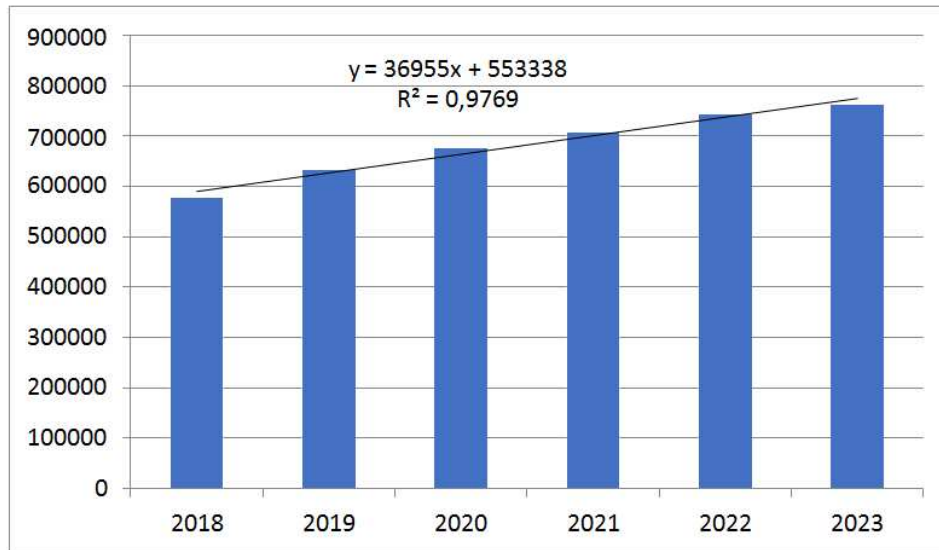

Рис. 2.4. Динаміка товариств з обмеженою відповідальністю

Джерело: складено автором на основі [41].

Також зростає питома вага товариств з обмеженою відповідальністю в загальній кількості корпоративних підприємств (рис. 2.5).

Спостерігається зростання питомої ваги товариств з обмеженою відповідальністю у загальній кількості корпоративних підприємств. Це свідчить про посилення їхньої ролі в структурі національної економіки. ТОВ стають все більш популярними через свою гнучкість у прийнятті рішень, спрощені процедури управління та знижену відповідальність власників. Така тенденція відображає прагнення бізнесу до оптимізації своєї діяльності та мінімізації регуляторних ризиків, що робить товариства з обмеженою відповідальністю привабливим вибором для багатьох підприємців.

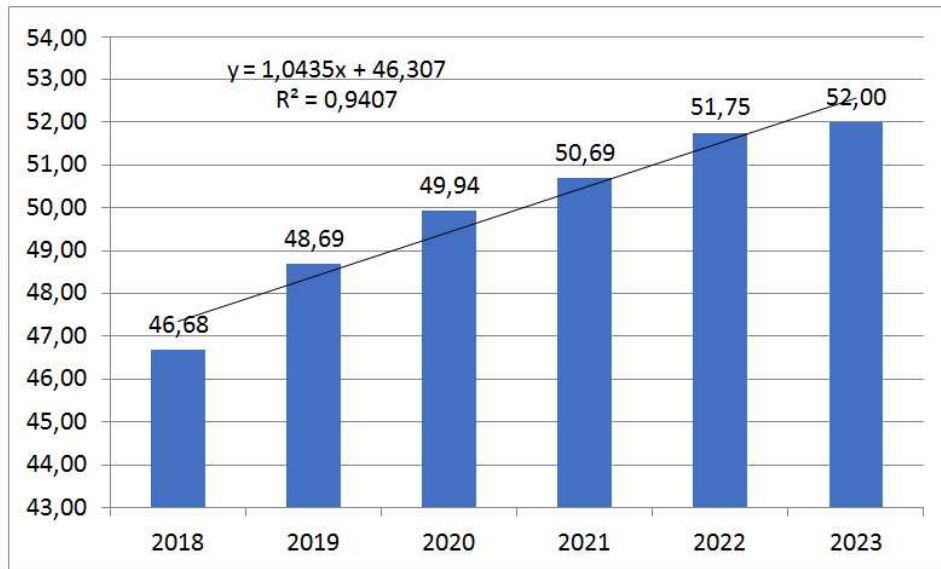

Рис. 2.5. Питома вага товариств з обмеженою відповідальністю

Джерело: складено автором на основі [41].

Щодо товариств з додатковою відповідальністю, то тут також можна констатувати позитивну динаміку до збільшення їх кількості (рис. 2.6).

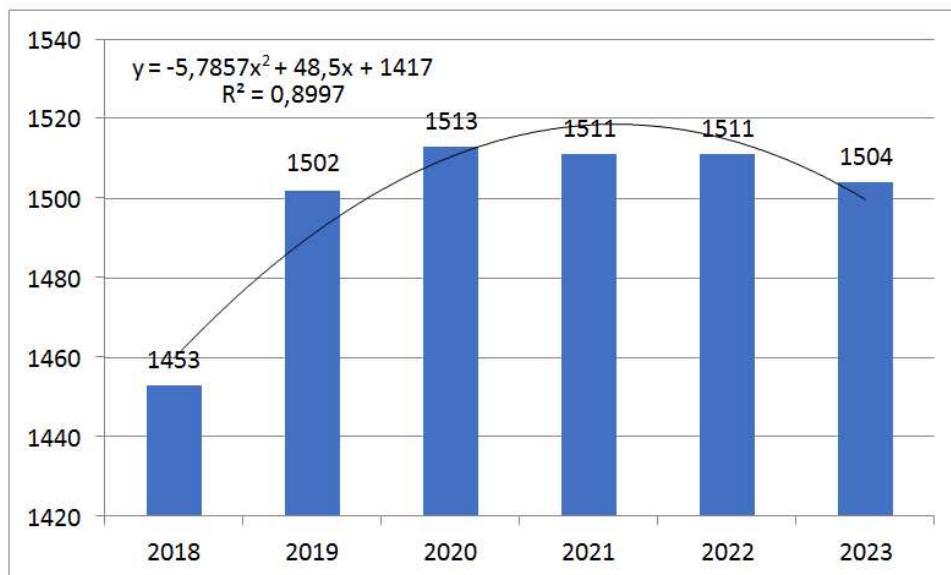

Рис. 2.6. Динаміка товариств із додатковою відповідальністю

Джерело: складено автором на основі [41].

Якщо у 2018 році їхня кількість становила 1453 од., то у 2023 році вона помітно зросла й становить 1504 од.

Тенденції та динаміка інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань включають ряд ключових напрямків, які визначають сучасні процеси в цьому секторі. Серед головних тенденцій можна виділити активізацію використання цифрових технологій, автоматизацію бізнес-процесів, а також впровадження новітніх управлінських підходів для підвищення ефективності управління інтегрованими структурами.

Інноваційний розвиток також характеризується активною адаптацією до змін у глобальному ринковому середовищі, що вимагає гнучкості та швидкого впровадження нових рішень. Динаміка цього процесу залежить від здатності компаній інтеграційних об'єднань не лише підтримувати внутрішні інновації, а й ефективно співпрацювати з зовнішніми партнерами, включаючи стартапи та наукові інституції.

Тенденції та динаміка інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань відображають зміни в управлінських підходах, технологіях і ринкових умовах.

Основні напрямки цього розвитку включають:

1. Цифровізацію. Багато інтеграційних об'єднань активно впроваджують цифрові технології для оптимізації процесів, поліпшення комунікації та прийняття рішень. Це включає використання аналітики даних, штучного інтелекту та автоматизації.

2. Адаптацію до ринкових змін. Інтеграційні об'єднання стають більш гнучкими, щоб швидко реагувати на зміни в ринкових умовах, що вимагає адаптації бізнес-моделей та стратегій.

3. Співпрацю зі стартапами. Для забезпечення інноваційних рішень та нових ідей багато об'єднань починають співпрацювати з молодими підприємствами та технологічними стартапами, що дозволяє їм залишатися конкурентоспроможними.

4. Екологічну стійкість. Зростає увага до екологічних аспектів у процесах інтеграції, включаючи впровадження зелених технологій та дотримання принципів сталого розвитку.

5. Управління ризиками. Інноваційний розвиток також передбачає вдосконалення стратегій управління ризиками, що дозволяє об'єднанням краще справлятися з невизначеністю та кризовими ситуаціями.

6. Крос-секторальні інтеграції. З'являється тенденція до створення інтеграційних об'єднань, що об'єднують різні сектори економіки, що дозволяє використовувати синергію та досягати більшої ефективності.

7. Інноваційні моделі управління. Важливим аспектом динаміки інноваційного розвитку є впровадження нових моделей управління, які базуються на принципах децентралізації та колективного прийняття рішень. Це дозволяє залучати більше учасників до процесу прийняття рішень і швидше реагувати на зміни в зовнішньому середовищі.

8. Глобалізацію. Інтеграційні об'єднання активно розширюють свої межі, виходячи на міжнародні ринки. Це сприяє обміну знаннями, технологіями та інвестиціями, що, у свою чергу, підвищує інноваційний потенціал об'єднань.

9. Орієнтацію на споживача. Інноваційний розвиток також проявляється в зосередженні на потребах і вподобаннях споживачів. Багато об'єднань використовують нові технології для покращення взаємодії з клієнтами, адаптують свої продукти та послуги відповідно до їхніх потреб.

10. Формування корпоративної культури інновацій. Створення середовища, яке підтримує інновації, є критично важливим для успіху інтеграційних об'єднань. Це передбачає розвиток корпоративної культури, що стимулює творчість, відкритість до нових ідей і готовність до експериментів.

11. Стратегічні альянси. Інтеграційні об'єднання все частіше формують стратегічні альянси з іншими компаніями для спільної реалізації інноваційних проєктів. Це дозволяє знизити витрати на дослідження і розробки та розширити доступ до нових технологій.

12. Вплив соціальних мереж. Використання соціальних мереж для маркетингу та комунікації стає важливим інструментом для інтеграційних

об'єднань. Це допомагає не лише у просуванні продукції, але й у формуванні іміджу компанії та залученні нових клієнтів.

Дані тенденції вказують на те, що корпоративні інтеграційні об'єднання прагнуть до постійного вдосконалення та адаптації, що є критично важливим для їхнього успіху в сучасному динамічному бізнес-середовищі.

Таким чином, динаміка інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань свідчить про те, що вони постійно адаптуються до нових викликів і можливостей, зосереджуючи увагу на технологічних нововведеннях, стратегіях управління та потребах ринку. Цей процес є важливим для забезпечення конкурентоспроможності та стійкості в умовах глобалізації та швидкого розвитку технологій.

Отже, інноваційний розвиток корпоративних інтеграційних об'єднань характеризується багатовекторною динамікою, яка охоплює технологічні, управлінські та ринкові трансформації. Основні тенденції включають цифровізацію, глобалізацію та підвищення гнучкості бізнес-моделей. Завдяки впровадженню інноваційних підходів до управління та активній інтеграції нових технологій, такі об'єднання забезпечують свою конкурентоспроможність і адаптивність до змін у глобальному середовищі. Крім того, стратегічні альянси, розвиток корпоративної культури інновацій та орієнтація на споживача сприяють посиленню їхньої ефективності та стійкості.

Відповідно корпоративні інтеграційні об'єднання продовжують виступати важливим драйвером інноваційного розвитку, забезпечуючи стійкий ріст та адаптацію до викликів сучасної економіки.

Кількість підприємств – юридичних осіб в Україні змінюється залежно від року та економічних умов. На 2023 рік в Україні було зареєстровано близько 1,5 мільйона юридичних осіб, включаючи акціонерні товариства, товариства з обмеженою відповідальністю, підприємства державної власності та інші форми.

Таблиця 2.2

Кількість підприємств – юридичних осіб в Україні

Види підприємств	Всього юридичних осіб			
	2020	2021	2022	2023
Всього, в т.ч. з них за організаційно-правовою формою	1350627	1395448	1437009	1464953
фермерське господарство	46929	47803	48868	49567
приватне підприємство	200285	200160	199963	199853
державне підприємство	3750	3713	8215	8164
казенне підприємство	32	32	3664	3526
комунальне підприємство	13883	14174	30	29
дочірнє підприємство	11647	11554	14188	14111
іноземне підприємство	631	627	1	1
підприємство об'єднання громадян (релігійної організації, профспілки)	3283	3331	11462	11419
підприємство споживчої кооперації	1165	1165	624	622
акціонерні товариства	13902	13748	3378	3374
товариство з обмеженою відповідальністю	674437	707403	1121	1100
товариство з додатковою відповідальністю	1513	1511	345	344
повне товариство	1315	1306	24	24
командитне товариство	372	371	29	29
кооперативи	28071	28596	1666	1664
з них			7201	7177
виробничий	2206	2195	1654	1639
обслуговуючий	19547	20046	4783	4762
споживчий	762	776	8	9
сільськогосподарський виробничий	1009	1000	2	2
сільськогосподарський обслуговуючий	1270	1279	743682	761776
органи державної влади, організації (установи, заклади)	93952	95858	1511	1504
з них			1297	1289
державна організація (установа, заклад)	9613	10867	370	367
комунальна організація (установа, заклад)	59103	58887	1520	1624
приватна організація (установа, заклад)	1205	1331	2451	2632
організація (установа, заклад) об'єднання громадян	1497	1493	420	419
асоціація	2459	2486	2181	2172
корпорація	554	555	20776	21033
консорціум	79	105	1799	1795
концерн	185	186	1093	1100
спілка споживчих товариств	317	314	776	777
інші об'єднання юридичних осіб	742	743	4357	4346
товарна біржа	620	621	1001	988
кредитна спілка	1061	1053	1274	1262
споживче товариство	4389	4376	17	42
недержавний пенсійний фонд	74	74	103	104
політична партія	15322	15383	6148	6036
громадська організація	88882	92470	310	310
громадська спілка	1718	1875	13609	13256
релігійна організація	26347	26651	9924	9726
профспілка, об'єднання профспілок	28486	28713	58195	57538
творча спілка (інша професійна організація)	317	317	1444	1490
благодійна організація	19112	19812	1478	1479
об'єднання співвласників багатоквартирного будинку	32700	35353	642	642

Джерело: складено автором на основі [41].

Протягом останніх років спостерігається загальна тенденція до зростання кількості підприємств, особливо в сегменті малих і середніх підприємств.

Темпи росту та питома вага різних видів корпоративних підприємств в Україні показують важливі зміни в структурі бізнесу (табл. 2.3).

Основні аспекти, що характеризують цю динаміку:

1. Темпи росту.

За останні кілька років спостерігається стійке зростання кількості товариств з обмеженою відповідальністю, які стали найбільш поширеною формою корпоративних підприємств в Україні. У той же час, акціонерні товариства, особливо публічні, демонструють тенденцію до зменшення, що пов'язано з вищими вимогами до прозорості та регуляторними зобов'язаннями.

2. Питома вага.

На сьогоднішній день товариства з обмеженою відповідальністю складають найбільшу частку в структурі корпоративних підприємств, перевищуючи 50% від загальної кількості. Акціонерні товариства (публічні та приватні) займають меншу частку, причому їх питома вага зменшується. Інші форми підприємств, такі як товариства з додатковою відповідальністю та кооперативи, також займають незначну частку в загальному бізнес-середовищі.

3. Структурні зміни.

Зміни в законодавстві та економічному середовищі сприяли збільшенню популярності ТОВ через їх гнучкість, простоту управління і обмежену відповідальність учасників. В умовах економічної нестабільності підприємці намагаються знизити ризики, обираючи менш регульовані форми ведення бізнесу.

Таким чином, темпи росту та питома вага видів корпоративних підприємств в Україні свідчать про зміну пріоритетів підприємців, які віддають перевагу більш гнучким і менш обтяжливим формам

господарювання. Це також підкреслює тенденцію до оптимізації бізнес-моделей в умовах сучасних викликів.

Таблиця 2.3

**Темпи росту і питома вага видів корпоративних підприємств
в загальній їх кількості**

Показник	2019	2020	2021	2022	2023	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Україна	105,1	104,0	103,3	103,0	101,9	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Акціонерне товариство	97,3	97,1	98,9	52,4	99,7	1,19	1,10	1,03	0,99	0,50	0,49
Відкрите акціонерне товариство	79,0	82,1	90,3	129,2	99,1	0,18	0,13	0,10	0,09	0,12	0,11
Закрите акціонерне товариство	104,5	100,9	100,3	89,1	99,6	0,41	0,41	0,40	0,38	0,33	0,33
Товариство з обмеженою відповідальністю	109,7	106,7	104,9	105,1	102,4	46,68	48,69	49,94	50,69	51,75	52,00
Товариство з додатковою відповідальністю	103,4	100,7	99,9	100,0	99,5	0,12	0,12	0,11	0,11	0,11	0,10
Повне товариство	98,4	99,5	99,3	99,3	99,4	0,11	0,10	0,10	0,09	0,09	0,09
Командитне товариство	98,1	100,5	99,7	99,7	99,2	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03
Асоціація	101,9	101,5	101,1	101,2	100,4	0,19	0,19	0,18	0,18	0,18	0,17
Корпорація	99,6	99,6	100,2	99,6	99,8	0,05	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04
Консорціум	98,6	108,2	132,9	146,7	107,1	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
Концерн	98,4	98,4	100,5	100,5	100,0	0,02	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01

Джерело: складено автором на основі [41].

Отже, аналіз темпів росту та питомої ваги різних видів корпоративних підприємств в Україні свідчить про значні зміни в структурі бізнесу. Зростання популярності товариств з обмеженою відповідальністю вказує на те, що підприємці прагнуть до більш гнучких, простих у веденні та менш регульованих форм господарювання. Водночас акціонерні товариства, особливо публічні, демонструють тенденцію до зменшення, що може бути пов'язано з високими вимогами до прозорості та управлінської звітності.

Ці зміни в структурі корпоративного сектора відображають прагнення підприємців до оптимізації ризиків і витрат у складних економічних умовах.

Вони підкреслюють важливість адаптації бізнес-моделей та вибору ефективних організаційно-правових форм для забезпечення конкурентоспроможності та стійкості в умовах сучасного ринку. Таким чином, динаміка корпоративних підприємств в Україні свідчить про еволюцію бізнес-середовища, що відповідає сучасним викликам і можливостям.

Протягом 2018-2023 років в Україні спостерігається зменшення кількості державних підприємств. Це зниження обумовлено кількома факторами, зокрема триваючим процесом приватизації державних підприємств і організацій, а також падінням економічної активності внаслідок російсько-української війни.

Згідно з даними Єдиного реєстру об'єктів державної власності, на 1 січня 2022 року в Україні налічувалося 3378 державних підприємств, що свідчить про їхнє скорочення на 122 одиниці (або 3,6 %) протягом 2022 року. Загалом кількість суб'єктів господарювання в державному секторі економіки зменшилася на 9,2 % за період з 2017 по 2022 роки. Найбільше зменшення відбулося у 2021 році – на 3,7 %, тоді як у 2018 році скорочення становило лише 2,2 %.

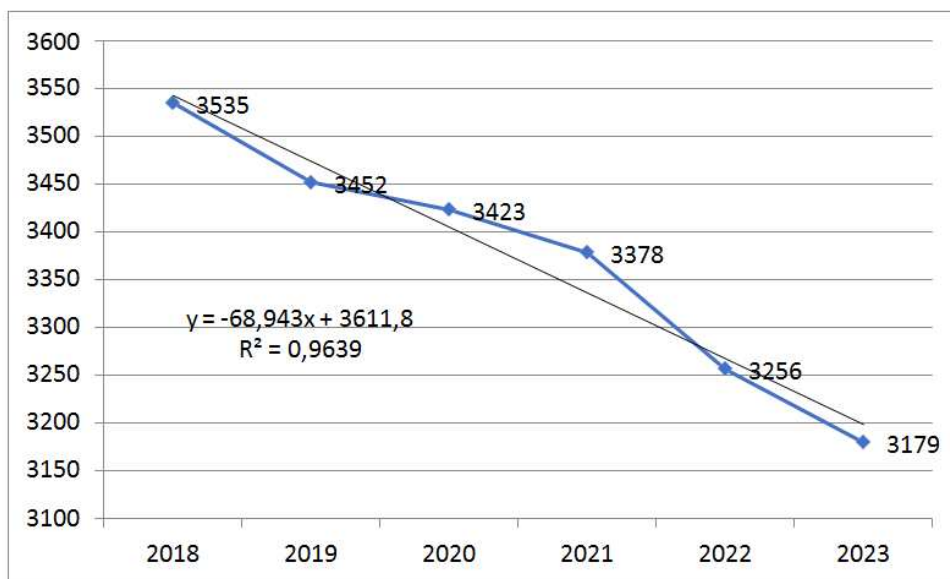

Рис. 2.7. Динаміка державних підприємств України 2018-2023 рр.

Джерело: складено автором на основі [41].

Узагальнюючи наведену інформацію, можна стверджувати, що за період з 2018 по 2023 роки спостерігається загальне збільшення кількості корпоративних підприємств. Зокрема, зросла кількість приватних товариств та товариств з додатковою відповідальністю, тоді як кількість публічних акціонерних товариств за цей час зменшилася.

2.2. Стратегічні цілі та обґрунтування інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань

Сучасний етап розвитку світової економіки характеризується інтенсифікацією глобалізаційних процесів, зростанням конкуренції та стрімким прогресом у сфері технологій. В умовах таких викликів, стратегічне планування, зокрема постановка стратегічних цілей та інновації стають ключовими векторами для забезпечення конкурентоспроможності та розвитку бізнесу.

Особливу роль у цьому процесі відіграють корпоративні інтеграційні об'єднання, які дозволяють компаніям оптимізувати ресурси, обмінюватися знаннями та досягати стратегічних цілей через спільні інноваційні проєкти. Проблематика постановки стратегічних цілей та обґрунтування інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань є надзвичайно актуальною, адже впливає на ефективність всієї економіки країни. Незважаючи на значний потенціал таких об'єднань у забезпеченні стратегічного розвитку та інновацій, існує ряд проблем і викликів, що стосуються координації дій, розподілу ресурсів та управління інтелектуальною власністю. Також значним бар'єром є розробка та впровадження ефективних стратегій, які б враховували специфіку діяльності та індивідуальні потреби кожної з організацій-учасниць. Відтак, означена проблематика вимагає глибокого та системного аналізу стратегічних цілей та можливостей і шляхів інноваційно розвитку інтеграційних об'єднань та

механізмів їхнього досягнення, особливо в контексті мінливого бізнес-середовища. Вивчення та розробка рекомендацій для оптимізації процесів інноваційного розвитку та ефективної постановки стратегічних цілей в межах таких об'єднань можуть стати важливим внеском у загальні стратегії розвитку корпоративних структур.

Відтак, дослідження систем оптимізації процесів інноваційного розвитку та ефективної постановки стратегічних цілей є вкрай важливим. Ці системи сприяють оптимальному управлінню та координації дій в межах інтеграційних об'єднань, забезпечуючи не лише ефективність виконання поставлених цілей, а й гнучкість у відповіді на змінні умови ринку та технологічний прогрес. Використання авангардних інформаційних технологій та аналітичних інструментів відкриває нові можливості для збору, аналізу та інтерпретації великих обсягів даних, що є критично важливим для прийняття обґрунтованих стратегічних рішень.

Таким чином, розробка та вдосконалення систем оптимізації процесів інноваційного розвитку та ефективної постановки стратегічних цілей є вкрай важливим і мають велике значення для посилення інноваційного потенціалу корпоративних інтеграційних об'єднань. Вони допомагають не тільки в адаптації до зовнішніх мінливих викликів, але й у формуванні внутрішньої стратегії розвитку, що враховує особливості кожної організації у складі об'єднання.

Загалом дослідження українських і зарубіжних вчених, що переважно зосереджені на питаннях інноваційного розвитку, стратегічного управління та національних інноваційних систем, зокрема інноваційний розвитку КІО, методи та стратегії інноваційного розвитку на корпоративному рівні, стратегічне управління та інтеграція, основи та практичні підходи до стратегічного управління корпораціями та їхньої інтеграції, національні інноваційні системи, аналіз політик та систем, що сприяють інноваційному розвитку на рівні корпорацій, що розвиваються, моделювання конкурентних позицій та ринкових стратегій, що включає аналіз і моделювання

конкурентоспроможності підприємств та розробку ефективних ринкових стратегій, міжнародні та теоретичні аспекти корпоративної економіки представлені у роботах: В.В. Боковець та Т.Ю. Прутська [1], Т.Г. Васильців, Р.Л. Лупак та Т.Ф. Штець [3], О.М. Гуцалюк [6-10], Л.Я. Малюта [15], П.П. Микитюк [12], М. Чень [16], В.І. Куцик та Р.Л. Лупак [14], А.А. Пилипенко [17], Л.І. Скібицький, В.В. Матвеев та В.І. Щелкунов [20], Л.І. Федулова та О.А. Фомова [23], Цзусянь Лін [24], Деок Сун Їм [29], Л.Р. Форд [31], Кусакабе М. [32], М. Портер [34-35], Дж.Д. Тіс [36], У. Варблан [38], Р. Віллерс [39], Дж. Вінер [40] та ін. Проте потребують детального вивчення питання сутності та змісту стратегічних цілей корпоративних інтеграційних об'єднань, визначення їх рівнів актуальності та обґрунтування інноваційного розвитку КІО.

Процеси інтеграції у світі відбуваються через кілька значущих етапів, які ілюструють еволюцію світової економіки та політичної арени. Спочатку епоха колоніальної експансії спонукала нації до розширення своїх територій та впливу. Відтак, створення міжнародних організацій, таких як ООН та МВФ, поклало початок більш організованим формам інтеграції. Економічне об'єднання в подальшому взяло гору, особливо через формування регіональних економічних угруповань, таких як Європейський Союз, що зміцнило торговельні та співробітницькі зв'язки між країнами.

З часом, інтеграційні процеси охопили політичний та соціальний діапазон, включаючи створення політичних союзів і взаємно прийнятих правових рамок. Аналогічні процеси відбулися і в корпоративному секторі, який пройшов шлях від національної індустріалізації до глобалізації та цифрової трансформації. Це відображається в розвитку глобальної економіки та зміні підходів до міжнародної співпраці.

Ключовим фактором, що вплинув на розвиток корпоративних інтеграційних процесів, стала глобалізація, поряд з інноваційними та технологічними змінами, надаючи підприємствам нові можливості для експансії та співробітництва на міжнародному рівні.

Сучасні економічні дослідження часто обговорюють поняття "корпоративна інтеграція" та "корпоративне об'єднання", аналізуючи їх сутність, методи класифікації та фактори, що сприяють їх інноваційному розвитку. Наукові праці та практика міжнародного бізнесу іноді виявляють понятійну невизначеність, оскільки різні автори та практики надають цим термінам власне тлумачення [1; 4; 8-9; 11; 13; 17; 21; 25-26; 30].

Зазвичай, "корпоративна інтеграція" розуміється як процес об'єднання двох або більше компаній, що може призвести до створення нового юридичного суб'єкта або розширення діяльності існуючого. Це може бути реалізовано через поглинання, злиття у нову юридичну структуру, або створення партнерських відносин. Така інтеграція використовується для різних цілей: від покращення оперативної ефективності до розширення на нові ринки або збільшення продуктового чи сервісного портфолію.

Корпоративна інтеграція також прагне до здобуття конкурентних переваг, збільшення частки ринку або зменшення витрат. Процес включає переговори, аналіз фінансів, оцінку активів та пасивів, узгодження угод та планування інтеграції. Результатом є більша інтеграція компаній, спільне використання ресурсів, культури та стратегій для загального успіху. Таким чином, корпоративна інтеграція означає створення стійких взаємовідносин між корпораціями на шляху розробки, виробництва та комерціалізації продукції.

Корпоративні інтеграційні об'єднання відіграють унікальну роль у сучасному бізнес-середовищі, відрізняючись від традиційних форм інтеграції, як-от партнерські відносини, засновані на простих купівлі-продажу угодах. Ці об'єднання характеризуються високою стратегічною довгостроковістю та управлінням, яке виходить за рамки звичайних відносин.

На відміну від загального поняття корпоративної інтеграції, корпоративне об'єднання має вужче значення. Воно не обмежується лише процесом злиття чи поглинання, але включає формування групи взаємопов'язаних інтегрованих корпорацій та компаній, які діють під

керівництвом єдиного управлінського центру. Учасники таких об'єднань укладають довгострокові контракти, плануючи свою співпрацю на довгу перспективу.

Основна мета таких об'єднань полягає у досягненні синергетичного ефекту, який підвищує ефективність, конкурентоспроможність та забезпечує стійкий розвиток бізнесу всіх учасників. Синергія, або ефект масштабу, дозволяє об'єднанням використовувати спільні ресурси та оптимізувати процеси для економічних переваг. Також, корпоративне інтеграційне об'єднання дозволяє згуртувати різноманітні компетенції та ресурси, стимулюючи досягнення загальної мети.

Здійснюючи спільну діяльність, учасники можуть більш ефективно використовувати свої конкурентні переваги та доповнювати одне одного, що сприяє кращому функціонуванню та розвитку всієї структури. Таким чином, корпоративне інтеграційне об'єднання стає стратегічним інструментом для створення спільної платформи, яка сприяє зростанню, конкурентоспроможності та довгостроковому розвитку у високодинамічному бізнес-середовищі.

Ми пропонуємо визначати КІО, як стратегічну альянсову структуру, що включає декілька корпорацій або компаній, які об'єднуються під єдиним управлінням для досягнення взаємовигідних цілей. Цей процес відрізняється від простих корпоративних злиттів або партнерських відносин купівлі-продажу завдяки довгостроковому плануванню та взаємозалежності учасників у досягненні синергетичного ефекту. Цей ефект полягає в оптимізації внутрішніх процесів, підвищенні ефективності, конкурентоспроможності, а також забезпеченні стійкого розвитку шляхом спільного використання ресурсів, знань та ринкових можливостей. Корпоративне інтеграційне об'єднання стає потужним інструментом у сучасному високодинамічному бізнес-середовищі, дозволяючи учасникам ефективно адаптуватися до змін та викликів ринку.

Основні характеристики корпоративних інтеграційних об'єднань (КІО), на основі аналізу досліджень українських та зарубіжних авторів, відображають їхнє значення у сучасному економічному контексті [4; 8-9; 11; 13; 18; 22; 27; 33]:

1. Учасники КІО мають спільні стратегічні цілі, при цьому індивідуальні інтереси компаній узгоджуються з корпоративними амбіціями.

2. Ключові рішення приймаються радою директорів, що забезпечує об'єктивність і запобігає одноосібному впливу, внаслідок чого влада в КІО є багатосуб'єктною.

3. Делегування повноважень створює кілька важливих вузлів управління, що сприяє багаторівневій структурі керівництва.

4. КІО прагнуть до лідерства на ринку, розробляючи стратегії для освоєння перспективних напрямів, що призводить до різноманітності розвитку.

5. КІО здійснюють значні довгострокові інвестиції у наукомісткі та капіталоемні проекти, використовуючи як власні, так і залучені ресурси.

6. У КІО свідомо підтримується іноді навіть створюється конкуренція між підрозділами для стимулювання інновацій та розвитку.

7. КІО включають компанії різних видів діяльності, що допомагає розподіляти ризики через диверсифікацію та використання великомасштабних ресурсів.

8. Управління великою кількістю співробітників вимагає чіткої системи контролю, зворотного зв'язку та моніторингу якості їхньої роботи. Ці особливості свідчать про високу ефективність КІО у сучасних ринкових умовах, надаючи їм переваги у стабільності та конкурентоспроможності.

Дослідження стратегічних цілей КІО вимагає глибокого розуміння стратегічного управління, термін якого походить від слова "стратегія". Спочатку, це поняття з'явилося у військовій термінології для опису планування та реалізації державної політики та військово-політичних

стратегій союзу країн з використанням доступних ресурсів. Згодом, цей термін поширився на політичні та економічні сфери.

З 1926 року в економіці під "стратегією" стали розуміти комплексне управління ресурсами. Значення цього поняття підсилилося після того, як аналітики з Бостонської консалтингової групи (BCG) довели, що збільшення виробничих обсягів призводить до суттєвого зниження витрат на виробництво одиниці продукції.

У сучасній економічній науці стратегія визначається як довгостроковий план або напрямок дій, який організація вибирає для досягнення своїх основних цілей та місії в мінливому середовищі. Стратегія включає аналіз зовнішніх можливостей та загроз, а також внутрішніх сильних і слабких сторін компанії. Цей аналіз використовується для формування унікального комплексу дій, що включає розподіл ресурсів, визначення пріоритетних напрямків розвитку, інвестицій і інновацій.

Стратегія допомагає організаціям адаптуватися до змін у ринковому середовищі, ефективно конкурувати і забезпечити стійкий розвиток. Вона також включає оцінку результатів дій, щоб забезпечити гнучкість і коригування стратегічних рішень у відповідь на зміни умов діяльності.

Вважаємо, що стратегія корпоративних інтеграційних об'єднань (КІО) полягає в розробці та реалізації довгострокових планів дій, спрямованих на координацію та оптимізацію спільних ресурсів різних компаній, що входять до об'єднання, для досягнення взаємовигідних стратегічних цілей.

Особливість стратегії КІО полягає в тому, що вона включає інтеграцію різноманітних бізнес-процесів, культур та технологій різних компаній в єдиний ефективний механізм, що дозволяє забезпечити синергію діяльності, підвищити ефективність і знизити витрати. Ця стратегія забезпечує стійкість та конкурентоспроможність корпоративних об'єднань на ринку, дозволяючи їм краще адаптуватися до зовнішніх викликів і скористатися різноманітними можливостями для розвитку.

Важливою складовою стратегії КІО є також розробка спільних інноваційних проєктів, які можуть бути реалізовані лише завдяки об'єднанню ресурсів і зусиль всіх учасників об'єднання.

Таким чином, стратегія КІО є комплексним планом дій, розробленим на основі інноваційного та науково обґрунтованого підходу, спрямованим на досягнення довгострокових цілей об'єднання.

Стратегія КІО охоплює два основні аспекти:

- 1) добре продумані та цілеспрямовані дії для досягнення стратегічних ініціатив;
- 2) гнучкість і адаптивність у відповідь на несподівані зміни в умовах ринку та зростаючу конкуренцію.

Це вимагає від КІО здатності до швидкого переосмислення та коригування своїх стратегій у відповідь на зовнішні виклики, забезпечуючи таким чином стійкість і прогресивний розвиток у складних бізнес-умовах.

Управління корпоративним інтеграційним об'єднанням (КІО) залежить від чітко визначених цілей, які визначають його стратегічне спрямування та забезпечують основу для його розвитку. КІО функціонує як інтегрована система, де кожен аспект діяльності орієнтований на досягнення визначених цілей.

Основним інструментом у цьому процесі є стратегічне планування, яке не тільки координує зусилля всередині організації, але й спрямовує її діяльність у відповідності до єдиної стратегічної мети. На етапі визначення стратегічних цілей у КІО проводиться глибокий аналіз зовнішніх тенденцій та внутрішніх можливостей, що впливають на об'єднання.

Цей аналіз допомагає виявити ключові напрямки для розвитку та встановити стратегічні пріоритети. Завдяки отриманим даним формується ієрархія цілей, яка стає основою для розроблення місії КІО. Такий підхід дозволяє забезпечити, що місія тісно пов'язана із стратегічними цілями, забезпечуючи цілісність та ефективність у довгостроковій перспективі (рис. 2.8).

Рис 2.8. Піраміда стратегічних цілей корпоративного інтеграційного об'єднання

Джерело: авторська розробка.

Стратегічні цілі КІО визначають основні напрямки діяльності та пріоритети розвитку, які сприяють досягненню довгострокових переваг та забезпечують стійкий розвиток об'єднаних компаній. Ми пропонуємо виокремити декілька ключових стратегічних цілей КІО (рис. 2.9).

Зупинимося детальніше на стратегічних цілях КІО.

1. Синергія та оптимізація ресурсів. Об'єднання ресурсів різних компаній для зменшення витрат, підвищення ефективності та максимізації загальної вигоди.

2. Розширення ринкової частки. Використання спільних ресурсів та компетенцій для зайняття лідируючих позицій на ринках, де діють учасники об'єднання.

3. Диверсифікація діяльності. Розробка нових продуктів та послуг, вихід на нові ринки або сектори для зниження ризиків та підвищення доходів.

Рис 2.9. Класифікація цілей корпоративного інтеграційного об'єднання залежно від їх спрямування

Джерело: авторська розробка.

4. Інноваційний розвиток. Стимулювання інновацій та впровадження нових технологій для підтримання конкурентоспроможності та адаптації до змін у ринкових умовах.

5. Підвищення стійкості та адаптивності. Розвиток здатності швидко адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі, що дозволяє об'єднанню ефективно реагувати на виклики та використовувати нові можливості.

6. Створення спільної корпоративної культури. Інтеграція культур різних компаній для створення єдиних цінностей та норм, що сприяє кращій співпраці та ефективності управління.

Ці стратегічні цілі допомагають КІО досягати довгострокових переваг через ефективне управління спільними ресурсами та потенціалами учасників, забезпечуючи їх розвиток і просування в умовах конкуренції та швидких змін ринкового середовища.

В цілому цілі КІО розділяються на оперативні, тактичні та стратегічні цілі, які лежать в основі формування детальних робочих планів. Цей процес інтеграції розглядається через структуру, яка еволюціонує від загальної піраміди цілей до детальнішого «дерева цілей», де кожен рівень відповідає конкретним цілям та завданням. Процес встановлення цілей розпочинається з визначення стратегічних параметрів, заснованих на аналізі ринкових умов, досвіді та очікуваннях акціонерів, враховуючи специфіку стабільної чи перехідної економіки. Для КІО в перехідній економіці зокрема необхідні спеціалізовані дослідження для ефективного збору інформації.

Стратегія КІО передбачає визначення цілей на чотирьох рівнях:

1. Аналіз та виявлення трендів, що впливають на сектор діяльності.
2. Формулювання загальної мети об'єднання.
3. Розробка ієрархії цілей, організованої як «дерево цілей».
4. Встановлення конкретних індивідуальних завдань для забезпечення виконання цілей.

Важливим є врахування взаємозв'язків між цілями:

- конфліктність цілей: наприклад, баланс між короткостроковими фінансовими цілями і довгостроковими інвестиціями в ринкову частку;
- комплементарність: досягнення однієї мети сприяє успіху іншої, як у випадку з інвестиціями у якість, що підвищує ринкову частку;
- індиферентність, коли одна ціль не впливає на іншу;
- ієрархія: певні цілі мають вищий пріоритет, що впливає на розподіл ресурсів.

Відтак, кожна ціль має бути ясно визначена та кількісно оцінена для ефективного моніторингу та управління, включаючи фінансові показники, ринкову частку, продуктивність та рентабельність.

Стратегічні цілі КІО мають бути чітко сформульовані, щоб відповідати критеріям реальності, конкретності та досяжності, з метою ефективного розвитку і взаємодії компонентів системи. Ці критерії слугують засобом для

забезпечення, що стратегічні цілі не лише практичні та реалістичні, але й забезпечені науковою обґрунтованістю і стратегічною погодженістю.

Переходячи від дослідження стратегічних цілей КІО до обґрунтування інноваційного розвитку, слід акцентувати увагу на ключову роль інновацій у підтримці та підсиленні їхньої стратегічної ефективності. Інноваційний розвиток у КІО вимагає комплексного підходу, який включає наступні аспекти:

1. Інтеграція інновацій у стратегічне планування. Інновації мають бути інтегровані у стратегічні цілі КІО, що вимагає визначення чітких інноваційних напрямків у рамках загальної стратегії розвитку. Це забезпечує, що інноваційні проекти відповідають довгостроковим цілям і сприяють їх досягненню.

2. Сприяння культурі інновацій. Культура, яка відкрита до змін і новаторства, є критично важливою для інноваційного розвитку. КІО мають активно працювати над формуванням середовища, де ідеї та креативність цінуються та підтримуються.

3. Розробка механізмів інноваційного управління. Це включає створення структур, процесів та інструментів, які сприяють ідентифікації, розвитку та впровадженню інновацій. Важливо встановити систему моніторингу та оцінки інноваційних проектів.

4. Залучення та розвиток талантів. Інновації потребують кваліфікованих кадрів. КІО мають зосередити увагу на привабленні, розвитку та утриманні талантів, здатних генерувати і реалізовувати інноваційні ідеї.

5. Інвестиції у дослідження та розвиток (R&D). Посилений фокус на дослідження і розвиток дозволяє КІО розробляти нові продукти і технології, які можуть вирішити актуальні проблеми і відкрити нові ринкові можливості.

6. Партнерство та співпраця. Інноваційний розвиток часто вимагає співпраці з університетами, науковими інститутами, іншими компаніями та стартапами.

Інновації мають вирішальний вплив на економічну діяльність КІО, значно впливаючи на основні показники їхньої ефективності. Розглянемо, як ключові типи інновацій можуть впливати на такі показники як продуктивність, рентабельність, ринкову частку, та стійкість до зовнішніх змін (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Вплив найважливіших типів інновацій на основні показники економічної діяльності корпоративного інтеграційного об'єднання

№ з/п	Тип інновацій КІО	Вплив на основні показники економічної діяльності КІО
1.	Продуктові інновації	Впровадження нових або значно вдосконалених товарів або послуг може значно підвищити ринкову частку КІО та залучити нових клієнтів. Такі інновації зазвичай призводять до зростання доходів і можуть забезпечити конкурентну перевагу на ринку.
2.	Процесні інновації	Оптимізація виробничих або логістичних процесів здатна значно знижувати витрати та підвищувати загальну продуктивність організації. Це, у свою чергу, позитивно впливає на рентабельність і здатність КІО виконувати більші обсяги замовлень з вищою ефективністю.
3.	Організаційні інновації	Впровадження нових методів управління бізнесом, робочих процесів або зовнішніх взаємодій може значно підвищити ефективність роботи. Це може включати покращення логістичних систем, впровадження передових практик управління персоналом, або зміцнення корпоративної культури, що веде до підвищення мотивації працівників і, як наслідок, продуктивності.
4.	Маркетингові інновації	Введення нових маркетингових стратегій або каналів розподілу може збільшити видимість продуктів КІО на ринку, покращуючи їх збут та ринкову частку. Це також включає цифровізацію маркетингу та продажів, що дозволяє більш точно націлювати рекламні кампанії та збирати дані про поведінку споживачів.
5.	Технологічні інновації	Інтеграція новітніх технологій, таких як штучний інтелект, блокчейн, та автоматизація, може радикально змінити спосіб ведення бізнесу в КІО. Це може забезпечити не тільки економію ресурсів, але й створити нові бізнес-моделі, здатні адаптуватися до змінних умов ринку та забезпечити довгострокову стійкість.
6.	Екологічні інновації	Зосереджені на зменшенні впливу виробничої діяльності на довкілля. Це може включати впровадження більш чистих технологій, розробку продуктів з меншим екологічним слідом або оптимізацію використання ресурсів. Такі інновації покращують імідж КІО та забезпечують їх відповідність регуляторним нормам, що може сприяти зниженню витрат і відкрити доступ до нових ринків.

Продовження табл. 2.4

7.	Соціальні інновації	Впровадження нових соціальних практик і моделей, що вирішують конкретні суспільні проблеми. Це може включати нові форми соціальної відповідальності, програми для співробітників, а також залучення громад до діяльності КЮ. Ці інновації сприяють підвищенню лояльності клієнтів і співробітників, а також позитивно впливають на корпоративну культуру.
8.	Фінансові інновації	Включають нові методи фінансування, інвестування або ризик-менеджменту. Ці інновації можуть забезпечити КЮ доступ до нових джерел капіталу, знизити вартість фінансування, а також покращити управління фінансовими ризиками.
9.	Правові інновації	Розробка нових правових інструментів або процедур, які дозволяють КЮ ефективніше управляти своєю діяльністю в умовах мінливого законодавства. Вони можуть включати нові форми договірних відносин, інтелектуальну власність, а також засоби захисту комерційної таємниці.
10.	Логістичні інновації	Удосконалення логістичних систем може суттєво підвищити ефективність постачання та розподілу, знизити витрати та час доставки продукції до кінцевого споживача. Це може включати впровадження автоматизованих складських систем, використання передових технологій трекінгу та оптимізацію транспортних маршрутів.
11.	Цифрові інновації	Використання цифрових технологій для покращення взаємодії з клієнтами, оптимізації внутрішніх процесів, або впровадження нових бізнес-моделей. Це може включати розвиток електронної комерції, мобільних додатків, хмарних рішень, а також використання великих даних та аналітики для прийняття рішень.
12.	Інновації в управлінні ресурсами	Розробка та впровадження нових підходів до управління людськими, фінансовими та природними ресурсами. Це може включати покращені методи мотивації персоналу, інноваційні фінансові інструменти для інвестування та бюджетування, а також сталі практики використання природних ресурсів.
13.	Крос-секторальні інновації	Співпраця між різними галузями або секторами, що веде до створення нових продуктів або рішень, які використовують переваги та компетенції обох галузей. Наприклад, співпраця між фармацевтичними компаніями та технологічними фірмами для розробки цифрових охоронних засобів здоров'я.
14.	Інновації у відносинах з клієнтами	Розробка нових способів взаємодії з клієнтами, які покращують їхнє досвід співпраці з компанією та сприяють створенню міцних, тривалих відносин. Це може включати індивідуалізовані підходи до обслуговування, програми лояльності, та інші інструменти залучення.

Джерело: авторська розробка.

Всі ці типи інновацій сприяють не тільки покращенню оперативних показників КЮ, але й формують основу для їх сталого інноваційного

розвитку в майбутньому. Кожен з цих типів інновацій може значно вплинути на стратегічну гнучкість, конкурентоспроможність та стійкість КІО, а також сприяти їх розвитку в широкому спектрі галузей і регіонів.

Стратегії інноваційного розвитку КІО можуть бути різноманітними, залежно від їхніх специфічних цілей, ресурсів, ринкових умов та індустріального контексту. Ось основні типи стратегій інноваційного розвитку, які можуть бути застосовані в КІО: стратегія лідерства у витратах, стратегія диференціації, стратегія лідерства в інноваціях, стратегія імітації, стратегія кооперації та альянсів, стратегія нішевих інновацій, стратегія екосистемних інновацій тощо. Кожна з цих стратегій вимагає різних ресурсів, підходів до управління, культурних змін та рівня взаємодії з зовнішнім середовищем. Вибір конкретної стратегії залежатиме від внутрішніх цілей КІО, їхньої ринкової позиції та зовнішніх умов ринку.

Стратегія інноваційного розвитку займає ключове місце в забезпеченні конкурентоспроможності КІО, особливо у наукомістких галузях. Кожне підприємство, прагнучи залишатися конкурентним, розробляє власну стратегію наукових досліджень, що є необхідним для розвитку, вдосконалення та модифікації продуктів. Важливою складовою цього процесу є маркетингові дослідження, які визначають споживчі вимоги до продукту та є фундаментом для подальшої розробки. Реалізація інноваційних зусиль відбувається через ряд дослідницьких та розробницьких функцій, включаючи конструкторсько-технологічну підготовку виробництва, яка дозволяє продукту набути остаточної форми. Таким чином, стратегія інноваційного розвитку є комплексним підходом, що інтегрує наукові дослідження, маркетинг і виробничу підготовку, спрямовану на створення конкурентоспроможних і якісних продуктів.

З урахуванням вищевикладеного, можемо сформулювати авторське визначення сутності та змісту інноваційного розвитку КІО. Інноваційний розвиток КІО можна визначити як систематичний процес впровадження нововведень, що охоплює усі рівні організації, з метою поліпшення її

продуктів, послуг, процесів та стратегій. Цей процес інтегрує передові наукові дослідження, технологічні розробки та ринкові інсайти для створення інновацій, які значно покращують конкурентоспроможність об'єднання, відкривають нові ринки та стимулюють зростання. Інноваційний розвиток КІО не тільки спрямований на впровадження окремих нововведень, але й на формування гнучкої, адаптивної культури, здатної оперативно реагувати на зміни у зовнішньому середовищі та внутрішні виклики, що є критично важливим для довгострокового успіху в динамічному бізнес-ландшафті.

Стратегія інноваційного розвитку в корпоративних інтеграційних об'єднаннях (КІО) фокусується на створенні та ефективному використанні нововведень, що допомагає підприємствам досягати стратегічного прогресу. Ця стратегія включає розробку і впровадження різноманітних інновацій, заснованих на глибокій класифікації, такій як визначена К. Фріманом, що розглядає інновації з точки зору управлінської поведінки [15].

Сучасні стратегії інноваційного розвитку КІО також враховують критичні характеристики, як-от екологічність, безпека, енергозбереження та інформаційна насиченість нововведень. Це відображає ширший контекст у якому КІО розробляють свої інноваційні стратегії, не лише задовольняючи поточні потреби ринку, а й відповідаючи на суспільні виклики та очікування стосовно сталості та безпеки.

Стратегія інноваційного розвитку в КІО має ключове значення для підтримки їх конкурентоспроможності та стійкості. Ефективність такої стратегії залежить від доступу до адекватних ресурсів, зокрема висококваліфікованого персоналу та достатнього інформаційного забезпечення. Взаємодія інноваційної стратегії з іншими бізнес-стратегіями є вирішальною для формування ефективної, інноваційної організації. Нижче ми пропонуємо декілька стратегічних напрямків, які КІО можуть застосовувати:

1. Дослідження та розробки:

- посилене інвестування у дослідження;

- стабілізація бюджету досліджень;
- оптимізація витрат на дослідження;
- розробка нових продуктів і технологій, базуючись на фундаментальних дослідженнях.

2. Технологічні розробки:

- оновлення існуючих технологій;
- підтримка ефективності наявних технологій;
- інтеграція зовнішніх технологічних нововведень.

3. Розвиток виробничих потужностей:

- будівництво нових виробничих ліній;
- розширення та модернізація існуючих потужностей;
- реорганізація управління виробництвом для підвищення ефективності.

4. Покращення якості та продуктивності:

- впровадження програм якості та групової роботи;
- автоматизація та роботизація виробництва;
- імплементація сучасних систем управління якістю.

Ці потенційні стратегії допоможуть КІО не тільки підвищити свою інноваційність, але й відповідати зростаючим вимогам ринку, технологічним змінам та економічним викликам, забезпечуючи тим самим довготривале лідерство та успіх в індустрії.

У контексті КІО, генерація нових знань стимулює виявлення та формування нових потреб. Це веде до необхідності розроблення та впровадження інновацій, щоб краще задовольнити ці зростаючі потреби. В результаті, КІО активно залучаються у інноваційні процеси, спрямовані на оптимізацію продуктів і послуг. Оновлений підхід до інноваційного розвитку в КІО представлений на рис. 2.10, який демонструє ключові кроки від ідеї до її втілення у практичні рішення.

Згідно з рис. 2.10, що ілюструє інноваційний розвиток у КІО, на ресурси об'єднань впливають сучасні технології.

Рис. 2.10. Модифікована модель інноваційного розвитку корпоративного інтеграційного об'єднання

Джерело: авторська розробка.

Крім технологічного аспекту, значущу роль у формуванні умов для інновацій також відіграє державне стимулювання. Це стимулювання полягає у створенні сприятливих умов для розвитку інноваційного підприємництва через застосування різноманітних методів державного регулювання, як прямих, так і непрямих. Ці заходи сприяють залученню інвестицій, розвитку нових продуктів і технологій, що підтримує загальну інноваційну активність у КІО.

На основі аналізу стратегій інноваційного розвитку в корпоративних інтеграційних об'єднаннях, можна зробити наступні ґрунтовні висновки. Розвиток КІО тісно пов'язаний з доступністю сучасних технологій та адекватних ресурсів. Це підтверджує необхідність інвестування в технологічне оснащення та постійне оновлення інфраструктури, що є вирішальним для підтримки інноваційного потенціалу КІО.

Державне стимулювання через створення сприятливих умов для інновацій має значний вплив на успішність інноваційних ініціатив КІО.

Прямі та непрямі методи регулювання, такі як податкові пільги, гранти на дослідження, та нормативна підтримка, відіграють критичну роль у забезпеченні інноваційної активності.

Інноваційний розвиток в КІО вимагає інтеграції з іншими стратегічними напрямками підприємства, такими як маркетинг, управління якістю, та розвиток людських ресурсів. Це допомагає створити комплексну систему, яка забезпечує ефективне впровадження інновацій та їх комерціалізацію.

Якість та кваліфікація персоналу безпосередньо впливають на здатність КІО реалізувати інноваційні стратегії. Навчання та розвиток навичок співробітників є критичним для підтримки інноваційної культури та впровадження складних інноваційних проєктів. Успішні КІО постійно адаптують свої стратегії інноваційного розвитку до змін у зовнішньому бізнес-середовищі, реагуючи на нові технологічні тренди, зміни у споживацькій поведінці та регуляторні зміни. Гнучкість і швидкість реакції визначають спроможність КІО досягати сталого розвитку в динамічних умовах ринку. Ці висновки підкреслюють складність і багатогранність процесу інноваційного розвитку в КІО та важливість системного підходу до управління інноваціями, що об'єднує технологічні, організаційні, економічні та соціальні аспекти.

На основі наведеного аналізу, можна сформулювати такі ключові висновки про стратегічні цілі та інноваційний розвиток корпоративних інтеграційних об'єднань.

1. Інтеграція та синергія. КІО прагнуть до інтеграції різних компаній та оптимізації їхніх ресурсів для досягнення синергетичного ефекту, що забезпечує зниження витрат та підвищення ефективності.

2. Стратегічне планування. Ефективне стратегічне планування є критичним для КІО, оскільки воно дозволяє узгодити індивідуальні і корпоративні цілі, визначити ключові стратегічні напрями розвитку та використовувати ресурси найбільш оптимальним чином.

3. Інноваційний розвиток. Інновації є основою конкурентоспроможності КІО. Впровадження нових продуктів, процесів та технологій дозволяє компаніям ефективно реагувати на зміни у ринкових умовах і забезпечувати сталий розвиток.

4. Роль технологій. Широке використання сучасних технологій та цифровізація в КІО сприяють підвищенню їхньої оперативності та ефективності, відкриваючи нові можливості для інноваційного розвитку.

5. Довгостроковість та стійкість. Стратегічна орієнтація КІО на довгострокові цілі та плани дозволяє їм не лише забезпечувати поточну ефективність, але й планувати стійке майбутнє через розробку та впровадження інновацій.

6. Гнучкість і адаптивність. Спроможність КІО швидко адаптуватися до змін та викликів сучасного динамічного бізнес-середовища є ключовим фактором їх успіху та зростання.

Ці висновки відображають основні аспекти стратегічних цілей і інноваційного розвитку КІО, акцентуючи на важливості інтеграції, стратегічного управління, інновацій та адаптивності у сучасному висококонкурентному та швидкозмінному бізнес-середовищі.

Проблематика використання систем штучного інтелекту є динамічною та багатогранною, оскільки залучає питання про технологічні інновації, організаційну поведінку, а також стратегічне управління ресурсами. В цьому контексті, подальше дослідження є важливим для визначення найефективніших методів і підходів, які можуть бути застосовані для підвищення продуктивності та інноваційної активності інтеграційних об'єднань. Дослідження в даному напрямі допоможе встановити міцну основу для подальшого детального аналізу даної теми.

2.3. Визначення системи критеріїв для оцінки ефективності інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань

В сучасних умовах приділяється велика увага економіці, технологіям та трансформаціям. Це допомагає підвищити конкурентоспроможність корпоративних інтеграційних об'єднань. Крім удосконалення технологій виробництва, яке в більшості випадків розглядається як головний пріоритет, удосконаленню методів управління також приділяється значна увага. Однак інноваційна діяльність у цьому напрямку ще не відслідковується як система, але заслуговує на належне дослідження.

Оцінка рівня ефективності інноваційної діяльності корпоративних інтеграційних об'єднань є управлінською функцією, спрямованою на вивчення фінансово-економічної ситуації, специфіки діяльності, аналіз інноваційного процесу та побудову висновків на основі отриманої комплексної інформації. Для підвищення рентабельності та ефективності діяльності в умовах розвинутого економічного середовища та інноваційних технологій корпоративних інтеграційних об'єднань потрібні спеціальні наукові та сучасні стратегічні методи управління.

Аналітичні дослідження теоретико-методологічних засад реалізації управління інноваційною діяльністю показують, що в сучасних умовах характеристики розробки ефективної системи управління інноваційною діяльністю орієнтовані на довгострокову перспективу. Відповідно, науковість та практичність даного дослідження зумовлені потребами корпоративних інтеграційних об'єднань в інноваціях та розвитку і формуванні конкурентних переваг. Тому, актуальним питанням є визначення методів оцінки та формування стратегічного управління інноваційною діяльністю корпоративних інтеграційних об'єднань.

Для визначення рівня ефективності інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань застосовуються різноманітні критерії.

Відповідно до тлумачень у словниках та енциклопедіях, зміст поняття «критерій» (від грецького *kriterion* – засіб для думки, судження) інтерпретація є основою для оцінювання або класифікації чого-небудь;

як критерій оцінки і судження – необхідна і достатня умова виконання або існування певного явища чи процесу [48];

показник або ознака, на підстав якого формується економічний аналіз та оцінка якості об'єктів і процесів та заходи такої оцінки [50].

Вітвицька С. визначила поняття «критерій» як основні характеристики об'єкта, на основі яких можна спостерігати стан об'єкта, рівень його сформованості та розвитку, а також оцінювати та порівнювати результати пошуку [44].

В даний час існує великий обсяг робіт з теорії та практики управління інноваційною діяльністю підприємства. Зокрема, вона стала об'єктом дослідження у працях вітчизняних учених Я. Біленської [42], В. Гриньова, Д. Бутенко [45], С. Лихолет [51], Н. Рудь [52] та інших.

Вчені та дослідники, які займаються інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань, активно вивчають різні аспекти цього явища з метою розуміння його механізмів, впливу та можливостей. Деякі з найбільш відомих вчених у цій області включають:

Майкл Портер – відомий американський економіст та професор Гарвардської бізнес-школи, автор концепції стратегічного управління. Він досліджував стратегічні аспекти конкурентної переваги та ролі інновацій у зміцненні позицій підприємств [54].

Клейтон Крістенсен є американським вченим у галузі управління, який прославився своєю теорією руйнівних інновацій. Він вивчав вплив новаторських технологій на конкурентоспроможність підприємств та ринків [55].

Річард Румельт, ще один американський вчений, який спеціалізується на стратегічному управлінні та розвитку бізнесу. Він досліджував питання

формування конкурентних переваг та стратегічного управління інноваціями [56].

Ці дослідники та багато інших активно приєднують свій внесок у розвиток теорії та практики інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань, розробляючи нові концепції, методи та стратегії для підвищення конкурентоспроможності та стабільності підприємств.

Метою даного підрозділу є формування теоретико-методичних засад та критеріїв для оцінки ефективності інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань.

Дослідження теоретико-методологічних засад реалізації стратегічного управління інноваційною діяльністю показують, що в сучасних умовах характеристики розробки ефективної системи стратегічного управління інноваційною діяльністю орієнтовані на довгострокову перспективу. З огляду на це, необхідно визначити методи оцінки та формування стратегічного управління інноваційною діяльністю корпоративних інтеграційних об'єднань, в яких зміни та процеси розвитку економічного прогресу закладаються в основу операційної тематики сучасних корпоративних інтеграційних об'єднань.

Інноваційний розвиток корпоративних інтеграційних об'єднань має велике значення для їхньої конкурентоспроможності та стійкості на ринку.

Так, інновації дозволяють корпоративним інтеграційним об'єднанням розробляти та впроваджувати нові стратегії, продукти та послуги, що дозволяє підвищити їхню конкурентоспроможність на ринку; виявляти та експлуатувати нові ринки та можливості для розвитку, що сприяє їхньому зростанню та розширенню; можуть допомогти оптимізувати та покращувати внутрішні процеси управління, виробництва та маркетингу, що сприяє підвищенню ефективності діяльності об'єднань; можуть вимагати перегляду та зміни бізнес-моделей корпоративних інтеграційних об'єднань, що дозволяє їм адаптуватися до нових умов ринку та змінних потреб споживачів; допомагають корпоративним інтеграційним об'єднанням зміцнити їхню

стійкість та стабільність у змінних умовах ринку та економічного середовища; є ключовим фактором для стимулювання росту та розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань, що дозволяє їм досягати нових рівнів успіху та впроваджувати ідеї, які перевершують стандартні рішення.

Загалом, інноваційний розвиток є важливим елементом успішної стратегії для корпоративних інтеграційних об'єднань, дозволяючи їм адаптуватися до змінного середовища та досягати стабільного та сталого розвитку.

Значення та актуальність інноваційного розвитку корпоративних підприємств в сучасному світі важко переоцінити (рис. 2.11).

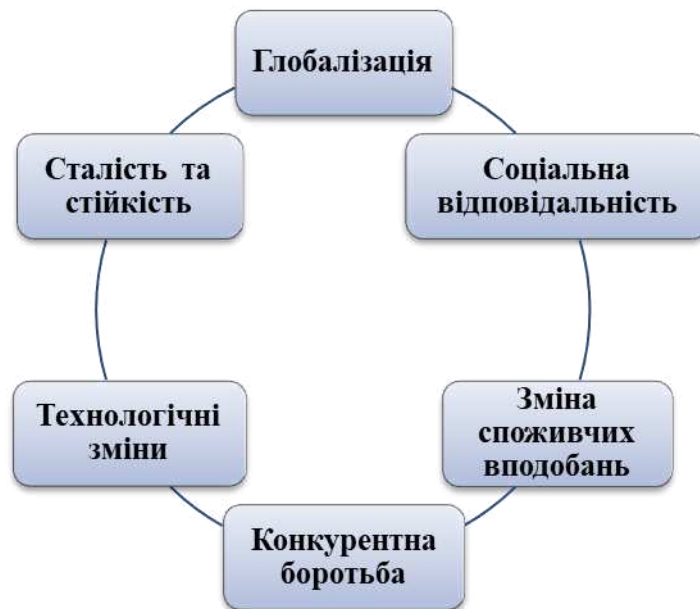

Рис. 2.11. Важливість інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань

Джерело: авторська розробка.

Наведемо кілька причин, чому цей аспект є надзвичайно важливим:

1. Показник конкурентної боротьби: у сучасному світі бізнес-середовище дуже конкурентне. Підприємства, які не інвестують у інновації, ризикують відстати від конкурентів, які активно впроваджують нові ідеї та технології.

2. Зміна споживчих вподобань: споживачі постійно шукають нові та покращені продукти та послуги. Інновації дозволяють підприємствам задовольняти змінні потреби своїх клієнтів та зберігати їхню лояльність.

3. Технологічні зміни: швидкий темп технологічного розвитку створює як можливості, так і загрози для підприємств. Інновації дозволяють підприємствам використовувати нові технології для покращення ефективності та створення нових ринків.

4. Глобалізація: умови глобального ринку вимагають від підприємств постійної адаптації до змінних умов та конкурентного середовища. Інновації дозволяють підприємствам залишатися конкурентоспроможними на міжнародному ринку.

5. Сталість та стійкість: інновації можуть допомогти підприємствам забезпечити стійкість та сталість у змінних умовах ринку, ризикуючи менш уразливими до економічних криз та інших негативних факторів.

6. Соціальна відповідальність: інновації можуть також сприяти вирішенню соціальних проблем, таких як зменшення впливу на довкілля, покращення умов праці або підвищення якості життя споживачів.

У цілому, інновації є необхідним елементом успішної стратегії розвитку будь-якого корпоративного підприємства у сучасному світі. Вони дозволяють підприємствам не лише залишатися конкурентоспроможними, але й створювати нові можливості для розвитку та зростання.

Однією з особливостей функціонування корпоративних інтеграційних об'єднань є розробка абсолютно нових моделей розвитку, заснованих на гармонійному поєднанні поточної виробничої діяльності та потенційних можливостей інноваційного розвитку на основі використання передового обладнання та технологій, впровадження новітніх методів управління підприємством, систем, комплексної розробки та впровадження інноваційних методів, що забезпечують перепозиціонування прогресивних інноваційних змін та інноваційного розвитку (рис. 2.12).

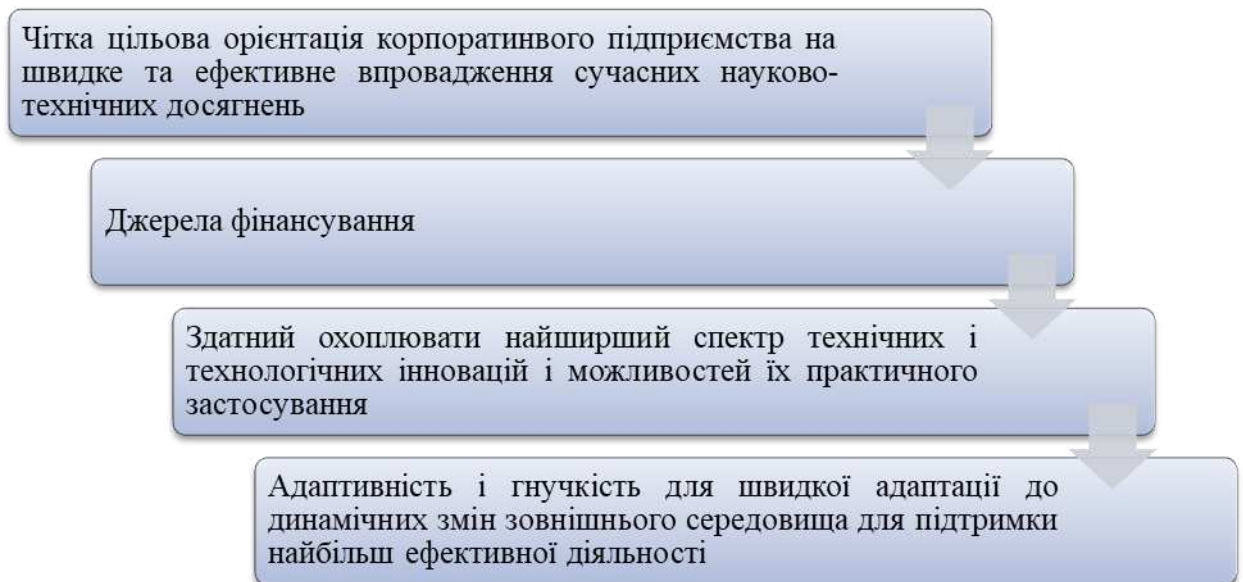

Рис. 2.12. Основні критерії обрання моделі інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднаннях

Джерело: авторська розробка.

Науковий погляд більшості авторів на критерії оцінки інноваційної діяльності ґрунтується на визначенні ефективності шляхом порівняння ефектів (результатів) інноваційної діяльності з витратами, пов'язаними з інноваційним процесом та виробництвом інноваційної продукції – тобто, отримати додатковий прибуток, який підприємство може залучити в інші сфери діяльності для подальшого свого зростання. Розрахунок ефективності інноваційної діяльності має базуватися на людських праксеологічних методах, що передбачають взаємозв'язок цілей, систем і ресурсних методів (рис. 2.13).

Обраний підприємством системний підхід до оцінки інноваційного процесу визначає рівень ефективності його впровадження. Результати управління інноваціями відображаються в науковому, економічному, технологічному, екологічному та соціальному ефектах.

При оцінці інноваційної діяльності менеджери можуть визначити коефіцієнт ефективності вкладення власного капіталу в інноваційний процес

(Ккап.ін.), який показує частку доходу, отриманого на кожну гривню капіталу, інвестованого в інноваційний процес.

Рис. 2.13. Оцінювання інноваційної діяльності корпоративних інтеграційних об'єднань

Джерело: авторська розробка.

$$K \text{ кап.ін.} = D_i / K_i \quad (2.1)$$

де, D_i – величина доходу від інноваційної діяльності;

K_i – величина капіталовкладень у інноваційні процеси [42, с. 218].

На етапі розрахунку науково-дослідних та конструкторських робіт має визначатись показник результативності (Рнддкр), формула розрахунку якого має такий вигляд:

$$\text{нддкр} = (N_{\text{еф.}} + N_{\text{пр./еф.}}) / (N_{\text{заг.}} - N_{\text{реал.}}) \quad (2.2)$$

де, $N_{\text{еф.}}$ – кількість інновацій, що розроблені власними силами та є економічно ефективними;

$N_{\text{пр.еф.}}$ – кількість інновацій, придбаних зі сторони із необхідним рівнем економічної ефективності;

$N_{\text{заг.}}$ – загальна кількість інновацій підприємства внаслідок НДДКР та придбаних об'єктів інтелектуальної власності зі сторони;

$N_{\text{реал.}}$ – загальна кількість інновацій підприємства внаслідок НДДКР та придбаних об'єктів інтелектуальної власності зі сторони, що були реалізовані на ринку [45].

В цілому питання визначення ефективності впровадження нововведень та вибору найбільш вигідного варіанту вимагає:

по-перше, щоб кінцеві результати їхнього використання перевищували витрати на розробку, виготовлення та впровадження нововведення;

по-друге, щоб отримані при цьому результати, що пов'язані з призначенням, порівнюються з результатами застосування аналогічних інших інноваційних варіантів.

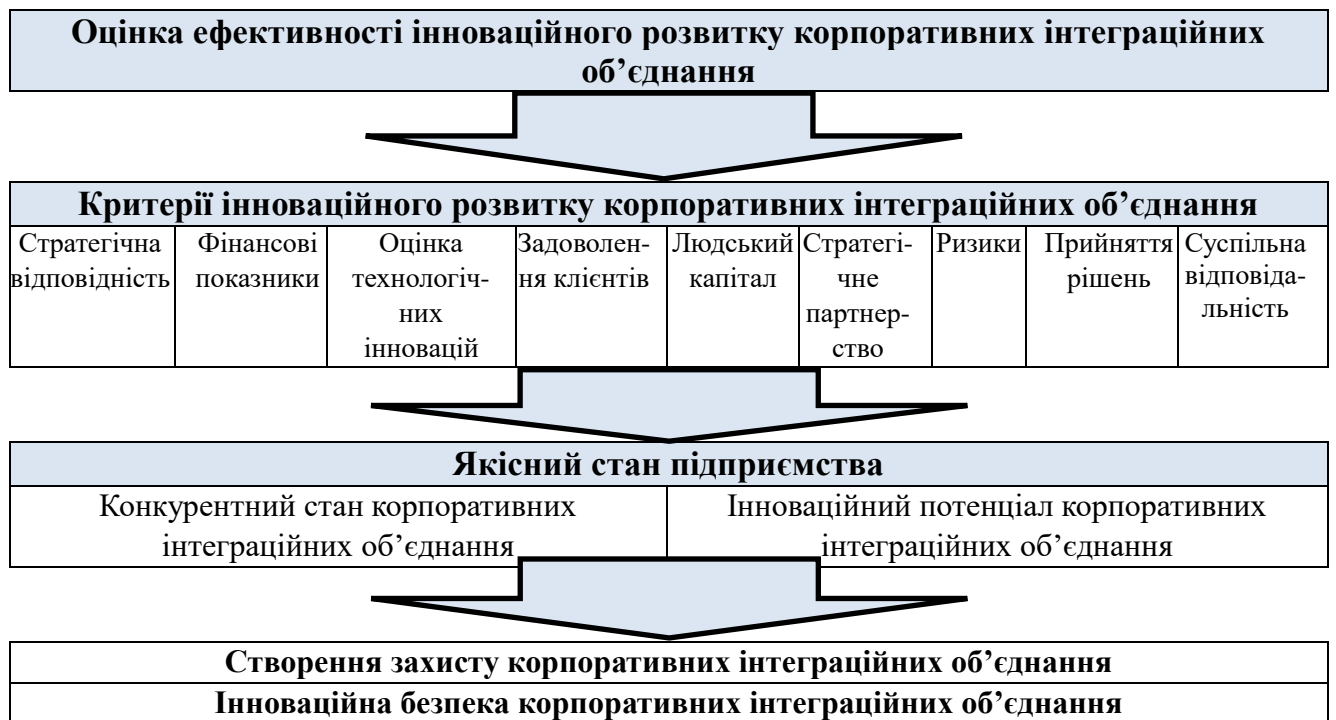

Рис. 2.14. Оцінка ефективності інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань

Джерело: авторська розробка.

Особливо гостро потреба в швидкій оцінці та правильному виборі інноваційних варіантів стоїть перед корпоративними підприємствами, що використовують прискорену амортизацію, при якій значно скорочується термін заміни існуючого обладнання на нове. Крім того, метод, який використовується для оцінки ефективності інновації, залежить від того, з чим оцінюється ефективність. Об'єктом оцінки ефективності можуть бути різні види інновацій: засоби праці та знаряддя праці (нові, перетворені,

модернізовані), трудові проекти (сировина, паливо, матеріали, енергія), проекти кінцевого споживання, технічні процеси, інноваційні проекти; методи організації виробництва, праці та управління; інноваційний проект [49].

Загалом, оцінка проводиться не для загальної інноваційної діяльності, а для інноваційного проекту. Важливим орієнтиром є вибір методу оцінки доцільності інноваційних процесів у системі управління інноваційною діяльністю та для підвищення ефективності стратегічного управління.

На основі теоретичних і практичних досліджень стану інноваційного процесу корпоративних інтеграційних об'єднань потрібно узагальнити наявні проблеми, потенційні рівні та інноваційну діяльність, а також зробити висновок: для підвищення ефективності діяльності підприємств необхідно проводити комплексну оцінку інноваційної діяльності на багатьох етапах (рис. 2.15).

Комплексне оцінювання інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань включає розгляд різних аспектів цього процесу з метою отримання повної картини ефективності та його впливу на стратегічні цілі об'єднань.

Система критеріїв оцінки інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань виявилася комплексною та добре структурованою, охоплюючи різноманітні аспекти діяльності об'єднань у сфері інновацій. Оцінка враховує не лише технічні аспекти, а й соціальну відповідальність, стратегічне планування та управління ризиками.

Оцінка інноваційного розвитку корпоративних підприємств може базуватися на різних критеріях, які відображають різні аспекти їхньої діяльності та результатів інноваційних зусиль. Нижче перераховано деякі з таких критеріїв:

кількість та якість інноваційних продуктів або послуг – це оцінка кількості та якості нових продуктів або послуг, запроваджених підприємством на ринку;

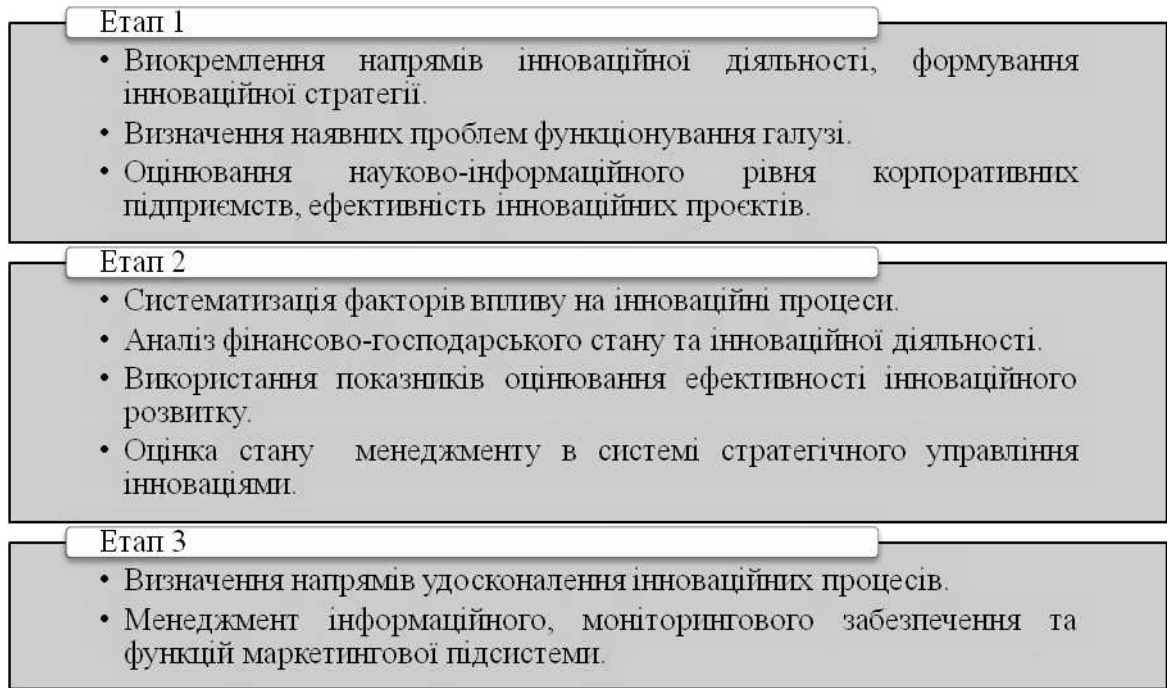

Рис. 2.15. Стадії комплексного оцінювання та аналізу інноваційної діяльності корпоративних інтеграційних об'єднань

Джерело: авторська розробка.

витрати на дослідження та розвиток (R&D) відображають аналіз обсягу інвестицій у дослідження та розвиток, включаючи витрати на науково-технічну роботу, випробування та впровадження нових ідей;

комерціалізація інновацій – це оцінка ефективності процесу комерціалізації інноваційних рішень, включаючи час від ідеї до введення на ринок та отримання прибутку від них;

ринкова частка і конкурентоспроможність – це є аналіз змін у ринковій частці та позиції підприємства порівняно з конкурентами внаслідок інноваційних змін;

задоволення клієнтів та відгуки – це оцінка рівня задоволення клієнтів нововведеннями, а також вивчення відгуків та реакцій аудиторії;

технологічний потенціал та інтелектуальна власність – оцінка наявності та розвитку технологічного потенціалу та інтелектуальної власності, які підтримують інноваційний розвиток;

ефективність використання ресурсів – це аналіз ефективності використання ресурсів (фінансових, людських, матеріальних тощо) для досягнення інноваційних цілей;

культура інновацій в організації – оцінка наявності та розвитку культури інновацій в організації, що відображається у підтримці та стимулюванні новаторських ідей та ініціатив;

соціальна відповідальність та сталість відображає аналіз впливу інноваційних рішень на соціальну сферу та забезпечення сталого розвитку.

Ці критерії можуть використовуватися окремо або у поєднанні для комплексної оцінки інноваційного розвитку корпоративних підприємств (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

**Комплексна оцінка критеріїв інноваційного розвитку
корпоративних інтеграційних об'єднань**

№ з/п	Назва критерію	Зміст критерію	Одиниця виміру
1.	Стратегічна відповідність (К1)	<ul style="list-style-type: none"> - визначення стратегічних цілей - розробка стратегії інноваційного розвитку - управління ресурсами - ризик менеджмент - внутрішня комунікація та мотивація - експертна комунікація та партнерство - оцінка результатів та корекція стратегії 	ступінь відповідності стратегічного плану до виконання цілей та завдань
2.	Фінансові показники (К2)	<ul style="list-style-type: none"> - прибуток - оборотність активів - рентабельність активів - рентабельність власного капіталу - динаміка цінних паперів - капіталізація ринку - фінансова стійкість 	грошова сума, відсоток, часовий період
3.	Оцінка технологічних інновацій (К3)	<ul style="list-style-type: none"> - штучний інтелект - інтернет речей - блокчейн технології - біг даних - хмарні технології 	кількість нових продуктів або технологій, що були впроваджені
4.	Задоволення клієнтів (К4)	<ul style="list-style-type: none"> - покращення продуктів та послуг - персоналізація - відповідність якості - зменшення часу та зусиль - збільшення лояльності - задоволення від взаємодії з брендом - збільшення конкурентоспроможності 	шкала оцінювання від 1 до 5 або від 1 до 10, де клієнти оцінюють рівень свого задоволення продуктами чи послугами.

Продовження табл. 2.5

5.	Людський капітал (К5)	<ul style="list-style-type: none"> - творчий потенціал - навчання і розвиток - колаборація та комунікація - лідерство та мотивація - відкритість - запобігання втратам талантів - робота в команді 	кількість співробітників, витрати на навчання, показник збереження кадрів, витрати на навчання та розвиток персоналу
6.	Стратегічне партнерство (К6)	<ul style="list-style-type: none"> - доступ до технологій та знань - розширення ринків - спільний розвиток продукції та послуг - ділові можливості та фінансування - спільні дослідження і розвиток - управління ризиками 	кількість партнерів або об'єднань, укладених під час стратегічних ініціатив
7.	Ризики і віддача (К7)	<ul style="list-style-type: none"> - ідентифікація ризиків - оцінка ймовірності та впливу - розробка стратегій управління ризиками - оцінка потенційної віддачі - врахування часового аспекту - контроль та моніторинг 	ефективність управління ризиками
8.	Прийняття рішень (К8)	<ul style="list-style-type: none"> - стратегічне планування - аналіз даних - управління ризиками - комунікація та консенсус - експертний аналіз - моніторинг та корекція 	кількість розроблених та впроваджених стратегій управління
9.	Суспільна відповідальність (К9)	<ul style="list-style-type: none"> - етичні стандарти - сталість у вирішенні соціальних проблем - збереження довкілля - увага до працівників - участь у розвитку місцевих спільнот - відкритість та прозорість 	кількість благодійних програм або проєктів у сфері соціальної відповідальності

Джерело: авторська розробка.

Оцінка ефективності інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань може бути складною, оскільки вона вимагає врахування багатьох аспектів, таких як стратегічне управління, фінансові показники, технологічні інновації, людський капітал тощо.

Нижче наведено деякі системи критеріїв, які можна використовувати для цієї оцінки:

1. Стратегічна відповідність є оцінкою того, наскільки інновації відповідають стратегії об'єднань та корпоративним цілям.

Основні складові стратегічної відповідальності інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань включають такі аспекти, як визначення стратегічних цілей, що включає визначення основних цілей та напрямків розвитку об'єднання, які відображають його місію, візію та стратегічну позицію на ринку; розробка стратегії інноваційного розвитку повинна бути узгоджена зі стратегічними цілями об'єднання та відобразити його конкурентні переваги та потенціал росту; управління людськими, фінансовими та технічними ресурсами для забезпечення успішної реалізації стратегії інноваційного розвитку; визначення, оцінка та управління ризиками, пов'язаними з інноваційними проектами, для забезпечення мінімізації негативного впливу на об'єднання; забезпечення ефективної внутрішньої комунікації та мотивації співробітників для підтримки інноваційної культури та досягнення стратегічних цілей; розвиток ефективних відносин з зовнішніми партнерами, клієнтами, постачальниками та іншими учасниками екосистеми інновацій для спільного розвитку та створення цінності; оцінка результатів інноваційного розвитку та корекція стратегії на основі отриманих даних та відгуків для забезпечення досягнення стратегічних цілей.

Дані складові допомагають корпоративним інтеграційним об'єднанням створювати імplementовану та ефективну стратегію інноваційного розвитку, що сприяє їхньому конкурентному розвитку та сталому успіху на ринку.

2. Фінансові показники інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань можуть включати такі складові: прибуток може включати зростання чистого прибутку в результаті збільшення ефективності операцій та розширення бізнесу через інтеграцію; висока оборотність активів свідчить про те, що об'єднання сприяє кращому використанню активів компаній; рентабельність активів (ROA) відображає, наскільки ефективно підприємство використовує власні активи для збільшення прибутку; рентабельність власного капіталу (ROE) показує, який прибуток генерується компанією на кожну одиницю власного капіталу; зростання цін акцій чи інших цінних паперів після оголошення або завершення інтеграції може

свідчити про позитивну ринкову реакцію на об'єднання; показник капіталізації ринку відображає загальну ринкову вартість об'єднання, що може зростати внаслідок інноваційного розвитку; спільні об'єднання можуть мати кращу фінансову стійкість завдяки розподілу ризиків та ресурсів між компаніями. Ці показники важливо аналізувати разом для отримання повного розуміння впливу інтеграційних об'єднань на фінансові результати компаній.

3. Оцінка технологічних інновацій, нововведень у виробничих процесах, продуктах або послугах, таких як патенти, нові технології та продукти.

Технологічні інновації грають ключову роль у інноваційному розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань, допомагаючи їм зміцнити конкурентні переваги, покращити ефективність та створити нові можливості для росту (рис. 2.16).

Рис. 2.16. Роль технологічних інновацій в діяльності корпоративних інтеграційних об'єднань

Джерело: авторська розробка.

Впровадження інтелектуальних систем, які базуються на штучному інтелекті та машинному навчанні, дозволяє об'єднанням автоматизувати процеси управління даними, прогнозувати тенденції та робити більш обґрунтовані стратегічні рішення.

Застосування IoT-технологій дозволяє об'єднанням збирати, обробляти та аналізувати великі обсяги даних з різних джерел, що сприяє оптимізації виробничих процесів, покращенню якості продукції та розширенню сервісних можливостей.

Використання блокчейн технологій дозволяє забезпечити безпеку, надійність та прозорість у фінансових операціях, логістиці, управлінні ланцюгами постачання та інших аспектах діяльності об'єднань.

Аналіз великих обсягів даних дозволяє об'єднанням отримувати цінні інсайти щодо споживачів, ринків та тенденцій, що сприяє більш точному прийняттю стратегічних рішень та розробці персоналізованих продуктів і сервісів.

Використання хмарних рішень дозволяє об'єднанням зберігати, обробляти та обмінюватися даними без значних інвестицій у власну ІТ-інфраструктуру, що сприяє зниженню витрат та підвищенню ефективності.

Ці технологічні інновації не лише допомагають корпоративним інтеграційним об'єднанням підтримувати свою конкурентоспроможність на ринку, але й створюють нові можливості для розвитку та зростання в майбутньому.

1. Задоволення клієнтів це вимірювання рівня задоволення клієнтів новими продуктами або послугами, а також їхніх відгуків та лояльності. Задоволення клієнтів є одним з важливих критеріїв при оцінці інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань. Інновації повинні не лише відображати потреби та очікування клієнтів, але й сприяти покращенню їхнього досвіду та задоволенню. Задоволення клієнтів є критично важливим критерієм при оцінці інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань, оскільки воно визначає успіх на ринку та підтримку клієнтської бази.

2. Людський капітал є оцінкою здатності персоналу адаптуватися до нововведень та їхньої підтримки.

Людський капітал є одним з найважливіших ресурсів для інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань. Це включає в себе знання, навички, досвід та творчий потенціал співробітників, які можуть бути використані для створення та впровадження інноваційних рішень (рис. 2.17).

Рис. 2.17. Значення людського капіталу в діяльності корпоративних інтегративних об'єднань

Джерело: авторська розробка.

Співробітники з різноманітними навичками та досвідом можуть принести свіжі ідеї та підходи до вирішення проблем інноваційного розвитку. Інвестиції у навчання та розвиток персоналу допомагають створити культуру, що сприяє постійному вдосконаленню та інноваціям. Сприяння співпраці та обміну ідеями між різними відділами та співробітниками може сприяти збільшенню креативності та розробці новаторських рішень.

Ефективне лідерство та мотивація персоналу можуть стимулювати співробітників до прийняття ризикованих інноваційних ініціатив та досягнення стратегічних цілей. Різний підхід команд та відкритість до різних точок зору можуть сприяти генерації більш різноманітних та креативних ідей. Спроможність співробітників працювати ефективно в команді та співпрацювати над інноваційними проектами може значно підвищити швидкість та якість впровадження інновацій.

Отже, ефективне використання та розвиток людського капіталу є критично важливим для успішного інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань, що дозволяє їм зберігати конкурентні переваги та досягати стратегічних цілей.

3. Визначення ефективності стратегічних партнерств та співпраця з іншими компаніями або дослідницькими установами.

Стратегічне партнерство є ключовим критерієм при оцінці інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань. Воно відіграє важливу роль у сприянні доступу до нових технологій, ринків,

ресурсів та експертної підтримки. Ось деякі аспекти, які слід враховувати при оцінці стратегічного партнерства у контексті інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань (рис. 2.18).

Рис. 2.18. Основні аспекти при оцінці стратегічного партнерства в діяльності корпоративних інтеграційних об'єднань

Джерело: авторська розробка.

Партнерство може дозволити об'єднанням отримати доступ до передових технологій, які можуть бути використані для створення та впровадження інноваційних продуктів та послуг. Спільне партнерство може допомогти об'єднанням розширити свою присутність на ринках та залучити нових клієнтів. Партнерство може сприяти спільному розвитку інноваційних продуктів і послуг, які відповідають потребам ринку.

Спільні проєкти та ініціативи можуть створити нові ділові можливості та допомогти залучити додаткове фінансування для реалізації інноваційних ідей. Партнерство може забезпечити об'єднанням доступ до експертної підтримки та ресурсів, які можуть бути використані для успішної реалізації інноваційних проєктів; сприяти спільним дослідженням та розвитку, що дозволяє об'єднати зусилля для вирішення складних проблем та досягнення спільних цілей; допомогти об'єднанням поділити ризики та збільшити ймовірність успіху інноваційних проєктів.

Отже, стратегічне партнерство є важливим критерієм при оцінці інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань, оскільки воно може сприяти залученню ресурсів, знань та експертної підтримки, які необхідні для успішної реалізації інноваційних ідей та проєктів.

4. Ризики і віддача являються пов'язаними з інноваційними проєктами, порівняно з потенційною віддачею. Ризики і віддача є важливими критеріями при оцінці інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань, оскільки дозволяють оцінити ступінь потенційних загроз та можливостей, пов'язаних з інноваційними ініціативами. Ось деякі аспекти, які слід враховувати при оцінці цього критерію:

необхідно ідентифікувати потенційні ризики, пов'язані з інноваційними проєктами, такі як ризики ринку, технологічні ризики, фінансові ризики та ризики управління;

потрібно оцінити ймовірність виникнення ризиків та їх вплив на діяльність об'єднання. Ризики з великою ймовірністю та великим впливом вимагатимуть особливої уваги та заходів мінімізації;

після ідентифікації ризиків необхідно розробити стратегії управління ризиками, щоб зменшити їх вплив та мінімізувати ймовірність виникнення;

потрібно оцінити потенційну віддачу від інноваційних проєктів, включаючи можливості збільшення прибутків, залучення нових клієнтів та розширення ринків;

необхідно враховувати часовий аспект при оцінці ризиків і віддачі, оскільки деякі проєкти можуть потребувати тривалого періоду часу для досягнення позитивного ефекту;

важливо порівнювати ризики і віддачу інноваційних проєктів з альтернативними стратегіями розвитку, щоб вибрати оптимальний варіант;

після впровадження інноваційних проєктів необхідно проводити постійний контроль та моніторинг їхнього впливу на діяльність об'єднання та реагувати на виникаючі ризики.

Отже, ризики і віддача є важливими критеріями при оцінці інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань, оскільки дозволяють керувати ризиками та максимізувати потенційну віддачу від інноваційних ініціатив.

5. Прийняття рішень та впровадження це оцінка швидкості та ефективності прийняття рішень та впровадження інновацій.

Прийняття рішень грає важливу роль у процесі оцінки інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань. Цей критерій відображає ефективність управління та вміння приймати обґрунтовані та стратегічні рішення щодо розвитку інновацій. Основними аспектами, які слід враховувати при оцінці цього критерію є стратегічне планування, аналіз даних, експертний аналіз, оцінка віддачі і витрат, моніторинг і корекція.

Слід зазначити, що прийняття рішень важливо розглядати як критерій при оцінці інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань, оскільки від нього залежить успішність реалізації стратегії розвитку та досягнення бізнес-цілей.

6. Суспільна відповідальність – це врахування впливу інноваційних дій на соціальну, екологічну та етичну сторону діяльності підприємства.

Суспільна відповідальність виступає ключовим критерієм при оцінці інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань. Цей аспект відображає здатність компаній відповідати на потреби суспільства, етичні стандарти та прийняті соціальні цінності.

При цьому корпоративні інтеграційні об'єднання повинні дотримуватися високих етичних стандартів у всій своїй діяльності, від виробництва до маркетингу та відносин з клієнтами та партнерами. Об'єднання мають активно сприяти вирішенню соціальних проблем та природно-екологічних питань, брати участь у благодійних проєктах та програмах підтримки громадських ініціатив. Компанії повинні прагнути до екологічно чистого виробництва та використання сталої енергії, а також мінімізувати вплив своєї діяльності на навколишнє середовище. Корпоративні об'єднання повинні бути відкритими та прозорими у своїй діяльності, забезпечуючи інформацію про свої соціальні та екологічні ініціативи, а також про вплив своєї діяльності на суспільство та довкілля.

Отже, суспільна відповідальність виступає важливим критерієм при оцінці інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань, оскільки відображає їхню готовність та здатність до прийняття відповідальності за свою діяльність та вплив на суспільство та довкілля.

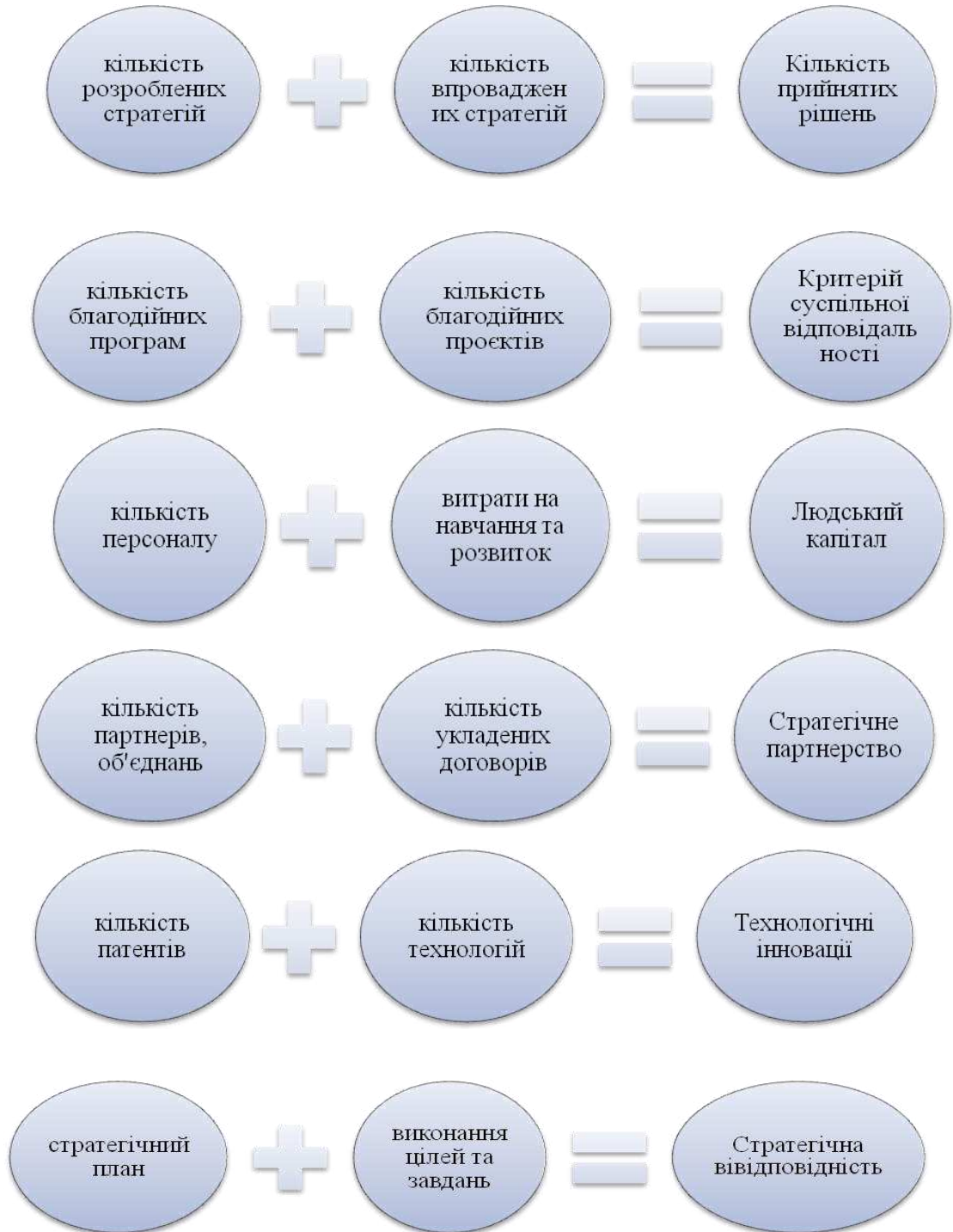

Рис. 2.19. Складові критерії інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань

Джерело: авторська розробка.

Всі ці критерії можна застосовувати як окремо, так і в комбінації, в залежності від конкретних цілей та контексту оцінки.

Результати визначення оцінки ефективності інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань здійснюються за системою критеріїв відповідно до формули (2.3), графічна інтерпретацію розрахунків представлена на рис. 2.20.

$$OE_K = OE_{n-1} \mu_{n-1}(K) + OE_n \mu_n(K), \quad (2.3)$$

де OE_K – оцінка ефективності критеріїв інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань за критеріями K ;

OE_{n-1} – порядковий номер $n-1$ -ого критерію інноваційного розвитку;

OE_n – порядковий номер n -ого критеріїв інноваційного розвитку;

$\mu(K)$ – значення функції належності для даного параметра.

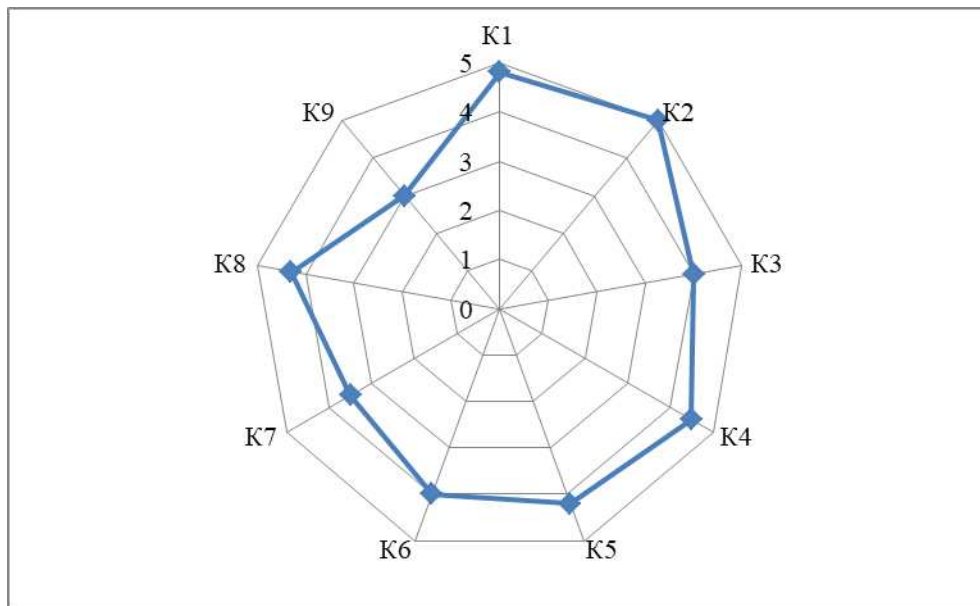

Рис. 2.20. Графічна інтерпретація оцінки ефективності інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань

Джерело: авторська розробка.

Графічна візуалізація результатів оцінки ефективності інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань демонструє низьку та високу оцінку від 0 до 5 балів, що характеризує узагальнені результати анкетування управлінського складу корпоративних підприємств.

Таким чином, провівши дослідження щодо формування теоретико-методологічних засад та критеріїв для оцінки ефективності інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань, можна сказати, що система критеріїв оцінки інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань є важливим інструментом для оцінки та вдосконалення стратегій розвитку таких об'єднань. Враховуючи різноманітні аспекти інновацій, такі як технологічність, суспільна відповідальність, стратегічне партнерство та управління ризиками, система критеріїв дозволяє здійснювати комплексну оцінку інноваційного потенціалу та визначати напрямки подальшого розвитку.

Слід зазначити, що система критеріїв оцінки інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань сприяє створенню ефективних та конкурентоспроможних стратегій, які спрямовані на стабільний та успішний розвиток цих об'єднань.

В цілому, система критеріїв оцінки інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань визначає комплексність та багатогранність підходу до оцінки, роблячи акцент на практичних результатах та соціальній відповідальності в контексті інноваційного розвитку.

Висновки до розділу 2

1. Проведено аналіз тенденцій та динаміки інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань, в результаті якого встановлено, що корпоративний сектор України демонструє стійке зростання кількості

корпоративних підприємств, зокрема, товариств з обмеженою відповідальністю, які стали найбільш поширеною формою ведення бізнесу. Це зростання пояснюється бажанням підприємств підвищити гнучкість управління, зменшити ризики та спростити процедури, що робить ТОВ привабливими для малого та середнього бізнесу. Натомість кількість акціонерних товариств, особливо публічних, значно зменшилася через високі вимоги до прозорості, регуляторний тиск та складні процедури управління. Перехід до менш регульованих форм господарювання свідчить про адаптацію підприємців до складних економічних умов.

2. Встановлено, що інноваційний розвиток корпоративних інтеграційних об'єднань є однією з головних тенденцій сучасного бізнесу. Впровадження цифрових технологій, автоматизація бізнес-процесів і активна адаптація до змін ринкового середовища дозволяють компаніям залишатися конкурентоспроможними. Інтеграція нових управлінських підходів, співпраця з стартапами і впровадження екологічних інновацій сприяють підвищенню ефективності корпоративних структур та забезпечують їх стійкість і зростання в умовах глобалізації.

3. Визначено, що в умовах глобалізації та зростаючої конкуренції стратегічне планування та інновації стають ключовими факторами розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань. Основна мета таких об'єднань полягає у досягненні синергії через об'єднання ресурсів, зменшення витрат і підвищення ефективності. КІО дозволяють компаніям об'єднувати зусилля, розширювати ринкову частку, стимулювати інноваційний розвиток та адаптуватися до мінливих умов ринку. Для досягнення цього важливо забезпечити інтеграцію різних бізнес-процесів та культур, а також впровадження новітніх технологій і інноваційних підходів.

4. З'ясовано, що інноваційний розвиток відіграє вирішальну роль у забезпеченні конкурентоспроможності КІО. Використання сучасних технологій, таких як штучний інтелект і автоматизація, сприяє підвищенню ефективності бізнес-процесів і дозволяє адаптуватися до зовнішніх викликів.

Окрім того, інновації в управлінні ресурсами, маркетингу та логістиці допомагають КІО залишатися конкурентоспроможними та стійкими на довготривалій основі. Ефективне стратегічне планування і залучення інноваційних рішень стають ключовими елементами успішного розвитку корпоративних об'єднань.

5. Висновки за підсумками аналізу інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань підкреслюють важливість системного підходу до оцінки ефективності цього процесу. Інноваційний розвиток є критичним для підвищення конкурентоспроможності та стабільності таких об'єднань у сучасному ринковому середовищі. Впровадження нових технологій, поліпшення методів управління та оптимізація ресурсів дозволяють корпоративним інтеграційним об'єднанням досягти кращих фінансових і ринкових показників. Особлива увага приділяється соціальній відповідальності, стратегічним партнерствам та управлінню ризиками, що дає змогу забезпечити довгострокову стійкість і сталість діяльності.

6. В результаті аналізу встановлено, що система критеріїв для оцінки інноваційного розвитку враховує різноманітні аспекти, зокрема технологічні нововведення, задоволення клієнтів, ефективність використання людського капіталу, фінансові показники та стратегічну відповідність. Комплексна оцінка цих факторів дозволяє виявити сильні та слабкі сторони інноваційної діяльності корпоративних об'єднань, що, у свою чергу, допомагає оптимізувати стратегії розвитку та зберігати лідерські позиції на ринку.

Висновки та результати досліджень автора, наведені у другому розділі, опубліковані у наукових працях: [59-60].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ДО РОЗДІЛУ 2:

1. Боковець В.В., Прутська Т.Ю. Формування та обґрунтування стратегії інноваційного розвитку корпоративних підприємств. *Економіка та управління підприємствами*. 2017. Вип. 6. С. 79-84. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2017/6_2017_ukr/17.pdf
2. Боковець В.В. Теоретико-методичні засади управління корпораціями: монографія. Київ: Кондор-Видавництво, 2016. 206 с.
3. Васильців Т.Г., Лупак Р.Л., Штець Т.Ф. Обґрунтування стратегічних напрямів, цілей та заходів державної політики реалізації потенціалу ІТ-сектору економіки України. *Підприємництво і торгівля*. 2018. Вип. 23. URL: www.lute.lviv.ua/fileadmin/www.lac.lviv.ua/data/DOI/2522-1256-2018-23-10.pdf
4. Волкова Н.М., Сахно Т.В. Промислові кластери. Полтава: Видавництво "Асмі", 2005. 272 с.
5. Гуцалюк О.М. Управління інтеграційним розвитком корпоративних підприємств: теорія, методологія, практика: монографія. Запоріжжя, Видавничий дім «Гельветика», 2018. 424 с.
6. Гуцалюк О.М. Теоретико-методологічне забезпечення управління корпоративними інтеграційними процесами: дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.04 Університет митної справи та фінансів, 2019. Дніпро. 570 с.
7. Гуцалюк О.М. Економічне обґрунтування процесу утворення корпоративних інтеграційних об'єднань. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Економіка»*. 2016. Вип. 1 (47). Т. 2. С. 330-334.
8. Гуцалюк О.М. Динамічне обґрунтування інтеграційної стратегії корпоративного розвитку. *Економіка розвитку*. 2017. № 4 (84). С. 67-74.
9. Гуцалюк О.М. Інноваційна складова в управлінні ефективністю інтеграційних перетворень корпоративних підприємств. *Вісник Одеського*

національного університету. Серія : «Економіка». 2017. Том 22. Вип. 10 (63). С. 102-108.

10. Гуцалюк О.М. Комплексна оцінка діяльності корпоративного інтеграційного об'єднання. *Інституціональний вектор економічного розвитку*. 2015. № 8 (2). С. 344-353.

11. Іванов Ю.Б., Пилипенко А.А. Інтеграційний розвиток суб'єктів господарювання: теоретичне обґрунтування та організація управління: монографія. Харків: ВД Інжек, 2012. 400 с.

12. Інноваційний розвиток підприємства: навчальний посібник / за ред. П. П. Микитюка. Тернопіль: ПП «Принтер Інформ», 2015. 224 с.

13. Келлер Т. Концепції холдингу. Організаційні структури та управління. Обнінськ, 1996.

14. Куцик В.І., Лупак Р.Л. Моделювання конкурентних позицій підприємств реального сектора економіки на внутрішньому ринку. *Бізнес-Інформ*. 2017. № 12. С. 244-249.

15. Малюта Л.Я. Стратегічне управління інноваційним розвитком підприємства: навчальний посібник. Тернопіль: ФОП Паляниця В.А., 2016. 232 с.

16. Чень М. Передумови та фактори впливу на формування економічної стратегії реалізації корпоративних інтеграційних процесів. *International Science Journal of Management. Economics & Finance*. 2023. Т. 2. № 5. С. 27-44.

17. Пилипенко А.А. Стратегічна інтеграція підприємств: теоретичні основи, механізм управління та моделювання розвитку: монографія. Харків: ВД «Інжек», 2008. 408 с.

18. Пікетті Т. Капітал у ХХІ столітті / пер. з англ. під ред. Н. Палій. Київ: Наш Формат, 2016. 696 с.

19. Власенко Т.А., Пилипенко А.А. Формування механізму управління корпоративною соціальною відповідальністю інтегрованих

об'єднань підприємств та кластерно-мережних структур. *Modeling the development of the economic systems*. 2022. № 3. С. 150-157.

20. Скібіцький Л.І., Матвеев В.В., Щелкунов В.І. Стратегічне управління корпораціями. Київ: ЦУЛ, 2016. 480 с.

21. Скопенко Н.С. Формування та розвиток інтегрованих об'єднань в АПК України: монографія. Київ: НУХТ, 2012. 266 с.

22. Уайлі Дж. Корпоративне управління. М.: Джон Уайлі енд Санз. 1995.

23. Федулова Л.І., Фомова О.А. Проблеми формування інноваційних стратегій корпоративних підприємств (за результатами опитування керівників корпоративних підприємств Хмельницької області). URL: https://ukr-socium.org.ua/wp-content/uploads/2009/01/97-108__no-1__vol-28__2009__UKR.pdf

24. Лінь Ц. Послідовність етапів реалізації процесів корпоративної інтеграції. *International Science Journal of Management. Economics & Finance*. 2023. Т. 2. № 5. С. 63-79.

25. Шацька З.Я. Класифікація інтеграційних форм підприємницьких структур в глобалізованому просторі. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2019. № 4 (56). URL: 10.31732/2663-2209-2019-56-143-147

26. Ackoff Russel L. *Creating the corporate future*. Wiley. 1991. 312 p.

27. Ansoff I.H. *The new corporate strategy*. New York: Wiley, 1988. 258 p.

28. Certo S., Peter A. *Strategic Management: Concept and Applications*, 1988.

29. Deock Soon Yim. *Korea's National Innovation System and the Science and Technology Policy*. Global S&T Center Science and Technology Policy Institute (STEPI). URL: <http://www.unesco.org/science/psdAhmJnnov/forums/korea.pdf>

30. Finkelstein C. *Enterprise Architecture for Integration: Rapid Delivery Methods and Technologies*. Boston: Artech House, 2006. 504 с.

31. Ford L.R. *Flows in Networks*. Princeton: Princeton Press, 2000. Pp. 151-161.
32. Kusakabe M. *ICT and National Innovation Systems. Creating an Enabling Environment. Toward the Millennium Development Goals*. Edited by Denis Gilhooly. New York: *The United Nations Information and Communication Technologies Task Force*. 2005. Pp. 130-143.
33. Masahiko Aoki. *Corporations in Evolving Diversity: Cognition, Governance and Institutions*. *Socio-Economic Review*. 2010. Vol. 8. Iss. 4. Pp. 765-779. URL: <https://doi.org/10.1093/ser/mwq021>
34. Porter M. *Competitive Strategy: Techniques for Analyzing Industries and Competitors*. Free Press. Illustrated edition, 1998. 397 p.
35. Porter M. *On Competition*. Harvard Business Review Press. Updated, Expanded ed. edition., 2008. 576 p.
36. Teece D.J. *Dynamic capabilities and strategic management*. New York: Oxford, 2009. University Press. 299 p.
37. Thomas L., J. David Hunger. *Strategic Management and Business Policy*, 1992.
38. Varblane Utmas. *How To Improve the National Innovation Systems of Catching-up Economies?* *Trames*. 2007. № 11 (61/56). URL: <http://A/www.kijj.ee/publicArames/reT-tr-07-2-2.htm>
39. Villers R. *Research and Development: Planning and Control*. N.Y.: Financial Executives Research Institute Inc., 1994. Pp. 30-38.
40. Viner J. *The Customs Union Issue*. New York: Carnegie Endowment for International Peace. 1950. URL: https://openlibrary.org/books/OL18850383M/The_customs_union_issue
41. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
42. Біленська Я.Р. Використання збалансованої системи показників для оцінювання потенціалу інноваційного розвитку виробничо-господарського об'єднання. *Бізнес Інформ*. 2014. № 1. С. 216-221.

43. Бондар Ю.А., Пісарєва О.В. Механізм впровадження сучасних технологій в управління підприємством. *Науковий вісник Львівської академії. Сер. Економіка, менеджмент та право*. 2023. Вип. 8. С. 22-29.
44. Вітвицька С.С. Теоретичні і методологічні засади педагогічної підготовки магістрантів в умовах ступеневої освіти: монографія. Житомир: “Полісся”, 2015. 416 с.
45. Гриньова В.М., Бутенко Д.С. Оцінка результативності інноваційної діяльності підприємства: монографія. Харків: Вид. ХНЕУ, 2013.
46. Гуцалюк О.М. Особливості розвитку технологій управління діяльністю підприємства. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. Вип. 20. Ч. II. С. 147-151.
47. Гуцалюк О.М. Теоретико-методологічне забезпечення формування механізму управління корпоративними інтеграційними процесами. *Вісник економічної науки України*. 2017. № 2 (33). С. 28-33.
48. Бусел В.Т. Великий тлумачний словник сучасної української мови. Київ-Ірпінь: ВТФ “Перун”, 2009. 1736 с.
49. Завальнюк В.В. Методика проектування підсистеми інформаційного забезпечення стратегічного управління інноваційною діяльністю підприємства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Сер. Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2016. 8 (1). С. 82-85.
50. Мочерний С.В. Економічна енциклопедія: у трьох томах. Київ: Видавничий центр «Академія», 2001. Т. 2. 848 с.
51. Лихолет С.І. Сучасні підходи оцінки ефективності економічного стимулювання інноваційної діяльності промислових підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 1. С. 9-14.
52. Рудь Н.Т. Нові методичні підходи до аналізу інноваційного потенціалу підприємства. *Економічний форум*. 2015. № 3. С. 323-332.
53. Bondar Iu.A., Lehinkova N.I. Tools of activation of innovative development of enterprises of Ukraine. *Economy digitalization in a pandemic*

conditions: processes, strategies, technologies: International scientific conference (Kielce, Poland, January 22-23, 2021). Kielce, Poland, 2021. Pp. 91-95.

54. Porter M. Competition strategy. Methodology for the analysis of galleys and the activity of competitors. Per. from English A. Oliynik, R. Skipalsky. Kyiv: Osnovy, 1997. 390 p.

55. Christensen, Clayton M. The innovator's solution: creating and sustaining successful growth. Boston. Massachusetts, USA: Harvard Business School Press, 2003. 324 p.

56. Річард Румельт. Гарна стратегія: погана стратегія. Вид-во: «Фабул», 2019. 324 с.

57. Kotsiurba O.Yu., Abliazova N.R., Zakharchenko O.V., Motuzka O.M. Economic, financial and legal assessment of corporate integration association activity. *Economic Herald of Donbass*. 2023. Vol. 4. Pp. 37-42.

58. Zakharchenko O., Kotsiurba O., Koval V., Abliazova N. Organizational and Economic Levers of Activation of Corporate Governance in the Innovative Activity of Joint-Stock Companies of Ukraine. *Herald of the Economic Sciences of Ukraine*. 2022. № 2 (43). Pp. 124-131.

59. Оу В. Критеріальний підхід до визначення оцінки ефективності інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань. *Управління економікою: теорія та практика. Чумаченківські читання*. 2023. С. 170-187.

60. Оу В. Критерії оцінювання ефективності інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань. *Підприємництво та бізнес-адміністрування у воєнний час: сучасні виклики, тренди та трансформації: матеріали міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Харків, 01-28 лютого 2024 р.)*. Харків: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2024. С. 34-36.

РОЗДІЛ 3

КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ КОРПОРАТИВНИХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ОБ'ЄДНАНЬ

3.1. Методичне забезпечення формування організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань

У сучасному глобалізованому світі, де конкуренція на ринку надзвичайно висока, корпоративні інтеграційні об'єднання стають однією з ключових стратегій для забезпечення стійкого та успішного розвитку підприємств. Однак, ефективне управління інноваційним розвитком в рамках таких об'єднань виявляється складною задачею, що вимагає належного методичного забезпечення. Відсутність систематизованого підходу до формування організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком у корпоративних інтеграційних об'єднаннях призводить до недосягнення їх потенційних переваг та може спричинити стратегічні та економічні ризики.

Також відсутність чіткої методології та нормативного регулювання у цій сфері призводить до розпливчастості та недосяжності мети інноваційного розвитку в корпоративних інтеграційних об'єднаннях. Крім того, умови нестабільності на національних та глобальному ринках, стрімке технологічне зміщення та постійна необхідність адаптації до нових умов додатково ускладнюють ситуацію та вимагають негайного удосконалення методичного забезпечення управління інноваційним розвитком.

Відтак, актуальність проблеми методичного забезпечення формування організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань підкреслюється необхідністю

забезпечення конкурентоспроможності та сталого розвитку бізнесу. Успішна інноваційна діяльність стає ключовим чинником успіху для підприємств у сучасних умовах. Це стосується як малих і середніх підприємств, так і великих корпорацій, які об'єднуються у різноманітні інтеграційні структури для досягнення спільних цілей.

Крім того, інноваційний розвиток є ключовим фактором зміни моделей бізнесу та економічного зростання. Інтеграційні об'єднання, що успішно впроваджують інноваційні стратегії, мають перевагу перед конкурентами, що забезпечує їм стійкість та здатність адаптуватися до змінних умов ринку.

Отже, розробка та впровадження ефективного методичного забезпечення управління інноваційним розвитком у корпоративних інтеграційних об'єднаннях має велике значення для забезпечення їхньої конкурентоспроможності, стійкості та успішності на ринку.

Загальні аспекти інтеграції були детально розглянуті у численних вітчизняних і зарубіжних дослідженнях, що включають роботи таких вчених, як І. Ансоф [1-2], О. Ареф'єва [3], В. Боковець [4], П. Буряк [5], І. Васильчук [6], А. Воронкова, М. Баб'як [7], В. Дикань [9], А. Заграновська [13], Л. Довгань, В. Пастухова, Л. Савчук [10], Ю. Іванов [14], І. Ігнат'єва, О. Гарафонова [15], Е. Кемпбел [18], Н. Мікула [22], Т. Міллер [40], Н. Міценко [24], С. Партрідж [41], О. Підчоса [26], Н. Скопенко [31], М. Ребсток [42], С. Фінкельштейн [44], М. Янчук [38] та інші. Згадані вчені у своїх працях ретельно розглянули сутнісну характеристику корпоративних інтеграційних об'єднань, теоретичні та методологічні засади корпоративної інтеграції, а також явище процесу інтеграції, включаючи пов'язані з ним процеси кооперації, ділового співробітництва та стратегічної взаємодії.

В контексті теми дослідження варто згадати класичні твори видатних економістів, таких як Н. Кондратьєва [19], Й. Шумпетера [37], Т. Менша [39], Р. Фостера [35], У. Росту [43], що глибоко досліджують проблеми економічного зростання та інноваційного розвитку, зокрема корпоративних об'єднань.

Більш детально розглядають питання управління інноваційним розвитком корпоративних об'єднань, зокрема приділяють увагу створенню організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком, такі автори, як М. Рогоза [28], Н. Маркова [21], М. Грещак [8], Л. Довгань, Г. Дудукало [11], С. Ілляшенко [16, 17], Т. Полозова [27], Н. Корсікова [20], О. Мірошниченко [23], М. Чайковська [36].

Незважаючи на значний внесок українських та зарубіжних вчених у питання формування організаційно-економічного механізму інноваційної діяльності підприємств, а також розроблені теоретико-методичні підходи до забезпечення формування даного механізму, залишаються відкритими аспекти методичного забезпечення формування організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком саме корпоративних інтеграційних об'єднань.

Мета даної частини дослідження полягає в розробці методичного підходу до забезпечення формування організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань, зокрема визначення підходів і методичних напрямків формування даного механізму та окреслення принципів, основних завдань і функцій формування механізму.

Сучасна динаміка глобальних економічних процесів надає особливого значення розвитку інноваційного потенціалу корпоративних об'єднань. Інновації стають стратегічним ресурсом, що визначає конкурентоспроможність підприємств у світовому ринковому середовищі. Однак, для успішного інноваційного розвитку необхідно не лише формувати і впроваджувати нові ідеї, технології та продукти, але й ефективно управляти цим процесом на рівні корпоративних об'єднань. Саме організаційно-економічний механізм є ключовим інструментом, який дозволяє забезпечити системний підхід до управління інноваційним процесом, оптимізувати внутрішні взаємодії та здійснювати ефективний контроль за реалізацією інноваційних стратегій та проєктів.

У загальному розумінні механізм управління – це система методів, процедур, інструментів та структур, які використовуються для керування організацією або процесами в ній. Це комплексний набір засобів, що допомагає забезпечувати виконання стратегічних цілей та завдань організації, координацію робіт між різними підрозділами, контроль за виконанням завдань, а також прийняття рішень.

Механізм управління може включати:

1. Структури управління: організаційна структура, яка визначає ланцюжок командування, розподіл відповідальності та повноважень між різними рівнями управління.

2. Процедури та процеси: систематизовані методики, які використовуються для здійснення різних управлінських функцій, таких як планування, організація, контроль і прийняття рішень.

3. Інформаційні системи: технології та інструменти, що забезпечують збір, обробку та аналіз інформації для прийняття управлінських рішень.

4. Людські ресурси: компетентні та кваліфіковані кадри, які забезпечують виконання завдань організації та розвиток її потенціалу.

5. Фінансові ресурси: ресурси, що використовуються для фінансування управлінських процесів та реалізації стратегічних цілей.

6. Методи управління якістю: системи стандартів та процедур, спрямовані на забезпечення якості продукції або послуг, а також підвищення ефективності процесів.

Отже, механізм управління у загальному розумінні є інструментом для досягнення успіху та стабільності в діяльності будь-якої організації. Він дозволяє керівництву координувати роботу підрозділів, визначати пріоритети, вирішувати проблеми та ефективно використовувати ресурси для досягнення стратегічних цілей.

Що стосується визначення поняття «організаційно-економічний механізм управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань», то варто розглянути підходи до його трактування та зміни у

ньому для власного трактування його сутності. О.В. Савчук визначає організаційно-економічний механізм інноваційного розвитку великої компанії як концентрація взаємопов'язаних організаційних, економічних та менеджерських інновацій, що забезпечують реалізацію стратегічних цілей розвитку великої компанії [30].

С.О. Тульчинська трактує організаційно-економічний механізм інноваційного процесу як взаємопов'язану сукупність економічних відносин, принципів, методів і форм організації створення, промислового впровадження та комерціалізації нововведень [33].

Н.М. Пантелєєва дає наступне визначення. Організаційно-економічний механізм регулювання інноваційної діяльності – це сукупність елементів, призначених для перетворення управлінських, регулятивних і коригувальних дій органів управління на необхідні дії керованих об'єктів (інноваційних структур) [25].

О.В. Савченко, В.П. Соловійов визначають організаційно-економічний механізм інноваційної діяльності на промисловому підприємстві як ряд етапів, що у своїй сукупності утворюють комплексну систему функціональних зв'язків між об'єктами, суб'єктами, засобами, методами та іншими складовими інноваційної діяльності, а також може використовуватися для досягнення широкого спектра стратегічних цілей підприємства [29].

Н.С. Ілляшенко, А.С. Росохата дають розширене визначення. Організаційно-економічний механізм управління прогнозуванням перспективних напрямів інноваційного розвитку промислового підприємства слід розглядати як сукупність організаційних та економічних важелів (кожному з яких властиві власні форми управлінського впливу), які справляють вплив на економічні й організаційні параметри системи управління інноваційною діяльністю підприємства, що сприяє формуванню та посиленню організаційно-економічного потенціалу інноваційного розвитку, отриманню конкурентних переваг в майбутньому на основі ефективного використання інформації щодо перспективних тенденцій

сьогодення, а також загалом збільшення ефективності діяльності промислового підприємства [17].

А.А. Турило пише, що організаційно-економічний механізм управління інноваційним розвитком підприємства – це конкретний методико-прикладний аспект формування і реалізації процесу управління, який за своєю специфікою пов'язаний з інноваційним розвитком, включає в себе організаційну та економічну складові, є гармонійною складовою загального економічного механізму управління підприємством [34].

А.Б. Тітов, О.В. Машевська визначає організаційно-економічний механізм управління як комбінацію елементів (компонентів), які перебувають під впливом зовнішніх і внутрішніх факторів, включаючи процеси, що протікають на підприємствах галузі, а також інноваційну активність (стан), із сукупності яких складається вся модель управління інноваційною діяльністю. Сам організаційно-економічний механізм управління – це сукупність взаємозалежних і взаємообумовлених елементів, критеріїв і компонентів [32].

Т.В. Полозова визначає його як інструмент управління, який є сукупністю управлінських елементів та способів їхньої інформаційної, організаційної, мотиваційної, кадрової та фінансово-економічної взаємодії, спрямованих на активацію (запуск), подальшу активізацію (підвищення інтенсивності дій) та досягнення прогресуючої динаміки показників розвитку об'єкта управління з метою підвищення ефективності прийняття управлінських рішень щодо досягнення відповідного рівня інноваційно-інвестиційної спроможності та ринкової вартості підприємства [27].

Н. Єфремова дає визначення організаційно-економічного механізму управління інноваціями в галузі рослинництва, що трактує як набір процедур, практик і політики, що використовуються для спрямування та контролю процесу створення й упровадження нових ідей, технологій і продуктів галузі. Цей механізм, як правило, включає різні компоненти, такі, як планування, складання бюджету, фінансування, укомплектування персоналом, а також моніторинг і оцінювання, спрямовані на забезпечення узгодженості

інноваційних ініціатив із загальними цілями та завданнями галузі, а також на те, що ресурси використовуються ефективно та результативно для досягнення бажаних результатів [12].

Аналізуючи різні визначення організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань, можна відзначити деякі загальні риси та різниці в підходах до його розуміння. Однак, загальна мета залишається однаковою – забезпечення ефективного управління процесом інноваційного розвитку об'єднань з метою досягнення стратегічних цілей.

Зазначені визначення акцентують увагу на різних аспектах механізму управління інноваційним розвитком, таких як економічні відносини, організаційні принципи, методи та інструменти управління. Деякі підходи зосереджуються на внутрішніх аспектах, таких як взаємодія між елементами системи управління в межах підприємства, а інші відзначають зовнішні впливи на цей механізм, такі як галузеві фактори або ринкові умови.

На основі аналізу можна зробити висновок, що організаційно-економічний механізм управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань – це складна система взаємодіючих елементів, що об'єднує в собі організаційні, економічні, менеджерські та стратегічні аспекти управління, спрямовані на реалізацію інноваційних стратегій та досягнення конкурентних переваг.

Таким чином, можна запропонувати власне визначення організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань як сукупності методів, інструментів, процесів та взаємозв'язків, спрямованих на створення та реалізацію стратегічних інноваційних ініціатив в межах корпоративного об'єднання з метою забезпечення стійкої конкурентоспроможності та успішного функціонування на ринку.

Загалом, проаналізувавши вітчизняні і зарубіжні публікації з даної проблематики, ми прийшли до висновків, що формування організаційно-

економічного механізму управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань може ґрунтуватися на різних підходах і методичних напрямках. Нижче наведено деякі з них, які є найпоширенішими:

1. Системний підхід: застосування системного аналізу для розуміння структури та взаємозв'язків між різними компонентами організаційно-економічного механізму. Цей підхід дозволяє враховувати взаємодію між елементами системи та їх вплив на загальний результат;

2. Стратегічний підхід: визначення стратегічних цілей інноваційного розвитку об'єднань та розробка стратегій їх досягнення. Цей підхід передбачає аналіз внутрішніх та зовнішніх факторів, що впливають на інноваційну діяльність, і розробку довгострокових стратегій розвитку;

3. Економічний підхід: врахування економічних аспектів управління інноваційним розвитком, таких як оцінка інвестиційної привабливості проєктів, управління фінансовими ресурсами та ефективність використання коштів;

4. Технологічний підхід: використання сучасних технологій та інноваційних методів для підтримки інноваційного процесу в об'єднаннях. Це може включати в себе впровадження цифрових технологій, автоматизацію процесів та використання новітніх технологій виробництва;

5. Організаційний підхід: зосередження на організаційних аспектах управління інноваційним розвитком, таких як створення ефективних комунікаційних структур, розподіл відповідальності та управління змінами;

6. Людський ресурсний підхід: забезпечення високої кваліфікації персоналу та створення сприятливого середовища для стимулювання та підтримки інноваційної діяльності.

Дані підходи можуть використовуватися як окремо, так і в поєднанні один з одним для ефективного формування організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань. Комбінація різних підходів дозволяє забезпечити комплексний підхід до управління інноваційним розвитком та досягнення стратегічних

цілей об'єднань. Ми пропонуємо наступні вибрані підходи і методичні напрямки формування організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань, що представлені у табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Підходи, методичні напрямки та заходи реалізації щодо формування організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань

№ з/п	Підходи та методичні напрямки	Заходи реалізації
1.	Аналіз інноваційного потенціалу	Проведення детального аналізу наявного потенціалу об'єднань у сфері інновацій, включаючи технології, інтелектуальну власність, дослідницькі лабораторії.
2.	Стратегічне планування	Розробка стратегій інноваційного розвитку на основі SWOT-аналізу, дослідження ринку, діяльності конкурентів.
3.	Створення інноваційної культури	Розвиток організаційної культури, що сприяє інноваціям через тренінги, механізми стимулювання та спеціальні команди.
4.	Формування інноваційних команд та мереж	Створення команд і мереж співробітників для реалізації інноваційних проєктів (крос-функціональні групи, інноваційні лабораторії).
5.	Управління змінами	Розробка стратегій управління трансформаціями та змінами з використанням методик залучення персоналу, комунікації, мотивації.
6.	Моніторинг і оцінка результатів	Створення системи моніторингу та оцінки результатів інноваційного розвитку.
7.	Інтеграція зовнішніх джерел інновацій	Розробка механізмів співпраці з зовнішніми стейкхолдерами, що може включати стартапи, університети, дослідницькі інститути тощо.
8.	Створення інноваційних інфраструктур	Відкриття спеціалізованих просторів (коворкінг, центри) для співпраці та творчості, які сприяють розвитку інноваційних ідей та продуктів.
9.	Впровадження цифрових технологій	Застосування цифрових платформ і інструментів для підтримки інноваційних процесів.
10.	Залучення експертів та консультантів	Використання зовнішніх експертів та консультантів для розробки й впровадження стратегій інноваційного розвитку.
11.	Розвиток системи інноваційного фінансування	Запровадження механізмів фінансування інноваційних проєктів, включаючи венчурний капітал та інвестиційні фонди.
12.	Розробка програм навчання персоналу	Створення навчальних програм з інноваційного менеджменту та розвитку креативного мислення для підвищення кваліфікації персоналу.
13.	Партнерство з академічними установами	Співпраця з університетами та науковими установами для обміну знаннями, технологіями, інноваціями.

Джерело: авторська розробка.

Представлена таблиця надає огляд підходів та методичних напрямків формування організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань. Кожен рядок таблиці представляє конкретну стратегію або підхід, який може бути використаний для підтримки інноваційного розвитку, а стовпчики надають короткий опис кожної з цих стратегій. Як видно із таблиці існує широкий спектр інструментів та стратегій для підтримки інноваційного розвитку. Це означає, що організації можуть вибирати та комбінувати різні підходи в залежності від їхніх потреб та ресурсів.

Також ми пропонуємо комплексний підхід, тобто успішна реалізація інноваційних проєктів вимагає комплексного підходу, що включає в себе не лише технічні аспекти, а й організаційну культуру, стратегічне планування, управління змінами та партнерство. Багато з наведених стратегій вимагають співпраці та взаємодії з іншими стейкхолдерами, такими як університети, консультанти, експерти та інші організації. Це підкреслює важливість будівництва ефективних партнерських зв'язків. Критично важливо встановити систему моніторингу та оцінки результатів інноваційного розвитку для вчасного виявлення проблем та коригування стратегій управління.

Оскільки інноваційний процес може бути непередбачуваним, важливо мати гнучкість та адаптивність у використанні стратегій та інструментів управління. Загальною метою використання цих стратегій є створення сприятливого середовища для інноваційного розвитку, що сприяє зростанню конкурентоспроможності та стійкості організацій у сучасному бізнес-середовищі.

При формуванні організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань необхідно чітко визначення мети, задля якої підприємство повинно впроваджувати даний процес у свою діяльність. Мета формування організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком корпоративних

інтеграційних об'єднань може бути сформульована як визначення чіткого напрямку інноваційної діяльності підприємства з метою досягнення конкурентних переваг і забезпечення сталого розвитку на ринку.

Основні аспекти мети можуть включати:

1. Стимулювання інноваційного розвитку.
2. Забезпечення лідерства на ринку.
3. Збільшення ефективності та продуктивності.
4. Розвиток нових ринків.
5. Підвищення рівня задоволення клієнтів.
6. Створення нових можливостей для розвитку бізнесу.
7. Забезпечення сталого розвитку.

Таким чином, мета формування організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком полягає у створенні стратегічної спрямованості для інноваційної діяльності підприємства та досягнення конкурентних переваг на ринку.

Формування організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань базується на ряді принципів та вирішує низку основних завдань, що продемонстровано на рис. 3.1.

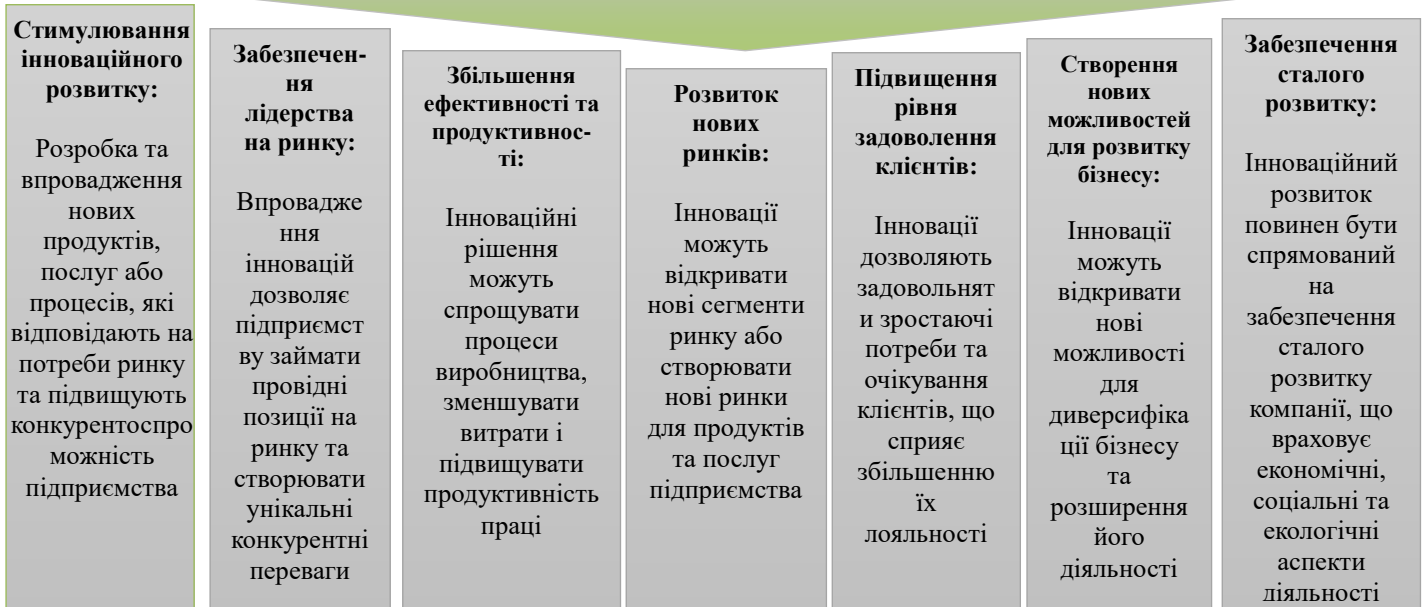
У процесі впровадження будь-якого організаційно-економічного механізму на підприємстві, ключове значення має визначення принципів, які визначають його основні аспекти. Після аналізу різних підходів відомих дослідників, таких як В.І. Мельникова, О.П. Мельникова, Т.В. Сідлярчук, І.Ю. Тур, Г.М. Шведова, В.М. Лисогор, С.А. Яремко, О.В. Ольшевська, І.М. Бойчик, ми прийшли до висновку, що формування принципів прогнозування на підприємствах повинно базуватися на таких принципах:

1. Системність: управління інноваційним розвитком має бути вбудоване в систему загального управління організацією. Це означає, що воно повинно враховувати всі аспекти діяльності компанії та її стратегічні цілі.

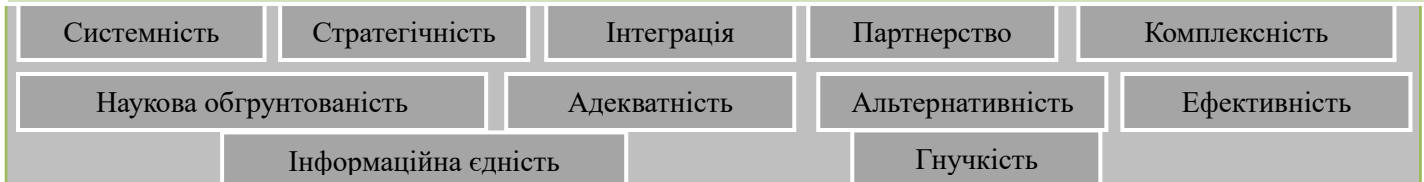
Мета формування організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань:

визначення чіткого напрямку інноваційної діяльності підприємства з метою досягнення конкурентних переваг і забезпечення сталого розвитку на ринку

Основні аспекти мети:

ПРИНЦИПИ

1. Створення стійкої інноваційної культури.
2. Підвищення конкурентоспроможності.
3. Забезпечення сталого розвитку.
4. Створення сприятливого інноваційного середовища.
5. Пошук нових можливостей.
6. Розвиток та впровадження новітніх технологій.
7. Сприяння розвитку людського капіталу.
8. Розширення глобального впливу.
9. Стимулювання інноваційного підприємництва.
10. Побудова партнерських відносин.

Рис. 3.1. Структурна схема мети, принципів і основних завдань формування організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань

Джерело: авторська розробка.

2. Стратегічність: управління інноваціями має бути орієнтоване на досягнення стратегічних цілей компанії та підтримувати їхню реалізацію.

3. Інтеграція: механізм управління повинен сприяти інтеграції інноваційних ініціатив з іншими функціональними областями організації.

4. Гнучкість: управління інноваціями повинно бути гнучким і адаптивним до змін у внутрішньому та зовнішньому середовищі компанії.

5. Партнерство: залучення зовнішніх стейкхолдерів, таких як партнери, клієнти, постачальники та академічні установи, є важливим для сприяння інноваційному розвитку.

6. Комплексність: формування багаторівневих характеристик перспективних напрямів інноваційного розвитку.

7. Наукова обґрунтованість: базування на системних знаннях про інноваційний розвиток та його складові, закономірності інноваційної діяльності.

8. Адекватність: означає здатність управлінців та керівників адаптувати свої рішення та дії до конкретних умов та потреб організації, використовуючи тільки ті засоби та методи, які оптимально відповідають цим умовам.

9. Альтернативність: у процесі управління потрібно розглядати та враховувати різні альтернативи, тобто різні варіанти дій або рішень, які можуть бути прийняті для досягнення поставлених цілей. Замість того, щоб обмежуватися одним єдиним шляхом чи рішенням, керівники та управлінці повинні розглядати різні можливості та аналізувати їх перед тим, як зробити вибір варіантів перспективних напрямів інноваційного розвитку підприємства.

10. Ефективність: означає досягнення найкращих результатів при використанні обмежених ресурсів. У практичному розумінні, принцип ефективності означає, що кожен крок, кожне вкладення ресурсів та кожне рішення повинно бути максимально цільово орієнтованим на досягнення стратегічних цілей організації та забезпечення її успішності в умовах змінного та конкурентного середовища.

11. Інформаційна єдність: означає взаємозалежність та взаємоузгодженість інформації, що використовується.

Глобальні задачі формування організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань включають:

1. Створення стійкої інноваційної культури: побудова середовища, що сприяє створенню, прийняттю та реалізації інноваційних ідей.

2. Підвищення конкурентоспроможності: розробка та впровадження таких інноваційних стратегій для збільшення конкурентної переваги на ринку.

3. Забезпечення сталого розвитку: впровадження інновацій для збереження ресурсів та мінімізації впливу на навколишнє середовище.

4. Створення сприятливого інноваційного середовища: забезпечення налагодженого співробітництва, комунікації та обміну інформацією для стимулювання інновацій.

5. Пошук нових можливостей: розвиток нових продуктів, послуг та ринків через інновації.

6. Розвиток та впровадження новітніх технологій: адаптація та впровадження передових технологій для поліпшення продуктивності та конкурентоспроможності.

7. Сприяння розвитку людського капіталу: забезпечення навчання та розвитку персоналу для ефективного використання інноваційних можливостей.

8. Розширення глобального впливу: використання інновацій для розширення географічного присутності та підвищення міжнародного впливу.

9. Стимулювання інноваційного підприємництва: підтримка та розвиток інноваційних стартапів та підприємств.

10. Побудова партнерських відносин: розвиток партнерських відносин з іншими організаціями та установами для спільної реалізації інноваційних проєктів.

Окрім мети, принципів і основних завдань формування організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань, базисним компонентом його методичного забезпечення виступають його функції. Будь-якому об'єкту дослідження властиві певні функції, зокрема нами здійснена конкретизація функцій для даного механізму.

Організаційно-економічний механізм управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань включає в себе різноманітні функції та процеси, спрямовані на стимулювання та координацію інноваційної діяльності в межах об'єднань.

Нижче перераховано основні функції цього механізму та їх опис.

1. Стратегічне управління інноваціями: формулювання стратегій розвитку інноваційної діяльності, визначення напрямків та пріоритетів інноваційного розвитку, а також встановлення цілей і завдань у цій сфері.

2. Формування інноваційної культури: створення сприятливого середовища для розвитку та впровадження інновацій, підтримка відкритості до нововведень, стимулювання творчого мислення та ініціативності серед персоналу.

3. Маркетинг і комерціалізація інновацій: розробка стратегій впровадження та масштабування інноваційних продуктів або послуг на ринку, а також здійснення маркетингових досліджень та аналізу конкурентної обстановки.

4. Фінансове управління: забезпечення фінансових ресурсів для реалізації інноваційних проєктів, оцінка фінансової ефективності інвестицій у інноваційний розвиток, контроль над бюджетами та фінансовими показниками.

5. Управління ризиками: ідентифікація та аналіз потенційних ризиків інноваційних проєктів, розробка стратегій мінімізації ризиків, а також управління кризовими ситуаціями та несприятливими подіями.

6. Технологічне управління: визначення та впровадження передових технологій для підтримки інноваційних процесів, сприяння розробці та впровадженню нових технологічних рішень.

7. Управління знаннями: збір, акумуляція, аналіз та поширення знань, сприяння інноваційній активності через обмін досвідом та навчання персоналу.

8. Партнерське управління: встановлення та підтримка партнерських відносин з іншими компаніями, науковими установами та інноваційними клубами з метою спільної реалізації інноваційних проєктів.

Ці функції можуть бути реалізовані через впровадження відповідних методів, інструментів та практик управління, а також за допомогою спеціалізованих відділів та команд, які забезпечують ефективність інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань.

Визначення мети, принципів і основних завдань формування організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань, а також деталізація основних його функцій розкриває можливість на їхній основі раціонально підійти до створення організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань.

Об'єднуючи подані елементи даного організаційно-економічного механізму, а також усю узагальнену попередньо інформацію можна побудувати його у вигляді схеми (рис. 3.2).

При формуванні організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань необхідно враховувати специфіку об'єкту управління, зокрема вплив елементів зовнішнього середовища та принципи формування, процесу реалізації і результатів прогнозування.

Запропонований організаційно-економічний механізм складається із наступних підсистем:

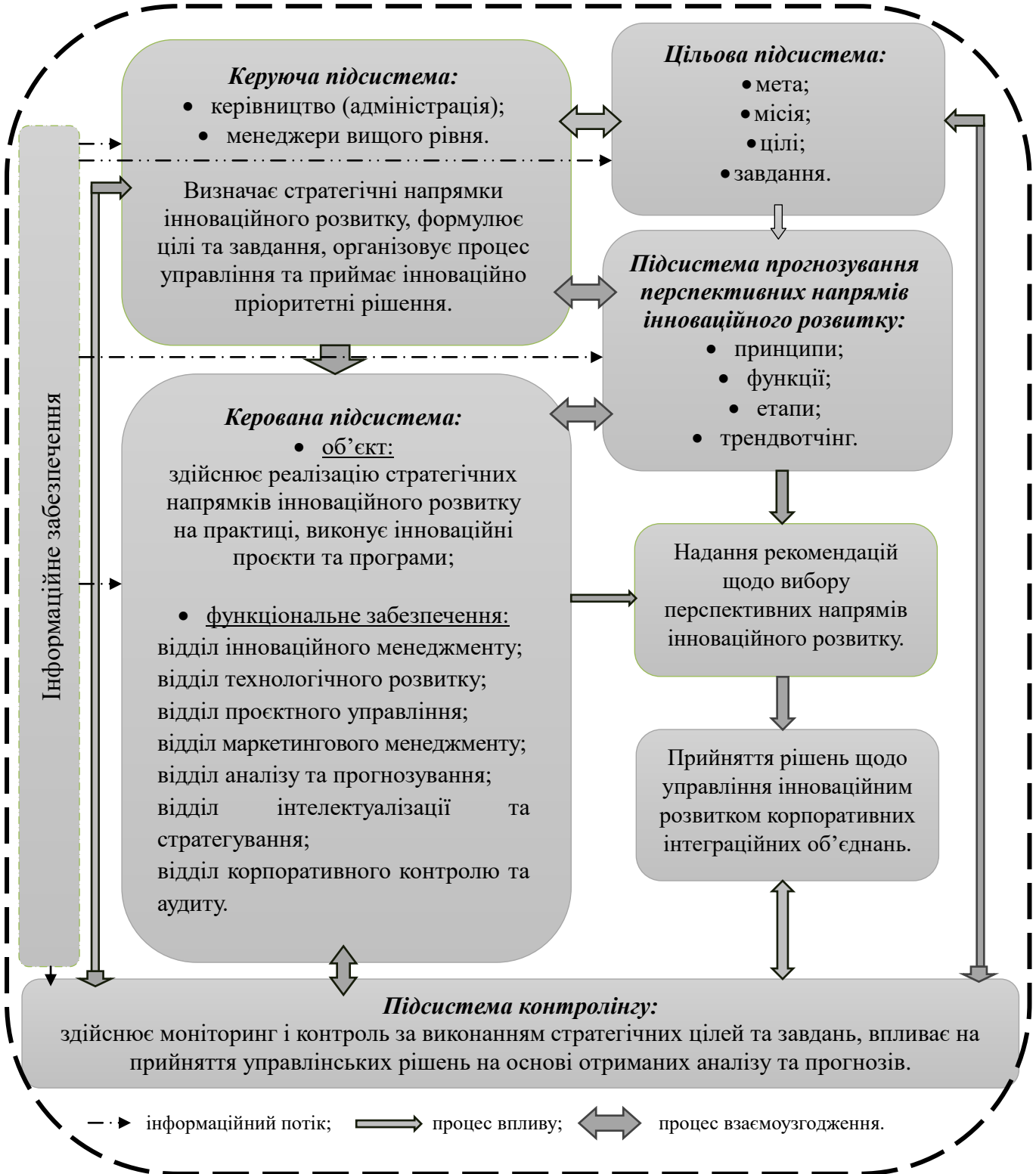

Рис. 3.2. Організаційно-економічний механізм управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань

Джерело: авторська розробка.

1. Інформаційне забезпечення: забезпечує надходження та обробку інформації про зовнішнє середовище, внутрішні ресурси та потреби об'єднання щодо інноваційного розвитку.

2. Керуюча підсистема: визначає стратегічні напрямки інноваційного розвитку, формулює цілі та завдання, організовує процес управління та приймає стратегічні рішення.

3. Керована підсистема: здійснює реалізацію стратегічних напрямків інноваційного розвитку на практиці, виконує інноваційні проекти та програми.

4. Цільова підсистема: спрямована на досягнення стратегічних цілей та результатів інноваційного розвитку, оцінює ефективність діяльності об'єднання.

5. Підсистема прогнозування перспективних напрямів інноваційного розвитку (ППНІР): визначає перспективні напрямки розвитку на основі аналізу внутрішніх та зовнішніх факторів, формує прогнози та рекомендації для прийняття управлінських рішень.

6. Підсистема контролінгу: здійснює моніторинг та контроль за виконанням стратегічних цілей та завдань, впливає на прийняття управлінських рішень на основі отриманих прогнозів та аналізу.

Цей механізм є циклічним процесом, де інформація та рішення постійно обмінюються між різними підсистемами та елементами. Керівництво об'єднання виступає суб'єктом управління, яке координує дії підсистем та забезпечує виконання стратегічних цілей інноваційного розвитку. Функціональні підрозділи в рамках об'єднання відповідають за безпосереднє проведення аналізу, прогнозування та реалізацію інноваційних проєктів.

Варто більш детально розглянути підсистему прогнозування перспективних напрямів інноваційного розвитку, що є важливою складовою організаційно-економічного механізму управління.

Доцільно розглянути принципи, функції і етапи цієї підсистеми.

Принципи прогнозування перспективних напрямів інноваційного розвитку:

1. Системність: урахування взаємозв'язків між різними аспектами інноваційного процесу та факторами, які впливають на нього.
2. Науковість: використання методів та підходів, базованих на наукових принципах, для проведення прогнозування.
3. Прогностична обґрунтованість: заснованість прогнозів на обґрунтованих даних, аналізі трендів та статистичних зв'язків.
4. Стратегічність: урахування стратегічних цілей та вимог розвитку об'єднання при формуванні прогнозів.

Функції підсистеми прогнозування:

1. Збір та аналіз інформації: збирання різноманітної інформації щодо внутрішніх та зовнішніх факторів, що впливають на інноваційний розвиток.
2. Прогнозування тенденцій і трендів: аналіз та прогнозування тенденцій розвитку ринку, технологій та інших факторів.
3. Визначення можливих сценаріїв розвитку: розробка різних сценаріїв можливого майбутнього, враховуючи різні можливі варіанти подій.
4. Оцінка ризиків і можливостей: аналіз можливих ризиків та визначення можливостей для інноваційного розвитку.

Етапи прогнозування перспективних напрямів інноваційного розвитку:

1. Збір інформації: збір відповідної інформації про внутрішні та зовнішні фактори, що впливають на інноваційний розвиток.
2. Аналіз інформації: оцінка та аналіз зібраної інформації для виявлення ключових тенденцій та факторів, що впливають на інноваційний процес.
3. Прогнозування: розробка прогнозів на основі аналізу та оцінки інформації про можливі напрями інноваційного розвитку.
4. Оцінка та вибір стратегій: оцінка прогнозів та вибір стратегій розвитку, які найбільше відповідають стратегічним цілям об'єднання.

5. Моніторинг і коригування: постійний моніторинг розвитку ситуації та коригування прогнозів та стратегій відповідно до змін у середовищі.

Функціональне забезпечення організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань може бути представлено різними підрозділами, які відповідають за різні аспекти управління та реалізації інноваційних стратегій:

1. Відділ стратегічного розвитку та інновацій: відповідає за розробку стратегічних планів розвитку та інноваційних стратегій, визначення пріоритетних напрямків розвитку.

2. Відділ технологічного розвитку: займається впровадженням нових технологій та інноваційних продуктів, дослідженням та розвитком нових технологічних процесів.

3. Відділ проєктного управління: відповідає за планування, координацію та виконання інноваційних проєктів, контроль за їх виконанням та бюджетом.

4. Відділ маркетингу та продажів: розробляє маркетингові стратегії для впровадження інноваційних продуктів на ринку та забезпечує їхню ефективну рекламу та продаж.

5. Відділ досліджень та розвитку: займається пошуком нових ідей та технологій, проведенням досліджень та розвитком нових продуктів та послуг.

6. Відділ інноваційного менеджменту: відповідає за розвиток культури інновацій та створення умов для активної участі співробітників у процесі інновацій.

7. Відділ стратегічного аналізу та контролю: забезпечує аналіз результатів інноваційних проєктів, контроль за виконанням стратегічних цілей та коригування стратегій у відповідності до поточних умов.

Ці підрозділи спільно забезпечують ефективну реалізацію інноваційної стратегії та досягнення стратегічних цілей корпоративних інтеграційних об'єднань.

Стабілізація процесів взаємодії між підсистемами організаційно-економічного механізму прогнозування перспективних напрямів інноваційного розвитку промислового підприємства є ключовим елементом для забезпечення його ефективного функціонування та успішного планування інноваційної діяльності. Це досягається шляхом встановлення чітких зв'язків та спільних цілей між підсистемами, їх взаємодією та координацією.

У першу чергу, ця стабілізація вимагає ретельного аналізу та взаємодії між підсистемою прогнозування, яка відповідає за аналіз та прогнозування тенденцій розвитку, та іншими підсистемами та їх підрозділами, що забезпечують реалізацію стратегій та проєктів.

По-друге, ефективна взаємодія між цими підсистемами передбачає використання спеціалізованих методів комунікації та обміну інформацією, щоб забезпечити швидку та точну передачу даних та аналізу результатів прогнозування всім зацікавленим сторонам.

Нарешті, стабілізація процесів взаємодії може бути досягнута через впровадження системи контролю та звітності, яка дозволить вчасно виявляти та вирішувати конфлікти та проблеми між підсистемами, а також регулярно оцінювати їх ефективність та внести необхідні корективи до стратегій та планів розвитку.

В результаті проведеного дослідження можна зробити наступні ключові висновки:

1. Важливість механізму управління: механізм управління є необхідним інструментом для досягнення успіху та стабільності в діяльності будь-якої організації. Він дозволяє координувати роботу підрозділів, визначати пріоритети, вирішувати проблеми та ефективно використовувати ресурси для досягнення стратегічних цілей.

2. Складність організаційно-економічного механізму: механізм управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань є складною системою, що включає в себе багато взаємодіючих елементів, методів та процесів.

3. Мета формування механізму: головною метою формування організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком є створення стратегічної спрямованості для інноваційної діяльності та досягнення конкурентних переваг.

4. Глобальні задачі формування механізму: формування механізму включає в себе вирішення широкого спектру задач, таких як створення інноваційної культури, забезпечення сталого розвитку та стимулювання інноваційного підприємництва.

5. Функціональне забезпечення: для успішного функціонування механізму важливо належне функціональне забезпечення, яке включає в себе різні функції, такі як стратегічне управління, маркетинг, фінансове управління та управління ризиками.

6. Значення взаємодії підсистем: стабільна взаємодія між підсистемами є ключовим фактором успішного функціонування механізму, що передбачає встановлення чітких зв'язків, ефективну комунікацію та спільні цілі.

Отже, розуміння та ефективна реалізація організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком є критичними для досягнення успіху корпоративних інтеграційних об'єднань та забезпечення їхньої конкурентоспроможності.

3.2. Впровадження інноваційної складової в забезпечення результативності інтеграційних перетворень корпоративних об'єднань

У сучасному світі бізнесу, що постійно трансформується під впливом глобалізації та техніко-технологічних інновацій, корпоративні об'єднання відіграють ключову роль у формуванні ринкових лідерів та структур економічної міцності і стабільності. Інтеграційні перетворення, що проводяться цими об'єднаннями, можуть значно підсилити їх

конкурентоспроможність та інноваційний потенціал. Проте, впровадження інноваційної складової у процеси інтеграції стає викликом, який потребує детального аналізу та оптимального управління.

Незважаючи на значні переваги, що надають інтеграційні перетворення, багато корпоративних об'єднань стикаються з труднощами у їх реалізації, особливо коли мова йде про інноваційні аспекти. Інтеграція новітніх технологій та інноваційних процесів вимагає не лише значних фінансових інвестицій, але й змін у корпоративній культурі, структурах управління та підходах до розвитку бізнесу в цілому. Вирішення цих питань вимагає комплексного підходу, який би забезпечив не лише технічну інтеграцію, але й адаптацію персоналу та реорганізацію внутрішніх процесів.

Відтак, вивчення впровадження інноваційної складової у процеси інтеграції корпоративних об'єднань є актуальним, оскільки дозволяє не лише збільшити ефективність цих процесів, але й сприяє створенню стійких конкурентних переваг. Значення інновацій в економіці постійно зростає, і корпорації, які ефективно впроваджують нові технології та інноваційні підходи, займають провідні позиції на ринку. Дослідження механізмів і стратегій, що оптимізують ці інтеграційні перетворення, має велике теоретичне і практичне значення для подальшого розвитку корпоративних об'єднань та підвищення загальної результативності економіки.

Загалом дослідження українських і зарубіжних вчених, що переважно зосереджені на питаннях інноваційного розвитку в контексті забезпечення результативності інтеграційних перетворень корпоративних об'єднань представлені такими сучасними науковими працями: Боковець В.В. та Прутська Т.Ю., Вовченко О.В., Бондар Ю.А., Жовновач Р.І., Метіль Т.К., Бондаренко І.В., Гук О.В., Шендерівська Л.П. та Мохонько Г.А., Гуткевич С.О., Гуцалюк О.М., Іванов Ю.Б. та Пилипенко А.А., Микитюк П.П., Малюта Л.Я., Пікетті Т., Писаренко Т.В., Кваша Т.К., Рожкова Л.В., Коваленко О.В., Человань С.В., Патук С.Ф., Мар'янчук О.О., Ентоні, Скотт Д., Джонсон, Марк В., Сінфілд, Джозеф В., та Альтман,

Елізабет Дж., Фінкельштейн Ч., Хамель Г., Хескет Дж., Тідд Дж., Бессант Дж., та Павітт К. та інші.

Можемо зробити логічні висновки, що згадані дослідження, що прямо та опосередковано присвячені впровадженню інноваційної складової в забезпеченні результативності інтеграційних перетворень корпоративних об'єднань, включає кілька ключових напрямків:

1. Формування стратегій інноваційного розвитку. Українські та зарубіжні дослідники акцентують на необхідності розробки чітких інноваційних стратегій для корпоративних об'єднань. Аналізується, як інтеграція може сприяти більш ефективному використанню ресурсів, технологій та знань для досягнення стратегічних цілей.

2. Економічне стратегування. Значна увага приділяється аналізу сценаріїв корпоративної інтеграції, оцінці їхньої економічної ефективності та потенціалу для зростання. Досліджується вплив інновацій на фінансову стійкість і конкурентоспроможність об'єднаних підприємств.

3. Організаційно-економічне середовище. Особлива увага приділяється адаптації корпоративних структур до нових умов, які створює інноваційний процес. Вивчається, як організаційні зміни впливають на ефективність інтеграційних процесів.

4. Інвестиції в інновації. Аналізується, як інвестиції в інноваційну діяльність можуть впливати на успіх інтеграційних процесів. Зокрема, розглядається роль інвестицій у розвиток нових продуктів, процесів та технологій.

5. Теоретичні та методологічні аспекти управління інтеграціями. Глибокий аналіз теоретичних підходів та методологій управління корпоративними інтеграціями, що включають динамічне стратегування та обґрунтування інтеграційних стратегій.

Відтак ці дослідження показують, що інновації є критичними для успішної реалізації інтеграційних перетворень, оскільки вони можуть значно підвищити ефективність управління, оптимізацію ресурсів та розвиток нових

бізнес-моделей. Вони також підкреслюють важливість гнучкості корпоративних структур у відповідь на швидкі зміни у зовнішньому та внутрішньому середовищах.

Проте потребують детального вивчення деякі конкретні аспекти впровадження інноваційної складової в забезпечення результативності інтеграційних перетворень корпоративних об'єднань, зокрема розробка механізмів і стратегій, що оптимізують такі інтеграційні перетворення.

У сучасному динамічному бізнес-середовищі, де глобалізація та технологічні зміни виступають як ключові драйвери розвитку, корпоративні об'єднання постійно шукають шляхи для оптимізації та підвищення ефективності своєї діяльності. Інтеграційні перетворення, які включають злиття, поглинання, стратегічні альянси та інші форми об'єднань, вимагають не тільки великих фінансових інвестицій, але й введення інновацій, що можуть кардинально змінити звичні підходи до управління та операційної діяльності. У цьому контексті, інноваційна складова стає не просто доповненням, а необхідною умовою для досягнення високих результатів інтеграційних перетворень. Це включає застосування новітніх технологій, методів управління та бізнес-моделей, які можуть значно підвищити ефективність внутрішніх процесів та забезпечити більшу адаптивність до мінливих умов ринку.

Згідно з даними низки досліджень, проведених зарубіжними економістами, корпорація представляє собою найбільш ефективну форму об'єднання. Зазвичай вона функціонує як відкрите акціонерне товариство. Засновники такої корпорації створюють акціонерний капітал шляхом злиття своїх ресурсів, зокрема через емісію та продаж цінних паперів, переважно акцій. Співвласники корпорації несуть обмежену відповідальність. Корпорації є договірними об'єднаннями, створеними на основі спільних виробничих, наукових та комерційних інтересів, з централізованим регулюванням діяльності її учасників.

В останні роки концепція «корпоративні об'єднання» стала широко відомою як в Україні, так і за її межами. Однак, попри його поширеність, чітке визначення цього терміна досі відсутнє в бізнес-середовищі. Узагальнюючи наявні зарубіжні трактування, ми визначаємо його сутність як процес формування великих бізнес-структур через злиття або поглинання компаній. Такі об'єднання зазвичай мають на меті оптимізацію ресурсів, розширення ринкової частки та підвищення конкурентоспроможності на міжнародному рівні.

Найбільш розповсюдженою та значущою є створення корпоративних утворень, що об'єднують різні економічні агенти та господарські спілки. Ці структури формуються через акціонерне партнерство, розподіл прав власності і управління, юридичну незалежність і спеціалізовані ролі учасників.

Корпорації сьогодні можна вважати складними соціально-економічними системами, які займають значне місце в житті економічно активних громадян. Більшість з них витрачає значну частину свого життя на виконання корпоративних обов'язків. В середовищі таких установ складаються міцні культурні норми і традиції підприємництва. Корпорації не тільки виконують різноманітні функції, але й впливають на суспільство в цілому. Наприклад, О. Уільямсон висвітлює, що корпоративні структури, такі як унітарні корпорації та корпоративні інтеграції, є важливими економічними інституціями, чий вплив простежується у багатьох аспектах суспільного життя. Корпоративний капіталізм, як форма вирішення соціально-класових конфліктів і протиріч між капіталістами та найманими працівниками, здійснюється через розвиток соціального партнерства і співпраці за допомогою різноманітних інструментів [82].

Корпоративна діяльність, особливо у великих і транснаціональних компаніях, значно виходить за рамки звичайних економічних взаємодій, проникаючи у нові арени, включаючи культурні аспекти. Ці корпорації та їхні корпоративні об'єднання значно впливають на формування соціальних

значень, які стають ключовими орієнтирами для багатьох людей. Ці значення відіграють роль не лише в задоволенні основних потреб людей, а й у формуванні більш складних моделей соціальної поведінки [55].

Корпоративні підприємства, такі як акціонерні товариства, інші види господарських товариств та об'єднань, визначаються чітким розмежуванням прав власності та управління. Акціонерне товариство вважається типовим представником таких підприємств, втілюючи суть корпоративної структури. У цих товариствах корпорація, виступаючи юридичною особою, залучає учасників до вкладення коштів у статутний капітал, що формується з обмеженої кількості акцій, належних учасникам. Основна мета акціонерних товариств – це прибуток із мінімізацією економічних ризиків, що пропорційно залежить від внесків учасників. Саме поділ статутного капіталу на акції, що є частками власності, характеризує акціонерне товариство як юридичну особу або специфічну форму організації діяльності [56].

Отже, можна дати узагальнене визначення сутності та змісту сучасних корпоративних об'єднань. Корпоративні об'єднання в сучасному динамічному бізнес-середовищі, що характеризується глобалізацією та стрімкими технологічними змінами, є ключовим елементом стратегічного розвитку компаній. Ці об'єднання, які можуть включати злиття, поглинання, стратегічні альянси та інші форми співпраці, вимагають значних фінансових інвестицій та інноваційних підходів до управління та операційної діяльності.

Інновації тут виступають не як доповнення, а як необхідна умова для успішної інтеграції та досягнення високих результатів. Корпоративне підприємництво, яке базується на принципах інтеграції, спрямоване на гармонізацію різноманітних інтересів у рамках корпорації. Це створює умови для появи різних моделей діяльності, що дозволяє адаптуватися до швидко змінюваних умов ринку.

Найпоширенішою формою є створення корпоративних структур через акціонерне партнерство, що забезпечує розподіл прав власності та управління. Сучасні корпорації, такі як великі та транснаціональні компанії,

впливають на формування культурних норм і соціальних орієнтирів, розширюючи свою діяльність за межі традиційних економічних рамок. Ці структури займають значне місце в житті громадян, стаючи місцем витрати значної частини їхнього часу та енергії, і відіграють важливу роль у вирішенні соціально-класових конфліктів через соціальне партнерство. Загалом, корпоративні об'єднання можна визначити як структури, що інтегрують різні господарські суб'єкти і ресурси з метою створення більш ефективних, інноваційних та конкурентоспроможних економічних ентитетів, здатних до адаптації в швидкозмінному глобалізованому світі.

Корпоративні об'єднання в сучасному динамічному бізнес-середовищі мають ряд визначальних ознак, які відображають їхню специфіку та адаптацію до швидких змін у глобальному економічному ландшафті. У табл. 3.2 представимо основні ознаки корпоративних об'єднань в сучасному динамічному бізнес-середовищі. Дані ознаки формують сутність та зміст корпоративних об'єднань і є ключовими для їх успішної діяльності в сучасному бізнес-середовищі.

В контексті дослідження, присвяченого впровадженню інноваційної складової в ефективність інтеграційних перетворень корпоративних об'єднань, варто розглянути наступне оновлене визначення інтеграційних процесів.

Інтеграція в рамках корпоративних об'єднань визначається як процеси, що включають об'єднання ресурсів, активів, інноваційних технологій, факторів виробництва, інформації, дистрибуційних мереж та часток ринку суб'єктами для досягнення спільних стратегічних цілей. Результативність таких об'єднань визначається не лише злиттям потенціалів і ринкових часток учасників, а й наявністю синергії, посиленої завдяки інноваційним підходам.

В сучасних умовах інтеграційні методи, такі як злиття, поглинання та формування стратегічних альянсів, часто включають використання передових технологій та новаторських управлінських практик, що забезпечують не тільки ефективну інтеграцію, але й важливу економію на масштабах

діяльності, оптимальне комбінування ресурсів, мінімізацію трансакційних витрат, а також сприяють співробітництву в сфері наукових досліджень і розробок.

Таблиця 3.2

**Основні ознаки корпоративних об'єднань в сучасному динамічному
бізнес-середовищі**

№ з/п	Ознака	Зміст
1.	Інноваційність	Корпоративні об'єднання прагнуть впроваджувати новітні технології та інноваційні методи управління. Це дозволяє їм підвищити ефективність внутрішніх процесів та залишатися конкурентоспроможними у швидко змінних умовах.
2.	Глобалізація	Більшість сучасних корпоративних об'єднань діють на глобальному ринку, що вимагає від них адаптації до різних культурних, економічних та правових умов різних країн.
3.	Стратегічні альянси	Формування партнерств та альянсів з іншими організаціями дозволяє об'єднанням розширювати свої ринки, збільшувати ресурсну базу та оптимізувати ризики.
4.	Флексибільність та адаптивність	В умовах частих змін ринкового середовища, корпоративні об'єднання мають бути готовими швидко адаптуватися, змінювати стратегії та оперативно реагувати на нові виклики.
5.	Інтеграція ресурсів	Об'єднання дозволяє підприємствам ефективно інтегрувати свої ресурси, такі як капітал, знання та технології, для досягнення спільних цілей та максимізації прибутків.
6.	Регуляторна відповідність та корпоративна відповідальність	Сучасні корпоративні об'єднання мають дотримуватися жорстких регуляторних вимог і практик корпоративної відповідальності для сталого розвитку.
7.	Синергетичний ефект	Через злиття та поглинання, а також інші форми стратегічного об'єднання, корпорації прагнуть досягти синергетичних ефектів, які забезпечують більшу вартість, ніж сума їх окремих частин.

Джерело: авторська розробка.

Ці процеси інтеграції є відповіддю на різноманітні стратегічні та оперативні виклики, з якими стикаються компанії у динамічному бізнес-середовищі, підкреслюючи значення інновацій як необхідної умови для досягнення високих результатів інтеграційних перетворень.

Відтак, інтеграційні перетворення корпоративних об'єднань можна визначити як стратегічний процес, в якому різні корпорації об'єднуються або координують свої ресурси, технології, інформацію та ринкові позиції для створення єдиної, ефективнішої структури. Цей процес спрямований на досягнення синергії, що дозволяє підвищити загальну результативність та конкурентоспроможність через оптимізацію витрат, інноваційність у продуктах та послугах, а також забезпечення стійкішого розвитку. Інтеграція в корпоративному контексті включає не лише злиття і поглинання, але й створення стратегічних альянсів і партнерств, що розширюють можливості для обміну знаннями та доступу до нових ринків. Важливим аспектом є також створення спільних інноваційних платформ, що сприяють більш швидкій адаптації до змін у ринкових умовах і технологічних інноваціях.

Для забезпечення результативності інтеграційних перетворень корпоративних об'єднань важливо зосередитись на декількох ключових аспектах, які включають як стратегічне планування, так і оперативне управління. Нижче у табл. 3.3 висвітлено основні складові, які сприяють успіху інтеграційних процесів.

Продовжуючи тему забезпечення результативності інтеграційних перетворень у корпоративних об'єднаннях, розглянемо додаткові аспекти, які впливають на успіх таких процесів.

Комунікація та залучення зацікавлених сторін. Відкрита та чесна комунікація є важливою для успішного управління злиттям або поглинанням. Це включає регулярне інформування співробітників про хід інтеграції, залучення клієнтів, постачальників, інвесторів та інших ключових зацікавлених сторін у процес. Залучення дозволяє краще розуміння їхніх побажань і забезпечує їхню підтримку.

Лідерство та управлінські навички. Ефективне лідерство критично важливе для керування змінами, що супроводжують інтеграцію. Лідери повинні володіти відповідними навичками для управління командами в

умовах невизначеності та стресу. Належне керівництво допомагає вирішувати конфлікти та мотивувати персонал на досягнення спільної мети.

Таблиця 3.3

Основні складові, які сприяють успіху інтеграційних перетворень корпоративних об'єднань

№ з/п	Складова	Зміст
1.	Чітке бачення та стратегічне планування	Визначення чіткої стратегії інтеграції, яка включає цілі об'єднання, очікувані синергетичні ефекти, а також детальний план дій, є критичним. Це бачення повинно бути підтримане всіма сторонами і зрозуміле для керівників на всіх рівнях.
2.	Культурна інтеграція	Одним з найбільших викликів під час злиття або поглинання є інтеграція корпоративних культур. Ефективна культурна інтеграція може сприяти підвищенню мотивації співробітників та зменшенню втрати ключових кадрів.
3.	Управління змінами	Проведення інтеграційних перетворень потребує від корпоративних об'єднань гнучкості та вміння адаптуватись до нових умов. Програми управління змінами повинні охоплювати всі аспекти організації від процесів до людських ресурсів.
4.	Технологічна інтеграція	Інтеграція інформаційних систем та технологій є необхідною для забезпечення безперебійного бізнес-процесу і отримання повної вигоди від синергії між об'єднаними компаніями.
5.	Вимірювання та оцінка ефективності	Регулярне вимірювання результатів інтеграції через показники КРІ (ключові показники ефективності) та здійснення коригувальних дій є важливим для забезпечення того, що інтеграційні цілі досягаються.
6.	Правова та фінансова інтеграція	Ефективне управління юридичними та фінансовими аспектами інтеграції, включаючи узгодження фінансових стандартів, податкових обов'язків та інших регуляторних вимог, є критичним для мінімізації ризиків та забезпечення стабільності об'єднаної структури.

Джерело: авторська розробка.

Планування ресурсів та бюджетування. Ретельне планування ресурсів, включно з фінансами, людськими, технічними та іншими ресурсами, необхідне для забезпечення, що об'єднання матиме достатньо ресурсів для досягнення інтеграційних цілей без непотрібних перерв у діяльності.

Аналіз ризиків та їх мінімізація. Ретельний аналіз потенційних ризиків і розробка стратегій їх мінімізації або нейтралізації важливі для забезпечення стабільності під час і після процесу інтеграції. Це включає оцінку ризиків пов'язаних із злиттям різних корпоративних культур, технологічних платформ, та інших ключових оперативних функцій.

Стійкість та довгострокові перспективи. Важливо зосередитися не тільки на короткострокових цілях інтеграції, а й розглядати довгострокові перспективи об'єднаної компанії. Це включає розробку стратегій сталого розвитку, інвестицій у нові ринки або технології, які можуть відкрити нові можливості для росту і інновацій.

Розробка і впровадження цих стратегій дозволять корпоративним об'єднанням не тільки вижити в умовах жорсткої конкуренції та стрімких ринкових змін, а й успішно розвиватися, залишаючись лідерами в своїх секторах. Кожен з цих аспектів вимагає уважного розгляду та вдосконалення, щоб інтеграційні перетворення були успішними та принесли очікувані користі всім зацікавленим сторонам.

Інновації відіграють вирішальну роль у забезпеченні успіху інтеграційних перетворень корпоративних об'єднань, дозволяючи компаніям ефективно відповідати на зміни у глобальному бізнес-ландшафті та використовувати синергії.

Розглянемо кілька ключових напрямків, які підкреслюють значення інноваційної складової:

1. Інтеграція передових технологій. Інноваційні технології, такі як штучний інтелект, машинне навчання, біг дата, та автоматизація, можуть значно покращити аналіз даних, операційну ефективність та персоналізацію послуг. Вони дозволяють компаніям швидше аналізувати великі обсяги даних, оптимізувати процеси та підвищити загальну продуктивність.

2. Розвиток інноваційної корпоративної культури. Створення культури інновацій в рамках об'єднаної компанії є критично важливим. Це включає заохочення відкритості до нових ідей, підтримку експериментів та прийняття

ризикованих ініціатив. Культура, яка сприяє інноваціям, може допомогти згладити багато викликів інтеграції, сприяючи більш гладкому злиттю та поглинанню.

3. Екосистеми інновацій. Розвиток відносин з стартапами, академічними установами, інноваційними хабами та іншими технологічними партнерами може забезпечити компаніям доступ до новітніх розробок і ідей. Це дозволяє корпоративним об'єднанням швидко адаптуватися до змін у технологіях та впроваджувати інновації в свою діяльність.

4. Інноваційні фінансові інструменти. Використання інноваційних фінансових інструментів, таких як фінтех рішення та блокчейн технології, може поліпшити ефективність фінансових операцій, знизити витрати та забезпечити прозорість у фінансових потоках між об'єднаними компаніями.

5. Скейлінг інновацій. Впровадження інновацій повинно передбачати можливість масштабування. Інновації, які можна легко адаптувати та розширити в межах більшої корпорації, можуть принести більше вигоди та забезпечити більшу гнучкість для різних відділів і філій.

6. Цифрова трансформація. Цифровізація бізнес-процесів забезпечує не тільки ефективність, але й нові можливості для інновацій у продуктах і послугах. Впровадження цифрових платформ, облікових систем та інструментів для збору та аналізу даних може кардинально змінити робочі процеси, зробивши їх більш гнучкими та відкритими для інновацій.

7. Сталість та екологічність. Розробка та імплементація екологічних технологій та сталих практик може забезпечити корпораціям конкурентну перевагу. Інвестиції в "зелені" технології, енергоефективність та мінімізацію відходів є не тільки відповіддю на глобальні екологічні виклики, а й сприяють позитивному корпоративному іміджу.

8. Клієнтоорієнтовані інновації. Розробка нових продуктів і послуг, які відповідають змінюваним потребам споживачів, важлива для підтримки конкурентоспроможності об'єднаної компанії. Інтеграція клієнтських даних із

різних джерел може сприяти кращому розумінню потреб ринку та швидкому реагуванню на зміни.

9. Інноваційні методи роботи. Запровадження гнучких методологій роботи, таких як Agile або Lean, може поліпшити процеси розробки продуктів і прийняття рішень. Це також включає перехід на моделі віддаленої роботи або гібридні моделі, які можуть збільшити задоволеність та продуктивність працівників.

10. Біотехнології та медицина. Для компаній у сфері охорони здоров'я та фармацевтики інтеграція новітніх біотехнологій може відкрити нові напрями для розвитку та лікування. Інвестиції в дослідження та розробку, використання генетичних даних та персоналізована медицина можуть стати ключовими факторами успіху.

11. Інтелектуальна власність та її комерціалізація. Управління інтелектуальною власністю, отримання патентів та ліцензування можуть генерувати значні доходи та забезпечити юридичний захист інновацій.

Ефективна стратегія комерціалізації інновацій може прискорити розвиток нових технологій і збільшити ринкову вартість компанії. Зосередження на цих напрямках допоможе корпоративним об'єднанням не просто адаптуватися до сучасних викликів, а й використати інноваційний потенціал для створення доданої вартості та досягнення стійкого розвитку.

Завдяки посиленню уваги до інновацій, корпоративні об'єднання можуть не тільки підвищити свою оперативну та фінансову ефективність, але й забезпечити стійке зростання та розвиток у довгостроковій перспективі. Таким чином, інноваційна складова виступає не просто як допоміжний інструмент, а як фундаментальна стратегія в рамках інтеграційних перетворень.

Ми вже визначили, що необхідно дослідити механізми і стратегії, що оптимізують ці інтеграційні перетворення, і саме це має велике значення для подальшого розвитку корпоративних об'єднань та підвищення загальної результативності економіки.

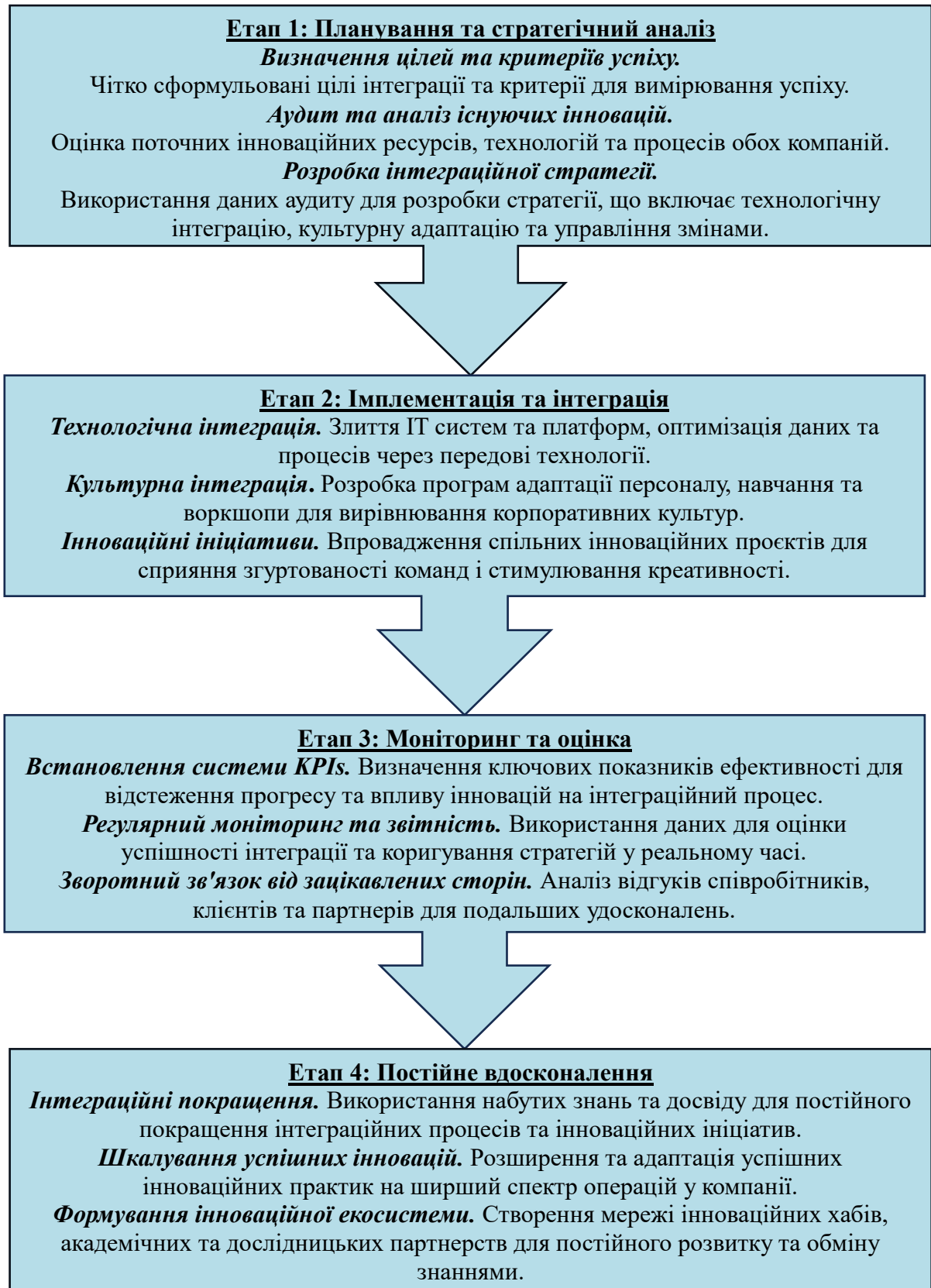

Рис. 3.3. Етапи концептуального механізму, який оптимізує інтеграційні перетворення корпоративних об'єднань з акцентом на інноваційну складову

Джерело: авторська розробка.

Відтак, ми пропонуємо концептуальний механізм, який оптимізує інтеграційні перетворення корпоративних об'єднань з акцентом на інноваційну складову. На рис. 3.3 ми представимо наступні етапи зазначеного механізму.

Цей концептуальний механізм допоможе не лише ефективно інтегрувати корпоративні об'єднання, але й забезпечити їх стійкий розвиток та інноваційний прогрес в умовах глобальної конкуренції.

Для детальнішого розпису механізму оптимізації інтеграційних перетворень корпоративних об'єднань з акцентом на інноваційну складову, можна деталізувати кожен етап.

Етап 1: Планування та стратегічний аналіз. Потрібно створити спільну візію для об'єднаних компаній, яка включає довгострокові цілі та очікувані результати інтеграції. Необхідно визначити конкретні, вимірні, досяжні, релевантні та часово обмежені (SMART) цілі для кожного аспекту інтеграції. Важливо провести оцінку поточних технологічних систем, програмного забезпечення, інфраструктури та інноваційних проєктів у кожній компанії. Також провести аналіз сильних і слабких сторін, можливостей та загроз для інтеграційного процесу. Необхідно встановлювати чіткі етапи інтеграції з пріоритетними задачами, відповідальними особами та термінами виконання. Варто розробити детальний бюджет для інтеграційного процесу, включаючи витрати на технології, персонал, навчання та інші витрати.

Етап 2: Імплементация та інтеграція. Необхідно здійснити інтеграцію та консолідацію IT-інфраструктур та систем обох компаній для забезпечення безперебійної роботи. Разом з цим має бути впровадження новітніх технологій, які підвищують оперативну ефективність і забезпечують нові можливості для росту. Важливо розробити і реалізувати програми зі зміцнення корпоративної культури, спрямованих на підтримку співробітників та зміцнення командного духу. Таким чином варто згадати про організацію тренінгів та воркшопів для сприяння розвитку навичок і підготовки персоналу до нових вимог і робочих процедур. Також пропонуємо запуск

спільних пілотних проєктів для тестування нових ідей та підходів у безпечному середовищі. Наприклад, це може бути створення внутрішніх грантів або фондів для підтримки інноваційних проєктів співробітників.

Етап 3: Моніторинг та оцінка. Варто встановити системи KPIs. Встановлення специфічних показників для моніторингу прогресу інтеграції, таких як ROI від технологічних інвестицій, задоволення клієнтів, збереження ключового персоналу. Надалі має бути регулярне надання звітів про прогрес перед керівництвом і зацікавленими сторонами. Для цього можна використовувати аналітичні інструменти для збору даних та аналізу ефективності інтеграційних заходів. Має бути забезпечений механізми зворотного зв'язку, зокрема розробка і впровадження системи для збору зворотного зв'язку від співробітників, клієнтів, інвесторів, що допоможе ідентифікувати проблеми та можливості для покращення.

Етап 4: Постійне вдосконалення. Рекомендовано проводити постійне оцінювання результатів і внесення необхідних коригувань у стратегії та підходи. Можна запровадити циклічний процес інновацій, що включає постійне оновлення технологій та підходів. Важливо також постійно проводити шкалування успішних інновацій, зокрема впровадження успішних інновацій на ширшому масштабі, що включає розгортання в усіх підрозділах та регіонах компанії. Підкреслюємо важливість формування інноваційної екосистеми. Наприклад, співпраця з університетами, науково-дослідними інститутами, стартапами для розробки нових продуктів і технологій. Отже, цей запропонований концептуальний механізм вимагає координації, злагодженої роботи команд, і відкритості до інновацій на всіх рівнях організації, щоб забезпечити успішну інтеграцію та досягнення стратегічних цілей.

Для створення ефективної стратегії, яка забезпечує результативність інтеграційних перетворень корпоративних об'єднань на основі інноваційної складової, важливо сконцентрувати увагу на інноваційному лідерстві, технологічному вдосконаленні, культурній інтеграції та сталому розвитку.

Відмінність цієї стратегії від попередньо запропонованого концептуального механізму полягатиме у фокусуванні на інтегрованому підході, що залучає всі рівні організації та включає широке використання цифрових технологій для взаємодії між компаніями.

1. Інноваційне лідерство:

Розвиток лідерських навичок. Організувати програми для розвитку лідерських навичок серед топ-менеджерів об'єднаних компаній, зосереджуючись на управлінні інноваціями та змінами.

Лідерська підтримка інновацій. Забезпечення, щоб лідери на всіх рівнях були залучені у процес інновацій, відкриті для нових ідей та готові підтримувати експерименти та ризиковані проєкти.

2. Технологічне вдосконалення:

Цифрова трансформація. Впровадження цифрових інструментів для спрощення процесів та підвищення продуктивності, таких як хмарні рішення, автоматизація процесів та використання штучного інтелекту для аналізу даних.

Обмін технологіями. Створення спільних платформ для обміну знаннями та технологіями між об'єднаними компаніями, що сприятиме інноваційному розвитку.

3. Культурна інтеграція:

Інтеграційні майстерні. Організація майстерень і тренінгів, що націлені на злиття корпоративних культур та підвищення взаєморозуміння між співробітниками з різних компаній.

Культурні посланники. Призначення посланників з культури в обох компаніях, які допоможуть сприяти позитивному ставленню до змін та інновацій.

4. Стійкий розвиток:

Екологічні інновації. Впровадження "зелених" технологій, які сприятимуть сталому розвитку, таких як використання відновлюваних джерел енергії, рециклінг відходів та підвищення енергоефективності.

Соціальна відповідальність. Запуск ініціатив, що сприяють соціальній відповідальності компанії, таких як програми підтримки місцевих спільнот, покращення умов праці та інвестиції у професійний розвиток співробітників.

5. Моніторинг і адаптація:

Постійний моніторинг та зворотний зв'язок. Встановлення системи для регулярного відстеження прогресу за всіма ініціативами та швидкої реакції на будь-які виклики чи можливості.

Гнучкість і адаптація. Розробка механізмів для адаптації стратегії відповідно до змін у зовнішньому середовищі та внутрішніх потребах компанії.

Ця стратегія дозволяє не тільки забезпечити інтеграцію, але й сприяти довгостроковому інноваційному розвитку, забезпечуючи стійке зростання та конкурентоспроможність на ринку.

На основі запропонованого механізму та стратегії інтеграції корпоративних об'єднань з акцентом на інноваційній складовій, можна зробити наступний ґрунтовний логічний висновок у контексті даної теми дослідження:

Інтеграційні перетворення корпоративних об'єднань, що засновані на інноваціях, представляють собою критичний інструмент для досягнення не тільки оперативної синергії між компаніями, але й створення довгострокових конкурентних переваг у швидко змінювальному глобальному бізнес-середовищі. Через цілеспрямоване впровадження інноваційних технологій, методів управління та культурних практик, компанії можуть не лише оптимізувати внутрішні процеси та підвищити ефективність, але й значно покращити свою адаптивність до зовнішніх змін та викликів.

Розвиток інноваційного лідерства, створення культури, відкритої до інновацій, та залучення всіх рівнів організації до процесу інтеграції і змін є ключовими для успішного злиття. Це не тільки сприяє легшому переходу та взаємній інтеграції ресурсів, але й стимулює співробітників до інноваційної

активності, що є важливим для підтримки неперервного розвитку та вдосконалення.

Однак, для того щоб інноваційна складова мала суттєвий вплив на інтеграційні перетворення, компаніям необхідно не лише впроваджувати нові технології, але й підтримувати систематичний моніторинг та адаптацію своїх стратегій з урахуванням змінних ринкових умов і внутрішніх динамік. Це вимагає від організацій здатності до швидкого навчання та гнучкості у прийнятті рішень. Таким чином, інтеграція заснована на інноваціях не тільки забезпечує безпосередні покращення у вигляді збільшення ефективності та зниження витрат, але й відіграє стратегічну роль у формуванні стійких конкурентних переваг, сприяючи створенню адаптивних, проактивних та інноваційно-орієнтованих корпоративних об'єднань.

В сучасному бізнес-середовищі, яке постійно трансформується під впливом глобалізації та технологічних інновацій, корпоративні об'єднання відіграють ключову роль у формуванні ринкових лідерів та економічної стабільності. Інтеграційні перетворення підвищують конкурентоспроможність та інноваційний потенціал корпоративних об'єднань. Проте впровадження інноваційної складової є викликом, що потребує комплексного підходу, який включає фінансові інвестиції, зміни у корпоративній культурі та управлінських структурах. З урахуванням проведеного дослідження ми прийшли до наступних важливих висновків.

Обґрунтовано, що корпоративні об'єднання є складними соціально-економічними системами, які відіграють важливу роль у суспільному житті та економіці. Вони включають різні форми інтеграції, такі як злиття, поглинання та стратегічні альянси, що сприяють підвищенню ефективності та конкурентоспроможності.

Визначено, що інноваційність є ключовою ознакою сучасних корпоративних об'єднань. Інновації є необхідною умовою для успішної інтеграції, дозволяючи підвищити ефективність внутрішніх процесів та адаптивність до змінних ринкових умов. Впровадження новітніх технологій

та методів управління сприяє досягненню високих результатів інтеграційних перетворень.

Виокремлено основні ознаки корпоративних об'єднань у сучасному динамічному бізнес-середовищі. Інноваційність, глобалізація, стратегічні альянси, флексибільність, інтеграція ресурсів, регуляторна відповідність та синергетичний ефект є ключовими ознаками корпоративних об'єднань. Ці ознаки формують сутність корпоративних об'єднань та забезпечують їх успішну діяльність.

Отже, інтеграційні перетворення корпоративних об'єднань, засновані на інноваціях, є критичним інструментом для досягнення оперативної синергії та довгострокових конкурентних переваг. Цілеспрямоване впровадження інноваційної складової, зокрема інноваційних технологій, методів управління та культурних практик дозволяє корпоративним об'єднанням не лише оптимізувати внутрішні процеси, але й підвищити адаптивність до зовнішніх змін. Розвиток інноваційного лідерства, створення культури, відкритої до інновацій, та залучення всіх рівнів організації до процесу інтеграції є ключовими для успішного злиття. Це забезпечує не лише безпосередні покращення у вигляді збільшення ефективності та зниження витрат, але й формує стійкі конкурентні переваги, сприяючи створенню адаптивних та інноваційно-орієнтованих корпоративних об'єднань.

3.3. Інтелектуалізація організаційно-економічного забезпечення управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань

Сучасний етап розвитку світової економіки характеризується інтенсифікацією процесів інтеграції та інновації в усіх сферах діяльності. Корпоративні інтеграційні об'єднання, такі як холдинги, концерни, альянси, відіграють ключову роль у стимулюванні інноваційного розвитку та

забезпеченні конкурентоспроможності на міжнародному рівні. Водночас, управління інноваційним розвитком таких об'єднань вимагає нових підходів та методів, заснованих на інтелектуалізації організаційно-економічного забезпечення.

Інтелектуалізація управління корпоративними інтеграційними об'єднаннями передбачає впровадження сучасних ІТ-технологій, систем штучного інтелекту, машинного навчання, що дозволяють здійснювати аналіз великих даних, прогнозування розвитку ринків та оптимізацію управлінських рішень. Проте, реалізація таких технологій управління є складним завданням, що вимагає глибокого дослідження та розробки нових методик і моделей. Це особливо актуально для розвиткових економік, де ресурси і компетенції в області високих технологій можуть бути обмежені.

Дослідження інтелектуалізації організаційно-економічного забезпечення управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань є надзвичайно актуальним у контексті глобалізації та посилення конкурентної боротьби. Забезпечення ефективного управління, що базується на інноваційних методах і технологіях, дозволить не тільки підвищити ефективність внутрішніх процесів, але й забезпечити стійкість і розвиток на міжнародній арені. Впровадження інтелектуалізованих систем управління сприятиме кращому розумінню ринкових тенденцій, швидкій адаптації до змін та оптимізації інноваційних процесів в компаніях.

Мета даного дослідження полягає у розробці та апробації комплексної методики інтелектуалізації організаційно-економічного забезпечення управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань.

Питання інтелектуалізації інноваційного розвитку корпоративних структур вивчалися провідними зарубіжними та українськими вченими, такими як П. Айдалот та Д. Кібл, Акофф Р.Л., О.І. Амоша, В.П. Антонюк та А.І. Землянкін, І.Х. Ансофф, Л.Л. Антонюк, А.М. Поручник та В.С. Савчук, В.В. Боковець та Т.Ю. Прутська, М. Блауг, В.Г. Горник, О.М. Гуцалюк, О.І. Дацій, Ентоні Скотт Д., Джонсон М.В., Сінфілд Д.В. та Альтман Е.Дж.,

В.Я. Швець та М.С. Пашкевич, П.П. Микитюк, В.І. Ляшенко, О.В. Прокопенко та В.А. Омеляненко, Л.Я. Малюта, І.В. Станкевич та Т.В. Гавриленко, Дж. Тідд та Дж. Бессант та К. Павітт, Дж. Уайлі, Г. Хамел, Л.І. Федулова та О.А. Фомова та ін.

Отже, основні напрямки досліджень визначених вчених можна поділити на кілька ключових аспектів:

1. Інноваційна стратегія та її вплив на корпоративне управління. Автори досліджують роль високотехнологічних індустрій та інноваційних середовищ у Європі, акцентуючи увагу на значні географічні та інституційні фактори. Також деякі дослідження зосереджені на стратегіях корпоративного розвитку, включаючи стратегічне планування та управління інноваціями.

2. Теоретичні та методологічні основи управління інноваціями. Багато українських вчених обговорюють активізацію інноваційної діяльності інтегрованих структур, надаючи приклади її організаційно-правового та соціально-економічного забезпечення, зокрема аналізують інтеграційний розвиток та вплив інновацій на ефективність корпоративних підприємств.

3. Практичні аспекти інноваційного розвитку. Деякі науковці зосереджують увагу на стратегіях інноваційного розвитку корпоративних підприємств, включаючи їх формування та обґрунтування, зокрема вивчають інституціональні аспекти інноваційної економіки, розкриваючи колективний підхід до інновацій.

4. Інтелектуалізація як ключовий компонент інноваційної діяльності. Дослідники розглядають переважно особливості інноваційного розвитку в організаційно-економічному середовищі корпоративних інтеграційних об'єднань, зокрема зосереджуються на інноваційних моделях розвитку економіки в умовах глобалізації, підкреслюючи важливість теоретичних підходів. Визначені нами науковці та їх дослідження підкреслюють важливість комплексного підходу до управління інноваціями, зокрема через інтелектуалізацію процесів. Вони вказують на необхідність інтеграції сучасних технологій та інформаційних систем для підвищення ефективності

інноваційної діяльності, а також важливість розвитку інноваційно орієнтованих стратегій, які можуть впливати на структурні зміни в економіці.

Хоча існує значна кількість досліджень, присвячених різним аспектам інноваційного розвитку, інтелектуалізація організаційно-економічного забезпечення управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань залишається недостатньо вивченою. Потребує додаткового дослідження питання змісту та складових процесу інтелектуалізації організаційно-економічного забезпечення управління інноваційним розвитком КІО, основних етапів та аспектів даного процесу, розробки комплексної стратегії інтелектуалізації організаційно-економічного забезпечення управління інноваційним розвитком в КІО.

Одним із ключових етапів у підготовці до впровадження новаторських стратегій для підвищення конкурентоспроможності та стійкості організацій у сучасному бізнес-середовищі є інтелектуалізація організаційно-економічного забезпечення управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань та підприємств.

Спочатку варто визначити, що означає термін «інтелектуалізація», основою якого є слово «інтелект». У різних тлумачних словниках це поняття пояснюється як:

1. Процес дії, спрямований на посилення інтелектуального початку.
2. Підвищення інтелектуального рівня, збільшення ролі інтелекту в різних процесах.
3. Посилення будь-яких процесів шляхом внесення інтелектуального компонента [51].

На результуючому етапі підвищення інтелектуального рівня спостерігається два підходи до інтелектуалізації:

1. Підвищення інтелектуального рівня суспільства. Це досягається шляхом збільшення частки розумової праці в різних сферах – суспільстві, економіці, підприємствах, виробництві тощо.

2. Застосування штучного інтелекту. Підвищення інтелектуального рівня відбувається завдяки збільшенню ролі штучного інтелекту в соціально-економічних процесах. У цьому контексті штучний інтелект повинен наближатися до природного інтелекту і, в деяких випадках, використовуватися замість нього. Системи штучного інтелекту – це активні системи, які самостійно навчаються та здійснюють логічні висновки [51].

Незважаючи на різні підходи до інтелектуалізації праці, підприємств, виробництва та управління, можна виділити дві загальні властивості, що об'єднують ці підходи. Першою є об'єкт інтелектуалізації, тобто інтелектуальний потенціал. Другою є предмет або результат інтелектуалізації, а саме покращення інноваційного продукту. Відмінності ж полягають у рівнях, формах і сферах інтелектуалізації, які можуть варіюватися від рівня окремого працівника до рівня підприємства, виробництва, галузі, суспільства або країни. Саме ці рівні, форми та сфери визначають різноманітність підходів до класифікації інтелектуалізації [51].

О. Другов розглядає інтелектуалізацію економіки як процес створення і накопичення в суспільстві знань і вмінь їх застосовувати на практиці, що, як правило, сприяє соціально-економічному зростанню, спричиняє в економіці структурні зміни, підвищуючи частку сфер нематеріального виробництва, інтелектуальної праці, інформаційних і високих технологій, збільшує продуктивність трудової діяльності [66].

Ремньова Л.М. та Ніколаєнко Ю.В. пишуть, що інтелектуалізація передбачає кардинальне підвищення ролі людського капіталу як рушійної сили соціально-економічного розвитку завдяки реалізації його креативного потенціалу. При цьому, інтелектуалізація забезпечує високу якість менеджменту в цілому та фінансового менеджменту, зокрема, виступає запорукою ефективності відтворювальних процесів, впровадження нових ідей та інновацій [71].

Отже, інтелектуалізація – це процес, що спрямований на посилення ролі інтелекту та включення інтелектуального компонента в соціально-

економічні процеси. Цей процес спрямований на розвиток людського потенціалу, що призводить до підвищення інтелектуального рівня в суспільстві, економіці, на підприємствах і в виробництві. Підвищення інтелектуального рівня відбувається двома шляхами: збільшенням частки творчої розумової праці та впровадженням штучного інтелекту в соціально-економічні процеси.

Інтелектуалізація розглядається як процес зростання значення інтелектуальної праці, що збільшує частку нематеріального виробництва і змінює характер продукту праці з матеріального на інтелектуальний. Це також включає підвищення ролі, застосування та використання знань та інноваційної інформації у суспільному житті.

Далі необхідно перейти до розгляду змістовного наповнення інтелектуалізації організаційно-економічного забезпечення управління інноваційним розвитком. В загальному визначення інтелектуалізація організаційно-економічного забезпечення управління інноваційним розвитком передбачає використання інтелектуальних ресурсів, знань, технологій і методів для ефективного керування процесами інноваційного розвитку. Це сприяє створенню умов для постійного вдосконалення та адаптації організаційних структур і процесів у відповідь на зміни внутрішнього та зовнішнього середовища.

Ми пропонуємо авторське визначення даної наукової категорії. Інтелектуалізація організаційно-економічного забезпечення управління інноваційним розвитком може бути визначена як стратегічний процес інтеграції інтелектуальних ресурсів, знань, передових технологій та методів у процеси управління, що спрямовані на інноваційний розвиток організацій. Даний процес включає систематичне впровадження та використання аналітичних, технологічних і управлінських засобів для оптимізації діяльності, посилення конкурентоспроможності та здатності до адаптації до змінюваних умов зовнішнього та внутрішнього середовища.

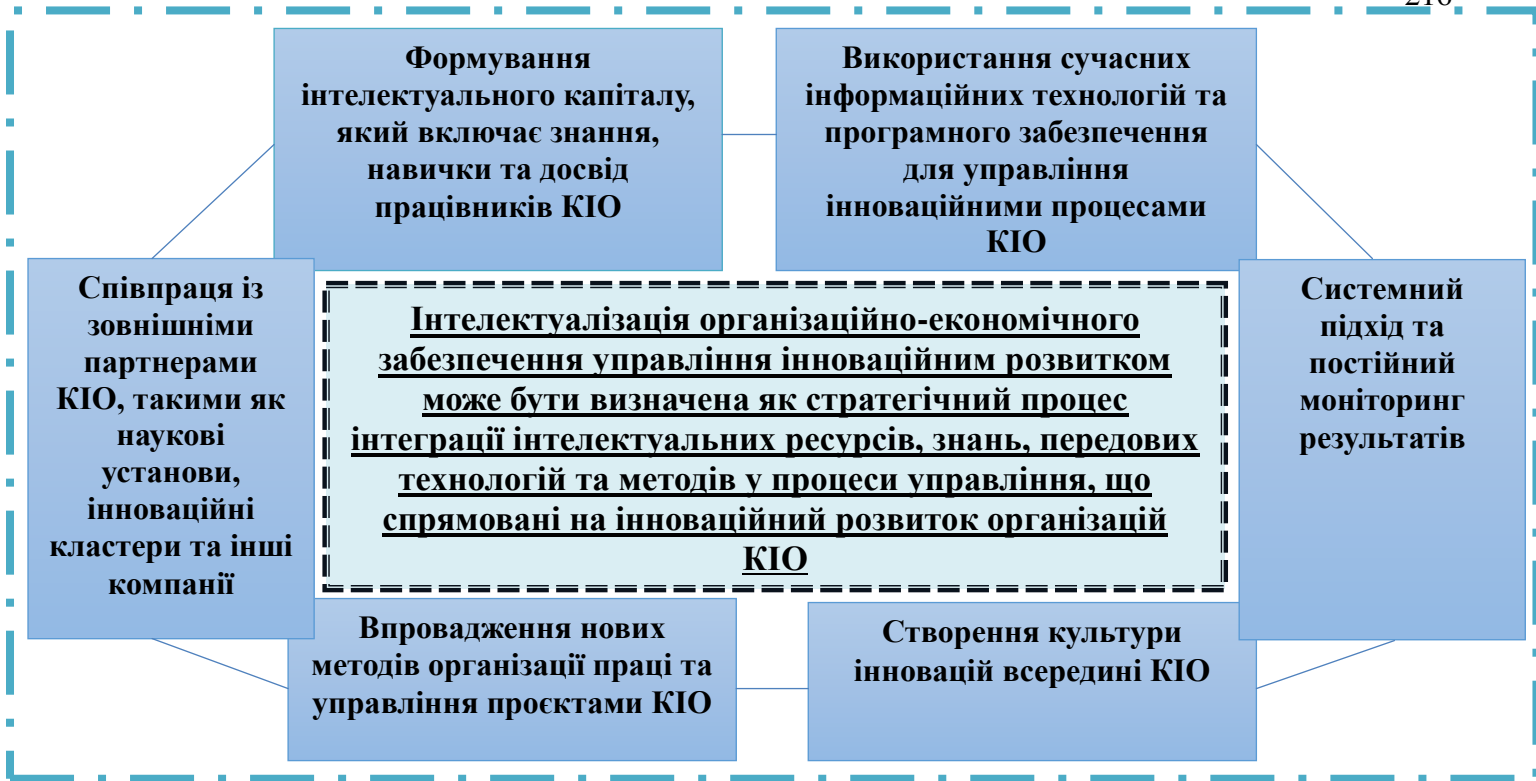

Рис. 3.4. Складові процесу інтелектуалізації організаційно-економічного забезпечення управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань

Джерело: авторська розробка.

Цей підхід сприяє створенню відповідного середовища для неперервного удосконалення, забезпечуючи тривалий розвиток та інноваційну стійкість підприємств та корпоративних об'єднань.

Інтелектуалізація організаційно-економічного забезпечення управління інноваційним розвитком відіграє важливу роль у забезпеченні конкурентоспроможності сучасних підприємств та корпоративних інтеграційних об'єднань (КІО). Цей процес включає кілька ключових складових, кожен з яких заслуговує на детальний розгляд (рис. 3.4).

По-перше, важливою складовою є формування інтелектуального капіталу, який включає знання, навички та досвід працівників. Для цього необхідно впроваджувати системи безперервного навчання та розвитку персоналу, що дозволить співробітникам оновлювати свої знання та навички відповідно до вимог ринку та технологічних змін.

По-друге, слід звернути увагу на використання сучасних інформаційних технологій та програмного забезпечення для управління інноваційними процесами. Системи управління знаннями, аналітичні платформи та інструменти для співпраці сприяють більш ефективному обміну інформацією та прийняттю рішень.

По-третє, інтелектуалізація управління передбачає впровадження нових методів організації праці та управління проектами. Гнучкі методології, такі як Agile та Lean, дозволяють швидше реагувати на зміни ринку та адаптувати стратегії розвитку до нових умов.

Крім того, інтелектуалізація процесів управління потребує створення культури інновацій всередині організації. Це означає, що керівництво має підтримувати ініціативи працівників, заохочувати їх до генерування нових ідей та впровадження інноваційних проєктів.

Не менш важливим є питання співпраці з зовнішніми партнерами, такими як наукові установи, інноваційні кластери та інші компанії. Така співпраця дозволяє залучати додаткові ресурси та знання, що сприяє прискоренню інноваційних процесів.

Нарешті, слід зазначити, що успішна інтелектуалізація організаційно-економічного забезпечення управління інноваційним розвитком потребує системного підходу та постійного моніторингу результатів. Важливо регулярно оцінювати ефективність впроваджених змін та коригувати стратегії відповідно до отриманих даних.

Таким чином, інтелектуалізація організаційно-економічного забезпечення управління інноваційним розвитком КІО є багатограним процесом, що включає розвиток інтелектуального капіталу, впровадження сучасних технологій та методологій, підтримку культури інновацій та співпрацю з зовнішніми партнерами. Цей процес дозволяє організаціям не лише залишатися конкурентоспроможними, але й активно розвиватися у динамічному бізнес-середовищі.

Процес інтелектуалізації в управлінні інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань включає кілька ключових етапів, кожен з яких спрямований на покращення організаційно-економічного забезпечення:

1. Аналіз поточного стану. Вивчення рівня інтелектуалізації управлінських практик допомагає виявити слабкі місця та можливості для подальшого розвитку.

2. Стратегічне планування. Визначення чітких стратегічних цілей для інтелектуалізації згідно з основними напрямками розвитку об'єднань.

3. Розробка плану дій. Створення детального плану із визначенням необхідних ресурсів, етапів реалізації та осіб, відповідальних за кожен крок.

4. Освіта та залучення персоналу. Організація навчальних програм з акцентом на новітні інтелектуальні технології та методи, а також стимулювання розвитку інноваційної культури серед співробітників.

5. Імплементация технологій. Впровадження сучасних інформаційних та комунікаційних технологій і розробка програмного забезпечення для підтримки інноваційних процесів.

6. Моніторинг та оцінка. Регулярний перегляд та оцінка результатів впровадження для коригування стратегій у відповідності до змін у потребах і вимогах.

7. Аналіз впливових факторів. Вивчення внутрішніх та зовнішніх факторів, що впливають на інноваційний розвиток, включаючи технологічні зміни та економічні умови.

8. Розробка метрик ефективності. Створення системи показників для оцінки результативності інноваційних процесів і досягнення стратегічних цілей.

9. Мобілізація ресурсів. Активізація зусиль керівництва та персоналу для забезпечення успіху інтелектуалізації.

10. Комунікація. Розробка комунікаційної стратегії, що сприяє зрозумінню та підтримці інтелектуалізації усіма зацікавленими сторонами.

11. Адаптація до змін. Розробка та виконання плану змін, з урахуванням можливих викликів та опору з боку організаційної культури.

12. Система контролю та звітності. Встановлення процедур контролю та системи звітності для інформування керівництва і зацікавлених сторін про прогрес.

13. Управління ризиками. Аналіз ризиків та можливостей, що супроводжують інтелектуалізацію, і розробка стратегій їх мінімізації.

14. Деталізація плану впровадження. Складання точного плану впровадження з визначенням конкретних кроків і термінів (рис. 3.5).

Процес інтелектуалізації в управлінні інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань включає кілька ключових етапів, кожен з яких спрямований на покращення організаційно-економічного забезпечення.

Описані заходи в рамках основних етапів процесу інтелектуалізації в управлінні інноваційним розвитком КІО, створюють міцну основу для продовження розробки і впровадження інтелектуалізації у сфері організаційно-економічного забезпечення корпоративних інтеграційних об'єднань. Ці ініціативи спрямовані на підвищення ефективності управління інноваційним розвитком та впровадження передових стратегій та методів. Такі підходи сприятимуть формуванню інноваційної культури та підвищенню конкурентоздатності об'єднань в умовах глобальної ринкової конкуренції.

Інтелектуалізація процесів управління інноваційним розвитком в корпоративних інтеграційних об'єднаннях полягає в застосуванні інтелектуальних ресурсів, знань та сучасних технологій для підтримки та стимулювання інновацій. Цей процес включає кілька визначальних аспектів:

1. Використання інтелектуальних технологій. Інтеграція штучного інтелекту, аналітики даних та автоматизації процесів забезпечує оптимізацію управлінських рішень та стратегічного планування.

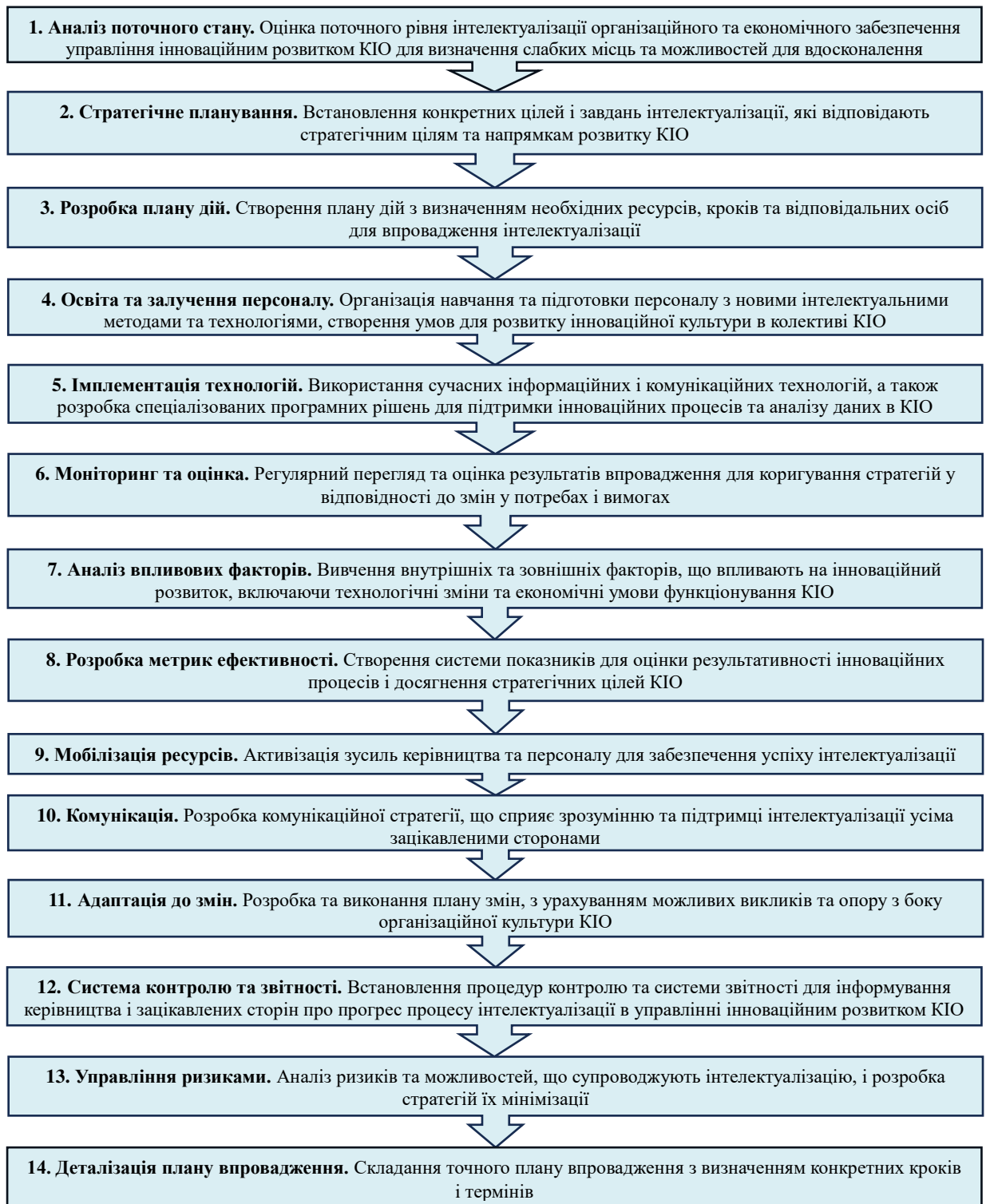

Рис. 3.5. Основні етапи процесу інтелектуалізації в управлінні інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань, кожен з яких спрямований на покращення їх організаційно-економічного забезпечення

Джерело: авторська розробка.

2. Розвиток інноваційної культури. Стимулювання інноваційного мислення серед співробітників сприяє неперервному удосконаленню та адаптації до змін.

3. Формування інтелектуального капіталу. Набір та розвиток персоналу з необхідними компетенціями та збагачення корпоративної бази знань посилюють інноваційні можливості.

4. Інтеграція зовнішніх джерел інновацій. Співпраця з високотехнологічними компаніями, науковими установами та стартапами забезпечує спільний розвиток та впровадження інновацій.

5. Розвиток інноваційних методів. Впровадження таких підходів, як дизайн-мислення та agile-методології, сприяє швидкій розробці та реалізації новаторських ідей.

6. Аналіз ринкових тенденцій. Використання аналітики для виявлення ринкових потреб та прогнозування майбутніх трендів дозволяє адаптуватися та створювати конкурентоспроможні продукти.

7. Управління знаннями та інтелектуальною власністю. Ефективне управління корпоративними знаннями та захист інтелектуальної власності стимулюють інноваційну діяльність.

Таким чином, інтелектуалізація веде до збільшення ефективності управління інноваційними процесами, забезпечуючи розвиток та прогрес корпоративних об'єднань.

Інтелектуалізація управління інноваційним розвитком у корпоративних інтеграційних об'єднаннях значно посилює їхню конкурентоспроможність, адаптацію до змін та створення тривалої вартості для бізнесу. Нижче наведено декілька практичних підходів, які можуть бути впроваджені для посилення цього процесу:

1. Створення інноваційних лабораторій. Формування спеціалізованих відділів чи лабораторій, де команди займаються розробкою новітніх проєктів та проведенням експериментів.

2. Залучення зовнішніх консультантів. Співпраця з фахівцями з різноманітних галузей для введення свіжих ідей та інноваційних підходів у розвиток КІО.

3. Створення центрів компетенцій та обміну знаннями. Розробка спеціалізованих центрів, де працівники обмінюються знаннями та досвідом.

4. Впровадження блокчейн-технологій. Застосування блокчейну для забезпечення безпеки даних та ефективного обміну інформацією між учасниками.

5. Розробка систем мотивації для інновацій. Запровадження програм, що стимулюють співробітників за активну участь у новаторських ініціативах.

6. Створення інноваційних фондів та інкубаторів. Формування фінансових структур, які підтримують новаторські проекти та стартапи.

7. Застосування сучасних методів управління проектами. Використання Agile, Scrum, Design Thinking для ефективного управління інноваційними проектами.

8. Формування мережі партнерів та стартапів. Розвиток співпраці з партнерами та стартапами, які можуть забезпечити доступ до нових технологій та ідей.

Ці практики дозволяють корпоративним інтеграційним об'єднанням постійно розвиватися та залишатися лідерами у своїх галузях, використовуючи інноваційні підходи та технології.

Стратегії інтелектуалізації організаційно-економічного забезпечення управління інноваційним розвитком в корпоративних інтеграційних об'єднаннях можуть включати різні напрямки та ініціативи для підвищення їхньої ефективності та конкурентоспроможності. Вагомі вектори цього процесу:

1. Застосування штучного інтелекту. Впровадження алгоритмів машинного навчання, аналізу великих даних і інших технологій для автоматизації управлінських процесів, прогнозування ринкових тенденцій та виявлення можливостей для інновацій.

2. Створення системи управління знаннями. Розробка механізмів для збору, аналізу і розподілу знань всередині організації, спрямованих на ефективне використання інтелектуального потенціалу.

3. Стимулювання інноваційного мислення. Розробка програм, які заохочують творчість, експерименти та новаторство серед співробітників.

4. Партнерство з технологічними компаніями і стартапами. Розширення співпраці з зовнішніми партнерами для доступу до новітніх технологій та ідей, що сприяє швидшій реалізації інновацій.

5. Впровадження гнучких методологій управління. Застосування Agile, Scrum та інших адаптивних підходів для більш ефективного управління інноваційними проєктами.

6. Розвиток культури відкритості та співпраці. Створення умов для вільного обміну ідеями та знаннями в організації, підтримка відкритої комунікації між підрозділами.

7. Створення інноваційних фінансових інструментів. Розробка нових механізмів фінансування для підтримки інноваційних ініціатив та проєктів, що забезпечує додаткові ресурси для розвитку.

Ці вектори відіграють ключову роль у формуванні сприятливого середовища для інновацій та зростання в організації, допомагаючи їй адаптуватися до змінних умов ринку та залишатися конкурентоспроможною.

Додаткові вектори інтелектуалізації організаційно-економічного забезпечення для управління інноваційним розвитком в корпоративних інтеграційних об'єднаннях включають кілька ключових напрямків:

1. Аналіз соціальних мереж. Вивчення і аналіз взаємодій між співробітниками та структурними підрозділами допомагає ідентифікувати нові інноваційні ідеї та можливості для співпраці всередині організації.

2. Інноваційні методи маркетингу і продажу. Впровадження передових стратегій для маркетингу та продажу інноваційних продуктів та послуг.

3. Підтримка інноваційної інфраструктури. Створення спеціалізованих просторів, таких як інкубатори, акселератори та технологічні парки, які сприяють розвитку та колаборації інновацій.

4. Залучення зовнішніх експертів. Співпраця з провідними галузевими експертами для надання консультацій, наставництва та підтримки інноваційних ініціатив.

5. Обмін знаннями із зовнішніми стейкхолдерами. Розробка програм взаємодії з університетами, науковими установами та громадськими організаціями для сприяння обміну знаннями та виявлення спільних можливостей.

6. Креативні методи фінансування. Використання нестандартних фінансових рішень, таких як краудфандинг і венчурний капітал, для залучення інвестицій у інноваційні проєкти.

7. Етичний та сталий розвиток. Врахування етичних та сталих цінностей у процесах інноваційного розвитку, що включає вплив на екологію, суспільство та економіку.

8. Система внутрішнього підприємництва. Заохочення та підтримка співробітників у активній участі в розробці та впровадженні інновацій через розвиток внутрішньої підприємницької культури.

Ці додаткові вектори формують основу для створення сприятливих умов, які дозволяють КІО залишатися конкурентоспроможними у швидко мінливому сучасному бізнес-середовищі.

Схематичне представлення стратегії інтелектуалізації організаційно-економічного забезпечення управління інноваційним розвитком в корпоративних інтеграційних об'єднаннях може виглядати наступним чином (рис. 3.6).

Стратегія інтелектуалізації організаційно-економічного забезпечення управління інноваційним розвитком в КІО

Мета стратегії інтелектуалізації організаційно-економічного забезпечення управління інноваційним розвитком в КІО полягає в тому, щоб покращити використання інтелектуальних ресурсів в процесах прийняття рішень та оптимізації управлінських дій

Завдання стратегії інтелектуалізації організаційно-економічного забезпечення управління інноваційним розвитком можуть бути різноманітними і спрямовані на досягнення загальної мети підвищення ефективності та інноваційності КІО:

Ключові вектори процесу:

1. Оптимізація процесів збору та аналізу даних:

Розробка та впровадження автоматизованих систем для збору даних.
Використання аналітичних інструментів для обробки та візуалізації даних.

2. Інтеграція штучного інтелекту в управлінські процеси:

Розробка моделей машинного навчання для прогнозування та оптимізації.
Впровадження систем штучного інтелекту для підтримки прийняття рішень.

3. Підвищення кваліфікації та компетентності персоналу:

Організація навчальних курсів і тренінгів по роботі з новітніми технологіями.
Створення умов для постійного професійного розвитку співробітників.

4. Розвиток корпоративної культури інновацій:

Формування внутрішньої культури, сприятливої для інновацій і креативності.
Залучення всіх рівнів персоналу до процесу інновацій.

5. Створення та впровадження баз знань:

Структурування та систематизація корпоративних знань.
Використання баз знань для підтримки оперативного та стратегічного управління.

6. Забезпечення безперервної адаптації до змін у зовнішньому середовищі:

Моніторинг зовнішніх трендів та їх впливу на організацію.
Швидка адаптація стратегій і процесів у відповідь на зміни.

Застосування штучного інтелекту

Створення системи управління знаннями

Стимулювання інноваційного мислення

Партнерство з технологічними компаніями та стартапами

Впровадження гнучких методологій управління

Розвиток культури відкритості та співпраці

Створення інноваційних фінансових інструментів

Практичні підходи, які можуть бути впроваджені для посилення даного процесу:

створення інноваційних лабораторій; залучення зовнішніх консультантів; створення центрів компетенцій та обміну знаннями; впровадження блокчейн-технологій; розробка систем мотивації для інновацій; створення інноваційних фондів та інкубаторів; застосування сучасних методів управління проектами; формування мережі партнерів та стартапів тощо

Стратегія інтелектуалізації вносить вагомий вклад у сталість розвитку КІО, роблячи її більш конкурентоспроможною, адаптивною та інноваційною

Рис. 3.6. Стратегія інтелектуалізації організаційно-економічного забезпечення управління інноваційним розвитком в корпоративних інтеграційних об'єднань

Джерело: авторська розробка.

Отже, стратегія інтелектуалізації організаційно-економічного забезпечення управління інноваційним розвитком в корпоративних інтеграційних об'єднаннях, головною метою якої є вдосконалення використання інтелектуальних ресурсів для прийняття рішень та оптимізації управлінських процесів, що сприятиме підвищенню ефективності та інноваційності в корпоративних інтеграційних об'єднаннях (КІО), спрямована на оптимізацію управлінських процесів, підвищення кваліфікації персоналу, розвиток інноваційної культури та адаптацію до зовнішніх змін. Це дозволить підвищити ефективність та інноваційність КІО, забезпечивши їх стійкий розвиток в умовах сучасного ринку.

Завдання стратегії розподіляються на кілька ключових напрямів, які спрямовані на досягнення цієї мети. Ключові вектори стратегії інтелектуалізації організаційно-економічного забезпечення управління інноваційним розвитком в корпоративних інтеграційних об'єднаннях визначені з урахуванням мети та конкретних напрямів розвитку.

1. Застосування штучного інтелекту. Мета: автоматизація управлінських процесів, прогнозування ринкових тенденцій та виявлення нових можливостей для інновацій. Напрямок: впровадження алгоритмів машинного навчання, аналіз великих даних та інші технології для підвищення ефективності прийняття рішень.

2. Створення системи управління знаннями. Мета: ефективне використання інтелектуального потенціалу організації. Напрямок: Розробка механізмів для збору, аналізу та розподілу знань всередині організації, що дозволяє максимально використовувати накопичені знання для підтримки інновацій.

3. Стимулювання інноваційного мислення. Мета: підвищення творчої активності та новаторства серед співробітників. Напрямок: розробка програм, які заохочують співробітників до творчих експериментів та впровадження нових ідей.

4. Партнерство з технологічними компаніями та стартапами. Мета: доступ до новітніх технологій та ідей. Напрямок: розширення співпраці з зовнішніми партнерами, що сприяє швидкій реалізації інноваційних рішень.

5. Впровадження гнучких методологій управління. Мета: більш ефективне управління інноваційними проєктами. Напрямок: застосування Agile, Scrum та інших адаптивних підходів для швидкої і ефективної реалізації проєктів.

6. Розвиток культури відкритості та співпраці. Мета: підтримка відкритої комунікації та обміну ідеями в організації. Напрямок: створення умов для вільного обміну знаннями між підрозділами та заохочення співпраці на всіх рівнях організації.

7. Створення інноваційних фінансових інструментів. Мета: забезпечення додаткових ресурсів для розвитку інновацій. Напрямок: розробка нових механізмів фінансування, таких як краудфандинг і венчурний капітал, для підтримки інноваційних ініціатив.

8. Аналіз соціальних мереж. Мета: виявлення нових ідей та можливостей для співпраці. Напрямок: вивчення та аналіз взаємодій між співробітниками та підрозділами для ідентифікації інноваційних ідей.

9. Інноваційні методи маркетингу і продажу. Мета: просування інноваційних продуктів та послуг. Напрямок: впровадження передових стратегій для ефективного маркетингу і продажу інновацій.

10. Підтримка інноваційної інфраструктури. Мета: сприяння розвитку та колаборації інновацій. Напрямок: створення інкубаторів, акселераторів та технологічних парків для підтримки інноваційних ініціатив.

11. Залучення зовнішніх експертів. Мета: отримання консультацій та підтримки інноваційних ініціатив. Напрямок: співпраця з провідними галузевими експертами для наставництва та консультування.

12. Обмін знаннями із зовнішніми стейкхолдерами. Мета: виявлення спільних можливостей для інновацій. Напрямок: взаємодія з університетами, науковими установами та громадськими організаціями для обміну знаннями.

13. Креативні методи фінансування. Мета: залучення інвестицій у інноваційні проєкти. Напрямок: використання нестандартних фінансових рішень, таких як краудфандинг і венчурний капітал.

14. Етичний та сталий розвиток. Мета: врахування соціальних та екологічних аспектів у процесах інноваційного розвитку. Напрямок: інтеграція етичних та сталих цінностей у діяльність організації.

15. Система внутрішнього підприємництва. Мета: заохочення співробітників до участі в інноваціях. Напрямок: розвиток культури внутрішнього підприємництва для підтримки інноваційних ініціатив співробітників. Визначені основні та додаткові вектори спрямовані на створення умов, що дозволяють КІО адаптуватися до змін ринку, залишатися конкурентоспроможними та стимулювати інноваційний розвиток.

У дослідженні була розглянута концепція інтелектуалізації організаційно-економічного забезпечення управління інноваційним розвитком КІО. Була визначена і обґрунтована важливість та механізми інтеграції інтелектуальних ресурсів та технологій для підвищення конкурентоздатності та стійкості КІО в умовах сучасного динамічного бізнес-середовища. Ґрунтовні висновки можна сформулювати наступним чином:

1. Необхідність інтелектуалізації. У сучасному світі, де технологічні зміни швидко зростають, інтелектуалізація є ключовим фактором для успішного конкурування на ринку та забезпечення стабільного розвитку організацій.

2. Забезпечення конкурентоспроможності. Інтелектуалізація дозволяє корпоративним інтеграційним об'єднанням бути гнучкими та адаптивними до змін у бізнес-середовищі, що дозволяє підтримувати та підвищувати їхню конкурентоспроможність.

3. Розвиток інноваційної культури. Інтелектуалізація сприяє розвитку інноваційної культури в організаціях, стимулюючи творчість, експерименти та відкритий обмін ідеями серед персоналу.

4. Ефективне управління знаннями. Інтелектуалізація допомагає організаціям ефективно управляти знаннями та інформацією, що сприяє швидкому прийняттю стратегічних рішень та розвитку новаторських проєктів.

5. Підвищення рівня інноваційності. За допомогою інтелектуалізації, корпоративні інтеграційні об'єднання можуть активно стимулювати та підтримувати інноваційні ідеї та проєкти, що сприяє створенню цінності для бізнесу та клієнтів.

6. Управління ризиками та викликами. Інтелектуалізація допомагає організаціям ефективно управляти ризиками та викликами, пов'язаними зі змінами в бізнес-середовищі, технологічними трендами та конкурентною боротьбою.

7. Забезпечення сталого розвитку. Інтелектуалізація сприяє створенню умов для сталого розвитку організацій, забезпечуючи баланс між економічними, соціальними та екологічними аспектами діяльності.

8. Потреба у постійному вдосконаленні. Інтелектуалізація є процесом, який вимагає постійного вдосконалення та адаптації до нових викликів та можливостей, що виникають у бізнес-середовищі.

9. Важливість інтеграції технологій та людського потенціалу. Успішна інтелектуалізація вимагає збалансованого поєднання передових технологій з людським потенціалом та культурою організації.

10. Створення відкритого та гнучкого середовища: Для успішної інтелектуалізації необхідно створити відкрите та гнучке середовище, що сприяє вільному обміну інформацією, ідеями та знаннями всередині організації.

11. Запровадження культури постійного навчання: Важливо підтримувати культуру постійного навчання та саморозвитку серед персоналу, що дозволить організації постійно збільшувати свій інтелектуальний потенціал.

12. **Управління змінами:** Ефективна інтелектуалізація передбачає вміння управляти змінами та пристосовуватися до нових умов та вимог ринку.

13. **Пошук нових можливостей та інноваційних рішень:** Інтелектуалізація допомагає організаціям активно шукати та впроваджувати нові можливості та інноваційні рішення, що сприяє їхньому сталому розвитку та зростанню.

14. **Роль лідерства та відповідальності:** Керівництво відіграє ключову роль у сприянні інтелектуалізації, створюючи відповідні умови та надихаючи персонал до досягнення високих результатів.

15. **Значення партнерства та співпраці:** Співпраця з іншими організаціями, в тому числі партнерами, клієнтами та постачальниками, може сприяти обміну знаннями та досвідом, що важливо для інтелектуалізації.

Отже, інтелектуалізація організаційно-економічного забезпечення управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань є важливим стратегічним напрямком, який дозволяє КІО досягати успіху та забезпечувати стабільний розвиток у сучасному бізнес-середовищі. Правильно спланована та реалізована інтелектуалізація може стати ключовим джерелом конкурентної переваги та успіху для організацій будь-якого масштабу.

Висновки до розділу 3

1. Обґрунтовано, що формування організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань є важливим елементом забезпечення їхньої конкурентоспроможності та стійкості на ринку. У сучасних умовах, коли інновації стають ключовим фактором успіху, цей механізм забезпечує системний підхід до управління інноваційними процесами та координацію

діяльності різних підрозділів об'єднання. Гнучкість, інтеграція сучасних технологій, ефективне використання фінансових і людських ресурсів дозволяють успішно впроваджувати інновації та забезпечувати сталий розвиток.

2. Доведено, що важливою складовою цього механізму є стратегічне планування, моніторинг та управління ризиками. Ефективна взаємодія підсистем і підрозділів, що забезпечують інноваційний розвиток, дозволяє оптимізувати процеси та швидко адаптуватися до змінних ринкових умов. Успішне застосування організаційно-економічного механізму сприяє підвищенню продуктивності, створенню нових можливостей для бізнесу та підтримці лідерських позицій на ринку.

3. Визначено, що впровадження інноваційної складової в інтеграційні процеси корпоративних об'єднань є критичним елементом для досягнення високої ефективності та конкурентних переваг. Інновації дозволяють компаніям оптимізувати внутрішні бізнес-процеси, підвищувати продуктивність і адаптуватися до динамічних умов ринку. Однак для успішної реалізації цих перетворень важливо забезпечити не лише технологічні інвестиції, але й зміни в корпоративній культурі, управлінських структурах та підходах до розвитку. Це вимагає комплексного підходу, що включає стратегічне планування, моніторинг і адаптацію процесів інтеграції, що сприяють довгостроковому успіху.

4. Доведено, що значення інновацій у корпоративних об'єднаннях постійно зростає, оскільки компанії стикаються з глобальними викликами та потребою в підвищенні ефективності. Використання новітніх технологій, таких як автоматизація, штучний інтелект та цифрові рішення, є необхідним для швидкої адаптації до ринкових змін. Крім того, розвиток інноваційної культури серед співробітників та лідерства, відкритого до нових ідей, допомагає зменшити ризики та посилити конкурентні позиції компанії на міжнародній арені.

5. Аргументовано, що інтелектуалізація організаційно-економічного забезпечення управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань є важливою складовою сучасного бізнес-середовища. Цей процес передбачає використання сучасних технологій, таких як штучний інтелект, аналітичні системи та автоматизація, для оптимізації управлінських рішень і сприяння розвитку інновацій. Інтелектуалізація дозволяє покращити управління знаннями та інформаційними ресурсами, що веде до підвищення ефективності корпоративних структур та їх здатності швидко адаптуватися до ринкових змін.

6. Встановлено, що інтелектуалізація сприяє формуванню інноваційної культури в корпоративних об'єднаннях, заохочуючи співробітників до творчості та впровадження нових ідей. Важливою частиною процесу є розвиток людського капіталу та партнерство з зовнішніми інституціями, що допомагає компаніям залишатися конкурентоспроможними та стійкими в умовах глобальної економіки. Інтелектуалізація, як стратегічний інструмент, забезпечує можливість для постійного вдосконалення та створення тривалої цінності для бізнесу.

Висновки та результати досліджень автора, наведені у третьому розділі, опубліковані у наукових працях: [90-91].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ДО РОЗДІЛУ 3:

1. Ансофф І. Нова корпоративна стратегія. / Пер. з англ. під ред. Каптуревського Ю.Н. СПб: Пітер. 1999р. 416 с.
2. Ансофф І. Стратегічне управління / Пер. з англ. під ред. Л.І. Євенко. М.: Економіка. 1989. 519 с.
3. Ареф'єва О.В., Васюткіна Н.В. Корпоративне управління: еволюція, становлення, розвиток. Київ: Ліра-К, 2013. 180 с.
4. Боковець В.В. Теоретико-методичні засади управління корпораціями: монографія. Київ: Кондор-Видавництво, 2016. 206 с.
5. Буряк П. Проблемність трансформаційних процесів у інтегрованих корпоративних структурах підприємництва. *Регіональна економіка*. 2004. № 2. С. 72-78.
6. Васильчук І.П. Сутність та ознаки корпорацій: теоретичний аспект. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Економіка*. 2013. Вип. 23. С. 205-209.
7. Воронкова А.Е., Баб'як М. М., Коренєв Е.Н., Мажура І.В. Корпоративне управління та культура: монографія. Дрогобич: Вимір, 2006. 376 с.
8. Грещак М.Г., Гребешкова О.М., Коцюба О.С. Внутрішній економічний механізм підприємства: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2001. 228 с.
9. Дикань В.В. Теоретичні основи інтеграційного розвитку підприємств вітчизняного машинобудування. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2013. № 43. С. 119-124.
10. Довгань Л.Є., Пастухова В.В., Савчук Л.М. Корпоративне управління. Київ: Кондор, 2007. 174 с.
11. Довгань Л.Є., Дудукало Г.О. Формування організаційно-економічного механізму ефективного управління підприємством. *Журнал національного технічного університету України «Київський політехнічний*

- інститут»*: *Економічний вісник НТУУ «КПІ»*, 2012. 48.
URL: <http://economy.kpi.ua/uk/node/376>
12. Єфремова Н. Організаційно-економічний механізм управління інноваційною діяльністю аграрних підприємств. *Галицький економічний вісник*. 2023. № 2 (81). URL: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.02
13. Заграновська А. Інтеграція підприємств: оцінка доцільності та припустимого ступеня незалежності учасників холдингу: монографія. LAP LAMBERT Academic Publishing GmbH & Co. KG, 2011. 223 с.
14. Іванов Ю.Б., Пилипенко А.А. Інтеграційний розвиток суб'єктів господарювання: теоретичне обґрунтування та організація управління: монографія. Харків: ВД «Інжек», 2012. 400 с.
15. Ігнат'єва І.А., Гарафонова О.І. Корпоративне управління. Київ: ЦУЛ, 2013. 600 с.
16. Ілляшенко С.М. Управління інноваційним розвитком: навчальний посібник. 2-ге вид., перероб. і доп. Суми: ВТД «Університетська книга», 2005. 324 с.
17. Ілляшенко Н.С., Росохата А.С. Формування організаційно-економічного механізму прогнозування перспективних напрямів інноваційного розвитку промислового підприємства. *Ефективна економіка*. 2015. № 1. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3737>
18. Кемпбелл Е., Саммерс К. Стратегічний синергізм / Пер. з англ. СПб.: Пітер, 2004. 416 с.
19. Кондратьєв Н.Д. Великі цикли кон'юнктури та теорія передбачення / Пер. з англ. Економіка, 2002. 767 с.
20. Корсікова Н.М. Організаційно-економічний механізм управління інноваційним розвитком підприємства в сучасних умовах. *Економіка харчової промисловості*. 2009. № 3. С. 8-11.
21. Маркова Н.С. Формування організаційно-економічного механізму управління розвитком персоналу. *Бізнес-інформ*. 2012. № 6. С. 200-202.

22. Мікула Н.А., Засадко В.В. Транскордонне співробітництво України в контексті євроінтеграції: монографія. Київ: НІСД, 2014. 316 с.
23. Мірошниченко О.Ю., Карюк В.І. Етапи формування організаційно-економічного механізму інноваційної діяльності підприємств. *Ефективна економіка*. 2012. № 2. URL: <http://economy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=932>
24. Міценко Н.Г. Формування інтегрованих економічних систем в сфері товарного обігу. *Торгівля, комерція, підприємництво*. 2015. Вип. 19. С. 133-141.
25. Пантелєєва Н.М. Організаційно-економічний механізм управління інноваціями банківської системи. *Вісник Університету банківської справи Національного банку України*. 2013. № 1 (16). С. 123-128.
26. Підчоса О.В. Стратегія вертикальної інтеграції як основа розбудови міжнародного виробництва нафтогазових ТНК. *Економічний Часопис – XXI*. 2012. № 7-8. С. 23-28.
27. Полозова Т.В. Організаційно-економічний механізм управління інноваційно-інвестиційною спроможністю підприємства. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. URL: <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2017/23-1-2017/29.pdf>
28. Рогоза М.Є., Вергал К.Ю. Стратегічний інноваційний розвиток підприємств: моделі та механізми: монографія. Полтава: РВВ ПУЕТ, 2011. 136 с.
29. Савченко О.В. Сутність та складові організаційно-економічного механізму стимулювання інноваційної діяльності на підприємстві. *Ефективна економіка*. 2013. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2635>
30. Савчук О.В. Організаційно-економічний механізм інноваційного розвитку великої компанії: автореф. дис. ... докт. екон. наук : спец. 08.06.01 «Економіка, організація і управління підприємствами». Донецьк: НАН України, Ін-т екон. промисловості, 2003. 32 с.

31. Скопенко Н.С. Формування та розвиток інтегрованих об'єднань в АПК України: монографія. Київ: НУХТ, 2012. 266 с.
32. Тітов А.Б., Машевська О.В. Організаційно-економічний механізм управління інноваційною діяльністю підприємства. *Питання економіки та права*. 2016. № 1. С. 110-114.
33. Тульчинська С.О. Функціонування організаційно-економічного механізму інноваційного процесу. *Стратегічні пріоритети*, 2008. № 1 (6). С. 89-95.
34. Турило А.А. Організаційно-економічний механізм управління інноваційним розвитком підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2015. Вип. 14. Ч. 1. С. 93-96.
35. Фостер Р., Каплан С. Творче руйнування. Пер. з англ. М.: Альпіна, 2005. 378 с.
36. Чайковська М. Удосконалення організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком підприємства в умовах євроінтеграції. *Вісник Приазовського Державного Технічного Університету. Серія: Економічні науки*. 2018. № 1 (36), 292-296.
37. Шумпетер Й. Теорія економічного розвитку (Дослідження підприємницького прибутку, капіталу, кредиту, відсотка та циклу кон'юнктури) / Пер. з англ. М.: Прогрес, 1982. 455 с.
38. Янчук М.Б. Інтеграція авіабудівних підприємств України в умовах глобалізаційних викликів: монографія. Київ: Освіта України, 2013. 326 с.
39. Mensch G. Stalemate in technology: Innovations overcome the depression. Ballinger. Cambridge (Massachusetts), 1979.
40. Miller T.E. Totally Integrated Enterprises. A Framework and Methodology for Business and Technology Improvement. London: St. Lucie Press, 2000. 226 с.
41. Partridge C. Business objects: Re-engineering for re-use. London: REV-ENG Consulting, 2000. 614 p.

42. Rebstock M., Fengel J., Paulheim H. *Ontologies-Based Business Integration*. Berlin: Springer, 2008. 279 с.
43. Rostow W.W. *The Process of Economic Growth*. New York, 1952.
44. Finkelstein C. *Enterprise Architecture for Integration: Rapid Delivery Methods and Technologies*. Boston: Artech House, 2006. 504 с.
45. Активізація інноваційної діяльності: організаційно-правове та соціально-економічне забезпечення : монографія / О.І. Амоша, В.П. Антонюк, А.І. Землянкін та ін.; НАН України. Інститут економіки промисловості. Донецьк, 2007. 328 с.
46. Антонюк Л.Л., Поручник Л.Л., Савчук В.С. *Інновації: теорія, механізм розробки та комерціалізації: монографія*. Київ: КНЕУ, 2010. 394 с.
47. Блауг М. *Управління інноваціям: Україна та зарубіжний досвід: Монографія*. Київ: Вікторія, 2011. 312 с.
48. Боковець В.В., Прутська Т.Ю. *Формування та обґрунтування стратегії інноваційного розвитку корпоративних підприємств. Економіка та управління підприємствами*. 2017. Вип. 6. С. 79-84.
49. Бондар Ю.А., Дорошенко Т.М. *Економічна безпека підприємства як фактор забезпечення ефективності зовнішньоекономічної діяльності. Розвиток методів управління та господарювання на транспорті*. 2022. № 1 (78). С. 70-82.
50. Бондар Ю.А., Жовновач Р.І., Метіль Т.К., Бондаренко І.В. *Економічне стратегування реалізації сценаріїв корпоративної інтеграції акціонерних товариств України. Вісник економічної науки України*. 2022. № 2 (43). С. 101-107.
51. Брюховецька Н.Ю., Богуцька О.А. *Інтелектуалізація підприємств: підходи, сутність, структура. Економічний вісник Донбасу*. 2020. № 1 (59). С. 92-100.
52. Вовченко О.В. *Інновації у промисловості: вплив на економічну безпеку України: монографія*. Київ: КРОК, 2021. 134 с.

53. Горник В.Г. Вплив держави на формування інноваційної моделі розвитку України. *Право та державне управління*. 2019. № 2 (35). Том 1. URL: http://pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/2_2019/tom_1/27.pdf

54. Гук О.В., Шендерівська Л.П., Мохонько Г.А. Інвестування інноваційної діяльності: начальний посібник для здобувачів ступеня магістра за спеціальністю 073 Менеджмент. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, Видавництво «Політехніка», 2022. 186 с.

55. Гуцалюк О.М. Управління інтеграційним розвитком корпоративних підприємств: теорія, методологія, практика: монографія. Запоріжжя, Видавничий дім «Гельветика», 2018. 424 с.

56. Гуцалюк О.М. Теоретико-методологічне забезпечення управління корпоративними інтеграційними процесами: дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.04 Університет митної справи та фінансів, 2019. Дніпро. 570 с.

57. Гуцалюк О.М. Динамічне обґрунтування інтеграційної стратегії корпоративного розвитку. *Економіка розвитку*. 2017. № 4 (84). С. 67-74.

58. Гуткевич С.О. Інвестиційна пріоритетність галузей економіки: монографія. Харків: Діса Плюс, 2021. 208 с.

59. Інноваційна діяльність в Україні у 2019 році: науково-аналітична доповідь / Т.В. Писаренко, Т.К. Кваша, Рожкова Л.В., Коваленко О.В. Київ: УкрІНТЕІ, 2020. 45 с.

60. Малюта Л.Я. Стратегічне управління інноваційним розвитком підприємства: навчальний посібник. Тернопіль: ФОП Паляниця В.А., 2016. 232 с.

61. Микитюк П.П. Інноваційний розвиток підприємства: навчальний посібник. Тернопіль: ПП «Принтер Інформ», 2015. 224 с.

62. Пікетті Т. Капітал у ХХІ столітті / пер. з англ. під ред. Н. Палій. Київ: Наш Формат, 2016. 696 с.

63. Гуткевич С.О. Стратегія розвитку: інвестиційний вимір: монографія. Харків: Діса плюс, 2016. 162 с.

64. Человань С.В., Патук С.Ф., Мар'янчук О.О. Активізація корпоративного управління в інноваційній діяльності акціонерних товариств. *Економічний вісник Донбасу*. 2023. № 3 (73). С. 97-103.

65. Дацій О.І., Гаман Н.В., Дацій Н.В. Інноваційна модель розвитку економіки України в умовах глобалізації: монографія. Донецьк: ЮгоВосток, 2010. 368 с.

66. Другов О.О. Інвестиційне забезпечення інтелектуалізації економіки України: монографія. Київ: УБС НБУ, 2010. 284 с.

67. Інноваційний розвиток економіки: процеси та явища: монографія / за ред. В.Я. Швеця, М.С. Пашкевич. М-во освіти і науки України, національний гірничий університет. Донецьк: НГУ, 2013. 612 с.

68. Інституціональна модель інноваційної економіки: колективна монографія / за ред. В.І. Ляшенка, О.В. Прокопенка, В.А. Омеляненко. НАН України, Ін-т економіки пром-сті. Київ, 2019. 327 с.

69. Колодинський С.Б., Лозова Т.П., Сторожук О.В., Скопцов К.В. Структурні елементи організаційно-економічного механізму корпоративного управління акціонерними товариствами. *Вісник економічної науки України*. 2022. № 2 (43). С. 93-100.

70. Колодинський С.Б., Лозова Т.П., Сторожук О.В., Пітел Н.С. Економічні стратегії та ризики інноваційного управління інтеграційно-диверсифікаційними процесами корпоративних об'єднань. *Розвиток методів управління та господарювання на транспорті*. 2024. № 1 (86). С. 64-79.

71. Ремньова Л.М., Ніколаєнко Ю.В. Концептуалізація парадигмальних зрушень у системі фінансового менеджменту під впливом глобальних мегатрендів економічного розвитку. *Науковий вісник Полісся*. 2015. № 2. С. 139-147.

72. Станкевич І.В., Гавриленко Т.В. Конспект лекцій з дисципліни «Управління інноваціями»: для здобувачів вищої освіти зі спеціальності 073 Менеджмент. Одеса: ОНАЗ ім. О.С. Попова, 2020. 69 с.

73. Уайлі Дж. Корпоративне управління. Джон Уайлі енд Санз, 1995.

74. Федулова Л.І., Фомова О.А. Проблеми формування інноваційних стратегій корпоративних підприємств (за результатами опитування керівників корпоративних підприємств Хмельницької області). URL: https://ukr-socium.org.ua/wp-content/uploads/2009/01/97-108__no-1__vol-28__2009__UKR.pdf
75. Юринець З.В. Формування інноваційних стратегій: теорія, методологія, практика: монографія. Львів: СПОЛОМ, 2016. 412 с.
76. Anthony, Scott D., Johnson, Mark W., Sinfield, Joseph V., Altman, Elizabeth J. Innovator's Guide to Growth. Putting Disruptive Innovation to Work. Harvard Business School Press, 2008.
77. Garrett, R.P., Covin, J.G. A model of corporate entrepreneurship as a strategic adaptation mechanism. In Entrepreneurial Strategic Processes. Emerald Group Publishing Limited. 2007. URL: [https://doi.org/10.1016/S1074-7540\(07\)10002-7](https://doi.org/10.1016/S1074-7540(07)10002-7)
78. Hamel G. The Why, What and How of Management Innovation. URL: <http://surl.li/rnveu>
79. Heskett J. Where Will Management Innovation Take Us? Boston Harvard Business School Press, 2008. URL: <http://www.hbswk.hbs.edu/item/5887.html>
80. Tidd, J., Bessant, J., Pavitt, K. Managing Innovation: Integrating Technological, Market and Organizational Change (3rd ed.). John Wiley & Sons, New York, 2005. 196 p.
81. Williamson O.E. The economic institutions of capitalism. Firms, Markets, Relational Contracting. Free Press, 1985. 450 p.
82. Wolcott II, R.C., Lippitz, M.J. (2009). Grow from within: Mastering corporate entrepreneurship and innovation. McGraw-Hill Education.
83. Zahra S.A., Neubaum D.O., Hayton J.C. (Eds.). Handbook of research on corporate entrepreneurship. Edward Elgar Publishing, 2016. URL: <https://doi.org/10.4337/9781785368738>
84. Gonchar V., Yakushev O., Trushkina N. Innovative activity of corporate-integrated structures in the system of activation of organizational

resources of marketing management. *Philosophy, Economics and Law Review*. 2024. Vol. 4. No. 1. Pp. 85-103.

85. Kolodynskyi S.B., Zakharchenko O.V., Kramskyi S.O. Directions of increasing the level of economic security of enterprises under the influence of digitalization. *Economics: time realities*. 2022. Vol. 6 (64). Pp. 33-39.

86. Kolodynskyi S.B., Storozhuk O.V., Lozova T.P., Kalinin O.V. Strategic management of the economic security of corporate enterprises under the influence of integration processes and digitalization. *Intellectualization of Logistics and Supply Chain Management*. 2023. Vol. 22. Pp. 55-63.

87. Дідовець І.В., Карпуніна М.С. Економічна ризикологія корпоративних інтеграційних процесів в управлінні акціонерними товариствами. *Економічний вісник Донбасу*. 2023. № 2 (72). С. 73-78.

88. Дідовець І.В., Слободянюк О.В., Карпуніна М.С., Котлубай В.О. Фінансова стратегія інноваційного розвитку корпоративного управління інтеграційними об'єднаннями та підприємствами ІТ кластеру. *Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту*. 2023. № 2 (30). С. 169-177.

89. Ус Г.О., Ремзіна Н.А., Баш С.О. Моделювання систем корпоративного управління з позицій інтеграційних процесів, інноваційного розвитку та маркетингового менеджменту. *Розвиток методів управління та господарювання на транспорті*. 2024. № 2 (87). С. 184-200.

90. Оу В. Методичні напрямки та заходи реалізації формування організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань. *Вісник економічної науки України*. 2023. № 2 (45). С. 177-186.

91. Оу В. Вектори інтелектуалізації організаційно-економічного забезпечення управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань. *Матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції «Бізнес-аналітика в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю» (м. Київ, 01 березня 2024 р.)*. Київ: Інтерсервіс, 2024. С. 338-340.

ВИСНОВКИ

У дисертації вирішено важливе науково-практичне завдання щодо подальшого розвитку теоретичних положень, вдосконалення і розроблення організаційно-економічного забезпечення та надання практичних рекомендацій щодо управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань на засадах інтелектуалізації.

Найбільш вагомі висновки та рекомендації полягають у наступному:

1. Теоретично узагальнено концептуальні підходи до управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань (КІО). Відображено основні результати дослідження та сформульовано ключові ідеї, що впливають із аналізу літератури та практики. Виявлено низку важливих положень, що мають вирішальне значення для ефективного розвитку та впровадження інновацій у цих структурах. Використано системний підхід, інтеграцію ресурсів і знань, гнучкість та адаптивність, інноваційну культуру, підтримку зовнішніх і внутрішніх партнерств, управлінські інструменти. Встановлено, що управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань є багатокomпонентним процесом, що потребує врахування особливостей кожного етапу інтеграційного процесу, а також побудови системного підходу до взаємодії між учасниками КІО для досягнення інноваційних цілей.

2. Визначено сучасний стан, особливості та детермінанти інноваційного розвитку організаційно-економічного середовища КІО. Інноваційний розвиток КІО знаходиться на перетині технологічних, економічних та соціальних змін, що вимагає системного підходу до управління та адаптації до викликів сучасного бізнес-середовища. Сучасний стан КІО характеризується посиленням тенденцій до глобалізації, цифровізації та екологічної відповідальності. Інноваційний розвиток стає критично важливим для збереження конкурентоспроможності на ринках, що

швидко змінюються. КІО активно впроваджують нові технології, зокрема у сферах автоматизації, штучного інтелекту та інтернету речей. Особливості інноваційного розвитку полягають у необхідності тісної інтеграції між учасниками об'єднання, що включає не лише компанії, але й наукові установи, інноваційні центри, венчурний капітал та стартапи. Це дозволяє створювати синергетичний ефект, коли спільне використання ресурсів та знань прискорює процес інноваційної діяльності. Крім того, значну роль відіграє організаційна культура, яка сприяє стимулюванню творчості, підтримці експериментів та толерантності до ризиків.

3. Досліджено інституціональне забезпечення та міжнародний досвід у сфері інноваційного розвитку КІО. Інституціональне забезпечення відіграє критичну роль у стимулюванні інноваційного розвитку корпоративних об'єднань. Національні та міжнародні політики створюють правову та фінансову основу для розвитку інноваційної діяльності. Основними інструментами державної підтримки є фінансові стимули (субсидії, податкові пільги для інноваційної діяльності), інвестиції в науково-дослідні установи, підтримка інноваційних кластерів та сприяння кооперації між бізнесом і наукою. Міжнародний досвід у сфері інноваційного розвитку КІО показує, що глобальні лідери у впровадженні інновацій формують унікальні екосистеми, що об'єднують наукові установи, стартапи, великі корпорації та венчурний капітал.

4. Проаналізовано тенденції та динаміку інноваційного розвитку КІО. Тенденції інноваційного розвитку КІО вказують на зростаюче значення цифрових технологій, таких як штучний інтелект, великі дані, автоматизація виробничих процесів та інтернет речей (IoT). Важливою тенденцією є посилення екологічного компонента в інноваційній діяльності. Динаміка інноваційного розвитку свідчить про зростання кількості спільних досліджень і розробок між різними учасниками інтеграційних об'єднань. КІО дедалі частіше співпрацюють з науковими установами, стартапами та інноваційними центрами для прискорення процесів розробки нових

технологій і комерціалізації інновацій. Спостерігається інтернаціоналізація інноваційної діяльності, коли КІО активно шукають можливості для виходу на нові ринки та використовують глобальні інноваційні мережі для доступу до передових технологій та знань.

5. Розглянуто стратегічні цілі та обґрунтування інноваційного розвитку КІО, які спрямовані на підвищення їх конкурентоспроможності та стійкості в умовах глобальних змін. Інноваційний розвиток таких об'єднань дозволяє ефективніше використовувати спільні ресурси, сприяє оптимізації управлінських процесів, підвищенню продуктивності та адаптації до нових ринкових умов. Впровадження новітніх технологій, розширення співпраці з міжнародними партнерами та інтеграція цифрових інструментів стають важливими чинниками підвищення ефективності корпоративних об'єднань. Тому, інноваційний розвиток є визначальним напрямком для досягнення довгострокового успіху та стабільності корпоративних інтеграційних об'єднань, що сприяє їхньому економічному зростанню та стійкості на міжнародній арені.

6. Сформовано визначення системи критеріїв для оцінки ефективності інноваційного розвитку КІО. Вони є важливим інструментом для визначення успішності впроваджених інновацій. Запропонована система критеріїв дозволяє об'єктивно оцінити як економічні, так і організаційні аспекти розвитку, а також рівень адаптації до сучасних технологій і змін ринкового середовища. Основні критерії включають продуктивність, фінансову стійкість, оптимізацію ресурсів, конкурентоспроможність і здатність до швидкого впровадження нових технологій. Загалом, ефективна оцінка за цими критеріями сприяє підвищенню ефективності управління інноваційними процесами, забезпечуючи стабільний розвиток корпоративних інтеграційних об'єднань та їхню конкурентну перевагу на ринку.

7. Розроблено методичне забезпечення формування організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком КІО, що є інструментом для підвищення ефективності їх функціонування. Даний

механізм забезпечує скоординоване управління ресурсами, процесами та інноваційними проектами, сприяє покращенню взаємодії між учасниками об'єднань і дозволяє оперативно адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі. Включення інноваційних підходів до управління економічними процесами дозволяє підвищити конкурентоспроможність, гнучкість та стабільність корпоративних об'єднань. Таким чином, запропоноване методичне забезпечення є основою для ефективної реалізації інноваційної стратегії та забезпечує довгостроковий розвиток КІО на ринку.

8. Обґрунтовано впровадження інноваційної складової в забезпечення результативності інтеграційних перетворень корпоративних об'єднань. Визначено, що інновації є критичним фактором для досягнення успіху в умовах постійних змін ринкового середовища. Інноваційна складова сприяє підвищенню ефективності управлінських і виробничих процесів, поліпшенню конкурентних позицій та прискоренню інтеграційних процесів. Впровадження інновацій дозволяє корпораціям краще адаптуватися до нових умов, знижувати витрати та підвищувати результативність взаємодії між учасниками корпоративних об'єднань. Отже, інноваційна складова є вирішальним чинником для успішних інтеграційних перетворень і забезпечує довгострокову результативність КІО у сучасному економічному середовищі.

9. Надано рекомендації щодо інтелектуалізації організаційно-економічного забезпечення управління інноваційним розвитком КІО, які спрямовані на підвищення ефективності прийняття рішень та оптимізацію управлінських процесів. Використання інтелектуальних технологій, таких як аналітика великих даних, штучний інтелект і цифрові платформи, дозволяє покращити прогнозування, планування та контроль інноваційних процесів та сприяє підвищенню гнучкості управління, швидкості адаптації до змін у зовнішньому середовищі та забезпечує стратегічну конкурентоспроможність. У результаті, інтелектуалізація управління є важливим кроком для оптимізації ресурсів, прискорення інноваційного розвитку та забезпечення стійкого зростання КІО у динамічних ринкових умовах.

ДОДАТКИ

Додаток А

Список опублікованих праць здобувача за темою дисертації

Статті у наукових фахових виданнях України:

1. Оу В. Концептуальні підходи до інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань. *Економічний вісник Донбасу*. 2023. № 2 (72). С. 136-148. DOI: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2023-2\(72\)-136-148](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2023-2(72)-136-148) URL: <http://www.evd-journal.org/download/2023/02/17-Ou.pdf> (0,65 д.а.)
2. Оу В. Критеріальний підхід до визначення оцінки ефективності інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань. *Управління економікою: теорія та практика. Чумаченківські читання*. 2023. С. 170-187. DOI: <https://doi.org/10.37405/2221-1187.2023.170-187> URL: <https://www.chumachenko-readings.org/download/2023/13-Ou.pdf> (0,7 д.а.)
3. Оу В. Методичні напрямки та заходи реалізації формування організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань. *Вісник економічної науки України*. 2023. № 2 (45). С. 177-186. DOI: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2023.2\(45\).177-186](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2023.2(45).177-186) URL: <http://www.venu-journal.org/download/2023/2023-2/22-Ou.pdf> (0,57 д.а.)

Статті у наукових іноземних виданнях:

4. Оу В. Особливості інноваційного розвитку організаційно-економічного середовища корпоративних інтеграційних об'єднань. *International Science Journal of Management. Economics & Finance*. 2023. Т. 2. № 5. С. 45-62. DOI: <https://doi.org/10.46299/j.isjmef.20230205.04> URL: <https://isg-journal.com/isjmef/article/view/526/302> (0,77 д.а.)

Публікації за матеріалами науково-практичних конференцій:

5. Оу В. Економіко-правове забезпечення національного рівня регулювання діяльності корпоративних інтеграційних об'єднань. *Актуальні проблеми сучасного управління в соціально-економічних, гуманітарних та технічних системах: зб. наук. праць за матеріалами XIX Міжнародної наук.-практ. конф. (м. Одеса, 16 листопада, 2023 р.)*. Одеса: Лерадрук, 2023. С. 90-94. URL: https://odesa.maup.com.ua/upload/editor/files/КНИГА%20Конф_16_11_2023%20ОІ%20МАУП.pdf (0,2 д.а.)

6. Оу В. Критерії оцінювання ефективності інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань. *Підприємництво та бізнес-адміністрування у воєнний час: сучасні виклики, тренди та трансформації: матеріали міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Харків, 01-28 лютого 2024 р.)*. Харків: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2024. С. 34-36.

URL: <https://eprints.kname.edu.ua/65283/1/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%202024.pdf> (0,17 д.а.)

7. Оу В. Вектори інтелектуалізації організаційно-економічного забезпечення управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань. *Матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції «Бізнес-аналітика в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю» (м. Київ, 01 березня 2024 р.)*. Київ: Інтерсервіс, 2024. С. 338-340. URL: <http://194.44.12.91:8080/xmlui/handle/123456789/426> (0,18 д.а.)

Додаток Б

Довідка про впровадження результатів дисертаційного дослідження
від Черкаської торгово-промислової палатиТОРГОВО-ПРОМИСЛОВА ПАЛАТА УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКА ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВА ПАЛАТА
CHERKASY CHAMBER OF COMMERCE AND INDUSTRY

Україна,
18002, м. Черкаси, вул. Небесної Сотні, 105
Тел.: (+380 472) 36 08 60
Факс: (+380 472) 36 08 59
e-mail: cci@cci.neocm.com
Код ЄДРПОУ 02944946

105, Nebesnoi Sotni Str.,
18002, Cherkasy, Ukraine
Tel.: (+380 472) 36 08 60
Fax: (+380 472) 36 08 59
http://www.cci.neocm.com
Registered in Ukraine №02944946

12 березня 2024 р.

ДОВІДКА

про використання результатів та окремих пропозицій
Оу Веньханя, поданих в дисертації на
здобуття наукового ступеня доктора філософії
на тему: «Організаційно-економічне забезпечення управління
інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань»,
за спеціальністю 051 Економіка,
галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Об'єктивна потреба в переході до високорозвиненої соціально орієнтованої ринкової економіки інтенсивного типу вимагає проведення радикальних змін в стратегії управління та підходах до планування діяльності промислових підприємств усіх форм власності. Існування певних ускладнень в проведенні зазначених змін, таких як непередбачуваність змін попиту, виникнення нових потреб та видів продукції, скорочення життєвого циклу товарів та часу реагування на зміни ринкового середовища, зростання ринкових ризиків вимагає пошуку нових інструментів управління.

В таких умовах актуальним й практично значущим є дослідження В. Оу, спрямоване на забезпечення інтеграції потенціалів промислових підприємств та організацію відповідної інфраструктурної підтримки інтегрованого об'єднання корпоративних підприємств.

У діяльності Черкаської торгово-промислової палати враховані авторські здобутки та напрацювання здобувача, а саме:

- концептуальні підходи до управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань;
- дослідження сучасного стану, особливостей та детермінантів інноваційного розвитку організаційно-економічного середовища корпоративних інтеграційних об'єднань.

Довідка видана без фінансових зобов'язань перед автором.

Перший віцепрезидент
Черкаської торгово-промислової палати

Сергій КОРНІЄНКО

Додаток В

Довідка про впровадження результатів дисертаційного дослідження
від ТОВ «Азов Бізнес Консалтинг»**АЗОВБІЗНЕСКОНСАЛТИНГ**

Україна
02140, м. Київ,
пр. Бажана Миколи, буд. 16,
кв. 211

р/р. IBAN
UA053223130000028009000000503
в АТ «УКРЕКСІМБАНК»
в м. Маріуполі,
МФО 322313,
ЄДРПОУ 30735742

Tel. (0629) 56-07-03
E-mail:
abk.companija@gmail.com

03.07.2024 р. № 25-6/244

ДОВІДКА

**про впровадження результатів
дисертаційного дослідження**

В практику діяльності товариства з обмеженою відповідальністю «Азов Бізнес Консалтинг» було впроваджено певні результати та окремі пропозиції дисертаційного дослідження Оу Веньханя на тему: «Організаційно-економічне забезпечення управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань», поданого на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 Економіка, галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, а саме:

отримані результати від визначення стратегічних цілей та обґрунтування інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань, метою яких є формування чіткої стратегії, що дозволить забезпечити довгострокову конкурентоспроможність і сталий розвиток таких об'єднань;

сформована автором система критеріїв для оцінки ефективності інноваційного розвитку корпоративних інтеграційних об'єднань, зміст якої полягає у забезпеченні об'єктивного й всебічного оцінювання результатів впровадження інноваційних стратегій та яка дозволяє виявити, наскільки успішно інтеграційне об'єднання досягає своїх стратегічних цілей і використовує інновації для підвищення своєї конкурентоспроможності.

Довідка видана без фінансових зобов'язань перед автором.

Кінцевий бенефіціарний
власник та засновник
ТОВ «Азов Бізнес Консалтинг»,
кандидат економічних наук

Максим МАЛЬЦЕВ

Додаток Г

Довідка про впровадження результатів дисертаційного дослідження
від ГО «Академія економічних наук України»ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
«АКАДЕМІЯ ЕКОНОМІЧНИХ НАУК
УКРАЇНИ»

03057, Київ, вул. М. Капніст, 2
тел.: 067-620-43-99; 050-476-55-63
Розрахунковий рахунок
UA 873003460000026004015470201
АТ «Сенс Банк», м. Київ
МФО 300346, ЄДРПОУ 20350535

PUBLIC ORGANIZATION
“ACADEMY OF ECONOMIC SCIENCES
OF UKRAINE”

M. Kapnist Str., 2, 03057, Kyiv
tel.: 067-43-99; 050-476-55-63
Settlement account
UA 873003460000026004015470201
Sense Bank, Kyiv
MFO 300346, EDRPOU 20350535

19.07.2024 р. № 10ДОВІДКА
про впровадження результатів
дисертаційного дослідження

Цією довідкою засвідчується, що деякі результати та окремі пропозиції дисертаційного дослідження Оу Веньханя на тему: «Організаційно-економічне забезпечення управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань», поданого на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 Економіка, галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки використовуються в діяльності Академії економічних наук України, а саме:

отримані результати від впровадження інноваційної складової в забезпечення результативності інтеграційних перетворень корпоративних об'єднань;

сформовані автором підходи та механізми щодо інтелектуалізації організаційно-економічного забезпечення управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань.

Довідка видана без фінансових зобов'язань перед автором.

Віце-президент Академії,
Академік АЕН України,
д.е.н., професор

Вячеслав ЛЯШЕНКО

Додаток Г

Довідка про впровадження результатів дисертаційного дослідження
від ПЗВО «Східноєвропейський університет імені Рауфа Аблязова»СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ РАУФА АБЛЯЗОВАвул. Печуя-Левинського, 16, м. Черкаси, 18036, Україна
тел.: /0472/ 64-70-55
тел./факс: /0472/ 64-73-00
e-mail: rauniver@suem.edu.uaRAUF ABLAZOV
UNIVERSITY EAST EUROPEAN16. Nechuy-Levitsky str., Cherkasy, 18036, Ukraine
tel.: 38 /0472/ 64-70-55
tel./fax: 38 /0472/ 64-73-00
e-mail: rauniver@suem.edu.ua12.07.24 № 169/1
На № _____

ДОВІДКА

про впровадження у навчальний процес результатів, окремих пропозицій та рекомендацій Оу Веньханя, поданих в дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії на тему: «Організаційно-економічне забезпечення управління інноваційним розвитком корпоративних інтеграційних об'єднань» за спеціальністю 051 Економіка, галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Основні положення дисертаційної роботи Оу Веньханя використовуються кафедрою економіки, обліку і оподаткування у навчальному процесі ПЗВО «Східноєвропейський університет імені Рауфа Аблязова», а саме:

– для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, що навчаються за освітньо-професійною програмою «Цифрова економіка» спеціальності 051 Економіка під час викладання дисциплін: «Економіка підприємства» та «Економіка та організація інноваційної діяльності»;

– для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти, що навчаються за освітньо-професійною програмою «Цифрова економіка» спеціальності 051 Економіка під час викладання дисципліни: «Інноваційний розвиток економіки».

Ректор

Ія ЧУДАЄВА